

Ministerstwo Spraw Zagranicznych
Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych
Stowarzyszenie Archiwistów Polskich
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

**Polska-Białoruś.
Wspólne dziedzictwo historyczne.
Przewodnik po materiałach
archiwalnych 1918–1939**

Tom 2

Rejonowe Archiwum Państwowe w Mołodecznie
Archiwum Narodowe Republiki Białorusi
Białoruskie Państwowe Archiwum-Muzeum Literatury
i Sztuki
Centralna Biblioteka Naukowa im. Jakuba Kołasa

Opracowanie i redakcja naukowa
Ewa Rosowska, Aliaksandr Smalianczuk,
Aliaksandr Wabiszczewicz, Anatolij Wielikij

Warszawa 2014

CIP—BIBLIOTEKA NARODOWA

Polska-Białoruś - wspólne dziedzictwo historyczne : przewodnik po materiałach archiwalnych 1918-1939. T. 2, Rejonowe Archiwum Państwowe w Mołodecznie, Archiwum Narodowe Republiki Białorusi, Białoruskie Państwowe Archiwum-Muzeum Literatury i Sztuki, Centralna Biblioteka Naukowa im. Jakuba Kołosa / oprac. i red. nauk. Ewa Rosowska, Aliaksandr Smalianczuk, Aliaksandr Wabiszczewicz, Anatolij Wielikij ; [tł. na jęz. pol. Eugenia Szymczuk] ; Ministerstwo Spraw Zagranicznych, Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych, Stowarzyszenie Archiwistów Polskich, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. - Warszawa : Stowarzyszenie Archiwistów Polskich, 2014

KOMITET REDAKCYJNY

prof. dr hab. Władysław Stępiak – przewodniczący,
Kazimierz Jaroszek, prof. dr hab. Krzysztof Pietkiewicz

TŁUMACZENIE NA JĘZ. POLSKI
Eugenia Szymczuk

WSTĘP

Ewa Rosowska, Aliaksandr Smalianczuk

RECENZENT

Anna Laszuk

REDAKTOR

Aleksandra Belerska

PROJEKT OKŁADKI I STRONY TYTUŁOWEJ

Maria Kaliszczuk-Donaj

Publikacja *Polska-Białoruś. Wspólne dziedzictwo historyczne. Przewodnik po materiałach archiwalnych 1918–1939. Tom 2: Rejonowe Archiwum Państwowe w Mołodecznie, Archiwum Narodowe Republiki Białorusi, Białoruskie Państwowe Archiwum-Muzeum Literatury i Sztuki, Centralna Biblioteka Naukowa im. Jakuba Kołosa*, Warszawa 2014, jest dostępna na licencji Creative Commons Uznanie Autorstwa 3.0 Polska. Pewne prawa zastrzeżone na rzecz E. Rosowskiej, A. Smalianczuka, E. Szymczuk, A. Wabiszczewicza, A. Wielikiego, Ministerstwa Spraw Zagranicznych, Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych, Stowarzyszenia Archiwistów Polskich, Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Utwór powstał w ramach konkursu „Wspólne działania polsko-białoruskie”, realizowanego za pośrednictwem MSZ RP w roku 2014. Zezwala się na dowolne wykorzystanie utworu, pod warunkiem zachowania ww. informacji, w tym informacji o stosowanej licencji, o posiadaczach praw oraz o konkursie „Wspólne działania polsko-białoruskie”.

Publikacja współfinansowana przez Departament Dyplomacji Publicznej i Kulturalnej Ministerstwa Spraw Zagranicznych w ramach konkursu „Wspólne działania polsko-białoruskie”.

ISBN 978-83-931483-3-2

WYDAWCA

Stowarzyszenie Archiwistów Polskich
ul. Bonifraterska 6/21, 00-213 Warszawa, tel. +48 22 831 31 71
<http://www.sap.waw.pl>

SKŁAD, ŁAMANIE, DRUK

AMALKER

ul. Okrzei 21 lok 4, 03-715 Warszawa, tel. +48 22 619 35 36
<http://www.amalker.com>

Міністэрства замежных справаў
Галоўная дырэкцыя Дзяржаўных архіваў
Асацыяцыя польскіх архівістаў
Універсітэт імя Адама Міцкевіча ў Познані

**Польшча-Беларусь.
Супольная гістарычная спадчына.
Даведнік па архіўных матэрыялах
1918–1939 гг.**

Том 2

**Занальны дзяржаўны архіў у г. Маладэчна
Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь
Беларускі Дзяржаўны архіў-музей літаратуры
і мастацтва**

**Цэнтральная навуковая бібліятэка
імя Якуба Коласа**

Падрыхтоўка і навуковая рэдагаванне
Эва Расоўска, Аляксандр Смалянчук,
Аляксандр Вабішчэвіч, Анатоль Вялікі

Варшава 2014

РЭДАКЦЫЙНЫ КАМІТЭТ
прафесар, др хаб Уладзіслаў Стэмпняк,
Казімір Ярошак, прафесар, др хаб Кшыштаф Пяткевіч

ПЕРАКЛАД НА ПОЛЬСКУЮ МОВУ
Эўгенія Шымчук

УСТУП
Эва Расоўска, Аляксандр Смалянчук

РЭЦЭНЗЕНТ
Ганна Ляшук

РЭДАКТАР
Аляксандра Бэлерска

ПРАЕКТ ВОКЛАДКІ І ТЫТУЛЬНАГА АРКУШУ
Марыя Калішчук-Донай

Публікацыя Польшча-Беларусь. Супольная гістарычная спадчына. Даведнік па архіўных матэрыялах. 1918-1939 гг. Том 2: Занальны дзяржаўны архіў у г. Маладэчна, Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь, Беларускі Дзяржаўны архіў-музей літаратуры і мастацтва, Цэнтральная навуковая бібліятэка імя Якуба Коласа, Варшава 2014, даступная па ліцэнзіі Creative Commons Uznanie Autorstwa 3.0 Polska. Аўтарскія правы належаць Э. Расоўскай, А. Смалянчуку, Э. Шымчук, А. Вабішчэвічу м А.Вялікаму, Міністэрству замежных спраў, Галоўнай дырэкцыі Дзяржаўных архіваў, Асацыяцыі польскіх архівістаў, Універсітэту імя Адама Міцкевіча ў Познані. Выданне падрыхтаванае ў межах конкурса „Сумесныя польска-беларускія дзеянні”.

Публікацыя фінансавалася Дэпартаментам дыпламатыі грамадскай і культурнай ў межах конкурсу –„Сумесныя польска-беларускія дзеянні”.

ISBN 978-83-931483-3-2

ВЫДАЎЦА
Stowarzyszenie Archiwistów Polskich
ul. Bonifraterska 6/21, 00-213 Warszawa, tel. +48 22 831 31 71
<http://www.sap.waw.pl>

УКЛАДАННЕ, МАКЕТ, ДРУК
AMALKER
ul. Okrzei 21 lok 4, 03-715 Warszawa, tel. +48 22 619 35 36
<http://www.amalker.com>

Spis treści

Wstęp	7
Wykaz ważniejszych skrótów	15
Przewodnik po materiałach archiwalnych 1918–1939	19
Rozdział I. Rejonowe Archiwum Państwowe w Mołodecznie	21
1. Administracja ogólna i samorządowa.....	25
2. Administracja specjalna i instytucje kontrolne	58
3. Instytucje wymiaru sprawiedliwości	74
4. Wojsko i policja	86
5. Przedsiębiorstwa i samorząd gospodarczy	98
6. Organizacje i zrzeszenia	100
7. Instytucje kulturalne, naukowe i inne	109
8. Akta majątków ziemskich, rodów, rodzin i osób oraz spuścizny	113
Rozdział II. Archiwum Narodowe Republiki Białorusi	114
Rozdział III. Białoruskie Państwowe Archiwum-Muzeum Literatury i Sztuki	125
Rozdział IV. Centralna Biblioteka Naukowa im. Jakuba Kołosa Narodowej Akademii Nauk Białorusi	139
Wykaz zespołów	146
Indeks geograficzny	151

Змест

Прадмова	11
Спіс асноўных скарачэнняў	17
Даведнік па архіўных матэрыялах 1918–1939 гг.	155
Раздзел I. Занальны дзяржаўны архіў у г. Маладзечна	157
1. Дзяржаўная адміністрацыя і самакіраванне.....	160
2. Адмысловая адміністрацыя і кантралюючыя органы.....	196
3. Органы юстыцыі, суд, пракуратура	216
4. Войска і паліцыя	231
5. Прадпрыемствы, адміністрацыя і гаспадарчае самакіраванне	245
6. Таварыствы і арганізацыі	247
7. Адукацыйныя і культурніцкія арганізацыі	257
8. Дакументы маёнткаў, родаў, сем’яў, асобаў ды іх спадчыны	261
Раздзел II. Нацыянальны Архіў Рэспублікі Беларусь	262
Раздзел III. Беларускі Дзяржаўны Архіў-Музей Літаратуры і Мастацтва	273
Раздзел IV. Цэнтральная Бібліятэка імя Якуба Коласа Нацыянальнай Акадэміі Навук Беларусі	289
Спіс каманд	297
Геаграфічны паказальнік	302

Wstęp

Drugi tom przewodnika archiwalnego *Polska-Białoruś. Wspólne dziedzictwo historyczne. Przewodnik po materiałach archiwalnych 1918–1939* obejmuje zbiory czterech instytucji pamięci Białorusi: Rejonowego Archiwum Państwowego w Mołodecznie, dwóch archiwów o charakterze centralnym – Archiwum Narodowego Republiki Białorusi i Białoruskiego Państwowego Archiwum-Muzeum Literatury i Sztuki oraz Centralnej Biblioteki Naukowej im. Jakuba Kołasa Narodowej Akademii Nauk Białorusi.

Materiały archiwum w Mołodecznie to 149 zespołów archiwalnych polskich władz, urzędów, instytucji i organizacji z lat 1918–1939, działających na obszarze części województw wileńskiego i nowogródzkiego, przyłączonym w 1939 r. do Białoruskiej SRR. Obszar ten obejmuje dawne powiaty: brasławski, wilejski, wileńsko-trocki, wołożyński, dziśnieński, duniłowicki, mołodecki, oszmiański, postawski i święciański. Największą część zachowanych archiwaliów stanowią akta starostw powiatowych brasławskiego, duniłowickiego, dziśnieńskiego, mołodeckiego, oszmiańskiego, postawskiego, święciańskiego, wilejskiego, wileńsko-trockiego i wołożyńskiego oraz zarządów gmin z terenu tych powiatów. Zachowały się także materiały naczelników rejonów powiatów Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich, głównie z terenu powiatu dziśnieńskiego, oszmiańskiego i postawskiego. Wśród akt administracji specjalnej dominują materiały urzędów ziemskich, odnoszące się do kwestii reformy rolnej, osadnictwa wojskowego, zarządu gruntami i nieruchomościami, szacowania strat wojennych i odbudowy. Dużą wartość do badań regionalnych mają zachowane akta okręgowych komisji wyborczych. Spośród instytucji wymiaru sprawiedliwości znajdują się akta sądów grodzkich i sądów pokoju, prokuratury i policji. Szczątkowo zachowały się archiwalia życia społeczno-politycznego: organizacji kombatanckich, młodzieżowych, partii politycznych. Stan zachowania zespołów archiwalnych jest zróżnicowany. Dobrze zachowane (od kilku tysięcy do kilkuset j.a.) są akta starostw powiatowych, sądów i powiatowych komend policji. Zespoły zarządów gminnych oraz organizacji społecznych i politycznych zachowały się szczątkowo – częstokroć liczą jedną bądź kilka jednostek archiwalnych. Zespoły szczątkowo nierzadko

sformowano podczas porządkowania materiałów, znajdujących się w rozsypie, wg kryterium wystawcy pojedynczych dokumentów, przy braku możliwości ustalenia ich właściwej przynależności kancelaryjnej. Wartość badawcza takich zespołów, liczących kilka jednostek archiwalnych, jest niewielka.

Materiały archiwum w Mołodecznie dopełniają zawarte w tomie pierwszym *Przewodnika* źródła archiwalne do dziejów ziem północno-wschodnich II RP, przechowywane w archiwach Białorusi. W obu tomach przedstawiono podstawowe informacje o spuściznie aktowej władz, urzędów, instytucji i organizacji polskich okresu międzywojennego z obszaru województw poleskiego (archiwum w Brześciu), nowogródzkiego (archiwum w Grodnie) i części wileńskiego (archiwum w Mołodecznie).

Niniejszy tom obejmuje także źródła do dziejów białoruskiej mniejszości narodowej w II RP, przechowywane w trzech instytucjach pamięci Białorusi: Archiwum Narodowym, Archiwum-Muzeum Literatury i Sztuki oraz Centralnej Bibliotece Naukowej im. J. Kołasa. Życie polityczne, społeczne, kulturalne i religijne środowiska białoruskiego skupiało się głównie w Wilnie oraz kilku miastach Wileńszczyzny. Odszukane podczas badań archiwalnych materiały należy zatem traktować jako całość – częstokroć zespoły i kolekcje, pochodzące z zasobu instytucji objętych kwerendą, uzupełniają się, stanowiąc fragmenty spuścizny dokumentalnej tych samych twórców.

W *Przewodniku* zaprezentowano archiwalia najważniejszych organizacji społecznych, politycznych, oświatowych i kulturalnych Białorusinów w Polsce, takich jak Białoruska Włościańsko-Robotnicza Hromada, Towarzystwo Szkoły Białoruskiej, Białoruski Komitet Narodowy, Muzeum Białoruskie w Wilnie, a także działająca nielegalnie Komunistyczna Partia Zachodniej Białorusi. Badaniami objęto liczne spuścizny i archiwa prywatne działaczy białoruskiego ruchu narodowego, pisarzy, dziennikarzy, wydawców, uczonych, działaczy oświatowych, kompozytorów i badaczy folkloru białoruskiego. Do *Przewodnika* włączono również zbiory i kolekcje archiwalne, zawierające materiały do dziejów społeczności białoruskiej w Polsce międzywojennej, w tym przede wszystkim z prasą białoruską, wydawaną w Polsce, a także dokumenty ikonograficzne. Dokumenty te stanowią niezwykle bogate i cenne źródło do badań dziejów Białorusinów w II RP, zamieszkujących ziemię wileńską, traktujące o ich strukturze społecznej, życiu kulturalnym, dążeniach politycznych. W dotychczasowej historiografii polskiej korzystano głównie z zasobu archiwaliów pozostałych po działalności administracji wojewódzkiej i powiatowej na Wileńszczyźnie w okresie międzywojennym, odzwierciedlających przede wszystkim polski punkt widzenia. Materiały archiwów mińskich i biblioteki im. J. Kołasa ukazują te stosunki przez pryzmat białoruskich dążeń i aspiracji narodowych.

W tomie drugim zastosowano te same zasady układu *Przewodnika* jak w tomie pierwszym. Niezmienione pozostały także reguły, dotyczące opisu archiwalnego. W odniesieniu do zasobu Archiwum-Muzeum Literatury i Sztuki, oryginalne nazwy zespołów podano w języku białoruskim, w którym prowadzona jest ewidencja archiwum. W pozostałych wypadkach językiem ewidencji jest język rosyjski. Opis spuścizn prywatnych uzupełniono krótkimi biogramami ich twórców, odzwierciedlającymi życie i działalność w okresie od wybuchu I wojny światowej do zakończenia II wojny światowej. Polskie imiona i nazwiska twórców spuścizn prywatnych podano w brzmieniu, w jakim występowały one w okresie międzywojennym, ustalonym na podstawie źródeł historycznych, takich jak prasa polska, stenogramy sejmowe, druki i publikacje z tego okresu. Nazwy instytucji i organizacji białoruskich podano w języku polskim w brzmieniu oryginalnym. Tytuły czasopism białoruskich, wychodzących w Polsce, podano zgodnie z ich brzmieniem oryginalnym. Tytuły utworów literackich i muzycznych oraz prac naukowych, jeśli nie były wydane w języku polskim, podano w języku białoruskim oraz w tłumaczeniu na polski w nawiasach zwykłych.

W kodach/sygnaturach zespołów archiwalnych zastosowano kody archiwów, zgodne z ewidencją archiwów państwowych Republiki Białorusi: Rejonowe Archiwum Państwowe w Mołodecznie – ЗГАМол; Białoruskie Państwowe Archiwum-Muzeum Literatury i Sztuki – БГАМЛИ; Archiwum Narodowe Republiki Białorusi – НАРБ; w wypadku Centralnej Biblioteki Naukowej im. J. Kołasa zastosowano oficjalny skrót nazwy – ЦБНАНБел.

Podobnie jak w tomie pierwszym, *Przewodnik* uzupełniono wykazem zespołów oraz indeksem geograficznym miejscowości.

Kwerendę archiwalną w Archiwum Państwowym w Mołodecznie wykonał prof. dr hab. Aliaksandr Wabiszczewicz, w zbiorach instytucji mińskich (Archiwum Narodowym, Archiwum-Muzeum Literatury i Sztuki oraz Centralnej Bibliotece Naukowej im. J. Kołasa) – dr Anatolij Wielikij. *Przewodnik* opracowali: część polską – dr Ewa Rosowska, część białoruską – prof. dr hab. Aliaksandr Smalianczuk.

Прадмова

Другі том архіўнага даведніка *Польшча-Беларусь. Супольная гістарычная спадчына. Даведнік па архіўных матэрыялах 1918–1939 гг.* ахоплівае зборы чатырох інстытуцый памяці Беларусі: Занальны дзяржаўны архіў у г. Маладэчна, Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь, Беларускі Дзяржаўны архіў-музей літаратуры і мастацтва, Цэнтральная навуковая бібліятэка імя Якуба Коласа.

Матэрыялы архіва ў Маладэчна – гэта 149 фондаў польскіх органаў улады, інстытуцый і арганізацый за перыяд 1918-1939 гг., якія дзейнічалі на тэрыторыі частак Віленскага і Наваградскага ваяводстваў, што былі далучаныя ў 1939 г. да БССР. Гэтая тэрыторыя ўключае былыя Браслаўскі, Вілейскі, Віленска-Троцкі, Валожынскі, Дзісенскі, Дуніловіцкі, Маладэчанскі, Ашмянскі, Пастаўскі і Свенцянскі паветы. Сярод захаваных архіўных дакументаў дамінуюць матэрыялы павятовых старостваў, а таксама гмінных управаў з тэрыторыі гэтых паветаў. Таксама захаваліся дакументы начальнікаў раёнаў Грамадзянскай Управы Ўсходніх земляў галоўным чынам з тэрыторыі Дзісенскага, Ашмянскага і Пастаўскага пав. Сярод матэрыялаў спецыяльнай адміністрацыі пераважаюць дакументы земскіх органаў кіравання, якія датычаць праблематыкі аграрнай рэформы, вайсковых асаднікаў, распараджэння землямі і нерухомасцю, падліку ваенных стратаў і аднаўлення. Вялікую каштоўнасць для рэгіянальных даследаванняў маюць дакументы выбарчых камісій. Сярод матэрыялаў інстытуцый міністэрства юстыцыі можна адзначыць дакументы гарадскіх і міравых судаў, пракуратуры і паліцыі. Фрагментарна захаваліся дакументы, датычныя грамадска-палітычнага жыцця, менавіта моладзевых і ветэранскіх арганізацый, палітычных партый. Стан захавання архіўных матэрыялаў моцна адрозніваецца. Добра захаваліся (ад некалькіх тысяч да некалькіх адзінак) дакументы павятовых старостваў, судаў і павятовых камендатур паліцыі. Дакументы гмінных управаў, грамадскіх і палітычных арганізацый захаваліся фрагментарна. Вельмі часта гэта адна або некалькі адзінак захавання. Часцяком фонды фармаваліся падчас парадкавання матэрыялаў,

якія знаходзіліся ў россыпу. Пры гэтым архівісты не мелі мажлівасці высвятліць рэальнае паходжанне ўсіх дакументаў і арыентаваліся на стваральнікаў іх часткі. Навуковая каштоўнасць фондаў, якія ўтрымліваюць некалькі адзінак захавання, невялікая.

Матэрыялы архіва ў Маладэчна дапаўняюць архіўныя крыніцы па гісторыі паўночна-усходніх землях міжваеннай Польшчы, што захоўваюцца ў іншых архівах Беларусі і былі прадстаўленыя ў томе 1 *Даведніка*. У абодвух тамах змешчаная неабходная інфармацыя пра дакументальную спадчыну органаў улады, інстытуцый і арганізацый з тэрыторыі Палескага ваяв. (архіў у Брэсце), Наваградскага ваяв. (архіў у Гродне) і часткі Віленскага ваяв. (архіў у Маладэчна).

Дадзены том уключае таксама матэрыялы, датычныя гісторыі беларускай нацыянальнай меншасці ў міжваеннай Польшчы, якія захоўваюцца ў Нацыянальным архіве Рэспублікі Беларусь, Архіве-музее літаратуры і мастацтва і Цэнтральнай бібліятэцы імя Якуба Коласа. Палітычнае, грамадскае, культурнае і рэлігійнае жыццё беларускай супольнасці галоўным чынам канцэнтравалася ў Вільні і некалькіх гарадах Віленшчыны. Выяўленыя падчас даследаванняў архіўныя матэрыялы трэба трактаваць як цэльны комплекс, бо часцяком прадстаўленыя ў *Даведніку* фонды і калекцыі розных архіваў з'яўляюцца фрагментамі дакументальнай спадчыны тых жа самых арганізацый. У *Даведніку* прадстаўленыя дакументы найважнейшых грамадскіх, палітычных, асветніцкіх і культурніцкіх арганізацый беларусаў у Польшчы. Гэта Беларуска-сялянска-работніцкая Грамада, Таварыства беларускай школы, Беларускі нацыянальны камітэт, Беларускі музей у Вільні, а таксама нелегальная Камуністычная партыя Заходняй Беларусі. Даследаванні закранулі прыватныя архівы дзеячаў беларускага нацыянальнага руху, пісьменнікаў, журналістаў, выдаўцоў, навукоўцаў, дзеячаў асветы, кампазітараў і даследчыкаў беларускага фальклору.

У *Даведнік* увайшлі архіўныя фонды і калекцыі, якія ўтрымліваюць матэрыялы беларускага друку ў міжваеннай Польшчы, а таксама іканаграфічныя дакументы. Яны ўяўляюць сабой надзвычай багатую і каштоўную крыніцу па вывучэнню гісторыі беларусаў II Польскай Рэспублікі, іх сацыяльнай структуры, палітычных прагненняў. Польскія гісторыкі звычайна карысталіся крыніцамі, якія паходзілі з арганізацый польскай ваяводскай і павятовай адміністрацыі Віленшчыны і адлюстроўвалі польскую пазіцыю. Матэрыялы мінскіх архіваў і Бібліятэкі імя Якуба Коласа дазваляюць улічыць беларускія нацыянальныя памкненні.

У томе 2 *Даведніка* выкарыстаныя тыя ж самыя прынцыпы ўкладання матэрыялу, як і ў томе 1. Нязменнымі таксама засталіся правілы архіўнага апісання. Датычна збору Архіва-музея літаратуры і мастацтва назвы фондаў

падаюцца на беларускай мове, як гэта прынята ў архіве. У іншых выпадках ужываецца руская мова. У дачыненні да прыватных архіваў апісанне дапоўнена кароткімі біяграфамі іх стваральнікаў, якія адлюстроўваюць жыццё апошніх у перыяд паміж сусветнымі войнамі. Польскія імёны і прозвішчы стваральнікаў прыватных архіваў падаюцца ў варыянце характэрным для міжваеннай Польшчы, устаноўленым на падставе такіх гістарычных крыніцаў як польскі друк, стэнаграфы паседжанняў Сейма, публікацыі. Назвы беларускіх інстытуцый і арганізацый падаюцца на польскай мове адпаведна арыгінальным назвам міжваеннага перыяду. Тое ж датычыць назваў беларускіх часопісаў і газет. Назвы літаратурных і музычных твораў, а таксама навуковых прац, калі яны не выдаваліся па-польску, падаюцца па-беларуску і ў перакладзе на польскую мову ў дужках.

У пазначэнні сыгнатураў архіўных фондаў выкарыстаныя прынятыя ў Рэспубліцы Беларусь шыфры архіваў: Занальны дзяржаўны архіў у Маладэчна – ЗГАМол.; Беларускі Дзяржаўны архіў-музей літаратуры і мастацтва – БГАМЛИ; Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь – НАРБ; Цэнтральная навуковая бібліятэка імя Якуба Коласа – ЦБНАНБел.

Даведнік таксама ўключае спіс фондаў і геаграфічны паказальнік.

Архіўныя даследаванні ў Дзяржаўным архіве ў Маладэчна правёў прафесар, доктар гістарычных навук Аляксандр Вабішчэвіч. Зборы мінскіх інстытуцый (Нацыянальны архіў, Архіў-музей літаратуры і мастацтва, Цэнтральная Навуковая бібліятэка імя Якуба Коласа) даследаваў кандыдат гістарычных навук Анатоль Вялікі.

Над *Даведнікам* працавалі: польская частка – др Эва Расоўска, беларуская частка – прафесар, доктар гістарычных навук Аляксандр Смалянчук.

Wykaz ważniejszych skrótów

AP	–	Archiwum Państwowe
b.	–	były
BBWR	–	Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem
BCR	–	Białoruska Centralna Rada
BKN	–	Białoruski Komitet Narodowy
BSRR	–	Białoruska Socjalistyczna Republika Radziecka
BWRH	–	Białoruska Włościańsko-Robotnicza Hromada
BZS	–	Białoruski Związek Studentów
BY	–	międzynarodowy kod kraju – Białoruś
CK	–	Centralny Komitet
d.	–	dzieło (jednostka archiwalna)
DOK	–	Dowództwo Okręgu Korpusu
dok.	–	dokument
dot.	–	dotyczy
ds.	–	do spraw
f.	–	fond (zespół)
folw.	–	folwark
gm.	–	gmina
inw.	–	inwentarz
j.a.	–	jednostka archiwalna
jedn.	–	jednostka
jęż.	–	język
KOP	–	Korpus Ochrony Pogranicza
KP(b)	–	Komunistyczna Partia (bolszewików)
KPP	–	Komunistyczna Partia Polski
KPZB	–	Komunistyczna Partia Zachodniej Białorusi
l.	–	list (karta), lata
lit.	–	litera
m.	–	miasto
masz.	–	maszynopis
mat.	–	materiały
Minist.	–	Ministerstwo
MOS	–	Ministerstwo Opieki Społecznej
MPIOS	–	Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej
MRP	–	Ministerstwo Robót Publicznych
MRIiRR	–	Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych

MSZ	–	Ministerstwo Spraw Zagranicznych
MSW	–	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych
MWRiOP	–	Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego
NARB	–	Nacyonalnyj archiw Riepubliki Biełarus
nast.	–	następnie
obw.	–	obwód
oddz.	–	oddział
op.	–	opis (inwentarz)
OZN	–	Obóz Zjednoczenia Narodowego
PCK	–	Polski Czerwony Krzyż
PL	–	międzynarodowy kod kraju – Polska
POW	–	Polska Organizacja Wojskowa
pow.	–	powiat
rej.	–	rejon
ros.	–	rosyjski
RP	–	Rzeczpospolita Polska
SRR	–	Socjalistyczna Republika Radziecka
sygn.	–	sygnatura
TBSz	–	Towarzystwo Szkoły Białoruskiej
ur.	–	urodzony
woj.	–	województwo
zesp.	–	zespół
zm.	–	zmarły
zob.	–	zobacz
ZSRR	–	Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich
ZCZW	–	Zarząd Cywilny Ziemi Wschodnich

Спіс асноўных скарачэнняў

БГАМЛИ	–	Беларускі Дзяржаўны архіў-музей літаратуры і мастацтва
БДА	–	Беларускі Дзяржаўны архіў
БДАМЛМ	–	Беларускі Дзяржаўны архіў-музей літаратуры і мастацтва
БНК	–	Беларускі нацыянальны камітэт
БСРГ	–	Беларуская сялянска-работніцкая Грамада
БССР	–	Беларуская Савецкая Сацыялістычная Рэспубліка
вып.	–	выпуск
г.	–	город
гг.	–	годы
гл. ред.	–	главный редактор
д.	–	деревня
ЗГАМол.	–	Занальны дзяржаўны архіў у Маладэчна
КПЗБ	–	Камуністычная партыя Заходняй Беларусі
КПП	–	Камуністычная партыя Польшчы
МАДЗ	–	Міжнародная арганізацыя дапамогі палітзняволенным
НАРБ	–	Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь
под ред.	–	под редакцией
ред.	–	редактор
ред. кол.	–	редакционная коллегия
сост.	–	составил
СССР	–	Союз Советских Социалистических Республик
ТБШ	–	Таварыства беларускай школы
ф.	–	фонд
ЦБНАНБел.	–	Цэнтральная навуковая бібліятэка імя Якуба Коласа
ЦДАЛМ БССР	–	Цэнтральны Дзяржаўны архіў літаратуры і мастацтва БССР
ЦДАМЛМ	–	Цэнтральны Дзяржаўны архіў-музей літаратуры і мастацтва БССР

Przewodnik
po materiałach archiwalnych
1918–1939

Rozdział I. Rejonowe Archiwum Państwowe w Mołodecznie

Adres

ул. Великий Гостинец, 113 Б
222310, г. Молодечно, Беларусь
Tel.: +375 176 749 796, fax: +375 176 749 792
www.archmol.by
E-mail: inout@archmol.by
inolt@archmol.by

Pracownia naukowa

Czynna: poniedziałek, środa, piątek w godz. 8.00–17.00; wtorek, czwartek w godz. 8.00–20.00, każda druga sobota miesiąca w godz. 8.00–17.00.

Biblioteka

Zasób biblioteki tworzą monografie naukowe i podręczniki akademickie z zakresu historii i archiwistyki, edycje źródłowe do dziejów Białorusi, II wojny światowej, historii rolnictwa i wsi w obwodach wilejskim i mołodeckim, oświaty i edukacji w BSRR. W zasobie znajdują się także publikacje urzędowe, informatory i przewodniki archiwalne do zasobu archiwów państwowych ZSRR i BSRR. Biblioteka gromadzi wydawnictwa periodyczne (w zbiorach znajduje się 579 roczników czasopism).

Ogółem 1202 tomy wydawnictw zwartych i ciągłych.

Czynna w godzinach pracy Archiwum.

Dni i godziny przyjęć interesantów: w godzinach pracy pracowni naukowej.

Zwięzłe dzieje archiwum

- a) rok powstania Archiwum: 1940;
- b) poprzedni zakres działania: 1940–1944 – poszczególne powiaty i gminy województw wileńskiego i nowogródzkiego II RP, przyłączone do Białoruskiej SRR w 1939 r. (rejony obejmujące dawne powiaty: brastawski, wilejski, wileńsko-trocki, wołożyński, dziśnieński, duniłowicki, mołodecki, oszmiański, postawski i święciański); od 1954 r. zlikwidowanego rejonu obw. mołodeckiego.

Granice chronologiczne i wielkość zasobu archiwum
1918–2013

1730 zesp. archiwalnych i zbiorów, 264 213 j.a., w tym 149 zesp. archiwalnych z okresu II RP.

Aktualny teren działania

Rejony obwodu mińskiego: wilejski, wołożyński, mołodecki i miadziolski.

Charakterystyka zasobu archiwum

Materiały władz, urzędów, instytucji i organizacji z lat 1918–1939, z terenu powiatów brasławskiego, wilejskiego, dziśnieńskiego, mołodeckiego, oszmiańskiego, postawskiego i święciańskiego, wileńsko-trockiego woj. wileńskiego oraz pow. wołożyńskiego woj. nowogródzkiego, włączonych do Białorusi Zachodniej. Najważniejsze zespoły to: Urząd Wojewódzki Wileński, Okręgowy Urząd Ziemi w Wilnie, naczelnicy rejonów powiatów, starostwa powiatowe i powiatowe urzędy ziemskie, komisje wyborcze wyborów do Sejmu i Senatu RP z lat 1930, 1935, 1938, a także archiwalia powiatowych komend Policji Państwowej.

Materiały władz i urzędów Białorusi Sowieckiej z lat 1939–1941, w tym akta Prokuratury Obwodu Wilejskiego, zawierające cenne źródła dokumentalne do polityki władz sowieckich na tym terenie, dot. nacjonalizacji, konfiskaty mienia prywatnego, kolektywizacji gospodarstw rolnych, a także represji władz komunistycznych wobec ludności powiatów, które weszły w skład obw. wilejskiego.

Zasadniczą część zasobu Archiwum stanowią materiały władz, urzędów i instytucji w l. 1944–2010, w tym do 1960 r. z terenu obw. mołodeckiego, a nast. czterech rejonów obw. mińskiego.

Bibliografia

1) przewodniki i informatory o zasobie:

- *Государственный архив Минской области и его филиал в городе Молодечно. Путеводитель (1917–1941 гг.)*, Минск 1967;
- *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно. Справочник (по документальным материалам 1919–1939 гг.)*, Минск 1969;
- *Учреждение „Зональный государственный архив в г. Молодечно”. Путеводитель 1919–1941, 1944–2007*, Молодечно 2014;
- *Документы по истории православной церкви на Беларуси XVIII–XX вв. в фондах государственных архивов Республики Беларусь. Межархивный справочник*, Минск 2003;

- *Документы по истории и культуре евреев в архивах Беларуси*, под ред. М.С. Куповецкого, Э.М. Савицкого, М. Веба, Минск 2003;
  - *Рассакрэчаныя архівы. Дакументы дзяржаўных архіваў Рэспублікі Беларусь, якія перададзены на адкрытае захоўванне. Даведнік*, вып. 1, Мінск 1993;
- 2) inne pomoce szczegółowe, odnoszące się do zasobu z okresu II RP:
- indeksy strukturalno-chronologiczne do zespołów nr: 2, 4, 9, 10, 11, 12, 14, 204, 437; indeks rzeczowy do zesp. nr 438; indeksy geograficzne do zespołów nr: 2, 4, 439; indeks rzeczowo-geograficzny do zesp. nr 237;
  - katalogi kartkowe do materiałów zespołów polskich: systematyczny – 9267 kart; osobowy – 2910 kart; urzędów i instytucji państwowych – 3949 kart; podziału administracyjno-terytorialnego – 778 kart;
  - kartoteki: alfabetyczna, osób represjonowanych w l. 1939–1940, osób deportowanych w l. 1939–1941; rzeczowo-tematyczna, geograficzna w układzie gmin woj. wileńskiego, genealogiczna do akt z okresu II RP;
  - katalogi tematyczne dokumentów: Состояние и развитие сельского хозяйства на территории бывшей панской Польши (1919–1939 гг.); Брагславское поветовое староство; Город Вилейка в цифрах (1939–1941 гг.);
  - komputerowe bazy danych: indeks geograficzny do zesp. nr 438, spis gmin z terenu powiatów województw wileńskiego i nowogródzkiego: wilejskiego, wołyńskiego, postawskiego, mołodeckiego, braślawskiego, dziśnieńskiego (zawiera spisy wyborców do Sejmu i Senatu RP); spis miejscowości powiatów woj. wileńskiego: wołyńskiego, mołodeckiego, oszmiańskiego, postawskiego, braślawskiego.
- 3) publikacje polskie, dot. działalności Archiwum i informacji o jego zasobie:
- *Biblioteki na wschodnich ziemiach II Rzeczypospolitej. Informator*, red. nauk. B. Bieńkowska, oprac. U. Paszkiewicz [et al.], Poznań 1998;
  - I. Gadkowska-Mamczak, *Archiwa państwowe w II Rzeczypospolitej*, Poznań 2006;
  - *Informator o archiwaliach z kresów północno-wschodnich Drugiej Rzeczypospolitej w zasobie archiwów białoruskich i LCVA w Wilnie*, oprac. J.J. Milewski, Białystok 1996;

- H. Majecki, *Konferencja naukowa. Źródła do dziejów kresów północno-wschodnich II Rzeczypospolitej (1918–1945) w archiwach Litwy i Białorusi*, „Archeion”, t. 95, Warszawa 1995, s. 212–214;
- H. Majecki, *Polonika w zasobach archiwów Białorusi, Litwy oraz Obwodu Kaliningradzkiego Federacji Rosyjskiej*, „Archeion”, t. 98, Warszawa 1997, s. 314–316.
- *Informator o archiwaliach z kresów północno-wschodnich Drugiej Rzeczypospolitej w zasobie archiwów białoruskich i LCVA w Wilnie*, oprac. J.J. Milewski, Białystok 1996.

1. Administracja ogólna i samorządowa

Kod/Sygnatura: BY 3ГAMол ф. 436

Tytuł: Starostwo Powiatowe Braśławskie
Браславское поветовое староство

Daty: 1919–1939

Rozmiary: 4 inw., 2717 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1950 r., w l. 1960–1961 udoskonalono opracowanie, utworzono katalogi; w l. 1976–1977 uzupełniono inw. nr 1, utworzono inw. nr 4.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): inw. nr 1 – okólniki, wytyczne, decyzje, rozporządzenia i instrukcje MSW, MSWojsk., Ministerstwa Skarbu, MRiRR, MOS i MRP, Zarządu Cywilnego i Generalnego Komisarza Ziemi Wschodnich, Urzędu Wojewódzkiego Wileńskiego, Starostwa Powiatowego Braśławskiego, korespondencja z ZCZW, Komendą Policji Państwowej w Braśławiu, zarządami gminnymi i innymi urzędami, budżety i kosztorysy Starostwa, Wydziału Opieki Społecznej, Powiatowej Rady Opiekuńczej, sprawozdania finansowe Starostwa i Zarządu Gminnego w Plisie, lekarza weterynarii, protokoły zjazdów starostów, naczelników wydziałów bezpieczeństwa i sołtysów, posiedzeń członków Starostwa, rad gminnych, okręgowych komisji wyborczych, Powiatowej Rady Opiekuńczej, komisji socjalnych, narad magistratu m. Braśławia, zebrań naczelników rejonów, wójtów gmin, kierowników i przedstawicieli instytucji powiatowych, kopie protokołów posiedzeń rad gminnych i zebrań ludności w gminach, sprawozdania z sytuacji społeczno-politycznej na terytorium pow. braśławskiego, pracy lekarza powiatowego, mat. z przebiegu wyborów do Sejmu i Senatu RP, organów samorządowych, dokumentacja ustalania strat poniesionych w wyniku I wojny światowej i wojny polsko-sowieckiej i podjętych działań w sprawie pomocy poszkodowanej ludności, odszkodowań wojennych, zwrotu zagarniętych podczas wojny nieruchomości, ochrony granic państwowych, mobilizacji poborowych do wojska polskiego, otwierania i rejestracji przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych, przebiegu parcelacji, przyznawania ziemi osadnikom i urzędnikom, przesiedlania chłopów do nowych gospodarstw, likwidacji serwitutów, pomocy socjalnej dla sierot i ubogich dzieci, repatriacji ludności z Rosji Sowieckiej po zakończeniu I wojny światowej, wydawania dowodów osobistych, paszportów i zaświadczeń potwierdzających tożsamość, mat. dot. działalności organów policji państwowej, walki z przestępstwami politycznymi i kryminalnymi, poszukiwania osób podejrzanych o działalność komunistyczną i szpiegowską, nielegalnego przekraczania gra-

nicy państwowej, konfiskaty nielegalnej literatury, dane statystyczne dot. rolnictwa (obszar zasiewów, pogłowie zwierząt gospodarskich i pociągowych), dokumentacje prac związanych z regulacją własności gruntów, rozstrzygania spraw spornych, nadawania własności ziemi, jej kupna i sprzedaży, nadzoru na majątkami państwowymi, działalności weterynarzy, stanu i ochrony lasów, otwierania oddziałów pocztowych, pracy instytucji handlowych, regulacji cen na towary i walki ze spekulacją, nakładania i ściągania podatków od ludności, stanu, budowy i remontów dróg powiatowych i wojewódzkich, mostów, organizacji i pracy szkół, pracy kulturalno-oświatowej, ochrony pomników kultury, stanu ochrony zdrowia, walki z epidemiami, organizacji pracy aptek, sytuacji religijnej w powiecie i in., dane statystyczne o liczbie ludności w gminach, cerkwi i ludności prawosławnej w powiecie, o stanie przedsiębiorstw przemysłowych i gospodarstw rolnych, liczbie zwierząt gospodarskich, liczbie ludności poległej podczas wojny, wydawania dowodów osobistych i paszportów, poświadczenia tożsamości, wydania okresowych przepustek na wyjazd na Litwę i Łotwę do sezonowych prac rolnych, zobowiązania chłopów do zwrotu kredytów pieniężnych, karty podróży emigrantów, cenniki towarów przemysłowych i spożywczych; dzienniki rejestracji uchwał zarządów gminnych, prywatnych przedsiębiorstw przemysłowych, wydanych przepustek, rachunków obywateli, którzy otrzymali pożyczki na budowę domów, depozytów kasy oszczędnościowej Starostwa, dzienniki ewidencji wydanych paszportów, zaświadczeń o potwierdzeniu tożsamości, cudzoziemców, repatriantów, dzienniki korespondencji wchodzącej i wychodzącej, księgi kasowe i in.; inw. nr 2 – plany, projekty i szkice miejscowości, majątków, folwarków i in. na terenie powiatu (wg gmin); inw. nr 4 – okólnik MOS o walce z chorobami wenerycznymi, mat. dot. otrzymania i wymiany dowodów osobistych (protokoły zeznań, podania i in.), korespondencja z zarządami gmin w sprawach osobowych, dziennik rejestracji uchwał gmin, protokołów posiedzenia kierowników podległych jednostek; inw. nr 5 – plany, projekty i szkice gruntów majątków, siedlisk, działek, ich klasyfikacji, projekty melioracji gruntów.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowe. Inw. nr 1 za l. 1919–1939 (t. 1), 1919–1932 (t. 2), 1692 j.a.; inw. nr 2 za l. 1921–1939, 814 j.a.; inw. nr 4 za l. 1926, 1930, 1932–1935, 1937, 9 j.a.; inw. nr 5 za l. 1923–1939, 202 j.a. Indeks strukturalno-chronologiczny, tablica konkordancji.

Powiązanie z innymi materiałami archiwalnymi: Archiwum Akt Nowych w Warszawie, zesp. nr PL/2/1179/0 Zbiór akt starostw powiatowych województw wschodnich 1920–1939.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области*

в Молодечно. Справочник (по документальным материалам 1919–1939 гг.), Минск 1969; Памяць. Гіст.-дакум. хроніка Браслаўскага раёна, Мінск 1998; Документы по истории православной церкви на Беларуси XVIII–XX вв. в фондах государственных архивов Республики Беларусь. Межархивный справочник, Минск 2003; Документы по истории и культуре евреев в архивах Беларуси, под ред. М.С. Куповецкого, Э.М. Савицкого, М. Веба, Минск 2003.

Uwagi: zachowały się akta osobowe pracowników Starostwa, wykazy członków rad gminnych, komisji wyborczych, spisy ludności, uchodźców wojennych, emigrantów, repatriantów, cudzoziemców, urzędników Starostwa i instytucji pow. brasławskiego, sołtysów, policjantów, dzieci-sierot, wychowanków domów dziecka, inwalidów, organizacji społecznych, osób podejrzewanych o działalność komunistyczną i poszukiwanych, właściciele przedsiębiorstw przemysłowych, majątków, młynów, biedoty, dzierżawców, duchownych, podatników, aresztowanych, dezertów, lekarzy i pracowników służby zdrowia. Zachowały się wykazy miejscowości, dokumentacja kartograficzna (mapy pow. brasławskiego, plany, projekty i szkice miejscowości, folwarków, siedlisk, uroczysk, działek, łąk, ziem kościelnych, leśnictw, użytków leśnych, jezior, prac melioracyjnych), dowody osobiste mieszkańców, zaświadczenia tożsamości, kopie zaświadczeń lekarskich. Zachowała się dokumentacja projektowa (plany, projekty i szkice ziem wsi, majątków, siedlisk, folwarków).

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 495

Тytuл: Starostwo Powiatowe Duniłowickie
Дуниловичское поветовое староство

Daty: 1921–1930

Rozmiary: 2 inw., 51 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1950; część materiałów (listy płac urzędników Wydziału Zdrowia i in.) przekazano z Centralnego Archiwum Państwowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Litewskiej SRR.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): inw. nr 1 – korespondencja z MRiRR, starostami powiatowymi w sprawach strefy przygranicznej (w sprawie ustalenia słupów granicznych, nawiązania łączności telegraficznej i in.), ewidencji zakupionych w ZSRR surowców garbarskich, protokoły posiedzeń Zarządu Gminnego w Tumiłowiczach, mat. dot. prowadzenia prac porządkujących sprawy ziemi, dziennik rejestracyjny wydanych poświadczeń tożsamości z 1921 r; inw. nr 2 – dokumentacja wydatków Starostwa w 1923 r. (listy płac pracowników Wydziału Zdrowia, wyciągi z dzienników ewidencji wydatków i in.).

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowe. Inw. nr 1 za l. 1921–1930, 29 j.a.; inw. nr 2 za 1923 r., 22 j.a.

Powiązanie z innymi materiałami archiwalnymi: Archiwum Akt Nowych w Warszawie, zesp. nr PL/2/1179/0 Zbiór akt starostw powiatowych województw wschodnich 1920–1939.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Документы по истории и культуре евреев в архивах Беларуси*, op.cit.

Uwagi: zachowały się ankiety urzędników i pracowników gmin w Brasławiu i Dokszytach, spisy ludności strefy przygranicznej, dokumentacja projektowa (plany, projekty i szkice obszarów zamieszkałych, majątków, siedlisk, uroczysk, działek rolnych, użytków leśnych).

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 437

Tytuł: Starostwo Powiatowe Dziśnieńskie
Дисненское поветовое староство

Daty: 1919–1939

Rozmiary: 3 inw., 4354 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w l. 50. XX w. wtedy też z Archiwum Państwowego Obwodu Pińskiego zostały przekazane akta Zarządu Majątku Puszcza Hołubicka, które zgrupowano w inw. nr 6; w 1962 i 1967 r. udoskonalono opracowanie zespołu, utworzono katalogi dla zespołu; w l. 1976–1977 ponownie opracowano, uzupełniono inw. nr 1, utworzono inw. nr 4.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): inw. nr 1 – okólniki, wytyczne, zarządzenia, rozporządzenia i instrukcje Sejmu RP, Rady Ministrów, MSWojsk., MSZ, MRiRR, Ministerstwa Skarbu, Ministerstwa Sprawiedliwości, MOS, Zarządu Terenów Przyfrontowych i Etapowych, urzędów wojewódzkich – Nowogródzkiego i Wileńskiego – Komendy Powiatowej Policji Państwowej w Dziśnie, zarządów gmin, budżety i projekty budżetów Starostwa, magistratów i gmin, podania, umowy o pracę, listy płac, dane statystyczne składu narodowościowego i wyznaniowego ludności powiatu, rekwizycji żywności, zboża i paszy na rzecz wojska, liczby majątków, wielkości areału zasiewów, powierzchni użytków leśnych, liczbie zwierząt gospodarskich, mat. dot. spisów ludności, wyborów do zarządów gminnych, organizacji gminnych posterunków policji, komitetów powiatowych pomocy rolnej, rejestracji stowarzyszeń, parcelacji gruntów, majątków państwowych, przesiedlenia chłopów do tworzonych gospodarstw (protokoły, plany, decyzje, wykazy, podania i in.), likwidacji serwitutów, sprzedaży ziemi (protokoły, plany,

podania i in.), przydziału ziemi osadnikom, przekazania w dzierżawę ziem cerkiewnych i majątków państwowych, działalności komitetów ds. przydziału ziemi, regulacji spornych problemów związanych z ziemią, ochrony lasów, stanu dróg, kontroli weterynaryjnej, stanu szpitali i sytuacji sanitarno-epidemiologicznej, budowy obiektów handlowych, nadawania i pozbawiania obywatelstwa polskiego, wydalania cudzoziemców, konfiskaty wydawnictw komunistycznych, walki z przestępczością, utworzenia komisji ds. szacowania szkód wojennych, wydawania pozwoleń na prowadzenie prywatnych przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych, zwrotu archiwów i majątków kościelnych, wywiezionych do Rosji w czasie zaborów (sygn. 1337), rewindykacji ziem i budynków cerkiewnych, protokoły okręgowych zebrań wyborczych do rad gminnych, posiedzeń magistratu, rady miejskiej i rad gminnych, Dziśnieńskiego Powiatowego Komitetu Pomocy Rolnej i Powiatowej Rady Opieki Społecznej, zebrań wyborczych wójtów i sołtysów, zebrań ludności, urzędników Starostwa, narad komendantów posterunków policji, protokoły śledztw w sprawach przestępstw kryminalnych i naruszeń prawa, przesłuchań obywateli, posiedzeń komisji ds. sprzedaży jezior, sadów i działek rolnych, komisji szacunkowej ds. uwłaszczenia gruntów pod linię kolejową Głębokie–Królewszczyzna, zebrań osadników, opisy mienia prywatnych majątków o powierzchni powyżej 400 arów (sygn. 211–214), rejestry podziału ziem, sprawy z oskarżenia o nielegalne przekraczanie granicy państwowej, nielegalne przebywanie w strefie przygranicznej, kontrabandę i in., podania obywateli o wydanie dowodów osobistych, przepustek na prawo wyjazdu do strefy przygranicznej w celu prowadzenia handlu z Rosją Sowiecką i in.; inw. nr 3 – dokumentacja techniczna – plany, projekty i szkice ziem (wg gmin); inw. nr 6 – Zarząd Majątku Puszcza Hołubicka – plany masywów leśnych majątku Zalesie, projekty, plany siedlisk, folwarków.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowe. Inw. nr 1 za l. 1919–1939 (2 tomy), 3705 j.a.; inw. nr 3 za l. 1919–1939, 640 j.a.; inw. nr 6 za l. 1919–1939, 9 j.a. Indeks strukturalno-chronologiczny, geograficzny (baza danych), tablica konkordancji.

Powiązanie z innymi materiałami archiwalnymi: Archiwum Akt Nowych w Warszawie, zesp. nr PL/2/1179/0 Zbiór akt starostw powiatowych województw wschodnich 1920–1939.

Uwagi o publikacji: *Борьба трудящихся Западной Белоруссии за социальное и национальное освобождение и воссоединение с БССР. Документы и материалы*, т. 1 1921–1929 гг., Минск 1962; *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Документы по истории православной церкви на Беларуси*, op.cit.; *Документы по истории*

и культуре евреев в архивах Беларуси, op.cit.; Памяць. Гіст.-дак. хроніка Глыбоцкага раёна, Мінск 1995; Памяць. Гіст.-дак. хроніка Міёрскага раёна, Мінск 1998.

Uwagi: zachowały się karty ewidencyjne, ankiety i życiorysy urzędników Starostwa, ankiety urzędników magistratu, pracowników służby zdrowia, cudzoziemców, inwalidów wojennych i chorych, życiorysy i ankiety pracowników zarządów gminnych, wykazy urzędników Starostwa, komorników, członków rad gminnych, urzędników, sekretarzy i pisarzy gminnych, wyborców, komitetów wyborczych; spisy gmin, obszarów zamieszkałych, wsi, przedsiębiorstw przemysłowych, cerkwi, kościołów, ludności pow. dzisiejskiego, właścicieli ziemskich, lekarzy, duchownych, poborowych, dezertersów, emigrantów, repatriantów, ludności ze strefy przygranicznej, uchodźców, rodzin i mogił żołnierzy poległych podczas I wojny światowej i wojny polsko-sowieckiej, kopie dyplomów lekarskich, zaświadczenia akuserek, świadectwa i kopie świadectw pracowników medycznych, dowody osobiste repatriantów, kopie poświadczeń tożsamości osób zamieszkałych w strefie przygranicznej, dokumentacja projektowa (plany, projekty i szkice ziem wsi, majątków, siedlisk, folwarków, użytków leśnych).

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 59

Tytuł: Starostwo Powiatowe Mołodeckie

Молодечненское поветовое староство

Daty: 1921–1939

Rozmiary: 1 inw., 666 j.a.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): inw. nr 1 za l. 1922–1939 – sprawy sprzedaży działek, majątków, siedlisk i użytków leśnych, podziału ziem wsi, osadnictwa rolnego, likwidacji serwitutów, wydawania zezwoleń na wyrąb lasów, rejestry podziału ziem (z indeksem alfabetycznym) własności ziemskich, majątków, miasteczek, wsi, nadleśnictw, ziem kościelnych, położonych w pobliżu granicy polsko-sowieckiej, korespondencja z Dyрекcją Lasów Państwowych, zarządami gmin w sprawie budowy zapór na rzekach i in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy (ze wstępem) nr 1 za l. 1922–1939. Indeks strukturalno-chronologiczny (wg gmin).

Powiązanie z innymi materiałami archiwalnymi: Archiwum Akt Nowych w Warszawie, zesp. nr PL/2/1179/0 Zbiór akt starostw powiatowych województw wschodnich 1920–1939.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно, op.cit.; Документы по истории православной церкви на Беларуси,*

op.cit.; *Документы по истории и культуре евреев в архивах Беларуси*, op.cit.

Uwagi: zachowały się akta osobowe inżynierów, dokumentacja kartograficzna i techniczna (mapy i projekty map pow. mołodeckiego, plany ziem przygranicznych, plany, projekty i szkice miasteczek, wsi, nadleśnictw, majątków, siedlisk i uroczysk, budynków publicznych i mieszkalnych).

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 4

Tytuł: Starostwo Powiatowe Oszmiańskie
Ошмянское поветовое староство

Daty: 1919–1939

Rozmiary: 3 inw., 1784 j.a.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): inw. nr 1 – zarządzenia, rozporządzenia, okólniki, instrukcje MSW, MSZ, Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich, Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich, Urzędu Wojewódzkiego Wileńskiego, Starostwa, korespondencja z urzędem wojewódzkim, zarządami gmin, protokoły posiedzeń Starostwa, Rady Miasta Oszmiany, rad gminnych, posiedzeń sejmików powiatowych, ogólnych zebrań ludności, zjazdów przedstawicieli ludności i osadników, zebrań sołtysów, przesłuchań osób przybyłych z zagranicy podejrzewanych o działalność komunistyczną, sprawozdania z sytuacji politycznej w pow. oszmiańskim, sprawozdania z działalności Starostwa i podległych mu instytucji, wykonania budżetów, mat. dot. ustanowienia administracji polskiej na terenie powiatu, przygotowania wyborów do Sejmu i Senatu RP, rad gminnych i innych organów samorządowych, działalności gmin, organizacji organów policji państwowej, walki z agitacją antypaństwową, przestępczością, pomocy socjalnej ubogim, sierotom, utworzenia i rejestracji przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych, Towarzystwa Kredytowo-Oszczędnościowego w miasteczku Holszany, działalności towarzystw i związków, towarzystw ziemskich i handlowych, spółdzielni spożywców, obciążeń podatkowych ludności, regulacji cen na towary spożywcze, przeprowadzenia reformy rolnej, kupna i sprzedaży majątków, działek, nadawania praw własności ziemi, osadnictwa rolnego, likwidacji serwitutów, dzierżawy majątków ziemskich, działek i młynów, udzielania chłopom pożyczek, stanu gospodarki leśnej, działań na rzecz jej ochrony, zabezpieczenia dostaw drewna do elektrowni, poboru do wojska; mat. dot. budowy szkół, otwierania zakładów leczniczych, przedsięwzięć zapobiegających epidemiom, stanu usług weterynaryjnych, ochrony pomników kultury, sprawozdania z odbudowy miejscowości zniszczonych podczas działań wojennych, dane statystyczne, ankiety dot. opieki społecznej w pow.

oszmiańskim, wyniki spisu ludności, liczba zasiedlonych obszarów i gospodarstw, które były zniszczone lub ucierpiały podczas I wojny światowej i wojny polsko-sowieckiej, wpływów z podatków, pomiarów obsianych arealów, liczby zwierząt gospodarczych; podania i skargi obywateli w sprawie wymiaru i ściągania podatków, akta dot. nadużywania przez urzędników stanowisk służbowych, podania o potwierdzenie i nadanie obywatelstwa polskiego, wydania dowodów osobistych i paszportów, poświadczenie tożsamości, udzielenie pożyczki, odroczenie służby wojskowej, dzienniki ewidencji osób, które otrzymały potwierdzenia tożsamości, zarejestrowały się po powrocie z zagranicy, rejestry dzierżawców, sprzedawców i nabywców ziemi, zwierząt pociągowych i in.; dokumentacja osobowa pracowników Starostwa (polecenia starosty i lekarza powiatowego, listy płac, podania o przyjęcie do pracy) i in.; inw. nr 2 – rejestry podziału ziem, majątków, plany, projekty i szkice gruntów majątków, nadleśnictw, wsi, folwarków i innych zamieszkałych obszarów; inw. nr 3 – korespondencja z Tymczasową Komisją Rządzącą Litwy Środkowej, Delegatem Rządu w Wilnie i innymi urzędami w sprawach rejestracji osób, które przybyły na terytorium Litwy Środkowej, poszukiwania osób zaginionych, dokumentacja wydatków Starostwa (spisy, listy płac i in.), dzierżawy działek (wykazy, umowy, pokwitowania i in.), pożyczek na budowę domów i in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowe ze wstępem. Inw. nr 1 za l. 1919–1939 (t. 1), za l. 1919–1925 (t. 2), 960 j.a.; inw. nr 2 za l. 1922–1939, 808 j.a.; inw. nr 3 za l. 1921–1924, 1928–1935, 16 j.a. Indeks strukturalno-chronologiczny i geograficzny.

Powiązanie z innymi materiałami archiwalnymi: Archiwum Akt Nowych w Warszawie, zesp. nr PL/2/1179/0 Zbiór akt starostw powiatowych województw wschodnich 1920–1939.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Документы по истории православной церкви на Беларуси*, op.cit.; *Документы по истории и культуре евреев в архивах Беларуси*, op.cit.; *Памяць. Смаргонскі раён: Гіст.-дак. Хроніка*, Мінск 2004.

Uwagi: zachowały się akta osobowe pracowników Starostwa, dowody osobiste i potwierdzenia tożsamości mieszkańców, ankiety urzędników, policjantów, dzierżawców, karty rejestracyjne rzemieślników, przedsiębiorców, spisy ludności, pracowników Starostwa, członków rad gminnych, sołtysów, policjantów, spisy wyborców, osób poszukiwanych, wysiedlonych z Polski, właścicieli ziemskich, pracowników służby zdrowia, duchowieństwa, rezerwistów, poborowych, właścicieli sklepów, inwalidów wojennych, rodzin, którym potrzebna jest pomoc materialna. Zachowały się także wykazy miejscowości,

użytków leśnych, zwierząt pociągowych, cerkwi, kościołów i synagog, dokumentacja projektowa (plany, projekty i szkice wsi, majątków, działek).

Kod/Sygnatura: BY 3ГАМол ф. 2

Tytuł: Starostwo Powiatowe Postawskie

Поставское поветовое староство

Daty: 1919–1939

Rozmiary: 2 inw., 907 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano i sporządzono inw. w 1954 r.; w 2010 r. opracowano ponownie (przeredagowano opisy jednostek).

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): inw. nr 1 – okólniki, instrukcje, wytyczne, zarządzenia i rozporządzenia MSWojsk., MSW, MRiRR, urzędów wojewódzkich – Nnowogródzkiego i Wileńskiego – projekty budżetów Starostwa i dzienniki kontroli ich wykonania, korespondencja z urzędem wojewódzkim, zarządami gmin, organami policji państwowej i innymi instytucjami państwowymi i samorządowymi, sprawozdania o sytuacji politycznej na terenie powiatu, mat. dot. przebiegu wyborów do Sejmu i Senatu RP, poboru do wojska, pomocy socjalnej rodzinom wojskowych i inwalidom wojennym, rejestracji obywateli, obcokrajowców, ich inwigilacji i wydalenia z Polski, opisy majątków, folwarków, dok. parcelacji ziemi, osadnictwa rolnego, likwidacji serwitutów, kupna i sprzedaży działek, ustalania granic ziem, prowadzenia prac porządkowych, ustalenia prawa własności ziemi, dzierżawy działek, przekazania w dzierżawę jeziora Narocz (sygn. 1), dane statystyczne o wielkości gruntów rolnych, powierzchni zasiewów, liczbie przedsiębiorstw przemysłowych, majątków, obszarów zamieszkałych, regulacji cen na towary przemysłowe i spożywcze, udzielania pożyczek osadnikom wojskowym, organizacji usług weterynaryjnych i walki z chorobami zakaźnymi zwierząt, nielegalnego przekraczania granicy, przestępstw kryminalnych i politycznych, działalności organizacji społecznych, nadawania ziemi osadnikom wojskowym i cywilnym, protokoły posiedzeń powiatowego komitetu ds. przydziału ziemi, dokumentacja przesłuchań ludności i cudzoziemców, podania ludności o wydanie potwierdzenia tożsamości, dowody osobiste i paszporty, zezwolenia na prowadzenie handlu w strefie przygranicznej, mat. dot. otwierania zakładów rzemieślniczych i sklepów, przyznawania pożyczek, przydziału mat. siewnych, maszyn rolniczych, mat. budowlanych, pozwoleń na połów ryb w jeziorach, listy płac pracowników Starostwa i in.; inw. nr 2 – rejestry podziału gruntów, majątków, plany, projekty i szkice obszarów zamieszkałych.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowe ze wstępem, indeks rzeczowy, strukturalno-chronologiczny, geograficzny. Inw. nr 1 za l. 1919–1939, 428 j.a.; inw. nr 2 za l. 1921–1939, 479 j.a.

Powiązanie z innymi materiałami archiwalnymi: Archiwum Akt Nowych w Warszawie, zesp. nr PL/2/1179/0 Zbiór akt starostw powiatowych województw wschodnich 1920–1939.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Документы по истории православной церкви на Беларуси*, op.cit.; *Документы по истории и культуре евреев в архивах Беларуси*, op.cit.

Uwagi: zachowały się akta osobowe inwalidów wojennych, wykazy gmin, osiedli i wsi, majątków, spisy wyborców, repatriantów, internowanych, cudzoziemców, rezerwistów, osadników, właścicieli działek, dokumentacja projektowa (plany majątków, działek) i in. Zachowała się także dokumentacja kartograficzna i techniczna (mapy pow. postawskiego, plany, szkice planów i projekty ziem państwowych i majątków prywatnych, działek, wsi, folwarków, zaścianków i in.).

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 171

Tytuł: Starostwo Powiatowe Święciańskie
Свенцяньскае паветовае староства

Daty: 1921–1939

Rozmiary: 1 inw., 583 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1952 r.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): sprawy podziału ziem, osadnictwa rolnego, kupna i sprzedaży działki należącej do Nadleśnictwa Podbrzezie, likwidacji serwitutów, prac związanych z uporządkowaniem spraw gruntów, rejestry podziału gruntów, właścicieli ziemskich (z wykazem alfabetycznym) i in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy ze wstępem, indeks strukturalno-chronologiczny (wg gmin).

Powiązanie z innymi materiałami archiwalnymi: Archiwum Akt Nowych w Warszawie, zesp. nr PL/2/1179/0 Zbiór akt starostw powiatowych województw wschodnich 1920–1939.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Документы по истории и культуре евреев в архивах Беларуси*, op.cit.

Uwagi: zachowała się dokumentacja projektowa (plany, projekty i szkice wsi, majątków, działek, użytków leśnych, łąk i in.).

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 3

Tytuł: Starostwo Powiatowe Wilejskie
Вилейское поветовое староство

Daty: 1920–1939

Rozmiary: 3 inw., 1209 j.a.

Dzieje zespołu: zespół opracowano w l. 1953–1954, grupując akta w 2. inw.; w 1959 r. dodano inw. nr 3; w 1984 r. udoskonalono inw., ponownie zredagowano tytuły j.a.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): inw. nr 1 za l. 1920–1939 (t. 1), 1923–1939 (t. 2) – korespondencja z Urzędem Wojewódzkim Wileńskim, zarządami gmin, projekty kosztorysów dochodów i wydatków Starostwa, sprawy kupna i sprzedaży majątków, folwarków, sprawy osadnictwa rolnego, likwidacji serwitutów, dzierżawy ziemi, ustalenia granic i pomiarów działek, nadziałów gruntów osadnikom wojskowym, mat. dot. organizacji i działalności kół Związku Strzeleckiego i POW (protokoły posiedzeń, dane o składzie zarządów, sprawozdania i in.), kół Związków Oficerów Rezerwistów (statuty, protokoły narad), ankiety i charakterystyki osób podejrzewanych o współpracę z KPZB, listy gratulacyjne i telegramy z okazji dnia urodzin marszałka Edwarda Rydza-Śmigłego od instytucji i oddziałów wojskowych rozlokowanych na terenie pow. wilejskiego, typowe projekty budynków szkół elementarnych, księgi ewidencyjne aresztowanych, podania obywateli o poświadczenie tożsamości i wydanie dowodów osobistych, wydanie pozwoleń na połów ryb w rzece Wilii, listy płac pracowników Starostwa i in.; inw. nr 2 i nr 3 – rejestry podziału ziem, majątków, plany, projekty i szkice miejscowości.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowe ze wstępem. Inw. nr 1 za l. 1920–1939 (t. 1), 1923–1939 (t. 2), 371 j.a.; inw. nr 2 za l. 1921–1939, 736 j.a.; inw. nr 3 za l. 1923–1939, 102 j.a. Indeks strukturalno-chronologiczny (wg gmin), indeks geograficzny.

Powiązanie z innymi materiałami archiwalnymi: Archiwum Akt Nowych w Warszawie, zesp. nr PL/2/1179/0 Zbiór akt starostw powiatowych województw wschodnich 1920–1939.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Документы по истории православной церкви на*

Беларуси, op.cit.; Документы по истории и культуре евреев в архивах Беларуси, op.cit.; Памяць. Смаргонскі раён, op.cit.

Uwagi: zachowała się dokumentacja kartograficzna i techniczna (mapy pow. wilejskiego, parafii rzymskokatolickich, cmentarzy, plany, szkice i projekty gruntów majątków prywatnych, działek, wsi) i in.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 592

Tytuł: Starostwo Powiatowe Wileńsko-Trockie
Виленско-Трокское поветовое староство

Daty: 1920–1939

Rozmiary: 1 inw., 78 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1957 r.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): mat. dot. parcelacji ziemi, osadnictwa rolnego, likwidacji serwitutów, prowadzenia prac porządkujących sprawy ziemi.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Powiązanie z innymi materiałami archiwalnymi: Archiwum Akt Nowych w Warszawie, zesp. nr PL/2/1179/0 Zbiór akt starostw powiatowych województw wschodnich 1920–1939.

Uwagi o publikacji: *Документы по истории православной церкви на Беларуси, op.cit.*

Uwagi: zachowała się dokumentacja kartograficzna i projektowa (plany, projekty i szkice ziem, miasteczka Ostrowiec, wsi, majątków, siedlisk, działek rolnych, uroczysk, łąk i in.).

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 93

Tytuł: Starostwo Powiatowe Wołóżyńskie
Воложинское поветовое староство

Daty: 1921–1939

Rozmiary: 2 inw., 280 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1953 r.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): inw. nr 1 – wytyczne, zarządzenia, decyzje Starostwa, wypisy z protokołów posiedzeń sejmików powiatowych, budżety i wyciągi z dzienników przychodów i wydatków, mat. dot. działalności gmin (budżety, plany i in.), projekty budżetów Powiatowego Związku Komunalnego w Wołóżyńcu, sprawy osadnictwa rolnego, nadawania obywatelstwa polskiego, kupna i sprzedaży gruntów, notatki robocze do rozliczeń prac porządkowych, wykaz zobowiązań zadłużonych osadników wojskowych,

sprawozdania o sytuacji społeczno-politycznej, mat. dot. walki z ruchem komunistycznym, wydawnictwa agitacyjne i programowe partii i organizacji lewicowych i in. (KPP, KPZB, BWRH, Niezależnej Partii Chłopskiej i in.); protokoły zebrań przedwyborczych do rad gminnych, protokoły zebrań ludności gmin pow. oszmiańskiego w sprawie powołania komisji socjalnych, listy płac urzędników i in; inw. nr 2 – rejestry podziału ziem wsi, majątków, folwarków.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowe. Inw. nr 1 za l. 1922–1927, 24 j.a.; inw. nr 2 za l. 1923–1939, 256 j.a. Indeks strukturalno-chronologiczny.

Powiązanie z innymi materiałami archiwalnymi: Archiwum Akt Nowych w Warszawie, zesp. nr PL/2/1179/0 Zbiór akt starostw powiatowych województw wschodnich 1920–1939; zesp. nr PL/2/88/20 Starostwo Powiatowe w Wołożynie 1939 [1942, 1947, 1948].

Uwagi o publikacji: *Борьба трудящихся Западной Белоруссии за социальное и национальное освобождение и воссоединение с БССР*, op.cit.; *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Памяць. Гіст.-дак. хроніка Валожынскага раёна*, Мінск 1996; *Памяць. Гіст.-дак. хроніка Маладзечна і Маладзечанскага раёна*, Мінск 2002; *Документы по истории православной церкви на Беларуси*, op.cit.; *Документы по истории и культуре евреев в архивах Беларуси*, op.cit.

Uwagi: zachowały się ankiety rad włościarskich, członków rad gminnych, wykazy ławników w sądach ludowych, członków komisji gminnych ds. zaopatrzenia, członków gminnych komisji socjalnych, rezerwistów, poborowych uchylających się od służby wojskowej, dokumentacja projektowa (plany, projekty i szkice wsi, majątków, działek, parafii kościelnych, użytków leśnych, dróg, pastwisk, łąk i in.).

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 463

Tytuł: Naczelnik 1. Rejonu Powiatu Braśławskiego w Słobódce
Начальник 1-го района Браславского повета, д. Слободка

Daty: 1920–1922

Rozmiary: 1 inw., 14 j.a.

Dzieje zespołu: inw. opracowano w 2011 r.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): okólniki, rozkazy, rozporządzenia MSW, MRiRR, MRP, Urzędu Wojewódzkiego Nowogródzkiego, Starostwa Powiatowego Braśławskiego, korespondencja Naczelnika Rejonu z urzędem wojewódzkim, zarządami gminnymi, w sprawach organizacji wyborów do Sejmu

i Senatu RP, kontroli działalności organizacji społecznych, zasad korespondencji obcokrajowców, wysiedlania obcokrajowców, środków na budowę i remont dróg, wydawania dowodów osobistych i in.; protokoły posiedzeń rad gminnych, zebrań mieszkańców rejonu, sprawozdania zarządów gminnych z wydatków, podania rolników o pomoc materialną i in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Powiązanie z innymi materiałami archiwalnymi: Archiwum Akt Nowych w Warszawie, zesp. nr PL/2/20/0 Zarząd Terenów Przyfrontowych i Etapowych w Warszawie 1920–1921.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Документы по истории и культуре евреев в архивах Беларуси*, op.cit.

Uwagi: zachowały się wykazy członków rady gminnej, handlarzy, właścicieli młynów, nauczycieli, dezertków, obywateli rosyjskich.

Kod/Sygnatura: BY 3ГАМол ф. 464

Tytuł: Naczelnik 2. Rejonu Powiatu Braśławskiego w Opsie

Начальник 2-го района Браславского повета, местечко Опса

Daty: 1920–1924

Rozmiary: 1 inw., 21 j.a.

Dzieje zespołu: do 1954 r. zesp. przechowywano w AP Obwodu Połockiego, opracowano w 1955 r.; w 1990 r. akta odtajniono.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): okólniki, uchwały, rozkazy, wytyczne MSW, Ministerstwa Skarbu, Zarządu Terenów Przyfrontowych i Etapowych, delegata Zarządu Okręgu Wileńskiego w sprawach organizacji rejonów, walki z działalnością antypaństwową i szpiegowską, nadzoru nad przebiegiem wyborów 1922 r., poszukiwania osób zaginionych podczas wojny i in.; protokoły zebrań i posiedzeń rad gminnych, zebrań sołtysów, korespondencja z delegatem Zarządu Okręgu Wileńskiego, Starostwem Powiatowym Braśławskim, zarządami gminnymi, organami policji, naczelnikami rejonów w sprawach organizacji wyborów do Sejmu RP, ochrony granic, walki z przestępstwami, rejestracji przedpoborowych, inwalidów, zasad korespondencji obcokrajowców, poszukiwania i wysiedlania obywateli rosyjskich i in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Powiązanie z innymi materiałami archiwalnymi: Archiwum Akt Nowych w Warszawie, zesp. nr PL/2/20/0 Zarząd Terenów Przyfrontowych i Etapowych w Warszawie 1920–1921.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.

Uwagi: zachowały się wykazy przedstawicieli wyborczych, ochotników wojska polskiego, wielkich wlaścicieli ziemskich, obywateli rosyjskich.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 466

Tytuł: Naczelnik 2. Rejonu Powiatu Dziśnieńskiego w Głębokiem
Начальник 2-го района Дисненского повета, г. Глубокое

Daty: 1919–1921

Rozmiary: 1 inw., 9 j.a.

Dzieje zespołu: do 1954 r. zesp. przechowywano w AP Obwodu Połockiego; inw. opracowano w 1977 r.; w 1990 r. akta odtajniono.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): okólniki, rozporządzenia MSW i MSWojsk. w sprawach zamykania szkół rosyjskich i białoruskich, organizacji punktów weterynaryjnych, wręczania odpraw pocztowych, korespondencja z MSW, ZCZW, zarządami gminnymi dot. stanu i rozwoju rolnictwa, hodowli zwierząt, sytuacji szkół, rekwizycji żywności i odzieży dla wojska, raporty o wydarzeniach na terenie rejonu, dane o sytuacji epidemiologicznej i in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Powiązanie z innymi materiałami archiwalnymi: Archiwum Akt Nowych w Warszawie, zesp. nr PL/2/20/0 Zarząd Terenów Przyfrontowych i Etapowych w Warszawie 1920–1921, PL/2/88/93 Zarząd Cywilny Ziem Wschodnich, 1919.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Документы по истории и культуре евреев в архивах Беларуси*, op.cit.

Uwagi: zachowały się wykazy urzędników starostwa i gmin, wlaścicieli ziemskich, sklepów, szkół.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 467

Tytuł: Naczelnik 3. Rejonu Powiatu Dziśnieńskiego w Szarkowszczyźnie
Начальник 3-го района Дисненского повета, местечко Шарковщина

Daty: 1921–1922

Rozmiary: 1 inw., 5 j.a.

Dzieje zespołu: do 1954 r. zespół przechowywano w AP Obwodu Połockiego; opracowano w 1955 r.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): korespondencja ze Starostwem Powiatowym Dziśnieńskim, zarządami gminnymi w sprawach administracyjno-gospodarczych, zaopatrzenia wojska polskiego w paszę, siano i in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Powiązanie z innymi materiałami archiwalnymi: Archiwum Akt Nowych w Warszawie, zesp. nr PL/2/20/0 Zarząd Terenów Przyfrontowych i Etapowych w Warszawie 1920–1921.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Документы по истории и культуре евреев в архивах Беларуси*, op.cit.

Uwagi: zachowały się wykazy miejscowości, nauczycieli, pracowników medycznych, weterynarzy, szkół.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 468

Tytuł: Naczelnik 4. Rejonu Powiatu Dziśnieńskiego w Miorach

Начальник 4-го района Дисненского повета, местечко Миоры

Daty: 1919–1921

Rozmiary: 1 inw., 13 j.a.

Dzieje zespołu: do 1954 r. zesp. przechowywano w AP Obwodu Połockiego; opracowano w 1955 r.; w 1990 r. akta odtajniono.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): protokoły posiedzeń Rady Ministrów i korespondencja z Urzędem Wojewódzkim Wileńskim, Starostwem Powiatowym Dziśnieńskim, zarządami gminnymi dot. działalności (sygn. 11), dziennik rejestracji zboża zarekwirowanego u ludności, podania o wydanie dowodów osobistych i poświadczeń tożsamości, listy płac urzędników Starostwa, zarządów gminnych, policjantów i in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Powiązanie z innymi materiałami archiwalnymi: Archiwum Akt Nowych w Warszawie, zesp. nr PL/2/20/0 Zarząd Terenów Przyfrontowych i Etapowych w Warszawie 1920–1921, PL/2/88/93 Zarząd Cywilny Ziem Wschodnich, 1919.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Документы по истории и культуре евреев в архивах Беларуси*, op.cit.

Uwagi: zachowały się wykazy miejscowości, ludności, urzędników gmin, wójtów, sołtysów, wyborców, właścicieli ziemskich.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 469

Tytuł: Naczelnik 5. Rejonu Powiatu Dziśnieńskiego w Łużkach

Начальник 5-го района Дисненского повета, местечко Лушки

Daty: 1919–1921

Rozmiary: 1 inw., 12 j.a.

Dzieje zespołu: do 1954 r. zesp. przechowywano w AP Obwodu Połockiego; opracowano w 1955 r.; w 1990 r. akta odtajniono.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): okólniki, rozporządzenia, instrukcje MSW, Starostwa Powiatowego Dziśnieńskiego, korespondencja z nimi i zarządami gminnymi dot. stanu szkół, zakładania przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych, samowolnej konfiskaty przez wojsko żywności, paszy i zwierząt hodowlanych, spraw personalnych i in.; kosztorysy utrzymania zarządów gminnych, ogłoszenia o karach za ciężkie przestępstwa, dane statystyczne o liczbie majątków, folwarków, zwierząt gospodarczych i in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Powiązanie z innymi materiałami archiwalnymi: Archiwum Akt Nowych w Warszawie, zesp. nr PL/2/20/0 Zarząd Terenów Przyfrontowych i Etapowych w Warszawie 1920–1921, PL/2/88/93 Zarząd Cywilny Ziem Wschodnich, 1919.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Документы по истории православной церкви на Беларуси*, op.cit.; *Документы по истории и культуре евреев в архивах Беларуси*, op.cit.

Uwagi: zachowały się spisy ludności, wykazy podatników, wielkich właścicieli ziemskich, handlarzy, urzędników Starostwa i zarządów gminnych, wójtów, sołtysów, emerytowanych policjantów, strażaków, duchownych; wykazy wsi, jezior, majątków, folwarków.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 382

Tytuł: Naczelnik 1. Rejonu Powiatu Oszmiańskiego w Żupranach
Начальник 1-го района Ошмянского повета, местечко Жупраны

Daty: 1919–1923

Rozmiary: 1 inw., 54 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1952 r., w 1990 r. akta odtajniono.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): okólniki, rozkazy, wytyczne, rozporządzenia, instrukcje MSW, Ministerstwa Poczty i Telegrafów, ZCZW, Generalnego Komisarza Ziem Wschodnich, Starostwa Powiatowego Oszmiańskiego dot. organizacji wyborów do Sejmu i Senatu RP, ewidencji strat w rezultacie I wojny światowej i wojny polsko-sowieckiej, ściągania podatków, pracy naczelników rejonów, poszukiwania i wysiedlania za granicę osób podejrzanych o działalność komunistyczną i szpiegowską, poszukiwania osób, które popełniły przestępstwa kryminalne, wprowadzenia sądów

wojskowo-polowych, poboru do wojska polskiego i naboru ochotników, walki z epidemiami i in.; korespondencja ze Starostwem Powiatowym Oszmiańskim, zarządami gminnymi, naczelnikami rejonów, organami policji, protokoły posiedzeń rad gminnych, zebrań mieszkańców, sołtysów, przesłuchań repatriantów, innych osób podczas prowadzenia śledztw w sprawach karnych, rewizji obywateli, wyników kontroli prawomyślności poborowych, doniesienia o przestępstwach, sprawozdania o sytuacji moralno-politycznej w rejonie, księga kasowa, dzienniki i księgi rejestracji repatriantów, osób znajdujących się pod nadzorem policji, podania o przyjęcie do pracy, wydanie zaświadczeń o prawomyślności, poświadczeń tożsamości, przepustek na wyjazd do innych rejonów Polski, pozwoleń na handel, zwolnienie z podatków, listy płac i in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Powiązanie z innymi materiałami archiwalnymi: Archiwum Akt Nowych w Warszawie, zesp. nr PL/2/20/0 Zarząd Terenów Przyfrontowych i Etapowych w Warszawie 1920–1921, PL/2/88/93 Zarząd Cywilny Ziem Wschodnich, 1919.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Документы по истории православной церкви на Беларуси*, op.cit.; *Документы по истории и культуре евреев в архивах Беларуси*, op.cit.

Uwagi: zachowały się wykazy członków zarządów gminnych i rad, wójtów, sołtysów, osób uchylających się od służby wojskowej, dezertarów, miejscowości, majątków, szkół, kościołów, pomników historycznych.

Kod/Sygnatura: BY 3ГАМол ф. 383

Tytuł: Naczelnik 2. Rejonu Powiatu Oszmiańskiego w Smorgoniach

Начальник 2-го района Ошмянского повета, г. Сморгонь

Daty: 1919–1922

Rozmiary: 1 inw., 18 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1952 r.; w 1954 r. wykonano foliację i szyście akt; w 1990 r. akta odtajniono.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): okólniki, wytyczne, rozporządzenia, instrukcje MSW, Generalnego Komisarza Ziem Wschodnich, Starostwa Powiatowego Oszmiańskiego w sprawach organizacji wyborów do Sejmu RP, obłożenia ludności podatkami, zakładania i rejestracji stowarzyszeń, ochrony kolei, budowy i remontów dróg i in.; protokoły posiedzeń rad gminnych i zebrań sołtysów, korespondencja ze Starostwem, zarządami gminnymi, organami policji w sprawach rejestracji dobrowolnych stowarzyszeń,

organizacji poboru do wojska polskiego, finansowych i in., raporty o sytuacji moralno-politycznej w rejonie, księga kontroli pracy Naczelnika Rejonu, listy gończe za dezertkami, podania mieszkańców o dzierżawę ziemi, zwrot rzeczy osobistych i in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Powiązanie z innymi materiałami archiwalnymi: Archiwum Akt Nowych w Warszawie, zesp. nr PL/2/20/0 Zarząd Terenów Przyfrontowych i Etapowych w Warszawie 1920–1921, PL/2/88/93 Zarząd Cywilny Ziem Wschodnich, 1919.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Документы по истории и культуре евреев в архивах Беларуси*, op.cit.

Uwagi: zachowały się wykazy poborowych.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 384

Tytuł: Naczelnik 3. Rejonu Powiatu Oszmiańskiego w Holszanach

Начальник 3-го района Ошмянского повета, местечко Гольшаны

Daty: 1920–1922

Rozmiary: 1 inw., 22 j.a

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1952 r.; w 1954 r. wykonano foliację i szycie akt; w 1990 r. akta odtajniono.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): rozkazy, wytyczne, rozporządzenia Starostwa Powiatowego Oszmiańskiego w sprawach organizacji wyborów, nadzoru nad działalnością dobrowolnych stowarzyszeń, poboru do wojska polskiego, udzielania pomocy rodzinom wojskowych, walki z dezercją, wydawania obywatelom paszportów i in.; protokoły posiedzeń rad gminnych i zebrań sołtysów, księga kasowa, korespondencja Naczelnika Rejonu ze Starostwem, zarządami gminnymi, organami policji w sprawach obłożenia podatkami, ochrony zdobyczy wojennych, rejestracji cudzoziemców i in., podania o przyjęcie do pracy, dzierżawę ziemi, zwrot dóbr osobistych, pozwolenie na wyjazd za granicę, poświadczenia tożsamości osoby w celu wyjazdu i in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Powiązanie z innymi materiałami archiwalnymi: Archiwum Akt Nowych w Warszawie, zesp. nr PL/2/20/0 Zarząd Terenów Przyfrontowych i Etapowych w Warszawie 1920–1921.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*,

op.cit.; *Документы по истории и культуре евреев в архивах Беларуси*, op.cit.

Uwagi: zachowały się wykazy sołtysów, pracowników medycznych, poborowych, cudzoziemców, szkół.

Kod/Sygnatura: ВУ ЗГАМол ф. 385

Tytuł: Naczelnik 6. Rejonu Powiatu Oszmiańskiego w Holszanach

Начальник 6-го района Ошмянского повета, местечко Гольшаны

Daty: 1919–1921

Rozmiary: 1 inw., 16 j.a.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): okólniki, rozkazy, wytyczne, rozporządzenia ZCZW, Komisarza Okręgu Wileńskiego, Starostwa Powiatowego Oszmiańskiego w sprawach podatków, wprowadzenia wojskowych sądów polowych, dostaw koni dla wojska, nadzoru na obcokrajowcami, wydawania pozwoleń na noszenie broni palnej i in.; protokoły posiedzeń rad gminnych i przesłuchań obywateli, korespondencja Naczelnika Rejonu ze Starostwem, organami policji, sądami w sprawach personalnych, rejestracji strat w wyniku I wojny światowej i wojny polsko-sowieckiej, zwrotu dóbr i zwierząt utraconych podczas wojny, poszukiwania osób uchylających się od służby wojskowej, doniesienia żandarmerii o sytuacji moralno-politycznej na obszarze Rejonu, skargi obywateli na działania sołtysów, podania o przyjęcie do pracy, zwrot dóbr i zwierząt utraconych podczas wojny i in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Powiązanie z innymi materiałami archiwalnymi: Archiwum Akt Nowych w Warszawie, zesp. nr PL/2/20/0 Zarząd Terenów Przyfrontowych i Etapowych w Warszawie 1920–1921, PL/2/88/93 Zarząd Cywilny Ziem Wschodnich, 1919.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Документы по истории и культуре евреев в архивах Беларуси*, op.cit.

Uwagi: zachowały się wykazy członków rad gminnych, miejscowości i in.

Kod/Sygnatura: ВУ ЗГАМол ф. 386

Tytuł: Naczelnik 1. Rejonu Powiatu Postawskiego w Woropajewie

Начальник 1-го района Поставского повета, местечко Воропаяево

Daty: 1919–1922

Rozmiary: 1 inw., 13 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1952 r.; w 1954 r. wykonano foliację i szycie akt.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): okólniki, rozkazy, wytyczne, rozporządzenia MSW, Urzędu Wojewódzkiego Nowogródzkiego, Starostwa Powiatowego Dziśnieńskiego w sprawach działalności sądów wojskowo-polowych, podatków, nadzoru nad działalnością dobrowolnych stowarzyszeń i repatriantami, walki z propagandą komunistyczną, wydawania pozwoleń na noszenie broni palnej, udzielania pomocy dzieciom i in., protokoły kontroli działalności zarządów gminnych, księga kasowa, korespondencja ze Starostwem, zarządami gminnymi w sprawach otwierania i remontów szkół, sprawozdania o sytuacji moralno-politycznej na terytorium gmin, skargi na bezprawne działania żołnierzy polskich, podania o przyjęcie do pracy, o poświadczenie tożsamości, wydanie pozwolenia na otwarcie sklepu i noszenie broni palnej, udzielenie pożyczki i in., zaświadczenia tożsamości i in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Powiązanie z innymi materiałami archiwalnymi: Archiwum Akt Nowych w Warszawie, zesp. nr PL/2/20/0 Zarząd Terenów Przyfrontowych i Etapowych w Warszawie 1920–1921, PL/2/88/93 Zarząd Cywilny Ziem Wschodnich, 1919.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Документы по истории и культуре евреев в архивах Беларуси*, op.cit.;

Uwagi: zachowały się wykazy członków zarządów gminnych, osób, u których skonfiskowano broń palną. W nazwie zesp. błędnie określono przynależność terytorialną 1. Rejonu (w miasteczku Woropajewo) do pow. postawskiego. Powinno być: „Powiatu Dziśnieńskiego”, gdyż w okresie wytworzenia mat. archiwalnych pow. postawski jeszcze nie istniał, powstał dopiero w 1926 r.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 387

Tytuł: Naczelnik 2. Rejonu Powiatu Postawskiego w Miadziole
Начальник 2-го района Поставского повета, местечко Мядель

Daty: 1919–1922

Rozmiary: 1 inw., 10 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1952 r.; w 1954 r. wykonano foliację i szycie akt.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): okólniki, wytyczne, rozporządzenia MSW, ZCZW, Urzędu Wojewódzkiego Nowogródzkiego, ekspozytury wojskowej w sprawach walki z działalnością antypaństwową i szpiegowską, konfiskowania nielegalnej literatury, wysiedlania obcokrajowców i in.; protokół zebrania naczelników rejonów, korespondencja ze Starostwem Powiatowym

Duniłowickim i zarządami gminnymi, sprawozdania o sytuacji moralno-politycznej na terytorium gmin, dziennik rejestracji wydanych poświadczeń tożsamości, podania o przyjęcie do pracy, wydanie pozwolenia na otwarcie sklepu i in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Powiązanie z innymi materiałami archiwalnymi: Archiwum Akt Nowych w Warszawie, zesp. nr PL/2/20/0 Zarząd Terenów Przyfrontowych i Etapowych w Warszawie 1920–1921.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Документы по истории православной церкви на Беларуси*, op.cit.; *Документы по истории и культуре евреев в архивах Беларуси*, op.cit.

Uwagi: zachowały się wykazy członków rad gminnych, sołtysów, lekarzy, felczerów, osób, którym wydano dowody osobiste i poświadczenia tożsamości. W nazwie zespołu błędnie określono przynależność terytorialną 2. Rejonu (w miasteczku Miadzioł) do pow. postawskiego. Powinno być: „Powiatu Duniłowickiego”, gdyż w okresie wytworzenia materiałów archiwalnych pow. postawski jeszcze nie istniał, powstał dopiero w 1926 r.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 388

Tytuł: Naczelnik 3. Rejonu Powiatu Postawskiego w Dokszycach

Начальник 3-го района Поставского повета, местечко Докшицы

Daty: 1920–1921

Rozmiary: 1 inw., 21 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1952 r.; w 1954 r. wykonano foliację i szycie akt.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): wytyczne Starostwa Powiatowego Duniłowickiego w sprawach podatków nakładanych na gospodarstwa rolne, wydawania poświadczeń tożsamości, budżety zarządów gminnych, księga kasowa z 1921 r.; korespondencja ze Starostwem, zarządami gminnymi w sprawach personalnych, otwierania szkół (sygn. 3), raporty Naczelnika Rejonu o nadużyciach żołnierzy, dziennik rejestracji poświadczeń tożsamości, podania mieszkańców o otwarcie szkół, wydanie poświadczeń, zmniejszenie podatków i in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Powiązanie z innymi materiałami archiwalnymi: Archiwum Akt Nowych w Warszawie, zesp. nr PL/2/20/0 Zarząd Terenów Przyfrontowych i Etapowych w Warszawie 1920–1921.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*,

op.cit.; *Документы по истории и культуре евреев в архивах Беларуси*, op.cit.

Uwagi: zachowały się wykazy członków zarządów gminnych. W nazwie zespołu błędnie określono przynależność terytorialną 3. Rejonu (w miasteczku Dokszyce) do pow. postawskiego. Powinno być: „Powiatu Duniłowickiego”, gdyż w okresie wytworzenia materiałów archiwalnych pow. postawski jeszcze nie istniał, powstał dopiero w 1926 r.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 366

Tytuł: Powiatowy Związek Komunalny w Oszmianie
Ошмянский поветовый коммунальный союз

Daty: 1923

Rozmiary: 1 inw., 1 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1952 r.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): projekt budżetu z załącznikami.

Powiązanie z innymi materiałami archiwalnymi: Archiwum Akt Nowych w Warszawie, zesp. nr PL/2/63/0 Związek Powiatów Rzeczypospolitej Polskiej w Warszawie 1919–1939.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 165

Tytuł: Powiatowy Związek Samorządowy w Mołodecznie
Поветовый союз самоуправления Молодечненского поветового староства

Daty: 1937–1938

Rozmiary: 1 inw., 21 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1953 r.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): sprawozdania z wykonania budżetu, plan mostu na rzece Usza w Olechnowiczach, na drodze powiatowej Gródek–Olechnowicze–Radoszkowice, plan mostu na rzece Udra (Udranka) na drodze wojewódzkiej Radoszkowice–Ilia, plan mostu na rzece Usza na drodze wojewódzkiej Chołchło–Gródek–Krasne, plany i mapy mostów na rzekach Brzezina, Wiazynka, Hujka, Isłocz, Srebrzanka, Jarszówka, projekt budowy mostu na drodze wojewódzkiej Krasne–Szyszki.

Powiązanie z innymi materiałami archiwalnymi: Archiwum Akt Nowych w Warszawie, zesp. nr PL/2/63/0 Związek Powiatów Rzeczypospolitej Polskiej w Warszawie 1919–1939.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi: zachowała się dokumentacja kartograficzna i projektowa (mapy pow. mołodeckiego, plany, projekty dróg, mostów i in.).

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 164

Tytuł: Powiatowy Związek Samorządowy w Oszmianie

Поветовый союз самоуправления Ошмянского поветового староства

Daty: 1931–1933

Rozmiary: 1 inw., 3 j.a.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): rejestry stanu dróg krajowych (na odcinkach Bieniakonie–Oszmiana, Zawielce–Soły), drogi wojewódzkiej (na odcinku Lipki–Oszmiana).

Powiązanie z innymi materiałami archiwalnymi: Archiwum Akt Nowych w Warszawie, zesp. nr PL/2/63/0 Związek Powiatów Rzeczypospolitej Polskiej w Warszawie 1919–1939.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi: zachowała się dokumentacja projektowa (projekty, rysunki, schematy dróg i in.).

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 166

Tytuł: Powiatowy Związek Samorządowy w Postawach

Поветовый союз самоуправления Поставского поветового староства

Daty: 1931–1938

Rozmiary: 1 inw., 6 j.a.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): rejestry stanu dróg krajowych i powiatowych (na odcinkach Postawy–Dworczany, Postawy–Wiereńki, Kobylnik (Narocz)–Wiereńki, Swirany–Rudaszany, Olce Wielkie–Nowy Dwór), plany, projekty drewnianego mostu na rzece Birweta, profile rzeki.

Powiązanie z innymi materiałami archiwalnymi: Archiwum Akt Nowych w Warszawie, zesp. nr PL/2/63/0 Związek Powiatów Rzeczypospolitej Polskiej w Warszawie 1919–1939.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi: zachowała się dokumentacja projektowa (plany, projekty, schematy dróg, mostów i in.).

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 163

Tytuł: Powiatowy Związek Samorządowy w Wilejce

Поветовый союз самоуправления Вилейского поветового староства

Daty: 1926–1937

Rozmiary: 1 inw., 90 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1953 r.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): wyciągi z protokołów posiedzeń Rady Gminnej w Wiazyniu, rejestry stanu dróg krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych, projekty budowy i remontu dróg, mostów, tuneli (plan budowy mostu na rzece Wilia, typowe projekty mostów kolejowych, budowy mostów na rzekach Wilia, Ilia, Rybczanka, Serwicz i Usza, mostów stałych i tymczasowych na drogach, załączniki do projektu mostu na rzece Narocz /Naroczanka/, opisy terenów przyległych do dróg i mostów na rzece Wilia i Udra /Udranka/, wykaz mat. budowlanych i in.), dokumentacja robót ziemnych na drogach i in.

Powiązanie z innymi materiałami archiwalnymi: Archiwum Akt Nowych w Warszawie, zesp. nr PL/2/63/0 Związek Powiatów Rzeczypospolitej Polskiej w Warszawie 1919–1939.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi: zachowała się dokumentacja kartograficzna i projektowa (mapa pow. wilejskiego, mapy sieci dróg pow. wilejskiego, gmin budstawskiej, wiazyńskiej i dołhinowskiej, projekty, schematy dróg, mostów i in.).

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 51

Tytuł: Zarząd Gminy w Budstawiu

Будславское гминное правление Вилейского повета

Daty: 1926

Rozmiary: inw. książkowy, 1 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1947 r.; w 1968 r. opracowanie zostało udoskonalone, przeredagowano inw.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): sprawozdanie kasowe z wykonania budżetu Zarządu.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно, op.cit.*

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 235

Tytuł: Zarząd Gminy w Chocieńcyszach

Хотенчицкое гминное правление Вилейского повета

Daty: 1937–1939

Rozmiary: 1 inw., 1 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1950 r.; w 1969 r. ponownie opracowano, przedredagowano inw.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): listy płac urzędników Zarządu, robotników sezonowych, korespondencja z Urzędem Pracy w Wilnie w sprawie wydzielenia środków finansowych dla robotników i in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 236

Tytuł: Zarząd Gminy w Holszanach

Гольшанское гминное правление Ошмянского повета

Daty: 1928–1929

Rozmiary: 1 inw., 1 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1950 r.; w 1969 r. ponownie opracowano, przedredagowano inw.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): dziennik ewidencyjny wydanych poświadczeń tożsamości, zaświadczeń o miejscu zamieszkania, sytuacji rodzinnej i in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 49

Tytuł: Zarząd Gminy w Ilii

Ильянское гминное правление Вилейского повета

Daty: 1932–1937

Rozmiary: 1 inw., 1 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1947 r.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): mat. dot. osób, które zbiegły z Polski do Związku Sowieckiego – ankiety, charakterystyki.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 109

Tytuł: Zarząd Gminy w Iwieńcu

Ивенецкое гминное правление Воложинского повета

Daty: 1924–1928

Rozmiary: 2 inw., 2 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowywano w 1948, 1952 r.; w 1968 r. ponownie opracowano, przerehabrowano inw.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): inw. nr 1 – budżety gminy; inw. nr 2 – listy płac urzędników i pracowników szpitala epidemiologicznego w Iwieniu.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowe. Inw. nr 1 za l. 1927–1928, 1 j.a.; inw. nr 2 za 1924 r., 1 j.a.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 57

Tytuł: Zarząd Gminy w Kobylniku

Кобыльническое гминное правление Поставакского повета

Daty: 1929–1937

Rozmiary: 1 inw. 18 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1953 r.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): instrukcje i wytyczne Rady Ministrów, Starostwa Powiatowego Postawskiego i Powiatowego Inspektora Szkolnego, korespondencja ze Starostwem i Powiatową Komendą Policji Państwowej, Sądem Okręgowym w Wilnie; protokoły zebrań sołtysów, mat. ze spisu powszechnego ludności, organizacji zbiórek na Fundusz Obrony, organizacji obrony przeciwpożarowej, stanu szkół, budowy i remontów dróg, poboru podatków od ludności, udzielania ludności pożyczek, ustalania prawa własności nieruchomości, potwierdzania prawa opieki nad majątkiem, wydawania pozwoleń na prowadzenia zakładów rzemieślniczych, ubezpieczania budynków mieszkalnych i gospodarskich, wykonywania wyroków sądowych, organizacji wycieczek, listy płac urzędników, sołtysów, robotników budowlanych i in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi: zachowały się wykazy urzędników, rzemieślników, wykazy i zaświadczenia ubogich, którzy otrzymali ziarno i chleb za pracę przy budowach dróg.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 50

Tytuł: Zarząd Gminy w Kurzeńcu

Куренецкое гминное правление Вилейского повета

Daty: 1939

Rozmiary: 1 inw., 1 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1947 r.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): mat. dot. osób, które zbiegły z Polski do Związku Sowieckiego – ankiety, charakterystyki.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 52

Tytuł: Zarząd Gminy w Łuczaju

Лучайское гминное правление Поставского повета

Daty: 1921 r.

Rozmiary: 1 inw., 1 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1947 r.; w 1968 r. ponownie opracowano, przedredagowano inw.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): korespondencja ze Starostwem Powiatowym Postawskim o przekazaniu dostaw państwowych.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно, op.cit.*

Uwagi: zachowały się wykazy sklepów.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 479

Tytuł: Zarząd Gminy w Łużkach

Лужское гминное правление Дисненского повета

Daty: 1920 r.

Rozmiary: 1 inw., 1 j.a.

Dzieje zespołu: do 1954 r. zesp. w zasobie w AP Obwodu Połockiego; zesp. opracowano w 1955 r.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): spisy mieszkańców gminy.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно, op.cit.*

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 55

Tytuł: Zarząd Gminy w Miadziolu

Мядельское гминное правление Поставского повета

Daty: 1922–1933

Rozmiary: 1 inw., 12 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1953 r.; w 1984 r. ponownie opracowano, sporządzono katalogi.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): okólniki, instrukcje, wytyczne MSW, Urzędu Wojewódzkiego Wileńskiego, Starostwa Powiatowego Postawskiego, protokoły posiedzeń Rady Gminy, przesłuchań świadków w związku z ustaleniem miejsca zamieszkiwania obywateli, podania o przyjęcie do pracy, listy płac, mat. dot. działalności Zarządu, podatków nałożonych na mieszkańców, spraw przestępstw kryminalnych i politycznych – oskarżenia o naruszenie obowiązujących przepisów (zasad handlu, norm sanitarnych i in.), nielegalne przekraczanie granicy polsko-sowieckiej, propagandę antypaństwową i in., zamykania szkół białoruskich, utrzymywania dróg i ich remontów, szacowania strat wojennych, ubezpieczenia budynków od pożarów i in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Памяць. Гіст.-дак. хроніка Мядзельскага раёна*, Мінск 1998.

Uwagi: zachowały się wykazy uchodźców wojennych, dłużników podatkowych.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 430

Tytuł: Zarząd Gminy w Rubieżewiczach

Рубежевическое гминное правление Столбцовского повета

Daty: 1928–1929

Rozmiary: 1 inw., 1 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1952 r.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): budżet Zarządu.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 58

Tytuł: Zarząd Gminy w Szemetowszczyźnie

Шеметовское гминное правление Свентянского повета

Daty: 1924–1934

Rozmiary: 1 inw., 2 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1947 r.; w 1968 r. ponownie opracowano, przedredagowano inw.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): zawiadomienia do mieszkańców gminy o wpłacie podatków państwowych, listy płac i inna dokumentacja finansowa Zarządu.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 54

Tytuł: Zarząd Gminy w Wiszniewie

Вишневское гминное правление Вилейского повета

Daty: 1928–1933

Rozmiary: 1 inw., 3 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1947 r.; w 1968 r. ponownie opracowano, przedredagowano inw.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): korespondencja Zarządu ze Starostwem Powiatowym Wilejskim w sprawie wyboru sołtysów, sprawozdania miesięczne z wykonania budżetu.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно, op.cit.*

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 53

Tytuł: Zarząd Gminy w Wojstomiu

Войстомское гминное правление Вилейского повета

Daty: 1929–1936

Rozmiary: 1 inw., 2 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1947 r.; w 1968 r. ponownie opracowano, przedredagowano inw.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): protokół posiedzenia Zarządu w sprawie podziału wsi na gospodarstwa, mat. dot. sołtysów w gminie (ankiety).

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно, op.cit.*

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 56

Tytuł: Zarząd Gminy w Żośnie

Жоснянское гминное правление Поставского повета

Daty: 1921–1938

Rozmiary: 2 inw., 78 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowywano w 1953, 1955 r.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): inw. nr 1 – okólniki, zarządzenia, rozporządzenia, wytyczne Rady Ministrów, MSW, MRiRR, Ministerstwa Skarbu, Urzędu Wojewódzkiego Wileńskiego, Starostwa Powiatowego Postawskiego, plany pracy, budżety Zarządu i sprawozdania z ich wykonania, proto-

koły posiedzeń Rady Gminy, zjazdu i zebrań wójtów, sekretarzy gmin, zebrań mieszkańców, posiedzeń gminnego komitetu pomocy chłopom, przesłuchania świadków w sprawach dot. ustalenia miejsca zamieszkania obywateli, ściągania zaległości podatkowych, księgi kasowe, księgi ewidencyjne wpłaty podatków państwowych, korespondencja ze starostwami w Duniłowiczach i Postawach, sejmikiem powiatowym w Postawach, prokuraturą, izbą skarbową, organami sądowymi, sprawozdanie o sytuacji gospodarczej i społeczno-politycznej w gminie, mat. z wyborów Rady Gminy, sołtysów, w sprawach finansowych, ziemskich, dot. poboru podatków od mieszkańców, rejestracji przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych, działań w walce z bezrobociem, organizacji handlu, stanu i działalności szkół, zasad otwierania szkół białoruskich, zabezpieczenia socjalnego mieszkańców, bezpieczeństwa pożarowego, ochrony umocnień wojskowych, powoływania poborowych do wojska, pomocy socjalnej rodzinom wojskowych i rezerwistów, poszukiwania przestępców, przeprowadzenia spisu statystycznego produkcji rolnej, stanu sanitarnego miejscowości, walki z epidemiami, sprawozdania z działalności Wileńskiej Izby Rzemieślniczej, dane statystyczne o wielkości gospodarstw rolnych, rozmiarach zasiewów, uboju zwierząt, liczbie ośrodków leczniczych, podania obywateli o wydanie zaświadczeń i potwierdzenie tożsamości, wypisy z ksiąg stanu cywilnego, listy płac pracowników, sołtysów i in; inw. nr 2 – korespondencja ze Starostwem Powiatowym Duniłowickim w sprawach administracyjnych, finansowych, gospodarczych, ziemskich, podatkowych, dane statystyczne o liczbie ośrodków leczniczych, pomocy socjalnej, dokumentacja pozwoleń na budowę domów, mat. dot. epidemii, wyciągi z akt stanu cywilnego (metryki urodzeń i in.).

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowe. Inw. nr 1 za l. 1923–1938, 59 j.a.; inw. nr 2 za l. 1921–1927, 19 j.a.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.

Uwagi: zachowały się spisy ubezpieczonych budynków chłopskich, wykazy członków Rady Gminy i pracowników Zarządu, sołtysów, przedsiębiorstw, gospodarstw rolnych, rzemieślników.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 494

Tytuł: Magistrat miasta Dżisny

Магістрат г. Дісны Дзісенскага павета

Daty: 1923

Rozmiary: 1 inw., 1 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1955 r.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): budżet na drugie półrocze 1923 r.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно, op.cit.*

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 438

Tytuł: Urząd Wojewódzki Wileński

Виленское воеводское управление

Daty: 1919–1929

Rozmiary: 2 inw., 6846 j.a.

Dzieje zespołu: do 1954 r. zesp. przechowywano w AP Obwodu Połockiego oraz Miejskim Archiwum Państwowym w Połocku, gdzie opracowano i sporządzono inw.; w 1954 r. zesp. przekazano do AP Obwodu Mołodeckiego, gdzie zostało przeprowadzone skontrum, opracowano inw. nr 1; w 1958 r. 1 j.a. przekazano do biblioteki Archiwum; w 1976 r. do zesp. dołączono 134 j.a. z zespołu Okręgowego Urzędu Ziemskiego w Wilnie (zesp. nr 439); w l. 1992–2001 opracowano inw. nr 2, do którego włączono mat. wyłączone w trakcie opracowywania zesp. nr 439; w 2002 r. ponownie opracowano inw. nr 1 (przeredagowano tytuły jednostek, zweryfikowano daty jednostek, opisano stan zachowania akt); w l. 2002–2003 udoskonalono naukowo-techniczne opracowanie dokumentacji; w 2007 r. wydzielono 8 j.a. do zesp. nr 472 Powiatowy Komitet Nadawczy w Dziśnie.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): inw. nr 1 za l. 1919–1939: okólniki, postanowienia, rozporządzenia i instrukcje Rady Ministrów, MSW, MRiRR, Najwyższego Trybunału Administracyjnego, Urzędu Wojewódzkiego Wileńskiego, Okręgowego Urzędu Ziemskiego w Wilnie, Starostwa Powiatowego w Wilejce i Inspektoratu Ochrony Lasów, korespondencja Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich ze starostwami powiatowymi (1919–1920), dokumentacja reformy rolnej na terytorium woj. wileńskiego, mat. dot. przydziału ziemi osadnikom wojskowym, stanu gospodarki rolnej i leśnej w powiatach, osadnictwa, przejścia majątków na własność państwa, sprzedaży majątków państwowych i działek ziemskich, parcelacji ziemi, likwidacji serwitutów, przeprowadzenia prac porządkowych, pozwoleń na wyrąb lasu i połów ryb, rozdzielenia ziem prywatnych i państwowych, parcelacji i sprzedaży b. ziem cerkiewnych, kupna i sprzedaży majątków i działek rolnych, dzierżawy, stanu majątków prywatnych, ochrony lasów, organizacji ochrony lasów prywatnych, dzierżawy ziemi w majątkach prywatnych, zasad rybołówstwa, projekty budżetów i budżety Urzędu Wojewódzkiego Wileńskiego, miast powiatów wilejskiego, dziśnieńskiego i duniłowickiego, korespondencja

z ministerstwami, Wileńskim Okręgowym Urzędem Ziemskim, Sądem Okręgowym w Wilnie, starostwami powiatowymi, zarządami gminnymi w sprawach zameldowania ludności i rejestracji ślubów, pozwoleń na budowy i prowadzenia drobnych przedsiębiorstw prywatnych, kredytów, problemów gospodarki rolnej, prowadzenia i przebiegu prac melioracyjnych i związanych z porządkowaniem spraw ziemi, kupna i sprzedaży ziemi, podziału ziem państwowych, regulacji spraw spornych dot. ziemi, nadania prawa własności ziemi i lasów, organizacji i rozwoju rybołówstwa, pozwolenia na orkę działek leśnych, organizacji handlu spółdzielczego produktami rolnymi, podatków i in., protokoły posiedzeń Głównego Urzędu Ziemskiego w Warszawie, Centralnej Komisji Ziemskiej w Wilnie, opisy majątków prywatnych i ich gospodarek leśnych, dane statystyczne dot. gospodarki rolnej i leśnej, geograficzne opisy jezior i in.; inw. nr 2 za l. 1920–1939 – korespondencja z MRiRR w sprawach organizacji egzaminów dla kandydatów do pracy w urzędach ziemskich, protokoły z egzaminów, dokumentacja reformy rolnej w woj. wileńskim, sprawy zaległych opłat dzierżawnych, umowy dzierżawy ziemi, sprawy klasyfikacji ziemi i jej oceny, rozliczeń za działki nabyte przez osadników, udzielania pożyczek właścicielom gospodarstw rolnych, informacje, ogłoszenia i inna dokumentacja dot. opłat za działki lub ich odroczenia, opłat melioracyjnych, sprzedaży działek rolnych ludności, osadnikom, szkołom i organizacjom religijnym, dot. spraw parcelacji, osadnictwa, likwidacji serwitutów, nadania prawa własności ziemi, regulacji spornych problemów związanych z ziemią, ustalenia granic i pomiaru działek i in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowe ze wstępem. Inw. nr 1 za l. 1919–1939, 6441 j.a.; inw. nr 2 za l. 1920–1939, 405 j.a. Indeks rzeczowy, geograficzny (baza danych), wykaz doptywów do zespołu.

Powiązanie z innymi materiałami archiwalnymi: Archiwum Akt Nowych w Warszawie, zesp. nr PL/2/1182/0 Urząd Wojewódzki w Wilnie 1923–1939.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Документы по истории православной церкви на Беларуси*, op.cit.

Uwagi: zachowały się akta osobowe komorników, weterynarzy, spisy ludności, urzędników różnych ministerstw, instytucji państwowych woj. wileńskiego, Urzędu Wojewódzkiego Wileńskiego, okręgowych i powiatowych urzędów ziemskich, pracowników, państwowych, prywatnych, porzuconych majątków, wielkich i drobnych właścicieli ziemskich, chłopów, którzy nabyli ziemię lub otrzymali pożyczki, osadników wojskowych, komorników, dłużników za porządkowe prace ziemskie, dokumentacja projektowa (plany majątków, działek ziemskich, leśnych), wypisy z ksiąg ewidencji majątków.

2. Administracja specjalna i instytucje kontrolne

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 440

Tytuł: Powiatowy Urząd Ziemi w Brasławiu

Браславское поветовое земельное управление Браславское поветовое земельное управление

Daty: 1921–1933

Rozmiary: 1 inw., 309 j.a.

Dzieje zespołu: do 1954 r. zesp. w zasobie AP Obwodu Połockiego; opracowano w 1951 r.; w 1982 r. sporządzono karty katalogowe; w 1990 r. akta odtajniono.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): mat. dot. kupna i sprzedaży gruntów państwowych i majątków prywatnych, osadnictwa rolnego, likwidacji serwitutów, przydziału ziemi osadnikom, ustalenia prawa własności działek rolnych i in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.

Uwagi: zachowała się dokumentacja projektowa (plany, projekty planów, szkice działek rolnych, majątków i in.).

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 441

Tytuł: Powiatowy Urząd Ziemi w Dziśnie

Дисненское поветовое земельное управление

Daty: 1920–1933

Rozmiary: 1 inw., 464 j.a.

Dzieje zespołu: do 1954 r. zesp. w zasobie AP Obwodu Połockiego; opracowano w 1951 r.; w 1976 r. uzupełniono inw.; w 1982 r. sporządzono karty katalogowe.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): okólniki, uchwały, rozporządzenia, instrukcje Powiatowego Urzędu Ziemi w Dziśnie, Powiatowego Komitetu Nadawczego, księga kasowa, korespondencja z urzędami gminnymi w sprawach nadania ziem osadnikom i udzielania im ulg, rozwiązywania spraw spornych, wydawania pozwoleń na zakup ziemi, protokoły posiedzeń powiatowej komisji ds. przydziału ziemi, dokumentacja parcelacji ziem i likwidacji serwitutów (protokoły, podania, wykazy, postanowienia, umowy, rejestry podziału ziem i in.), kosztorys wydatków na utrzymanie aparatu Urzędu, dokumentacja prac porządkowych związanych z własnością ziemi w związku z reformą rolną, dane statystyczne o stanie gospodarki rolnej, liczbie lud-

ności, pozwolenia na zakup działek rolnych, dokumentacja kupna i sprzedaży gruntów państwowych i prywatnych, sprzedaży ziemi osadnikom, duchowieństwu, chłopom małorolnym, rozstrzygania spraw spornych dot. ziemi i jej podziału w wypadku dziedziczenia, podania chłopów, osadników i in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно, op.cit., Документы по истории православной церкви на Беларуси, op.cit., Памяць. Гіст.-дак. хроніка Шаркаўшчынскага раёна, Мінск 2004.*

Uwagi: zachowały się wykazy osadników, majątków państwowych, dokumentacja projektowa (plany, projekty planów, szkice działek rolnych, majątków i in.).

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 264

Tytuł: Powiatowy Urząd Ziemi w Mołodecznie

Молодечненское поветовое земельное управление

Daty: 1921–1933

Rozmiary: 1 inw., 191 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowywano w 1951, 1954 r.; w 1984 r. utworzono karty katalogowe.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): mat. dot. parcelacji ziem, przydziału ziemi osadnikom, osadnictwa rolnego, likwidacji serwitutów, udzielania pożyczek chłopom, podziału ziem, dzierżawy działek rolnych, wydawania pozwoleń na kupno i sprzedaż działek rolnych i wyręb lasu, ekonomiczne i geograficzne charakterystyki majątków, dziennik ewidencyjny ziemi przyznanej osadnikom i in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно, op.cit.*

Uwagi: zachowały się wykazy osadników.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 265

Tytuł: Powiatowy Urząd Ziemi w Oszmianie

Ошмянское поветовое земельное управление

Daty: 1920–1933

Rozmiary: 1 inw., 387 j.a.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): korespondencja z Okręgowym Urzędem Ziemi w Wilnie, sprawy przeprowadzenia parcelacji ziem majątków, osadnictwa rolnego, likwidacji serwitutów, udzielania pożyczek

chłopom i osadnikom, przydziału ziemi osadnikom, kupna i sprzedaży działek rolnych, wydawania pozwoleń na sprzedaż majątków ziemskich i działek rolnych, rejestry podziału ziem i in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.

Uwagi: zachowały się wykazy majątków, siedlisk, osadników wojskowych.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 263

Tytuł: Powiatowy Urząd Ziemski w Postawach

Поставское поветовое земельное управление

Daty: 1921–1934

Rozmiary: 1 inw., 204 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowywano w 1951, 1954 r.; w 1976 r. uzupełniono inw.; w 1990 r. akta odtajniono.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): sprawy parcelacji ziem, przydziału ziemi osadnikom, osadnictwa rolnego, likwidacji serwitutów, udzielania pożyczek osadnikom i chłopom, dzierżawy działek rolnych, wydawania pozwoleń na sprzedaż majątków ziemskich, działek rolnych i wyręb lasu, rozpatrzenia skarg przez Okręgową Komisję Ziemską w Wilnie, rejestry podziału ziem i in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Документы по истории православной церкви на Беларуси*, op.cit.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 306

Tytuł: Powiatowy Urząd Ziemski w Świącianach

Свенцяньскае поветовае земельнае ўпраўленне

Daty: 1921–1933

Rozmiary: 1 inw., 22 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1951 r.; w 1984 r. sporządzono karty katalogowe; w 2001 r. włączono do inw. nr 1 jednostkę z zesp. nr 439.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): mat. dot. parcelacji, kupna i sprzedaży działek rolnych, udzielania chłopom kredytów, osadnictwa rolnego, podziału ziem, likwidacji serwitutów, wydawania obywatelom pozwoleń na sprzedaż działek rolnych, ustalania prawa własności do działek rolnych, majątków.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 262

Tytuł: Powiatowy Urząd Ziemski w Wilejce
Вилейское поветовое земельное управление

Daty: 1921–1933

Rozmiary: 1 inw., 180 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowywano w 1951, 1954 r.; w 1974 r. ponownie opracowano (wykonano foliację i szycie akt); w 1984 r. sporządzono karty katalogowe.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): rozporządzenia, wytyczne Rady Ministrów, Okręgowego Urzędu Ziemskiego w Nowogródku, mat. dot. parcelacji ziem, likwidacji serwitutów, udzielania pożyczek osadnikom wojskowym i chłopom, ustalania prawa własności majątków ziemskich i działek rolnych, wyznaczania ziem osadnikom, kupna i sprzedaży działek rolnych, osadnictwa rolnego, podziału ziem, dzierżawy działek rolnych, korespondencja z Okręgowym Urzędem Ziemskim w Nowogródku w sprawach organizacyjno-administracyjnych i in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Документы по истории православной церкви на Беларуси*, op.cit.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 296

Tytuł: Powiatowy Urząd Ziemski Wileńsko-Oszmiański
Виленско-Ошмянское поветовое земельное управление

Daty: 1921–1932

Rozmiary: 1 inw., 59 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowywano w 1951, 1954 r.; w 1969 r. ponownie opracowano (wykonano foliację i szycie akt); w 1984 r. – utworzono karty katalogowe; w 1990 r. akta odtajniono.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): korespondencja z Głównym Urzędem Ziemskim, protokoły posiedzeń urzędu powiatowego, sprawy parcelacji, przeprowadzenia prac porządkujących własność gruntów, przekazania

majątków ziemskich i działek rolnych na własność państwa, przymusowego nabycia przez państwo majątku Bujwidziszki w pow. wileńsko-trockim, przydziału ziemi osadnikom wojskowym, osadnictwa rolnego, ustalenia prawa własności majątków, wydawania pozwoleń na kupno i sprzedaż majątków ziemskich, działek rolnych in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 297

Tytuł: Powiatowy Urząd Ziemski w Wołożynie

Воложинское поветовое земельное управление

Daty: 1923–1926

Rozmiary: 1 inw., 7 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1951 r.; w 1969 r. ponownie opracowano (wykonano foliacje i szycie akt).

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): mat. dot. podziału gruntów, siedlisk, likwidacji serwitutów.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 439

Tytuł: Okręgowy Urząd Ziemski w Wilnie

Виленское окружное земельное управление

Daty: 1919–1933

Rozmiary: 1 inw., 7943 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. odtajniono w 1990 r.; w l. 1997–2000 ponownie opracowano inw.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): inw. nr 1, t. 1 Wydział Administracyjny i Biuro Okręgowej Komisji Ziemskiej z l. 1920–1933; t. 2 Wydział Ziemski z l. 1928–1933; t. 3 Wydział Techniczny z l. 1920–1933 – okólniki, zarządzenia, rozporządzenia, instrukcje Prezydenta, Rady Ministrów, MRiRR, MSW, Głównego Urzędu Ziemskiego, Okręgowego Urzędu Ziemskiego w Wilnie, korespondencja z powiatowymi starostwami i urzędami ziemskimi, innymi urzędami w sprawach administracyjno-gospodarczych, ziemskich, finansowych i in., sprawozdania finansowe Urzędu, protokoły posiedzeń Głównego Urzędu Ziemskiego, Rady Wojewódzkiej w Wilnie, narad pracowników Urzędu Wojewódzkiego Wileńskiego, Okręgowego Urzędu Ziemskiego w Wilnie, posiedzeń komisji w sprawie wypłat premii pracownikom za prze-

prowadzenie prac porządkujących sprawy ziemi, posiedzeń komitetów powiatowych ds. przydziału ziemi osadnikom wojskowym, komisji klasyfikacyjnej ziem i działek rolnych, posiedzeń zarządu Banku Ziemskiego i komisji ds. ustalenia kosztów uprawy zbóż, dziennik posiedzeń Okręgowej Komisji Ziemskiej w Wilnie, sprawozdania z działalności okręgowych urzędów ziemskich i Okręgowego Zarządu Dóbr Państwowych w Wilnie, mat. dot. organizacji i działalności powiatowych urzędów ziemskich w Oszmianie, Braślawiu, Mołodecznie i Postawach, inwentaryzacji funduszu obrotowego reformy rolnej, parcelacji ziem, regulacji spraw ziemi na terenach zamieszkałych, prac melioracyjnych, wyznaczenia i przeprowadzenia granic pomiędzy działkami rolnymi we wsiach, majątkach ziemskich, osadnictwa rolnego, likwidacji serwitutów, udzielania pożyczek rolnikom, ściągania opłat za dzierżawę działek rolnych, przydzielania ziemi osadnikom wojskowym, samowolnego wyrębu lasu, pozwoleń na połów ryb w rzekach i jeziorach, samowolnego zajmowania ziem prywatnych, kościelnych i in., kosztorysy robót ziemnych, sprawy klasyfikacji ziem, majątków, folwarków, akty przyjęcia i przekazania majątków, folwarków na własność państwa, zakupu przez obywateli działek rolnych, rejestry obmiarów i wyceny własności ziemskiej, działek rolnych i majątków, dokumentacja prac ziemskich (umowy, wyciągi z akt, projekty rozliczeń i in.), opisy majątków, działek rolnych, geograficzno-topograficzny i prawno-histeryczny opis jeziora Narocz z 1925 r. (sygn. 2531), wyciągi z ksiąg hipotecznych z opisem granic i pomiarami własności ziemskiej i in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy, indeks geograficzny.

Uwagi o publikacji: *Борьба трудящихся Западной Белоруссии за социальное и национальное освобождение и воссоединение с БССР*, op.cit.; *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Документы по истории православной церкви на Беларуси*, op.cit.

Uwagi: zachowały się akta komorników, praktykantów, członków i kandydatów na członków wileńskiej wojewódzkiej komisji dyscyplinarnej, urzędów ziemskich w Polsce, pracowników Głównego Urzędu Ziemskiego, urzędników Okręgowego Urzędu Ziemskiego w Wilnie, powiatowych urzędów ziemskich, uczestników kursów dla komorników, właścicieli ziemskich posiadających ponad 100 ha ziemi, wykazy szkół, gimnazjów, majątków i folwarków w woj. wileńskim, majątków b. Litwy Środkowej, dóbr państwowych w pow. postawskim, majątków bez właścicieli, wykaz ziem przekazanych Polsce i ZSRR podczas demarkacji granicy międzypaństwowej, wykazy miejscowości przygranicznych, zaświadczenia mieszkańców, dokumentacja kartograficzna i projektowa (mapa administracyjna Polski, projekty planów, szkice działek rolnych, majątków i in.).

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 266

Tytuł: Powiatowy Komitet Nadawczy przy Powiatowym Urzędzie Ziemskim w Postawach

Поставский поветовый надавчий комитет при Поставском поветовом земельном управлении

Daty: 1921–1933

Rozmiary: 1 inw., 28 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1951 r.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): sprawy przekazania prywatnych majątków, siedlisk, ziem cerkiewnych na własność państwa, przydziału ziemi osadnikom wojskowym i cywilnym i in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 267

Tytuł: Powiatowy Komitet Nadawczy przy Powiatowym Urzędzie Ziemskim w Wilejce

Вилейский поветовый надавчий комитет при Вилейском поветовом земельном управлении

Daty: 1921–1933

Rozmiary: 1 inw., 53 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowywano w 1951, 1954 r.; w 1984 r. utworzono karty katalogowe; w 1990 r. odtajniono.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): sprawy przydziału ziemi osadnikom wojskowym, przekazania na własność państwa młyna we wsi Stara Huta, majątków prywatnych, ziem cerkiewnych i przygranicznych.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Документы по истории православной церкви на Беларуси*, op.cit.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 269

Tytuł: Powiatowy Komitet Nadawczy przy Powiatowym Urzędzie Ziemskim w Wołożynie

Воложинский поветовый надавчий комитет при Воложинском поветовом земельном управлении

Daty: 1926–1928

Rozmiary: 1 inw., 1 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1951 r.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): mat. dot. rewindykacji ziem cerkiewnych we wsi Horodziłowo na rzecz państwa.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 472

Tytuł: Powiatowy Komitet Nadawczy przy Powiatowym Urzędzie Ziemskim w Dziśnie
Дисненский поветовый надавчий комитет (комитет по наделению землей военных осадников) при Дисненском поветовом земельном управлении

Daty: 1921–1931

Rozmiary: 1 inw., 16 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1955 r.; w 2001 r. włączono 1 j.a. z zesp. nr 439, połączono inw. nr 1 i 2.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): protokoły posiedzeń Komitetu Nadawczego w sprawie przydziału ziemi osadnikom wojskowym, korespondencja i podania o przydział ziemi osadnikom i udzielenie im pomocy materialnej, sprawy przejścia na własność państwa gruntów gm. Plisa (majątku Świła, folw. Dąbrowa), gm. Dokszyce (ziem kościelnych folw. Gnieździłowo), gm. Prozoroki (folw. Tkaczewszczyzna).

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Документы по истории православной церкви на Беларуси*, op.cit.

Uwagi: zachowały się wykazy osadników.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 470

Tytuł: Powiatowy Komitet Pomocy Rolnej w Brasławiu
Браславский поветовый комитет земельной помощи Браславского поветового староства

Daty: 1921–1922

Rozmiary: 1 inw., 3 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1955 r.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): podania rolników pow. brasławskiego o udzielenie im pomocy materialnej.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 471

Tytuł: Powiatowy Komitet Pomocy Rolnej w Dziśnie

Дисненский поветовый комитет земельной помощи Дисненского поветового староства

Daty: 1921

Rozmiary: 1 inw., 5 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1955 r.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): korespondencja ze Starostwem Powiatowym Dziśnieńskim, mat. dot. udzielenia ludności pomocy materialnej, przyznania w ramach pożyczki ziarna siewnego (podania rolników i in.).

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 473

Tytuł: Państwowe Biuro Odbudowy Powiatu Braśławskiego

Государственное бюро восстановления Браславского повета

Daty: 1921–1924

Rozmiary: 1 inw., 24 j.a.

Dzieje zespołu: do 1954 r. zesp. przechowywano w AP Obwodu Połockiego.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): okólniki, uchwały i instrukcje Rady Ministrów, MRP, protokoły posiedzeń Biura Odbudowy i komisji ds. pomocy ludności pow. braśławskiego, korespondencja z Okręgową Dyрекcją Odbudowy i zarządami gmin, księga ewidencji nieruchomości zniszczonych podczas I wojny światowej, księga kasowa, mat. dot. pomocy dla ludności i kompensacji strat wojennych (podania ludności, plany budowy domów i zabudowań gospodarskich, akta udzielenia kredytów na odbudowę i in.).

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 474

Tytuł: Państwowe Biuro Odbudowy Powiatu Dziśnieńskiego

Государственное бюро восстановления Дисненского повета

Daty: 1921–1923

Rozmiary: 1 inw., 3 j.a.

Dzieje zespołu: do 1954 r. zesp. przechowywano w AP Obwodu Połockiego; inw. opracowano w 1955 r.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): sprawy przyznania mat. budowlanych dla ludności poszkodowanej w wyniku I wojny światowej, korespondencja ze Starostwem Powiatowym Dziśnieńskim.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 475

Tytuł: Komisja Szacunkowa Strat Wojennych Powiatu Brastawskiego
Комиссия по регистрации военных убытков на Брастлавский повет

Daty: 1920–1921

Rozmiary: 1 inw., 87 j.a.

Dzieje zespołu: do 1954 r. zesp. przechowywano w AP Obwodu Połockiego.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): mat. dot. strat poniesionych przez ludność pow. brastawskiego podczas działań I wojny światowej i wojny polsko-sowieckiej.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 461

Tytuł: Komisja Szacunkowa Strat Wojennych Powiatu Duniłowickiego
Комиссия по регистрации военных убытков на Дуниловичский повет

Daty: 1920–1921

Rozmiary: 1 inw., 21 j.a.

Dzieje zespołu: inw. opracowano w 1959 r.; w 1969 r. przeprowadzono foliację i szycie akt; w 1988 r. inw. uzupełniono.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): ewidencja strat poniesionych przez ludność pow. duniłowickiego w wyniku I wojny światowej i wojny polsko-sowieckiej.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 462

Tytuł: Komisja Szacunkowa Strat Wojennych Powiatu Dziśnieńskiego
Комиссия по регистрации военных убытков на Дисненский повет

Daty: 1920–1921

Rozmiary: 1 inw., 84 j.a.

Dzieje zespołu: do 1954 r. zesp. przechowywano w AP Obwodu Połockiego; inw. opracowano w 1952 r.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): mat. dot. strat poniesionych przez ludność pow. dziśnieńskiego w wyniku I wojny światowej i wojny polsko-sowieckiej.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Kod/Sygnatura: ВУ ЗГАМол ф. 350

Tytuł: Komisja Szacunkowa Strat Wojennych Powiatu Oszmiańskiego

Комиссия по регистрации военных убытков на Ошмянский повет
Виленской окружной комиссии по регистрации военных убытков

Daty: 1919–1923

Rozmiary: 1 inw., 8270 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1952 r.; w 1959, 1962, 2006 r. uzupełniano inw.; w 1969 r. przeprowadzono foliację i szycie akt.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): okólniki, rozporządzenia i ogłoszenia Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich, protokoły posiedzeń Komisji, korespondencja z Komisją Szacunkową Główną w sprawach administracyjno-gospodarczych, składu osobowego, reewakuacji mienia mieszkańców z Rosji Sowieckiej, instrukcji w sprawie zasad prowadzenia rejestracji strat wojennych, sprawozdań z rejestracji szkód wyrządzonych gospodarce i mieszkańcom pow. oszmiańskiego w wyniku I wojny światowej i wojny polsko-sowieckiej, mat. dot. ewidencji i rekompensat za straty wojenne (księga rejestracji strat i in.), podania obywateli o odszkodowania z tytułu poniesionych strat i o pożyczki, cenniki zwierząt, produkty spożywcze i in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно, op.cit.*

Uwagi: zachowały się wykazy obywateli ubiegających się o pożyczki z tytułu poniesionych strat wojennych.

Kod/Sygnatura: ВУ ЗГАМол ф. 545

Tytuł: Powiatowa Kasa Chorych w Braślawiu

Браславская поветовая касса больных

Daty: 1931

Rozmiary: 1 inw., 9 j.a.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): dokumentacja księgowa (listy płac i in.) za październik–grudzień 1931 r.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно, op.cit.*

Kod/Sygnatura: ВУ ЗГАМол ф. 478

Tytuł: Inspektorat Szkolny Powiatu Dziśnieńskiego

Школьный инспекториат Дисненского повета

Daty: 1919–1920

Rozmiary: 1 inw., 4 j.a.

Dzieje zespołu: do 1954 r. zesp. przechowywano w AP Obwodu Połockiego.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): mat. dot. pracy nauczycieli, podania mieszkańców gm. Jody, miasteczka Woropajewa i szkoły polsko-żydowskiej w sprawie otwierania szkół i rozpoczęcia zajęć szkolnych, podania nauczycieli o przyjęcie do pracy.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 476

Tytuł: Rada Opiekuńcza Powiatu Dziśnieńskiego

Дисненский поветовый опекунский совет, г. Дисна

Daty: 1919–1920

Rozmiary: 1 inw., 1 j.a.

Dzieje zespołu: do 1954 r. zesp. przechowywano w AP Obwodu Połockiego; opracowano w 1955 r.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): wykazy, podania o przyjęcie dzieci do przytułku, kosztorys wydatków na utrzymanie przytułku.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi: zachowały się wykazy dzieci z przytułku.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 45

Tytuł: Agencja Poczty i Telegrafu w Świrze

Агенство почты и телеграфа Свенцянского повета Виленского воеводства, местечко Свирь

Daty: 1929–1937

Rozmiary: 1 inw., 4 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1947 r.; ponownie opracowano w 1968 r.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): korespondencja Agencji z Dyrekcją Okręgową Poczty i Telegrafów w Wilnie w sprawie zasad opłat za korzystanie z telefonu i telegrafu, sprawozdania statystyczne o dochodach pocztowych (za przesyłkę listów, paczek, korzystanie z telefonu, wysyłkę telegramów i in.), rozliczenia z wykorzystania środków na urządzenie i organizację działalności urzędu pocztowego w miasteczku Świr.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Powiązanie z innymi materiałami archiwalnymi: Archiwum Akt Nowych w Warszawie, zesp. PL/2/480/0 Dyrekcja Okręgu Poczty i Telegrafów w Warszawie [1907] 1918–1939.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 46

Tytuł: Agencja Poczty i Telegrafu w Żukojniach Strackich
Агенство почты и телеграфа Свенцянского повета Виленского воеводства, местечко Жукойни Страцкие

Daty: 1926–1938

Rozmiary: 1 inw., 3 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1947 r.; ponownie opracowano w 2007 r.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): korespondencja Agencji z Dyrekcją Okręgową poczty i Telegrafów w Wilnie w sprawach finansowych, dokumentacja dot. pozwoleń na korzystanie z radioodbiorników, zarządzenia Dyrekcji Okręgowej w sprawach zasad sprzedaży radioodbiorników, działalności pracowników pocztowych podczas wyborów, składania miesięcznych zapotrzebowań na mat. i in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Powiązanie z innymi materiałami archiwalnymi: Archiwum Akt Nowych w Warszawie, zesp. PL/2/480/0 Dyrekcja Okręgu Poczty i Telegrafów w Warszawie [1907] 1918–1939.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 547

Tytuł: Okręgowa Komisja Wyborcza nr 64, wybory do Sejmu i Senatu RP 1930 r.
Окружная избирательная комиссия № 64 по выборам в сейм и сенат (созыва 1930 г.)

Daty: 1930

Rozmiary: 1 inw., 11 j.a.

Dzieje zespołu: do 1954 r. zesp. przechowywano w AP Obwodu Połockiego; opracowano w 1957 r.; w 1958 r. przeprowadzono foliację i szycie akt.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): spisy wyborców wyborów do Sejmu RP z terenu pow. brasławskiego (gminy Widze, Opsa, Rymszany, Słobódka, Miory, Nowy Pohost).

Архівалнае пачмоце інфармацыяна: інв. ксіажкава, інадексіа геаграфічна (база даных).

Код/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 480

Тытул: Округова Комісія Выборча нр 48, выборы да Сейму і Сенату РР 1935 р.
Округная ізбірательная комісія № 48 па выбарам в сейм і сенат (созыва 1935 года)

Даты: 1935

Розмяры: 1 інв., 210 ж.а.

Дзіе жапау: да 1954 р. жапа. прахавывана в АР Обводу Полацкага; апрацавана в 1957 р.; в 1958, 2010 р. прапаводзана фоліаця і жыці акт.

Прадставаіне жакасу і жаваіаці (траці): спісы жаборцав (в жаборам да Сейму РР) паваіава браставакага, дзініеіакага, поставакага, спісы жаборцав (в жаборам да Сенату РР) паваіава браставакага, поставакага.

Архівалнае пачмоце інфармацыяна: інв. ксіажкава.

Увага і паблікаці: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно, op.cit.; Документы по истории и культуре евреев в архивах Беларуси, op.cit.*

Код/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 393

Тытул: Округова Комісія Выборча нр 49, выборы да Сейму і Сенату РР 1935 р.
Округная ізбірательная комісія № 49 па выбарам в сейм і сенат (созыва 1935 г.)

Даты: 1935

Розмяры: 4 інв., 126 ж.а.

Дзіе жапау: жапа. апрацаваыана в 1951, 1953 р.

Прадставаіне жакасу і жаваіаці (траці): інв. нр 1 – спісы жаборцав жм. Вілеяка і пава. вілеякага; інв. нр 2 – спісы жаборцав жм. Моладечна, пава. моладекага (жм. Віеніца, Моладечна, Градека, Красне, Лебідзева, Полацаыана, Радавакавіце, Ракава); інв. нр 3 – спісы жаборцав жм. Ошмяна і пава. ошмяіакага; інв. нр 4 – спісы жаборцав жм. Вілеяка, міастэцака Будстава, Доіаіава, Курзеніца, Іліа, Вішнава, ваіа Коціеніваціце.

Архівалнае пачмоце інфармацыяна: інв. ксіажкава. Інв. нр 1, 46 ж.а.; інв. нр 2, 35 ж.а.; інв. нр 4, 38 ж.а.; інв. нр 4, 4 ж.а.; інадексіа геаграфічна (база даных).

Увага і паблікаці: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно, op.cit.; Документы по истории и культуре евреев в архивах Беларуси, op.cit.*

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 396

Tytuł: Okręgowa Komisja Wyborcza nr 50, wybory do Sejmu i Senatu RP 1935 r.
Округная избирательная комиссия № 50 по выборам в сейм и сенат
(созыва 1935 г.)

Daty: 1935

Rozmiary: 1 inw., 40 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1953 r.; w 1954 r. przeprowadzono foliację i szycie akt.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): spisy wyborców gm. Wołożyn i pow. wołożyńskiego.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy, indeks geograficzny (baza danych).

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 481

Tytuł: Okręgowa Komisja Wyborcza nr 48, wybory do Sejmu i Senatu RP 1938 r.
Округная избирательная комиссия № 48 по выборам в сейм и сенат
(созыва 1938 г.)

Daty: 1938

Rozmiary: 1 inw., 234 j.a.

Dzieje zespołu: do 1954 r. zesp. przechowywano w AP Obwodu Połockiego; opracowano w 1957 r.; w 1958 r. przeprowadzono foliację i szycie akt.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): spisy wyborców (w wyborach do Sejmu RP) powiatów brasławskiego, dziśnieńskiego, postawskiego, spisy wyborców (w wyborach do Senatu RP) powiatów brasławskiego, postawskiego.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 392

Tytuł: Okręgowa Komisja Wyborcza nr 49, wybory do Sejmu i Senatu RP 1938 r.
Округная избирательная комиссия № 49 по выборам в сейм и сенат
(созыва 1938 г.)

Daty: 1938

Rozmiary: 6 inw., 152 j.a.

- Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1953 r., utworzono inw. nr 1, 2, 3, 4, 6.; w 1969 r. przeprowadzono foliację i szycie akt; w 2004 r. utworzono inw. nr 5.
- Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): inw. nr 1 – spisy wyborców m. Wilejka i pow. wilejskiego (wg gmin); inw. nr 2 – spisy wyborców gm. Wilejka i m. Mołodeczno, m. Krewa; inw. nr 3 – spisy wyborców gm. Oszmiana i pow. oszmiańskiego; inw. nr 4 – spisy wyborców gm. Wilejka, miateczek Budstaw, Dołthinów, Kurzeniec, Ilia, Wiszniewo, Wojstom; inw. nr 5 – spisy wyborców pow. mołodeckiego; inw. nr 6 – spisy wyborców okręgów nr 1–5.
- Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowe. Inw. nr 1, 56 j.a.; inw. nr 2, 34 j.a.; inw. nr 3, 43 j.a.; inw. nr 4, 8 j.a.; inw. nr 5, 6 j.a.; inw. nr 6, 5 j.a. Indeks geograficzny (baza danych).
- Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Документы по истории и культуре евреев в архивах Беларуси*, op.cit.

3. Instytucje wymiaru sprawiedliwości

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 485

Tytuł: Sąd Grodzki w Druj

Друйский гродский суд, местечко Друя

Daty: 1929–1939

Rozmiary: 1 inw., 47 j.a.

Dzieje zespołu: w 1988 r. przeprowadzono ekspertyzę wartości archiwalnej dokumentacji.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): sprawy karne o grożenie urzędnikom państwowym, sprzeciwianie się wykonywaniu wyroków sądowych, nielegalne przekraczanie granicy polsko-łotewskiej, uszkodzenie własności prywatnej i budynków, uszkodzenia ciała, zatajanie i skupywanie rzeczy kradzionych, znieważanie osób,

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Документы по истории и культуре евреев в архивах Беларуси*, op.cit.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 484

Tytuł: Sąd Grodzki w Głębokiem

Глубокский гродский суд, г. Глубокое

Daty: 1935–1939

Rozmiary: 1 inw., 55 j.a.

Dzieje zespołu: w 1988 r. przeprowadzono ekspertyzę wartości archiwalnej dokumentacji.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): sprawy karne o przeciwstawianie się władzom, znieważanie wojska polskiego, znieważanie osób, chuligaństwo, przywłaszczenie cudzej własności, kradzieże, naruszanie zasad handlu, uszkodzenia ciała i in.; sprawy cywilne o uznanie prawa własności do spadku, ziemi, egzekucję długów, wykwaterowanie z mieszkań, skargi obywateli na działania komorników i in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Документы по истории и культуре евреев в архивах Беларуси*, op.cit.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 415

Tytuł: Sąd Grodzki w Holszanach

Гродский суд Ошмянского повета, местечко Гольшаны

Daty: 1936–1939

Rozmiary: 1 inw., 69 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1953 r.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): sprawy karne o znieważanie przedstawicieli władz i osób prywatnych, kradzież, uszkodzenie ciała, nielegalne przekraczanie granicy państwowej, samowolny wyrąb lasu, kłusownictwo i in.; sprawy cywilne o ustalenie prawa własności majątku i ziemi, egzekucję długów, alimentów, wykwaterowanie z mieszkania, uznanie niewypłacalności obywateli i in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно, op.cit.; Документы по истории и культуре евреев в архивах Беларуси, op.cit.*

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 18

Tytuł: Sąd Grodzki w Illii

Гродский суд Вилейского повета Виленского воеводства м-ко Илья

Daty: 1920–1939

Rozmiary: 3 inw., 358 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1952 r.; w 1985 r. sporządzono karty katalogowe.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): inw. nr 1 – okólniki, wytyczne Ministerstwa Sprawiedliwości, Sądu Okręgowego w Wilnie, kwartalne i miesięczne sprawozdania z ruchu spraw sądowych, wydatkowania środków na transport więźniów, akta kontroli finansowej, podania o przyjęcie do pracy, przyspieszenie rozpatrywania spraw sądowych, listy płac pracowników; inw. nr 2 – sprawy karne o niewykonywanie zarządzeń sołtysa, znieważanie osób prywatnych i urzędników państwowych, uchylanie się od służby wojskowej, uszkodzenie ciała, zabójstwo, chuligaństwo, przywłaszczenie cudzej własności, kradzież, fałszywe zeznania, spekulację, nielegalną uprawę tytoniu, naruszenie ustanowionych zasad (handlu, bezpieczeństwa przeciwpożarowego, norm sanitarnych, budownictwa), samowolny wyrąb lasu i wypas bydła i in.; inw. nr 3 – sprawy cywilne o przyznanie praw do spadku, kompensację poniesionych strat i zwrot długów, ustalenia prawa własności do ziemi i majątku, podział gospodarstwa i majątku, ustanowienie opieki i in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowe. Inw. nr 1 za l. 1920–1933, 7 j.a.; inw. nr 2 (sprawy karne) za l. 1922–1939, 297 j.a.; inw. nr 3 (sprawy cywilne) za l. 1927–1939), 54 j.a.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit; *Документы по истории и культуре евреев в архивах Беларуси*, op.cit.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 21

Tytuł: Sąd Grodzki w Komajach

Гродский суд Свентянского повета, местечко Комаи

Daty: 1924–1925

Rozmiary: 1 inw., 9 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1947 r.; ponownie opracowano w 1968 r.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): sprawy z powództwa cywilnego o zwrot długów, kompensację za stratowanie zbóż, ściąganie opłat dzierżawy i in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 22

Tytuł: Sąd Grodzki w Krasnem

Гродский суд Молодечненского повета, д. Красное

Daty: 1923–1924

Rozmiary: 1 inw., 1 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1947 r.; ponownie opracowano w 1968 r.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): sprawa karna o samowolny wyrąb i kradzież z państwowego lasu.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.

Uwagi: zesp. szczytkowy.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 20

Tytuł: Sąd Grodzki w Krzywiczach

Гродский суд Вилейского повета, местечко Кривичи

Daty: 1931

Rozmiary: 1 inw., 1 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1947 r.; ponownie opracowano w 1968 r.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): sprawa z powództwa cywilnego o zwrot długu.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.

Uwagi: zesp. szcztątkowy.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 391

Tytuł: Sąd Grodzki w Łyntupach

Гродский суд Постапвского повета, местечко Лынтупы

Daty: 1934–1939

Rozmiary: 1 inw., 45 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1953 r.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): sprawy karne o sprzeciwianie się władzom, uszkodzenie ciała, kradzież i przywłaszczenie cudzej własności, kłamstwo, znieważenie osoby, chuligaństwo, naruszenie zasad porządku publicznego, norm sanitarnych, samowolny wyrąb lasu, kłusownictwo i in.; sprawy cywilne o ustalenie praw własności majątku, egzekucję długów, opłat dzierżawy, alimentów, wykwaterowanie z mieszkania i in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 19

Tytuł: Sąd Grodzki w Miadziolo

Гродский суд Постапвского повета, местечко Мядель

Daty: 1927

Rozmiary: 1 inw., 1 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1947 r.; ponownie opracowano w 1968 r.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): sprawa karna o grubiański stosunek do podwładnych.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.
Uwagi: zesp. szczątkowy.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 15

Tytuł: Sąd Grodzki w Mołodecznie

Гродский суд Молодечненского повета, г. Молодечно

Daty: 1936–1939

Rozmiary: 1 inw., 72 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1953 r.; w 1984 r. sporządzono karty katalogowe.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): sprawy karne o przywłaszczenie cudzej własności, niepodporządkowanie się władzom, znieważenie osób, kłamstwo, kradzież, uszkodzenie ciała i in.; sprawy cywilne o ustalenie prawa własności ziemi, spory o ziemię, ustalenie praw spadkowych, ściąganie długów i opłat dzierżawy, wykwaterowania z mieszkań, skarga na bezprawne działania komornika i in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Документы по истории и культуре евреев в архивах Беларуси*, op.cit.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 17

Tytuł: Sąd Grodzki w Oszmianie

Гродский суд Ошмянского повета, г. Ошмяны

Daty: 1932–1933, 1938–1939

Rozmiary: 1 inw., 2 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1947 r.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): sprawa karna o znieważenie policjanta, sprawa cywilna o zwrot długu – żyta, ziemniaków.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi: zesp. szczątkowy.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 390

Tytuł: Sąd Grodzki w Postawach

Гродский суд Поставакского повета, г. Поставакы

Daty: 1936–1939

Rozmiary: 1 inw., 42 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1953 r.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): sprawy cywilne o uznanie prawa do spadku, egzekucję opłat dzierżawy i alimentów, zwrot długów, sprawy karne o sprzeciwianie się władzom, znieważanie osób, kradzież i przywłaszczenie cudzej własności, uszkodzenie ciała, kłamstwo, chuligaństwo, naruszanie zasad porządku publicznego, norm sanitarnych, samowolny wyrąb lasu, kłusownictwo i in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Документы по истории и культуре евреев в архивах Беларуси*, op.cit.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 483

Tytuł: Sąd Grodzki w Widzach

Видзовский гродский суд, г. Видзы

Daty: 1921–1933

Rozmiary: 1 inw., 737 j.a.

Dzieje zespołu: inw. opracowano w 1989 r.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): sprawy karne o naruszenie granic działek rolnych, znieważenie osób, uszkodzenie ciała, przywłaszczenie cudzej własności, kradzież, nielegalne posiadanie broni, naruszanie ustanowionych zasad (porządku publicznego, bezpieczeństwa przeciwpożarowego, handlu), samowolny wypas zwierząt i in.; sprawy cywilne o przyznanie i odnowienie prawa własności do spadku, ziemi, majątku, naruszenie zasad wspólnego korzystania z ziemi i umów o wspólnym użytkowaniu działek rolnych, wykwaterowanie z domów, kompensację poniesionych szkód, egzekucję opłat dzierżawy, alimentów i in.; sprawy opieki nad niepełnoletnimi i ich majątkiem oraz majątkami obywateli, którzy zmarli albo zaginęli bez wieści i in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Документы по истории и культуре евреев в архивах Беларуси*, op.cit.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 16

Tytuł: Sąd Grodzki w Wilejce

Гродский суд Вилейского повета, г. Вилейка

Daty: 1936–1939

Rozmiary: 3 inw., 759 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. został opracowano w l. 1952–1953; w 1984 r. sporządzono karty katalogowe.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): inw. nr 1 – okólniki, wytyczne Ministerstwa Sprawiedliwości, Ministerstwa Skarbu, Sądu Okręgowego w Wilnie, korespondencja z Sądem Okręgowym w Wilnie w sprawach podziału pow. wilejskiego na rejony sądowe, pracy komorników, protokoły kontroli działalności sądu i in.; inw. nr 2 – sprawy karne o fałszywe zeznania, niepodporządkowanie się władzom, znieważenie osób, kradzież, uszkodzenie ciała, nadużycia służbowe, uchylanie się od służby wojskowej, chuligaństwo, grabież, kłamstwo, przywłaszczenie państwowych pieniędzy i cudzej własności, niespłacenie długów, spekulację, nielegalną uprawę tytoniu, produkcję i sprzedaż napojów alkoholowych, naruszanie zasad handlu, samowolne polowania, połów ryb, wyrąb lasu i zbieranie mchu, samowolny wypas zwierząt i stratowanie sianokosów, naruszenie ustalonych zasad (bezpieczeństwa przeciwpożarowego, współżycia społecznego, zasad ruchu drogowego i in.); inw. nr 3 – sprawy cywilne o przyznanie prawa do spadku, ustalenie praw własności gruntów i nieruchomości, kompensację poniesionych strat i zwrot długów, zwrot zagarniętej ziemi, podział gospodarki, ziemi i nieruchomości, wykwaterowanie z domów, niespłacenie długów, alimentów i in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowe. Inw. nr 1 za l. 1920–1937, 300 j.a.; inw. nr 2 za l. 1923–1939, 55 j.a.; inw. nr 3 za l. 1922–1939, 404 j.a.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Документы по истории и культуре евреев в архивах Беларуси*, op.cit.

Kod/Sygnatura: BY 3ГАМол ф. 95

Tytuł: Sąd Grodzki w Wołożynie

Гродский суд Воложинского повета Новогрудского воеводства, г. Воложин

Daty: 1930, 1933

Rozmiary: 2 inw., 2 j.a.

Dzieje zespołu:

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): inw. nr 1 – sprawa karna o niepodporządkowanie się władzom (1930 r.); inw. nr 2 – kopia protokołu rozjemcy ziemskiego 1. rejonu pow. mińskiego z 18 XI 1872 r. (1933 r.).

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowe. Inw. nr 1 za 1933 r., 1 j.a.; inw. nr 2 za 1930 r., 1 j.a.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*,

op.cit.; *Документы по истории и культуре евреев в архивах Беларуси*,
op.cit.

Uwagi: zesp. szczątkowy.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 512

Tytuł: Sąd Pokoju III Okręgu Powiatu Brasławskiego w Brasławiu
Мировой суд 3-го округа Браславского повета, г. Браслав

Daty: 1920–1921

Rozmiary: 1 inw., 12 j.a.

Dzieje zespołu: do 1954 r. zesp. przechowywano w AP Obwodu Połockiego; opracowano w 1951 r.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): korespondencja z organami śledczymi w związku z prowadzeniem śledztw w sprawach przestępstw karnych, protokoły zeznań i przesłuchań, sprawy karne o znieważenia policjantów i osób prywatnych, nielegalne przekraczanie granicy państwowej, kontakty z bolszewikami, samowolny wyrąb lasu, kradzież mienia, pobicia i in., akty oskarżenia w sprawach karnych.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 209

Tytuł: Sędzia Pokoju I Okręgu Powiatu Oszmiańskiego w Holszanach
Мировой судья 2-го округа Ошмянского повета, местечко Гольшаны

Daty: 1921–1922

Rozmiary: 1 inw., 1 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1950 r.; w 1969 r. przeprowadzono foliację i szycie akt.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): listy płać pracowników.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.

Uwagi: zesp. szczątkowy.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 207

Tytuł: Sędzia Pokoju I Okręgu Powiatu Oszmiańskiego w Oszmianie
Мировой судья 1-го округа Ошмянского повета, г. Ошмяны

Daty: 1921

Rozmiary: 1 inw., 1 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1950 r.; w 1969 r. wykonano foliację i szycie akt.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): listy płac pracowników.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.

Uwagi: zesp. szczątkowy.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 210

Tytuł: Sędzia Pokoju III Okręgu Powiatu Oszmiańskiego w Bienicy

Мировой судья 3-го округа Ошмянского повета, д. Беница

Daty: 1921–1922

Rozmiary: 1 inw., 1 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1950 r.; w 1969 r. wykonano foliację i szycie akt.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): listy płac pracowników.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.

Uwagi: zesp. szczątkowy.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 24

Tytuł: Prokuratura Sądu Pokoju VI Rejonu w Oszmianie

Прокуратура 6-го района Ошмянского повета, г. Ошмяны

Daty: 1932–1933

Rozmiary: 1 inw., 1 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1947 r.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): wykazy spraw śledczych prowadzonych przez Prokuraturę.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.

Uwagi: zesp. szczątkowy.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 23

Tytuł: Prokuratura Sądu Pokoju X Rejonu w Wilejce

Прокуратура 10-го района Вилейского повета, г. Вилейка

Daty: 1930–1939

Rozmiary: 1 inw., 15 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1947 r.; w 1957 r. przekazano 1 j.a. do Biblioteki Archiwum.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): okólniki, wytyczne Sądu Okręgowego w Wilnie, korespondencja z Komendą Powiatową Policji Państwowej w Wilejce, sprawozdania miesięczne z prac Prokuratury, dowody w sprawach karnych o zabójstwo dzieci, podpalenie budynków osób prywatnych, fałszowanie pieniędzy i in.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 211

Tytuł: Sędzia Śledczy I Okręgu Powiatu Oszmiańskiego w Oszmianie
Судебный следователь 1-го округа на Ошмянский повет, г. Ошмяны

Daty: 1921–1922

Rozmiary: 1 inw., 2 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1950 r.; w 1969 r. wykonano foliację i szycie akt.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): listy płac pracowników.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.

Uwagi: zesp. szczątkowy.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 212

Tytuł: Sędzia Śledczy II Okręgu Powiatu Oszmiańskiego w Oszmianie
Судебный следователь 2-го округа Ошмянского повета, г. Ошмяны

Daty: 1921–1922

Rozmiary: 1 inw., 1 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1950 r.; w 1969 r. wykonano foliację i szycie akt.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): listy płac pracowników.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.

Uwagi: zesp. szczątkowy.

Kod/Sygnatura: ВУ ЗГАМол ф. 111

Tytuł: Więzienie Powiatowe w Oszmianie

Ошмянская поветовая тюрьма

Daty: 1919–1938

Rozmiary: 2 inw., 2340 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w l. 1952–1953; w l. 1954–1955 wykonano foliację i szycie akt; w 1990 r. akta odtajniono.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): inw. nr 1 – okólniki, rozkazy, wytyczne, rozporządzenia Ministerstwa Sprawiedliwości, Ministerstwa Skarbu, Tymczasowej Komisji Rządzącej, Komendy Głównej Policji Państwowej w Warszawie, komisarza pow. oszmiańskiego, korespondencja z Departamentem Więziennictwa Ministerstwa Sprawiedliwości, organami sądowymi i finansowymi, więzieniem na Łukiszkach w sprawach finansowania i zaopatrzenia więzienia w broń i amunicję, opłat i in., raporty naczelnika więzienia o stanie kadr, protokoły kontroli bezpieczeństwa przeciwpożarowego, wnioski z kontroli więzienia, sprawozdania o stanie sanitarnym więzienia, kosztorysy wydatków, księgi kasowe przychodów i wydatków, podania organizacji i osób prywatnych w sprawie wykorzystania więźniów do prac gospodarczych oraz w warsztatach rzemieślniczych, skargi strażników więziennych na zachowanie więźniów, dane statystyczne o liczbie, ruchu więźniów, listy płac pracowników więzienia, dokumentacja przeprowadzonych prac remontowych, dokumentacja dot. spraw osobowych pracowników, więźniów i in.; inw. nr 2 – akta osobowe więźniów skazanych za działalność polityczną (przynależność do KPP, KPZB i innych lewicowych partii i organizacji, udział w demonstracjach antyrządowych i strajkach, prowadzenie agitacji antypaństwowej, wydawanie, przechowywanie i rozpowszechnianie nielegalnych wydawnictw, sprzeciwianie się i niepodporządkowanie się władzom, działalność antypaństwową na korzyść innych państw i zdradę państwa, nielegalne przekraczanie granicy państwowej, naruszenie zasad emigracji i in.), przestępstwa kryminalne przeciwko mieniu, służbowe, wojskowe (próba przywłaszczenia i przywłaszczenie cudzej własności, rabunek, kradzież, niespłacanie długów, zabójstwa, uszkodzenia ciała, chuligaństwo, gwałty, nielegalne posiadanie broni, podpalenia i zniszczenie cudzej własności, fałszowanie dok. i pieniędzy, naruszanie państwowego monopolu tytoniowego, alkoholowego i cukrowego, spekulację, bezprawny wyrąb lasu, bezprawne rybołówstwo, wypas zwierząt, kłusownictwo, nielegalna aborcja, nadużycia stanowiska służbowego, łapówkarstwo, dezercję, uchylanie się od służby wojskowej i in.), różnego rodzaju administracyjne naruszenia prawa i ustalonych zasad (bezpieczeństwa pożarowego, norm sanitarnych, zasad ruchu

drogowego i in.), a także akta osób aresztowanych, w stosunku do których nie sformułowano zarzutów.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowe. Inw. nr 1 za l. 1919–1938, 67 j.a.; inw. nr 2 za l. 1919–1934, 2273 j.a.; indeks chronologiczny.

Uwagi o publikacji: *Борьба трудящихся Западной Белоруссии за социальное и национальное освобождение и воссоединение с БССР*, op.cit.; *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Памяць. Смаргонскі раён*, op.cit.

Uwagi: zachowały się akta osobowe i kartoteka pracowników, wykazy więźniów i aresztowanych.

Kod/Sygnatura: ВУ ЗГАМол ф. 47

Tytuł: Więzienie Powiatowe w Wilejce

Поветовая тюрма Вилейского повета, г. Вилейка

Daty: 1920–1939

Rozmiary: 1 inw., 44 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1947 r.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): akta osobowe pracowników więzienia.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.

Kod/Sygnatura: ВУ ЗГАМол ф. 543

Tytuł: Notariusz Jan Jurewicz w Oszmianie

Нотариус Ян Юревич, г. Ошмяны

Daty: 1921–1931

Rozmiary: 1 inw., 18 j.a.

Dzieje zespołu: inw. uzupełniono w 2013 r.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): akty notarialne z załącznikami, księgi ewidencji weksli, kopie dok. i oprotestowanych weksli, skorowidz alfabetyczny.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.

4. Wojsko i policja

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 25

Tytuł: Komenda IV Okręgu Polskiej Organizacji Wojskowej
Коменда 4-го округа Польской военной организации

Daty: 1918

Rozmiary: 1 inw., 1 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1947 r.; w 1974 r. wykonano foliację i szycie akt; w 1990 r. akta odtajniono.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): rozkazy komendanta IV Okręgu POW w sprawach personalnych.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Powiązanie z innymi materiałami archiwalnymi: Centralne Archiwum Wojskowe w Warszawie, zesp. nr PL/338/6/0 Polska Organizacja Wojskowa [1914] 1915–1921 [1939]; zesp. nr PL/338/335/0 Materiały dot. związków wojskowych (Obrońców Lwowa, POW, Dowborczyków, kół legionowych, drużyn strzeleckich) 1917–1939. Instytut Józefa Piłsudskiego w Ameryce w Nowym Jorku, zesp. nr USA/701/28/0 Legiony Polskie, Polska Organizacja Wojskowa, Naczelny Komitet Narodowy, Związek Strzelecki 1896–1977. Archiwum Akt Nowych w Warszawie, zesp. nr PL/2/88/0 Zbiór zespołów szcztątkowych 1836–1949.

Uwagi: zesp. szcztątkowy.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 26

Tytuł: Komenda Powiatowa Przystosowania Wojskowego w Wilejce
Поветовая комендатура военного приспособления Вилейского повета,
г. Вилейка

Daty: 1928–1939

Rozmiary: 1 inw., 20 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1953 r.; w 1990 r. akta odtajniono.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): rozkazy, okólniki, wytyczne, instrukcje MSW, Komendy Związku Harcerstwa Polskiego dot. przedpoborowego przygotowania wojskowego, organizacji szkolnych kółek harcerskich, kursów strzeleckich, ewidencji zajęć przygotowania wojskowego kawalerzystów, spraw finansowych i in.; program wychowania przedpoborowych w oddziałach przygotowania przedpoborowego, dane statystyczne o liczbie członków Związku Strzeleckiego, umowy i obowiązki instruktorów Komendy Przystosowania Wojskowego, umowy o pracę pracowników cywilnych w pułku KOP i in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi: zachowały się akta osobowe i wykazy instruktorów, wykazy przedpoborowych nagrodzonych za dobre wyniki w nauce, strzelectwie i wychowaniu fizycznym, osób, które złożyły podania o pracę. Nazwa aktotwórcy została błędnie przetłumaczona z jęz. polskiego na jęz. rosyjski (przysposobienie wojskowe to ros.: *допризывная подготовка*, a nie jak błędnie podano: *военное приспособление*).

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 367

Tytuł: Komendantura Garnizonu Wojskowego w Mołodecznie
Комендатура Молодечненского военного гарнизона

Daty: 1928–1930

Rozmiary: 1 inw., 1 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1952 r.; w 1990 r. akta odtajniono.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): rozkazy komendanta Garnizonu w sprawach personalnych, organizacyjno-administracyjnych.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi: zesp. szczątkowy.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 381

Tytuł: Komendantura Garnizonu Wojskowego w Wilejce
Комендатура Вилейского военного гарнизона

Daty: 1936–1937

Rozmiary: 1 inw., 1 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1952 r.; w 1990 r. akta odtajniono.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): rozkazy komendanta Garnizonu w sprawach ochrony, organizacyjno-administracyjnych i in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi: zesp. szczątkowy.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 517

Tytuł: Posterunek Żandarmerii przy batalionie Korpusu Ochrony Pogranicza „Podświle” na stacji kolejowej Podświle
Постерунок жандармерии при батальоне „Подсвилье” дивизиона жандармерии Корпуса пограничной охраны, железнодорожная станция Подсвилье

Daty: 1935

Rozmiary: 1 inw., 1 j.a.

Dzieje zespołu: do 1954 r. zesp. przechowywano w AP Obwodu Połockiego; opracowano w 1952 r.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): dokumentacja osobowa (karty ewidencyjne żołnierzy 7. batalionu „Podświle” brygady „Wilno”).

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Powiązanie z innymi materiałami archiwalnymi: Archiwum Akt Nowych w Warszawie, zesp. nr PL/2/2479/0 Korpus Ochrony Pogranicza. Dowództwo w Warszawie 1933–1938.

Uwagi: zesp. szczątkowy.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 5

Tytuł: Pułk „Wilejka” Korpusu Ochrony Pogranicza

Полк „Вилейка” Корпуса пограничной охраны, г. Вилейка

Daty: 1924–1939

Rozmiary: 1 inw., 272 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1953 r.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): dokumentacja sztabu pułku w Wilejce, szwadronu kawalerii, batalionu w Budślawiu, batalionu w Iwieńcu, batalionu i plutonu w Krasnem, placówek wywiadowczych w Wilejce i Iwieńcu, plutonu i posterunku żandarmerii w Wilejce, posterunków żandarmerii w Budślawiu, Wołożynie, Krasnem i Słobodzie – rozkazy, instrukcje MSW, KOP, dowództwa pułków i batalionów, korespondencja z KOP i innymi urzędami, protokoły zebrań oficerów, przesłuchań osób, którzy nielegalnie przekroczyli granicę państwową, komunistów, dane statystyczne o liczbie ludności, informacje o przestępstwach i naruszeniach dyscypliny wojskowej, sprawy aresztowania komunisty, oskarżenia tajnego agenta o działalność szpiegowską, oskarżenia o dezercję, śledztwa w sprawie zabójstwa tajnego agenta, programy zajęć przygotowawczych do wojny dla oficerów, strzelców, szkolenia kawalerzystów, dokumentacja budowy linii telefonicznych (plany, sprawozdania, protokoły odbioru robót i in.), mat. dot. walki z działaniami szpiegowskimi i nielegalnym przekraczaniem granicy, informacje o ruchu ludności w strefie przygranicznej, doniesienia informatorów i in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy, indeks strukturalno-chronologiczny, tablica konkordancji.

Powiązanie z innymi materiałami archiwalnymi: Archiwum Akt Nowych w Warszawie, zesp. nr PL/2/2479/0 Korpus Ochrony Pogranicza. Dowództwo w Warszawie 1933–1938.

Uwagi: zachowały się akta osobowe i wykazy wojskowych, b. wywiadowców, informatorów, konfidentów, rezerwistów, softysów, łącznościowców, pracowników cywilnych w oddziałach wojskowych, mieszkańców strefy przygranicznej, sowieckich pograniczników, arkusze ewidencyjne składu osobowego batalionów i in.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 508

Tytuł: Komenda Powiatowa Policji Państwowej w Braślawiu

Браславская поветовая комендатура государственной полиции

Daty: 1921–1936

Rozmiary: 2 inw., 410 j.a.

Dzieje zespołu: do 1954 r. zesp. przechowywano w AP Obwodu Połockiego; opracowany w 1953 r.; w 2013 r. opracowano inw. nr 2.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): inw. nr 1 – dokumentacja wydziałów administracyjnego, gospodarczego, śledczego, personalnego Komendy Powiatowej i posterunków z terenu pow. braślawskiego (Bohiń, Braślaw, Widze, Druja, Dryświaty, Jody, Koziany, Leonpol, Miory, Nowy Pohost, Opsa, Plusy, Przebrodzie, Rymszany, Słobódka, Turmont, Czeres), protokoły kontroli Komendy Powiatowej i posterunków, przesłuchań obywateli, sprawy pociągnięcia do odpowiedzialności za bezprawne przechowywanie broni, korespondencja Komendy Powiatowej z posterunkami dot. przestępstw, spraw gospodarczych i finansowych, księga kasowa, dzienniki rejestracji spraw śledczych i protokołów oskarżenia, ewidencji aresztowanych i osób znajdujących się pod nadzorem policji, dyżurów policjantów, zajęć specjalnych przygotowujących kadry, skorowidz alfabetyczny do rejestru aresztowanych, raporty i telefonogramy o wydarzeniach na obszarze pow. braślawskiego i poszczególnych posterunków, podania obywateli o wydanie poświadczenia tożsamości i in.; inw. nr 2 – wykazy związków, stowarzyszeń i organizacji w pow. braślawskim (wg stanu na dzień 12 I 1923 r.).

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowe ze wstępem. Inw. nr 1 za l. 1921–1936, 409 j.a.; inw. nr 2 za 1923 r., 1 j.a. Tablica konkordancji.

Powiązanie z innymi materiałami archiwalnymi: Archiwum Akt Nowych w Warszawie, zesp. nr PL/2/2015/0 Komenda Wojewódzka Policji Państwowej w Wilnie [1920–1921] 1922–1926, 1930–1931, 1938–1939.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Документы по истории и культуре евреев в архивах Беларуси*, op.cit.

Uwagi: zachowały się akta osobowe i ankiety personalne urzędników Komendy, akta osobowe policjantów, wykazy wsi, majątków, folwarków, związków,

stowarzyszeń i organizacji w pow. brasławskim, poświadczenia tożsamości osób, które wróciły z granicy i in.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 515

Tytuł: Komenda Powiatowa Policji Państwowej w Duniłowiczach

Дуниловичская поветовая комендатура государственной полиции

Daty: 1923–1925

Rozmiary: 1 inw., 2 j.a.

Dzieje zespołu: do 1954 r. zesp. przechowywano w AP Obwodu Połockiego; opracowany w 1952 r.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): księga rachunków osobowych urzędników policji za 1925 r. i akta osobowe policjanta.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Powiązanie z innymi materiałami archiwalnymi: Archiwum Akt Nowych w Warszawie, zesp. nr PL/2/2015/O Komenda Wojewódzka Policji Państwowej w Wilnie [1920–1921] 1922–1926, 1930–1931, 1938–1939.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.

Uwagi: zesp. szczątkowy.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 509

Tytuł: Komenda Powiatowa Policji Państwowej w Dziśnie

Дисненская поветовая комендатура государственной полиции,
г. Дисна

Daty: 1919–1939

Rozmiary: 3 inw., 853 j.a.

Dzieje zespołu: do 1954 r. zesp. przechowywany w AP Obwodu Połockiego; opracowano w 1952 r.; w 1964, 1996 r. uzupełniono inw. nr 1; w 1969 r. sporządzono karty katalogowe; w 2006 r. z inw. nr 1 wyłączono 1 j.a.; w 2013 r. sporządzono inw. nr 2 i 3.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): inw. nr 1 – okólniki, rozkazy, wytyczne, instrukcje MSW, Komendy Głównej Policji Państwowej i Komendy Wojewódzkiej w Wilnie, Urzędu Wojewódzkiego Wileńskiego, Starostwa Powiatowego Dziśnieńskiego w sprawach personalnych, rejestracji organizacji społecznych, bezrobotnych, nadzoru obywateli i osób podejrzanych, zasad prowadzenia śledztwa i przesłuchań w sprawach karnych i in.; kosztorysy utrzymania organów policji, charakterystyki geograficzne, polityczno-eko-

nomiczne pow. dzieńśkiego i rejonów działania posterunków policji, protokoły narad pracowników starostw powiatowych i komendantów posterunków, protokoły kontroli pracy komendy powiatowej i posterunków, akta śledztw w sprawach karnych; mat. dot. przesłuchań ludności, informacji o odnalezieniu przestępców, księgi i dzienniki rejestracji spraw śledczych, dyżurów policjantów, aresztowanych, osób zatrzymanych lub znajdujących się pod nadzorem policji, poszukiwanych, skarg obywateli; skorowidz alfabetyczny do rejestru aresztowanych i dziennika rejestracji spraw śledczych. Korespondencja z organami policji, starostwem powiatowym w sprawach organizacji wyborów do Sejmu RP, zwalczania działalności komunistycznej, przestępczości politycznej i kryminalnej, nielegalnego przekraczania granicy polsko-sowieckiej; mat. dot. kontroli nastrojów i prawomyślności politycznej obywateli, organizacji corocznych uroczystości w rocznicę śmierci J. Piłsudskiego, wzmocnienia nadzoru nad obywatelami i imigrantami, poszukiwania przestępców, dezertów, osób, które powróciły z ZSRR, zasad rejestracji i korzystania z radioodbiorników, spraw finansowych i gospodarczych, obłożenia podatkami i ich ściągania, stanu szkół, ruchu na rzecz otwierania szkół białoruskich, szkolenia i wychowania kadr policyjnych, zbiórki środków na wzmocnienie lotnictwa polskiego, wkładów do komunalnej kasy oszczędnościowej, pomocy materialnej policjantom i rodzinom bezrobotnych, sprawozdania z przeprowadzonych wyborów, pracy posterunków, działalności organizacji społecznych; doniesienia komendantów posterunków, policjantów o prowadzonych śledztwach, o wydarzeniach i działalności organizacji komunistycznych, poszukiwaniach i aresztowaniach komunistów, dzienniki pracy policjantów, dane statystyczne o liczbie ludności, przestępstwach politycznych i kryminalnych, śledztwach o przynależność do KPZB i działalność komunistyczną, podania o przyjęcie do pracy, wyroki na osoby oskarżone o działalność szpiegowską i przestępstwa kryminalne, mat. dot. dzierżawy prywatnych domów, budowy posterunków i in.; inw. nr 2 – protokół zdawczo-odbiorczy akt spraw Komendy Powiatowej w Dziśnie (26 X 1931 r.), programy szkolenia policjantów, sprawa ustanowienia komendanta policji w Głębokiem opiekunem prywatnego domu mieszkalnego i jego dzierżawy przez organa policji; inw. nr 3 – akta osób, które zbiegły do ZSRR i wróciły z powrotem.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowe ze wstępem. Inw. nr 1 za l. 1919–1939, 849 j.a.; inw. nr 2 za l. 1927–1935, 3 j.a.; inw. nr 3 za 1936 r., 1 j.a. Tablica konkordancji.

Powiązanie z innymi materiałami archiwalnymi: Archiwum Akt Nowych w Warszawie, zesp. nr PL/2/2015/0 Komenda Wojewódzka Policji Państwowej w Wilnie [1920–1921] 1922–1926, 1930–1931, 1938–1939.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Документы по истории и культуре евреев в архивах Беларуси*, op.cit.; *Памяць. Гіст.-дак. хроніка Глыбоцкага раёна*, Мінск 1995; *Борьба трудящихся Западной Белоруссии за социальное и национальное освобождение и воссоединение с БССР*, op.cit.; *Революционный авангард трудящейся молодёжи Западной Белоруссии (1921–1939 гг.). Документы и материалы*, Минск 1978.

Uwagi: zachowały się akta osobowe informatorów, kartoteki policjantów, wykazy przygranicznych wsi, terenów zamieszkałych, majątków, folwarków, urzędników, policjantów, strażaków, osób podejrzewanych o przynależność do nielegalnych partii politycznych i organizacji, działalność szpiegowską, komunistów, członków organizacji społecznych, b. pracowników sowieckich, żołnierzy Armii Czerwonej, ankiety osób przekraczających nielegalnie granicę polsko-sowiecką i osób o to podejrzanych, osób aresztowanych, zatrzymanych i skazanych, dezertersów, duchownych i in. Zachował się album fotografii komunistów.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 9

Tytuł: Komenda Powiatowa Policji Państwowej w Mołodecznie

Молодечненская поветовая комендатура государственной полиции

Daty: 1921–1939

Rozmiary: 2 inw., 418 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1952 r.; akta Posterunku Policji Państwowej w Olechnowiczach przekazano z AP Obwodu Rówieńskiego; w 1990 r. akta odtajniono; w 2006 r. przesunięto 1 j.a. do zesp. nr 437 (zob. s. 28).

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): inw. nr 1 – dokumentacja wydziałów ogólnego, administracyjnego, gospodarczego, śledczego, personalnego Komendy, posterunków Policji Państwowej w Bienicy, Gródku, Dubrawie, Krasnem, Lebidziewie, Mołodecznie, Olechnowiczach, Połoczanach, Radoszkowicach, Rakowie, Jarszewiczach (rozkazy, wytyczne, okólniki) instrukcje Komendy Głównej, Komendy Wojewódzkiej Policji w Wilnie i Komendy Powiatowej w Mołodecznie, korespondencja z posterunkami, telegramy, protokoły narad komendantów posterunków, kontroli pracy posterunków, zebrań członków kasy pomocy wzajemnej i policyjnego klubu sportowego, przesłuchań przestępców i poszkodowanych, sprawozdania o sytuacji społeczno-politycznej w rejonach działalności posterunków, liczby przestępstw, przeprowadzonych przesłuchań, posiadanej broni, plany zapewnienia bezpieczeństwa publicznego w pow. mołodeckim i w rejonach działania poszcze-

gólnych posterunków, sprawy śledcze osób oskarżonych o przestępstwa, nielegalne przekraczanie granicy polsko-sowieckiej, listy gończe i zawiadomienia o wynikach poszukiwania osób podejrzewanych o działalność komunistyczną, antypaństwową, szpiegowską, przestępstwa kryminalne, programy i plany szkolenia policjantów, dzienniki i księgi ewidencyjne aresztowanych, mat. dot. kursów podwyższania kwalifikacji policjantów, osób, które znajdowały się pod opieką lub nadzorem policji, poszukiwań policyjnych, wydarzeń na kolei, rejestracji mandatów i in.; inw. nr 2 – akta Posterunku Policji Państwowej w Olechnowiczach z 1936 r. (informacje o rozmieszczeniu obszarów zamieszkałych i liczbie ludności w rejonie działalności Posterunku).

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowe ze wstępem. Inw. nr 1 za l. 1921–1939, 417 j.a.; inw. nr 2 za 1936 r., 1 j.a. Indeks strukturalno-chronologiczny, tablica konkordancji.

Powiązanie z innymi materiałami archiwalnymi: Archiwum Akt Nowych w Warszawie, zesp. nr PL/2/2015/0 Komenda Wojewódzka Policji Państwowej w Wilnie [1920–1921] 1922–1926, 1930–1931, 1938–1939.

Uwagi o publikacji: *Борьба трудящихся Западной Белоруссии за социальное и национальное освобождение и воссоединение с БССР*, op.cit.; *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Документы по истории и культуре евреев в архивах Беларуси*, op.cit.; *Памяць. Гіст.-дак. хроніка Маладзечна; Памяць. Смаргонскі раён*, op.cit.

Uwagi: zachowały się akta osobowe policjantów, wykazy wsi, osób aresztowanych i zatrzymanych, służby ochrony kolei, wykazy i ankiety członków organizacji społecznych, zbiegów przekraczających granicę, albumy z fotografiami i adresami komunistów.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 11

Tytuł: Komenda Powiatowa Policji Państwowej w Oszmianie

Ошмянская поветовая комендатура государственной полиции

Daty: 1920–1939

Rozmiary: 1 inw., 784 j.a.

Dzieje zespołu: w l. 1947–1951 nieopracowane akta przekazano z Centralnego Archiwum Państwowego Litewskiej SRR w Wilnie oraz z Moskwy; w 1952 r. przeprowadzono ekspertyzę wartości archiwalnej, w wyniku której wydzielono i wybrakowano 327 j.a., nast. zesp. opracowano; w 1990 r. akta odtajniono; w 2006 r. przesunięto 1 j.a. do zesp. nr 437 (zob. s. 28).

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): rozkazy, okólniki, wytyczne, instrukcje MSW, Komendy Głównej Policji i Komendy Wojewódzkiej w Wilnie, Komendy

Powiatowej Policji w Oszmianie, Starostwa Powiatowego Oszmiańskiego; korespondencja z MSW, Komendą Wojewódzką w Wilnie, z posterunkami policji, sądami grodzkimi; protokoły narad i zebrań komendantów posterunków i policjantów, protokoły kontroli pracy posterunków, posiedzeń zarządu Sportowego Klubu Policyjnego; protokoły przesłuchań osób podejrzewanych o przestępstwa, dziennik i księgi ewidencyjne spraw śledczych osób aresztowanych, znajdujących się pod opieką lub nadzorem policji; ewidencja skonfiskowanej broni, kursów podwyższających kwalifikacje policjantów, kar administracyjnych, indeks alfabetyczny do ewidencji skazanych; sprawozdania dot. sytuacji moralno-politycznej w rejonach działania posterunków, charakterystyki polityczne rejonów, doniesienia policjantów o poglądach politycznych i nastrojach moralnych ludności, informacje i sprawy śledcze dot. osób oskarżonych o przestępstwa, dzienniki służby policjantów, programy zajęć podnoszenia kwalifikacji policjantów; podania o wydanie dowodów osobistych i poświadczeń tożsamości; zawiadomienia do organów policji, prokuratury, sądów o ruchu komunistycznym w pow. oszmiańskim, o działalności białoruskich kółek politycznych, aktywności KPZB i Stronnictwa Ludowego; mat. dot. konfiskaty nielegalnych wydawnictw, osób podejrzanych o przynależność do KPZB, szpiegostwo, przestępstwa kryminalne; raporty i doniesienia komendantów i policjantów o przestępstwach i zjściach, o wykonaniu obowiązków służbowych, listy gończe osób podejrzewanych o działalność antypaństwową, szpiegowską, przestępstwa kryminalne, uchylanie się od służby wojskowej; mat. dot. zapewnienia bezpieczeństwa i ładu publicznego, ochrony kolei, zwalczania ruchu komunistycznego, szpiegostwa, nielegalnego przekraczania granicy państwowej, naruszania monopolu państwowego na produkcję i sprzedaż tytoniu i alkoholu, przestępczości kryminalnej, kłusownictwa, fałszowania dok., naruszania ustalonych zasad (norm sanitarnych, bezpieczeństwa pożarowego i in.); sprawy poszukiwania osób, działalności sportowej i kulturalno-oświatowej wśród policjantów, kar dyscyplinarnych wobec policjantów; ewidencja broni ludności, wysiedlanie mieszkańców ze strefy przygranicznej, rozpatrywanie skarg ludności i in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy ze wstępem, indeks strukturalno-chronologiczny, tablica konkordancji.

Powiązanie z innymi materiałami archiwalnymi: Archiwum Akt Nowych w Warszawie, zesp. nr PL/2/2015/0 Komenda Wojewódzka Policji Państwowej w Wilnie [1920–1921] 1922–1926, 1930–1931, 1938–1939.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Революционный авангард трудящейся молодёжи*, op.cit.; *Документы по истории и культуре евреев в архивах Беларуси*, op.cit.;

Памяць. Смаргонскі раён, op.cit.; Революционный авангард трудящейся молодёжи Западной Белоруссии, op.cit.

Uwagi: zachowały się wykazy policjantów, lekarzy, poborowych, osób podejrzanych o działalność antypaństwową, szpiegowską, przestępstwa kryminalne, osób posiadających broń palną, odbiorniki radiowe i in. Zachowały się wykazy wsi na obszarze działania posterunków.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 12

Tytuł: Komenda Powiatowa Policji Państwowej w Postawach
Поставская поветовая комендатура государственной полиции

Daty: 1921–1939

Rozmiary: 1 inw., 346 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1952 r.; w 1990 r. akta odtajniono.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): rozkazy, wytyczne, instrukcje Komendy Wojewódzkiej Policji Państwowej w Wilnie, korespondencja z posterunkami, Starostwem Powiatowym Postawskim i zarządami gmin, protokoły zebrań sołtysów, kontroli pracy posterunków, dzienniki służby policjantów rejonowych, sprawozdania o sytuacji moralno-politycznej na obszarach działalności posterunków, politycznej prawomyślności i moralnych nastrojów ludności, listy gończe osób podejrzanych o przestępstwa kryminalne, działalność szpiegowską, ewidencja osób aresztowanych; wykazy przeprowadzonych zajęć podnoszenia kwalifikacji policjantów, listy płac policjantów, mat. dot. walki z przestępstwami kryminalnymi, naruszenia monopolu państwowego na produkcję i sprzedaż tytoniu i alkoholu, poszukiwania osób, które popełniły przestępstwa, rejestracji pozwoleń na posiadanie broni palnej, poszukiwania i ustalania miejsca zamieszkania obywateli, ochrony kolei, nagradzania policjantów i nakładania na nich kar dyscyplinarnych i in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy ze wstępem, indeks strukturalno-chronologiczny, tablica konkordancji.

Powiązanie z innymi materiałami archiwalnymi: Archiwum Akt Nowych w Warszawie, zesp. nr PL/2/2015/0 Komenda Wojewódzka Policji Państwowej w Wilnie [1920–1921] 1922–1926, 1930–1931, 1938–1939.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно, op.cit.; Документы по истории и культуре евреев в архивах Беларуси, op.cit.*

Uwagi: zachowały się wykazy policjantów, wsi na obszarze działania posterunków, osób skazanych i zatrzymanych przez policję, kół BWRH, osób podejrzanych o popełnienie przestępstw i in.

Kod/Sygnatura: ВУ ЗГАМол ф. 10

Tytuł: Komenda Powiatowa Policji Państwowej w Wilejce

Вилейская поветовая комендатура государственной полиции

Daty: 1921–1939

Rozmiary: 1 inw., 592 j.a.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): dokumentacja wydziałów ogólnego, administracyjnego, gospodarczego, politycznego, śledczego, personalno-dyscyplinarnego Komendy, posterunków Policji Państwowej na terenie pow. wilejskiego (okólniki, wytyczne), instrukcje Komendy Wojewódzkiej Policji w Wilnie i Komendy Powiatowej Policji w Wilejce, korespondencja z posterunkami policji, protokoły konferencji i zebrań komendantów komendy powiatowej i posterunków, kontroli pracy komendy powiatowej i posterunków; akta przesłuchań świadków, obywateli i osób podejrzanych o nielegalne przekroczenie granicy polsko-sowieckiej, działalność szpiegowską, oskarżonych o przestępstwa kryminalne; charakterystyki polityczno-gospodarcze posterunków, sprawozdania z sytuacji społeczno-politycznej i moralno-politycznej na terenie pow. wilejskiego i poszczególnych posterunków, dane o liczbie popełnionych przestępstw, o politycznym i społeczno-ekonomicznym ruchu ludności, doniesienia KOP, policjantów, tajnych agentów i informatorów, dzienniki służby komendantów i policjantów rejonowych, sprawy śledcze (o przestępstwa kryminalne, nielegalne przekraczanie granicy polsko-sowieckiej, działalność komunistyczną, antypaństwową, szpiegowską i in.), sprawy dyscyplinarne policjantów, dzienniki i księgi ewidencyjne kursów podwyższania kwalifikacji policjantów, ewidencja spraw dyscyplinarnych, wykazy osób, które znajdowały się pod opieką policji, aresztowanych, konspekty wykładów na temat agitacji antykomunistycznej wśród policjantów, gazety i ulotki KPZB, indeks alfabetyczny do albumu fotograficznego więźniów politycznych i kryminalnych, mat. dot. organizacji pracy Komendy Powiatowej i posterunków, bezpieczeństwa podczas wyborów do Sejmu i Senatu RP, walki z działalnością komunistyczną, białoruskim ruchem narodowym; mat. dot. nielegalnych partii politycznych, stowarzyszeń, nielegalnego przekraczania granicy, przestępstw, ustanowienia tajnej obserwacji obywateli, obcokrajowców i sprawdzania ich prawomyślności, konfiskaty wydawnictw komunistycznych, śledzenia działalności BWRH i TBSz i in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy ze wstępem, indeks strukturalno-chronologiczny, tablica konkordancji.

Powiązanie z innymi materiałami archiwalnymi: Archiwum Akt Nowych w Warszawie, zesp. nr PL/2/2015/O Komenda Wojewódzka Policji Państwowej w Wilnie [1920–1921] 1922–1926, 1930–1931, 1938–1939.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 14

Tytuł: Komenda Powiatowa Policji Państwowej w Wołożynie

Воложинская поветовая комендатура государственной полиции

Daty: 1921–1938

Rozmiary: 1 inw., 138 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1952 r.; w 1976 r. inw. uzupełniono.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): rozkazy, wytyczne, rozporządzenia, instrukcje Komendy Wojewódzkiej Policji w Wilnie i Komendy Powiatowej w Wołożynie, korespondencja z posterunkami, Starostwem Powiatowym Wołożyńskim, protokoły zebrań komendantów posterunków, kontroli pracy Komendy Powiatowej i posterunków, przesłuchań komunistów, osób podejrzanych o przestępstwa kryminalne, sprawozdania, raporty i doniesienia policjantów o sytuacji społeczno-politycznej i moralno-politycznej na terytorium pow. wołożyńskiego i poszczególnych posterunków, o przestępstwach kryminalnych i wydarzeniach, o osobach podejrzanych o przestępstwa, listy gończe osób podejrzanych o przestępstwa kryminalne, działalność antypaństwową i szpiegowską, podejrzanych o uchylanie się od służby wojskowej, charakterystyki polityczno-gospodarcze posterunków, informacje o osobach podejrzanych o działalność antypaństwową, komunistyczną, szpiegowską, przestępstwa kryminalne, zawiadomienia o ich poszukiwaniu, ustaleniu miejsca zamieszkania, o działalności w KPZB i BWRH, dzienniki ewidencji aresztowanych, przeprowadzonych zajęć podnoszenia kwalifikacji policjantów, korespondencji wchodzącej, podania ludności o wydanie dowodów osobistych i poświadczeń tożsamości, mat. dot. przestępstw kryminalnych i in. wydarzeń, organizacji zebrań przedwyborczych, strajków i demonstracji pierwszomajowych, sprawozdania dot. politycznej prawomyślności i postaw moralnych obywateli, konfiskaty nielegalnej literatury i in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy ze wstępem, indeks strukturalno-chronologiczny, tablica konkordancji.

Uwagi o publikacji: *Борьба трудящихся Западной Белоруссии за социальное и национальное освобождение и воссоединение с БССР*, op.cit.; *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Документы по истории и культуре евреев в архивах Беларуси*, op.cit.; *Памяць. Смаргонскі раён*, op.cit.

Uwagi: zachowały się wykazy i kartoteki policjantów, wykazy miejscowości, ankiety ewidencyjne informatorów i osób podejrzanych o działalność komunistyczną, nielegalne przekraczanie granicy polsko-sowieckiej i in.

5. Przedsiębiorstwa i samorząd gospodarczy

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 457

Tytuł: Powiatowa Kasa Komunalno-Oszczędnościowa w Dziśnie, z siedzibą w Głębokiem

Дисненская поветовая коммунальная сберегательная касса, г. Глубокое

Daty: 1935–1939

Rozmiary: 1 inw., 1 j.a.

Dzieje zespołu: do 1954 r. zesp. przechowywano w AP Obwodu Połockiego; opracowano w 1952 r.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): mat. dot. działalności Kasy – regulaminy, protokoły kontroli, sprawozdania i in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 546

Tytuł: Powiatowa Kasa Komunalno-Oszczędnościowa w Oszmianie

Ошмянская поветовая коммунальная сберегательная касса

Daty: 1931, 1937

Rozmiary: 1 inw., 2 j.a.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): ewidencja wpłat oszczędnościowych oraz lokat terminowych.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 108

Tytuł: Spółdzielnia Rolniczo-Spożywcza „Rolnik” w Miadziolu

Сельскохозяйственный потребительский кооператив „Земледелец”

Поставского повета, местечко Мядель

Daty: 1937

Rozmiary: 1 inw., 2 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1948 r.; w 1968 r. wykonano foliację i szycie akt.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): rachunki za zakup produktów rolnych, inwentarza żywego i narzędzi rolniczych.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi: zesp. szczątkowy.

6. Organizacje i zrzeszenia

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 218

Tytuł: Liga Obrony Lotniczej i Przeciwigazowej. Koło w Borunach

Кружок Лиги противовоздушной обороны панства, местечко Боруны
Ошмянского повета

Daty: 1926–1932

Rozmiary: 1 inw., 10 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1950 r.; w 1969 r. wykonano foliację i szycie akt.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): wytyczne, instrukcje Komitetu Powiatowego w Wilnie, statut Koła, protokoły zebrań członków, korespondencja Koła z Komitetem Powiatowym w sprawie opłaty składek członkowskich, miesięczne sprawozdania za 1929 r., dziennik rejestracji korespondencji wchodzącej i in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Powiązanie z innymi materiałami archiwalnymi: Archiwum Akt Nowych w Warszawie, zesp. nr PL/2/72/0 Liga Obrony Powietrznej i Przeciwigazowej. Zarząd Główny w Warszawie 1927–1939.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.

Uwagi: zachowały się wykazy i kartoteki członków. W nazwie zesp. błędnie przetłumaczono z jęz. polskiego na jęz. rosyjski nazwę twórcy (państwo to ros.: *государство*, a nie jak błędnie podano: *панство*).

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 39

Tytuł: Towarzystwo Rozwoju Ziem Wschodnich. Zarząd Powiatowy w Wilejce

Поветовое управление Общества развития восточных земель Вилейского повета

Daty: 1936–1939

Rozmiary: 1 inw., 3 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1947 r.; w 1974 r. wykonano foliację i szycie akt; w 1990 r. akta odtajniono.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): korespondencja z Zarządem Głównym Towarzystwa Rozwoju Ziem Wschodnich w Warszawie w sprawie rozwijania działalności w szkołach oraz ze Starostwem Powiatowym Wilejskim w sprawie pomocy bezrolnym i małorolnym chłopom, dzieciom-sierotom.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Powiązanie z innymi materiałami archiwalnymi: Archiwum Akt Nowych w Warszawie, zesp. nr PL/2/88/16 Towarzystwo Rozwoju Ziemi Wschodnich 1934–1935.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 477

Tytuł: Stowarzyszenie Urzędników Państwowych Starostwa Powiatowego Dziśnieńskiego

Управление казино государственных служащих Дисненского поветового староства

Daty: 1921–1922

Rozmiary: 1 inw., 1 j.a.

Dzieje zespołu: do 1954 r. zesp. przechowywano w AP Obwodu Połockiego; opracowano w 1955 r.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): statut i protokoły zebrań członków.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.

Uwagi: zesp. szczątkowy.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 28

Tytuł: Komenda Powiatowa Federacji Polskich Związków Obrońców Ojczyzny i Związku Rezerwistów Powiatu Wilejskiego

Поветовая коменда Федерации польских союзов защитников Родины и Союза резервистов Вилейского повета

Daty: 1937–1939

Rozmiary: 1 inw., 5 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w l. 1947–1953; w 1974 r. wykonano foliację i sycie akt; w 1990 r. akta odtajniono.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): rozkazy, wytyczne Zarządu Głównego i Powiatowego Federacji, korespondencja z oddziałami wojskowymi o zasadach wydawania zapotrzebowań na przejazdy kolejowe, mat. dot. organizacji zajęć przygotowania wojskowego dla rezerwistów i sołtysów, zachęty i kar dla członków gminnego koła rezerwistów w Wojstomie i in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Powiązanie z innymi materiałami archiwalnymi: Archiwum Akt Nowych w Warszawie, zesp. nr PL/2/340/0 Federacja Polskich Związków Obrońców Ojczyzny – grupa zespołów [1922] 1928–1939.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 34

Tytuł: Związek Osadników. Zarząd Powiatowy w Wilejce

Поветовый Союз колонизаторов Вилейского повета

Daty: 1926–1939

Rozmiary: 1 inw., 2 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1947 r.; w 1974 r. wykonano foliację i szycie akt; w 1990 r. akta odtajniono.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): wytyczne Zarządu Głównego Związku Osadników w sprawie zasad opłaty składek członkowskich, mat. dot. spraw personalnych i in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi: zachowały się wykazy członków. Nazwa zespołu została błędnie przetłumaczona z jęz. polskiego na jęz. rosyjski (osadnik – ros.: *осадник*, a nie jak błędnie podano: *колонизатор*).

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 29

Tytuł: Związek Rezerwistów. Zarząd Powiatowy w Mołodecznie

Поветовое управление Союза резервистов Молодечненского повета

Daty: 1937

Rozmiary: 1 inw., 1 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1947 r.; w 1974 r. wykonano foliację i szycie akt; w 1990 r. akta odtajniono.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): mat. dot. planowania i udziału kół rezerwistów w uroczystościach świątecznych i in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi: zesp. szczątkowy.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 30

Tytuł: Związek Rezerwistów. Zarząd Powiatowy w Wilejce

Поветовое управление Союза резервистов Вилейского повета

Daty: 1930–1939

Rozmiary: 1 inw., 3 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1947 r.; w 1974 r. wykonano foliację i szycie akt; w 1990 r. akta odtajniono.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): protokoły zebrań członków organizacji, wykazy członków Zarządu.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 31

Tytuł: Związek Rezerwistów. Koło w Dołhunowie

Кружок Союза резервистов Долгиновского гминного правления
Вилейского повета

Daty: 1931

Rozmiary: 1 inw., 1 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1947 r.; w 1974 r. wykonano foliację i szycie
akt; w 1990 r. akta odtajniono.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): zobowiązania osób wstępujących do
Związku Rezerwistów.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi: zesp. szczątkowy.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 32

Tytuł: Związek Rezerwistów. Koło w Kurzeńcu

Кружок Союза резервистов Куренецкого гминного правления Вилей-
ского повета

Daty: 1927–1939

Rozmiary: 1 inw., 8 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1947 r.; w 1974 r. wykonano foliację i szycie
akt; w 1990 r. akta odtajniono.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): rozkazy i instrukcje organów nadrzęd-
nych, protokoły zebrań członków Koła, ogłoszenia, dziennik korespondencji
wychodzącej, zobowiązania członków i in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 33

Tytuł: Związek Rezerwistów. Koło w Lebedziewie

Кружок Союза резервистов Лебедевского гминного правления Моло-
дечненского повета

Daty: 1936–1939

Rozmiary: 1 inw., 5 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1947 r.; w 1974 r. wykonano foliację i szycie
akt; w 1990 r. akta odtajniono.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): korespondencja z Zarządem Powia-
towym w Mołodecznie w sprawach zasad przyjmowania członków do organi-
zacji, programów i organizacji kursów dla rezerwistów, finansowych i gospo-
darczych, roczne sprawozdania kadrowe i in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Kod/Sygnatura: BY 3ГАМол ф. 94

Tytuł: Związek Rezerwistów. Koło w Miadziole

Кружок Союза резервистов Мядельского гминного правления Поста-
вского повета, местечко Мядель

Daty: 1931

Rozmiary: 1 inw., 2 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. odtajniono w 1990 r.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): okólniki Zarządu Głównego Związku
Strzeleckiego, rozkazy komendanta Koła, mat. dot. działalności Koła i in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Kod/Sygnatura: BY 3ГАМол ф. 37

Tytuł: Związek Strzelecki. Zarząd Powiatowy w Mołodecznie

Поветовое управление Союза стрелцов Молодечненского повета

Daty: 1930–1931

Rozmiary: 1 inw., 1 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1947 r.; w 1974 r. wykonano foliację i szycie
akt; w 1990 r. akta odtajniono.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): protokoły zebrań członków.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Powiązanie z innymi materiałami archiwalnymi: Centralne Archiwum Wojskowe w Wa-
rszawie, zesp. nr PL/338/320/0 Związek Strzelecki 1919–1939.

Uwagi: zesp. szczątkowy.

Kod/Sygnatura: BY 3ГАМол ф. 35

Tytuł: Związek Strzelecki. Zarząd Powiatowy w Wilejce

Поветовое управление Союза стрелцов Вилейского повета

Daty: 1931–1939

Rozmiary: 1 inw., 4 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1947 r.; w 1974 r. wykonano foliację i szycie
akt; w 1990 r. akta odtajniono.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): korespondencja Zarządu Powiato-
wego z kołami gminnymi, wykazy członków oddziałów kobiecych Związku,
nauczycieli, strzelców przygotowanych do służby wojskowej.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Powiązanie z innymi materiałami archiwalnymi: Centralne Archiwum Wojskowe w Wa-
rszawie, zesp. nr PL/338/320/0 Związek Strzelecki 1919–1939.

Uwagi: zachowały się wykazy członków Związku, nauczycieli.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 36

Tytuł: Związek Strzelecki. Zarząd Gminny w Krasnem

Правление отдела Союза стрелцов Красненского гминного правления Молодечненского повета

Daty: 1935–1937

Rozmiary: 1 inw., 1 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1947 r.; w 1974 r. wykonano foliację i szycie akt; w 1990 r. akta odtajniono.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): wytyczne Zarządu Powiatowego w Mołodecznie do zarządów gminnych w sprawach działalności strzelców.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Powiązanie z innymi materiałami archiwalnymi: Centralne Archiwum Wojskowe w Warszawie, zesp. nr PL/338/320/0 Związek Strzelecki 1919–1939.

Uwagi: zesp. szątkowy.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 38

Tytuł: Związek Strzelecki. Zarząd Gminny w Wojstomiu

Правление отдела Союза стрелцов Войстомского гминного правления Вилейского повета

Daty: 1933–1938

Rozmiary: 1 inw., 1 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1947 r.; w 1974 r. wykonano foliację i szycie akt; w 1990 r. akta odtajniono.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): korespondencja z Zarządem Powiatowym w Wilejce w sprawie uporządkowania bibliotek i księgozbiorów.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Powiązanie z innymi materiałami archiwalnymi: Centralne Archiwum Wojskowe w Warszawie, zesp. nr PL/338/320/0 Związek Strzelecki 1919–1939.

Uwagi: zesp. szątkowy.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 40

Tytuł: Obóz Zjednoczenia Narodowego. Oddział Powiatowy w Mołodecznie

Поветовый Лагерь народного соединения Молодечненского повета

Daty: 1937–1939

Rozmiary: 1 inw., 1 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1947 r.; w 1974 r. wykonano foliację i szycie akt; w 1990 r. akta odtajniono.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): dyrektywy okręgu wileńsko-nowogródzkiego Zjednoczenia dla struktur powiatowych i gminnych dot. ich pracy, w tym organizacji zebrań, składania sprawozdań, pomocy ubogim, sierotom i in.

Powiązanie z innymi materiałami archiwalnymi: Archiwum Akt Nowych w Warszawie, zesp. nr PL/2/70/0 Obóz Zjednoczenia Narodowego. Centrala w Warszawie [1930–1932, 1936] 1937–1939.

Uwagi: zesp. szcztąkowy. W nazwie ros. zesp. niepoprawnie przetłumaczono nazwę twórcy – powinno być ros.: *Лагерь национального объединения*, a nie jak podano: *Лагерь народного соединения*.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 43

Tytuł: Obóz Zjednoczenia Narodowego. Oddział Powiatowy w Wilejce
Поветовый Лагерь народного соединения Вилейского повета

Daty: 1937

Rozmiary: 1 inw., 1 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1947 r.; w 1990 r. akta odtajniono.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): protokoły zebrań członków, uchwały zarządów powiatowych Związku Strzeleckiego, Ligi Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej, miejscowego oddziału PCK i innych organizacji o wejściu w skład OZN Oddziału Powiatowego w Wilejce.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Powiązanie z innymi materiałami archiwalnymi: Archiwum Akt Nowych w Warszawie, zesp. nr PL/2/70/0 Obóz Zjednoczenia Narodowego. Centrala w Warszawie [1930–1932, 1936] 1937–1939.

Uwagi: zesp. szcztąkowy. W nazwie ros. zesp. niepoprawnie przetłumaczono nazwę twórcy – powinno być ros.: *Лагерь национального объединения*, a nie jak podano: *Лагерь народного соединения*.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 41

Tytuł: Obóz Zjednoczenia Narodowego. Oddział Gminny w Lebedziewie
Лебедевский гминный отдел Лагеря народного соединения Молодечненского повета, местечко Лебедево

Daty: 1938–1939

Rozmiary: 1 inw., 1 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1947 r.; w 1974 r. wykonano foliację i szycie akt; w 1990 r. akta odtajniono.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): korespondencja z Zarządem Powiatowym OZN w Mołodecznie w sprawach działalności – przygotowań do wyborów kierownictwa, wydawania znaczków członkom OZN, świętowania imienin marszałka Edwarda Rydza-Śmigłego.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Powiązanie z innymi materiałami archiwalnymi: Archiwum Akt Nowych w Warszawie, zesp. nr PL/2/70/0 Obóz Zjednoczenia Narodowego. Centrala w Warszawie [1930–1932, 1936] 1937–1939.

Uwagi: zesp. szczytkowy. W nazwie ros. zesp. niepoprawnie przetłumaczono nazwę twórcy – powinno być ros.: *Лагерь национального объединения*, a nie jak podano: *Лагерь народного соединения*.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 42

Tytuł: Obóz Zjednoczenia Narodowego. Oddział Gminny w Kościeniewiczach
Костеневичский гминный отдел Лагеря народного соединения Вилейского повета, д. Костеневичи

Daty: 1938–1939

Rozmiary: 1 inw., 1 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1947 r.; w 1974 r. wykonano foliację i szycie akt; w 1990 r. akta odtajniono.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): protokoły zebrania członków Oddziału.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Powiązanie z innymi materiałami archiwalnymi: Archiwum Akt Nowych w Warszawie, zesp. nr PL/2/70/0 Obóz Zjednoczenia Narodowego. Centrala w Warszawie [1930–1932, 1936] 1937–1939.

Uwagi: zesp. szczytkowy. W nazwie ros. zesp. niepoprawnie przetłumaczono nazwę twórcy – powinno być ros.: *Лагерь национального объединения*, a nie jak podano: *Лагерь народного соединения*.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 510

Tytuł: Związek Młodzieży Wiejskiej Powiatu Dziśnieńskiego w Głębokiem
Дисненский поветовый Союз деревенской молодежи, г. Глубокое

Daty: 1937–1938

Rozmiary: 1 inw., 2 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1947 r.; do 1954 r. przechowywano w AP Obwodu Połockiego.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): dok. dot. spraw osobowych Związku (wykazy członków, ankiety, podania o przyjęcie do organizacji i in.).

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Powiązanie z innymi materiałami archiwalnymi: Archiwum Akt Nowych w Warszawie, zesp. nr PL/2/1249/0 Związek Młodzieży Wiejskiej Rzeczypospolitej Polskiej „Wici” 1932–1937.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 27

Tytuł: Związek Młodzieży Wiejskiej Powiatu Wilejskiego

Поветовый Союз деревенской молодежи Вилейского повета

Daty: 1936–1939

Rozmiary: 1 inw., 8 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1947 r.; w 1974 r. wykonano foliację i szycie akt.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): korespondencja z kołami, mat. dot. ich działalności (plany pracy, protokoły zebrań, dokumentacja osobowa i in.).

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Powiązanie z innymi materiałami archiwalnymi: Archiwum Akt Nowych w Warszawie, zesp. nr PL/2/1249/0 Związek Młodzieży Wiejskiej Rzeczypospolitej Polskiej „Wici” 1932–1937.

Uwagi: zachowały się wykazy członków, legitymacje członkowskie (sygn. 8).

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 44

Tytuł: Katolickie Stowarzyszenie Kobiet. Oddział Powiatowy w Wilejce

Поветовый отдел Женского католического общества Вилейского повета

Daty: 1933–1938

Rozmiary: 1 inw., 2 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1947 r.; w 1974 r. wykonano foliację i szycie akt, w 1990 r. akta odtajniono.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): dok. dot. członków Stowarzyszenia (wykazy członków).

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi: zesp. szczątkowy.

7. Instytucje kulturalne, naukowe i inne

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 206

Tytuł: 4-klasowa Prywatna Powszechna Szkoła Rabina M. Szackesa z Żydowskim Językiem Nauczania w Iwju

Четырехклассная частная общая школа раввина М. Шацкеса с еврейским языком обучения Ивьевского отделения Объединения еврейских школ, местечко Ивье Лидского повета

Daty: 1929–1934

Rozmiary: 1 inw., 23 j.a.

Dzieje zespołu: inw. opracowano w 1995 r.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): korespondencja ze Zjednoczeniem Szkół Żydowskich w Warszawie, Starostwem Powiatowym Lidzkim i Inspektorem Szkolnym w Lidzie, architektem m. Lida i różnymi urzędami, organizacjami, sprawozdania z podstawowej działalności pedagogicznej, z organizacji przedsięwzięć kulturalno-oświatowych, plany lekcji, dzienniki ewidencyjne postępów uczniów, dzienniki lekcyjne, dane statystyczne o stanie szkoły w roku szkolnym 1930/1931, informacje dla osób, które wyraziły chęć nauczania swoich dzieci w języku jidysz, starożydowskim i in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi o publikacji: *Документы по истории и культуре евреев в архивах Беларуси, op.cit.*

Uwagi: szkoła podlegała Zjednoczeniu Szkół Żydowskich Oddział w Iwju. Zachowały się wykazy i karty osobowe uczniów z roku szkolnego 1932/1933 (sygn. 14).

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 241

Tytuł: Gimnazjum Prywatne Nauk Humanistycznych dra A. Lichtmana i Braci M. i N. Rojaków w Głębokiem

Частная гимназия гуманитарных наук доктора А. Лихтмана и братьев М. и Н. Рояков, г. Глубокое

Daty: 1919–1920, 1928–1930

Rozmiary: 1 inw., 6 j.a.

Dzieje zespołu: inw. opracowano w 1995 r.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): okólniki Okręgowego Wydziału Oświaty w Wilnie, protokoły posiedzeń rady pedagogicznej z l. 1928–1930 (sygn. 3), korespondencja z MWRiOP i in. w sprawach organizacji nauczania, dzienniki ewidencyjne postępów uczniów, protokoły komisji egzaminacyjnej i in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Kod/Sygnatura: BY 3ГАМол ф. 204

Tytuł: Państwowe Seminarium Nauczycielskie Męskie w Borunach

Мужская учительская государственная семинария, местечко Боруны
Ошмянского повета

Daty: 1922–1926, 1928–1932

Rozmiary: 1 inw., 201 j.a.

Dzieje zespołu: w 1949 r. nieopracowane akta zostały przekazane z AP Litewskiej SRR w Wilnie do AP Obwodu Mołodeckiego, gdzie zesp. opracowano w 1950 r.; w 1953 r. przeprowadzono ekspertyzę archiwalną, wydzielając 105 j.a. do wybrakowania i ponownie opracowano zesp.; w 1995 r. dołączono 3 j.a.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): akta Kancelarii i Wydziału Gospodarczego; okólniki, uchwały, rozporządzenia, instrukcje Rady Ministrów, Ministerstwa Skarbu, MSW, MWRiOP, Urzędu Wojewódzkiego Wileńskiego, Kuratorium Wileńskiego Okręgu Szkolnego w sprawach organizacji Seminarium, zabezpieczenia w pomoce dydaktyczne, organizacji Koła Przyjaciół Akademika Polskiego (sygn. 30), składania projektów budżetu, preliminarzy budżetowych, finansowych i gospodarczych, zasad przyjmowania seminarzystów, ich przeniesień do innych seminariów, utrzymywania dyscypliny nauczania, programu nauczania, pracy wychowawczej i pozaszkolnej, wydalania słuchaczy za udział w działalności antypaństwowej, opłat za naukę, przekazania do ZSRR mat. archiwalnych z l. 1772–1918 (sygn. 95) i in.; protokoły posiedzeń rady pedagogicznej z l. 1925–1929 (sygn. 199), rady opiekuńczej przy Seminarium, komisji egzaminacyjnych i in., plany nauczania Seminarium i szkoły podstawowej przy Seminarium, projekty budżetów, księgi kasowe, korespondencja z Kuratorium Wileńskiego Okręgu Szkolnego, Starostwem Powiatowym Oszmiańskim w sprawach organizacji Seminarium, budowy i remontu budynku Seminarium, kadr nauczycielskich, kwestii finansowo-gospodarczych, pracy wychowawczej, opłacania pracy wykładowców i pracowników, wypłaty seminarzystom stypendiów i in.; protokoły przyjęcia i przekazania mienia, kontroli stanu pomieszczeń, sprawy rozdzielania ziemi należącej do Seminarium i parafii katolickiej i in.; księgi inwentaryzacyjne, sprawozdania i dane o stanie, pracy i wynikach działalności Seminarium, liczbie wykładowców i słuchaczy, postępie w nauce seminarzystów i uczniów szkoły podstawowej, ich wychowaniu fizycznemu, kontroli pracy Seminarium, stratach poczynionych przez wojska niemieckie podczas I wojny światowej i in., zasady przyjmowania słuchaczy do państwowych seminariów nauczycielskich, mat. dot. organizacji zjazdów dyrektorów i konferencji nauczycieli szkół średnich (programy, sprawozdania, notatki informacyjne i in.), działalności finansowo-gospodarczej Seminarium i internatu, plany

lekcji, tabele postępów uczniów, podania abiturientów o dopuszczenie do egzaminów wstępnych i przyjęcie do Seminarium, listy wyników egzaminów wstępnych, listy płac wykładowców i pracowników, wypłaty stypendiów, prace kontrolne słuchaczy, podania o przyjęcie do pracy, podania słuchaczy o stypendia i zmniejszenie opłat za naukę i internat, informacje, podania, zobowiązania rodziców i in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy ze wstępem, indeks strukturalno-chronologiczny, tablica konkordancji.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.

Uwagi: zachowały się akta osobowe wykładowców, uczniów oraz akta osobowe lekarza Seminarium.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 208

Tytuł: Prywatna Męska 3-klasowa Szkoła Handlowa z 4-letnią klasą specjalną o kierunku spółdzielczym im. St. Staszica w Wołożynie

Частная четырехгодичная коэдукционная торговая школа им. Станислава Сташица, г. Воложин

Daty: 1933–1935

Rozmiary: 1 inw., 4 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1950 r.; w 1969 r. wykonano foliację i szycie akt.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): protokoły posiedzeń rady pedagogicznej (sygn. 1), plany i programy lekcji, arkusze rocznych ocen wg przedmiotów uczniów klas 1–3.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 219

Tytuł: Komenda Pierwszej Boruńskiej Drużyny Jeździeckiej im. Adama Mickiewicza przy Państwowym Seminarium Nauczycielskim Męskim w Borunach
Коменда первой Борунской дружины наездников имени Адама Мицкевича при мужской государственной учительской семинарии, местечко Боруны Ошмянского повета

Daty: 1925–1926

Rozmiary: 1 inw., 14 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1950 r.; w 2007 r. wykonano foliację i szycie akt.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): rozkazy, raporty kierowników w sprawie organizacji zebrań, protokoły zebrań członków Drużyny, podania seminarzystów o przyjęcie do Drużyny, dziennik rejestracji korespondencji wchodzącej i wychodzącej, notatki robocze zastępców kierowników Drużyny i in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.

Uwagi: zachowały się wykazy członków Drużyny.

8. Akta majątków ziemskich, rodów, rodzin i osób oraz spuścizny

Kod/Sygnatura: BY ЗГАМол ф. 48

Tytuł: Majątek Lubań ziemianina Witolda Grzegorzewskiego, pow. wilejski
Имение Любань помещика Григорьевского Витольда Вилейского по-
вета

Daty: 1935–1939

Rozmiary: 1 inw., 2 j.a.

Dzieje zespołu: zesp. opracowano w 1947 r.; w 1968 r. wykonano foliację i szycie
akt.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): korespondencja administratora ma-
jątku Lubań w sprawach finansowych i gospodarczych z oddziałem han-
dlowym Głównego Zarządu Spożyców w Warszawie.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy.

Uwagi o publikacji: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно, оп.цит.*

Rozdział II. Archiwum Narodowe Republiki Białorusi

Adres

пр. Независимости, 116
220114, г. Минск, Беларусь
Tel./faks: +375 17 237 67 78
E-mail: narb@narb.by
www.narb.by

Pracownia naukowa

Czynna: wtorek–czwartek w godz. 9.00–20.00, piątek w godz. 9.00–18.00,
sobota w godz. 9.00–15.00.

Biblioteka

Biblioteka Archiwum pełni funkcję centralnej biblioteki, wyspecjalizowanej w gromadzeniu publikacji z zakresu archiwistyki. Zbiory obejmują ponad 4 tys. wydawnictw periodycznych krajowych, rosyjskich i zagranicznych, 749 tomów publikacji dot. metodyki archiwalnej, informatory i przewodniki archiwalne, monografie i edycje źródeł historycznych; ponadto, 1400 vol. dzienników i wydawnictw urzędowych. W zbiorach biblioteki znajduje się unikatowa kolekcja czasopism z l. 1917–1941, gazet niemieckich władz okupacyjnych z l. 1941–1944, białoruskich czasopism podziemnych z tego okresu, a także kolekcja niemieckich plakatów z okresu II wojny światowej. Czynna w godzinach pracy Archiwum.

Dni i godziny przyjęć interesantów: poniedziałek–czwartek w godz. 8.30–17.30;
piątek w godz. 8.30–16.15 (przerwa obiadowa w godz. 12.30–13.15).

Zwięzłe dzieje archiwum:

- a) rok powstania Archiwum: 1927;
- b) poprzednie nazwy Archiwum:
  - Centralne Archiwum Rewolucji Październikowej Białoruskiej SRR (1927–1938);
  - Centralne Archiwum Państwowe Rewolucji Październikowej i Budownictwa Socjalistycznego BSRR (1938–1993);
  - Białoruskie Archiwum Państwowe (1993–1995);

- Archiwum Narodowe Republiki Białorusi (od przejęcia zasobu b. Centralnego Archiwum Partyjnego Partii Komunistycznej Białorusi w 1995 r. do chwili obecnej).
- c) poprzedni zakres działania: b. gubernie Cesarstwa Rosyjskiego – grodzieńska, mińska, mohylewska, smoleńska, wileńska, witebska; Białoruska SRR w granicach sprzed 17 września 1939 r.; woj. wschodnie II RP włączone do BSRR w 1939 r.; Białoruska SRR.

Granice chronologiczne i wielkość zasobu archiwum

1917–2014; pojedyncze dok. z XVII w., końca XIX w. – pocz. XX w.
1206 zesp. archiwalnych i zbiorów, 1 070 074 j.a.

Aktualny teren działania

Republika Białorusi.

Charakterystyka zasobu archiwum

Archiwum gromadzi mat. archiwalne centralnych władz, urzędów i instytucji Białorusi:

- archiwalia z okresu do 1944 r. to dokumenty Rządu Tymczasowego z 1917 r., Litewsko-Białoruskiej Socjalistycznej Republiki Rad z 1919 r., Białoruskiej Republiki Ludowej z l. 1918–1925, władz i urzędów polskich z l. 1919–1920, władz i instytucji okupacyjnych niemieckich z l. 1941–1944, białoruskich organizacji społecznych, działających w Polsce z l. 1921–1939 oraz Komunistycznej Partii Zachodniej Białorusi z tego okresu;
- akta władz i urzędów centralnych, ministerstw, organizacji i instytucji o charakterze ogólnokrajowym Białoruskiej SRR z l. 1919–1991, mat. centralnych organów partii komunistycznej;
- akta niemieckich władz okupacyjnych z l. 1941–1944;
- mat. białoruskiego ruchu oporu z okresu II wojny światowej, w tym Białoruskiego Sztabu Ruchu Partyzanckiego;
- mat. władz i instytucji Republiki Białorusi z okresu po 1991 r. do chwili obecnej;
- kolekcje i zbiory prywatne, kartograficzne, ikonograficzne.

Bibliografia

1) przewodniki i informatory o zasobie:

- *Центральный государственный архив Октябрьской революции и социалистического строительства БССР (путеводитель)*, Минск 1967;
- *Фонды Национального архива Республики Беларусь. Краткий справочник*, Минск 2012;
- *Центральный комитет Коммунистической партии (большевиков) Белоруссии, 1918–1941 гг. Фонд 4 п. Опись 1*, Минск 2007;

- *Документы Национального архива Республики Беларусь о чехословацком кризисе 1968 года. Справочник*, Минск 2008;
- *Центральный государственный архив Октябрьской революции и социалистического строительства БССР. Путеводитель*, Минск 1976;
- *Белорусское общество в Петрограде по оказанию помощи пострадавшим от войны. 1916–1918 гг. Межархивный справочник*, Минск 2008;
- *Фонды бывших архивов Коммунистической партии Белоруссии. Краткий справочник в 2 частях, Ч. 1*, Минск 1997, Ч. 2. *Фонды низовых организаций КПБ и ЛКСМБ*, Минск 1998;
- *Научно-справочный аппарат государственных архивов Республики Беларусь*, Минск 2007;
- *Государственные архивы Республики Беларусь (1944–1997). Краткий справочник*, Минск 2000;
- *Высшие органы Государственной власти и центрального управления Белорусской ССР (1965–1991) в трех частях*, Минск 2000;
- *Справочник о местах принудительного содержания гражданского населения на оккупированной территории Беларуси 1941–1944. Handbuch der Haftstätten für Zivilbevölkerung auf dem besetzten Territorium von Belarus 1941–1944*, Минск 2001;
- *Документы по истории православной церкви на Беларуси XVIII–XX вв. в фондах государственных архивов Республики Беларусь. Межархивный справочник*, Минск 2003;
- *Документы по истории Великой Отечественной войны в государственных архивах Республики Беларусь (1941–1945). Справочник*, Минск 2003;
- *Национальный архив Республики Беларусь. Документы по истории и культуре евреев в архивах Беларуси. Путеводитель*, Минск 2003;
- *Лагеря советских военнопленных в Беларуси 1941–1944. Справочник*, Минск 2003;
- *Архивные документы Республики Беларусь – сокровищница социальной памяти государства. Справочник*, сост. Т. И. Седляревич, Минск 2005;
- *Белорусское общество в Петрограде по оказанию помощи пострадавшим от войны. 1916–1918 гг. Межархивный справочник*, Минск 2008.

- 2) publikacje polskie, dot. działalności Archiwum i informacji o jego zasobie:
- *Studia polsko-litewsko-białoruskie*, praca zbiorowa pod red. J. Tomaszewskiego, E. Smułkowej i H. Majeckiego, Warszawa 1988;
  - E. Szymczuk, *Kwerenda archiwalna w Mińsku*, „Archeion”, t. 97, Warszawa 1997, s. 408–412.
  - E. Szymczuk, *Materiały do najnowszych dziejów Polski w państwowych archiwach białoruskich w Mińsku*, „Białostoczczyzna”, Nr 12 /2 (46) 1997, s. 62–67.

Kod/Sygnatura: BY НАРБ ф. 604

Tytuł: Białoruska Centralna Rada Szkolna Mińszczyzny w Mińsku

Белорусская центральная школьная рада Минщины, г. Минск

Daty: 1919–1920

Rozmiary: 1 inw., 17 j.a.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): wyciągi z protokołów posiedzeń Grodzieńskiej Rady Szkolnej, korespondencja z inspektorami szkolnymi, statut Białoruskiej Rady Szkolnej Mińszczyzny, kopie świadectw, starania nauczycieli u władz polskich o wykładanie w szkołach języka polskiego, katalog książek białoruskich, wykaz nauczycieli w Mińsku, zaświadczenia wydane przez Białoruską Radę Szkolną, sprawozdania finansowe.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy, schemat układu inw.

Uwagi o publikacji: Г.Н. Лихтенштейн, Е. Р. Маньковская, *Фонды Национального архива Республики Беларусь. Краткий справочник*, Минск 2012.

Uwagi: zachowały się kopie świadectw, zaświadczeń, wykaz nauczycieli w Mińsku

Kod/Sygnatura: BY НАРБ ф. 881

Tytuł: Białoruski Bank Spółdzielczy w Wilnie

Белорусский кооперативный банк в Вильно

Daty: 1919–1939

Rozmiary: 1 inw., 263 j.a.

Dzieje zespołu: inw. ponownie opracowano w 1991 r.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): protokoły, statuty, sprawozdania, podania, wykazy płac, dok. osobiste członków Banku.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy, schemat układu inw., zaburzony układ inw. (sygn. 121a, 183a, 227a).

Uwagi o publikacji: Г.Н. Лихтенштейн, Е.Р. Маньковская, *Фонды Национального архива Республики Беларусь*, op.cit.

Uwagi: zachowały się wykazy pracowników, dok. osobiste członków Banku.

Kod/Sygnatura: BY НАРБ ф. 880

Tytuł: Białoruski Instytut Gospodarki i Kultury w Wilnie

Общество „Белорусский институт хозяйства и культуры”, г. Вильно

Daty: 1926–1936

Rozmiary: 1 inw., 22 j.a.

Dzieje zespołu: inw. opracowano w 1961 r.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): statut Instytutu, korespondencja inspektora szkolnego w Wilnie w sprawie organizacji Białoruskiego Seminarium Nauczycielskiego, protokoły posiedzeń Rady Instytutu, plany, sprawozdania, korespondencja z Akademią Nauk BSRR w sprawie wymiany książek.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy, schemat układu inw.

Uwagi o publikacji: Г.Н. Лихтенштейн, Е.Р. Маньковская, *Фонды Национального архива Республики Беларусь*, op.cit.

Kod/Sygnatura: BY НАРБ ф. 879

Tytuł: Białoruski Komitet Narodowy (BKN) w Wilnie

Белорусский национальный комитет (БНК), г. Вильно

Daty: 1919–1938

Rozmiary: 1 inw., 46 j.a.

Dzieje zespołu: inw. opracowano w 1961 r.; ponownie opracowano w 1995 r.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): statut, protokoły posiedzeń BKN, rozporządzenia Generalnego Komisarza Ziem Wschodnich o przeprowadzeniu wyborów do organów samorządowych, kosztorys Białoruskiej Centralnej Rady, wykazy bezrobotnych Białorusinów w Wilnie, sprawozdania Wydziału Szkolnego Białoruskiej Rady Wileńszczyzny i Grodzieńszczyzny, protokoły zebrań białoruskich nauczycieli z Wilna, sytuacja szkół białoruskich, podania o udzielenie pomocy materialnej, działalność białoruskiej cerkwi prawosławnej w Polsce, wybory do Sejmu RP.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy ze wstępem, schemat układu inw.

Uwagi o publikacji: Г.Н. Лихтенштейн, Е.Р. Маньковская, *Фонды Национального архива Республики Беларусь*, op.cit.

Uwagi: zachowały się wykazy bezrobotnych.

Kod/Sygnatura: BY НАРБ ф. 878

Tytuł: Centralna Rada Wileńszczyzny i Grodzieńszczyzny w Wilnie

Центральная рада Виленщины и Гродненщины, г. Вильно

Daty: 1919–1921

Rozmiary: 1 inw., 25 j.a.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): statut Białoruskiej Centralnej Rady, protokoły posiedzeń, rozbrojenie 1. Korpusu Polskiego, wykaz podań, ankiety słuchaczy białoruskich kursów nauczycielskich, biuletyny BCR, narodowe formacje wojskowe, sprawozdawczość finansowa, szkoły białoruskie, statuty szkół ludowych.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy ze wstępem, schemat układu inw.
Uwagi o publikacji: Г.Н. Лихтенштейн, Е.Р. Маньковская, *Фонды Национального архива Республики Беларусь*, op.cit.

Uwagi: zachowały się akta osobowe, wykazy obywateli, uczniów szkół i słuchaczy kursów nauczycielskich, miejscowości.

Kod/Sygnatura: BY НАРБ ф. 567

Tytuł: Tomasz Tomaszewicz Hryb¹, białoruski działacz polityczny i kulturalny, członek Rady Białoruskiej Republiki Ludowej, redaktor gazety Białoruskiej „Родны край”

Гриб Томаш Томашевич (19.03.1895–25.01.1938) белорусский политический и культурный деятель, член Рады Белорусской Народной Республики, редактор белорусской газеты „Родны край”

Daty: 1921–1937

Rozmiary: 1 inw., 29 j.a.

Dzieje zespołu: akta Tomasza Hryba wyłączono z zesp. białoruskich działaczy społeczno-politycznych – K.B. Jezowitowa (nr 458, inw. nr 1 – sygn. 22, 23, 50, 71 k. 96–199, 74, 100; inw. nr 2 – sygn. 10–15) i W.M. Rusaka (nr 459, sygn. 18–21); komisja Metodyczna Archiwum w 2009 r. podjęła decyzję o utworzeniu odrębnego zespołu akt Hryba.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): rękopisy, artykuły, wykłady i przemówienia, notatki, bibliografie i wykazy, listy Hryba i listy do niego, korespondencja i mat. dot. czasopism, w których pracował Hryb.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy ze wstępem, schemat układu inw.

¹ Tomasz Hryb, ur. w 1895 w Polanach (pow. święciański). Członek Białoruskiej Socjalistycznej Hromady, nast. Centralnej Białoruskiej Rady Wojskowej i Rady Białoruskiej Republiki Ludowej. Jeden z założycieli Białoruskiego Związku Nauczycielskiego, założyciel i przewodniczący Białoruskiej Partii Socjalistów-Rewolucjonistów, minister spraw wewnętrznych i propagandy w rządzie J. Waronki. W l. 1919–1921 kilkakrotnie aresztowany w Polsce, wyemigrował na Litwę. Od 1927 osiadł na stałe w Pradze, w l. 1934–1938 kierownik Białoruskiego Archiwum Zagranicznego w Pradze. Zm. w 1938 tamże. Zob.: „Hryb Tamaś”. Byelorussian Statehood: Reader and Bibliography. New York: Belarusian Institute of Arts and Sciences, 1988. Укладальнікі: Vitaut Kipel, Zora Kipel. On line. Protokół dostępu: <http://slounik.org/statehood/18.10.XII.2014>.

Uwagi o publikacji: Г.Н. Лихтенштейн, Е.Р. Маньковская, *Фонды Национального архива Республики Беларусь*, op.cit.; П. Мядзёлка, *Сцежкамі жыцця. Успаміны*, Минск 1974.

Kod/Sygnatura: BY НАРБ ф. 1335

Tytuł: Kolekcja map i planów z l. 1893, 1905, 1913–1945, 1949, 1954, 1956, 1964
Коллекция карт и планов 1893, 1905, 1913–1945, 1949, 1954, 1956, 1964 гг.

Daty: 1893, 1905, 1913–1945, 1949, 1954, 1956, 1964

Rozmiary: 1 inw., 552 j.a.

Dzieje zespołu: inw. opracowano w 2002 r., ponownie w 2007 r. Kolekcję utworzono z map i planów opracowanych przez wojskowe instytucje kartograficzne, m.in. Wojskowo-Topograficzny Wydział Sztabu Głównego Sił Zbrojnych Cesarstwa Rosyjskiego, Korpus Topografów Wojskowych Sztabu Generalnego Armii Czerwonej, Sztab Generalny Armii Czerwonej, Wydział Wojskowo-Topograficzny Zarządu Wojskowo-Topograficznego Armii Czerwonej, Zarząd Topografów Wojskowych Armii Czerwonej, niemieckie i polskie instytucje kartograficzne.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): mapy z okresu I wojny światowej, b. guberni wileńskiej, grodzieńskiej, wołyńskiej, mińskiej, siedleckiej, suwalskiej, poszczególnych miast i miasteczek należących do tych guberni, mapy Polski, Litwy, Warszawy, Prus Wschodnich, Europy Zachodniej, BSRR, mapy z okresu II wojny światowej Litwy, Polski, Prus Wschodnich, BSRR, ZSRR; mapy z l. 1939–1941: linii demarkacyjnej pomiędzy armią sowiecką i niemiecką, rejonów baranowickiego, białostockiego, brzeskiego, wilejskiego, pińskiego, poleskiego, poszczególnych miast i miasteczek należących do tych rejonów.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy ze wstępem, schemat układu inw., zaburzony układ inw. (sygn. literowe 196a, 447a, 545a, pominięta sygn. 515).

Uwagi: w Kolekcji występują mapy polskie.

Kod/Sygnatura: BY НАРБ ф. 882

Tytuł: Komitet Centralny Białoruskiej Włościańsko-Robotniczej Hromady w Wilnie
Цэнтральны комітет Беларускай крэстьянска-рабочай Грамады, г. Вільно

Daty: 1925–1928

Rozmiary: 2 inw., 256 j.a.

Dzieje zespołu: inw. nr 1 opracowano w 1961 r., ponownie w 2002 r.; inw. nr 2 opracowano w 1961 r., ponownie opracowano w 1976 r.; zaburzony układ inw. nr 2 (brak j.a. o sygn. 54, 108, 141, 155).

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): inw. nr 1 – działalność posłów białoruskich w Sejmie RP, interpelacje posłów Hromady, działalność Hromady w woj. wschodnich, korespondencja z władzami województw wileńskiego i nowogródzkiego w sprawach różnych, legitymacje członkowskie członków Hromady, akty oskarżenia polskich sądów przeciwko działaczom Hromady, protokoły zjazdów białostockiego, lidzkiego i postawskiego komitetów powiatowych, mat. nadesłane do publikacji w gazecie „Nasza sprawa”; inw. nr 2 – korespondencja z komitetami powiatowymi i kołami Hromady, protokoły posiedzeń, zawiadomienia do władz wojewódzkich, powiatowych i gminnych o bezprawnych działaniach policji w stosunku do członków Hromady, mat. dot. aresztowań członków Hromady.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowe ze wstępem, schemat układu inw. Inw. nr 1 za l. 1925–1928, 73 j.a.; inw. nr 2 za l. 1925–1928, 183 j.a.

Powiązanie z innymi materiałami archiwalnymi: Archiwum Akt Nowych w Warszawie, zesp. nr PL/2/1300/0 Białoruska Włościańsko-Robotnicza Hromada. Centralny Sekretariat w Wilnie 1926–1927; zesp. nr PL/2/1293/0 Komunistyczny Związek Młodzieży Zachodniej Białorusi 1924–1936.

Uwagi o publikacji: Г.Н. Лихтенштейн, Е.Р. Маньковская, *Фонды Национального архива Республики Беларусь*, op.cit.

Uwagi: zachowały się akta osobowe, wykazy członków Hromady, fotografie, wykazy pracowników instytucji sądowych II RP, instytucji państwowych województw wileńskiego i nowogródzkiego, urzędów powiatowych i gminnych.

Kod/Sygnatura: BY НАРБ ф. 242р

Tytuł: Komitet Centralny Komunistycznej Partii Zachodniej Białorusi (KPZB) w Białymstoku, od czerwca 1925 r. w Wilnie, od 1930 r. w Gdańsku, od 1931 r. w Berlinie, od marca 1933 r. w Mińsku, od października 1933 r. w Warszawie
Центральный комитет (ЦК) Коммунистической партии Западной Белоруссии (КПЗБ), г. Белосток, с 06.1925 г. – г. Вильно, с [1930 г.] – г. Гданьск, с [1931 г.] г. Берлин, с 03.1933 г. – г. Минск, с [10.1933 г.] – г. Варшава

Daty: 1920–1939, 1960–1971, 1978

Rozmiary: 3 inw., 1296 j.a.

Dzieje zespołu: inw. nr 1 opracowano w 1977 r., przeredagowano w 1979 r. oraz w 1981 r.; inw. nr 3 opracowano w 1952 r., udokładniono w 1980 r.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): inw. nr 1 – uchwały, sprawozdania, raporty i korespondencja KPZB do Przedstawicielstwa przy KC KP(b)B, KPP,

Komitetu Wykonawczego Międzynarodówki Komunistycznej, mat. ze zjazdów i plenów KPZB, informacje i sprawozdania rejonowych i okręgowych organizacji KPZB, ulotki, ogłoszenia, gazety wydawane przez KPZB, Komintern, KC KPP, listy więźniów politycznych, mat. Komitetu Wykonawczego Międzynarodówki Komunistycznej i KPP; mat. dot. BWRH, białoruskich posłów do Sejmu RP, sądowe akty oskarżenia członków KPZB, Hromady i in., fotografie sekretarzy i członków Biura KC KPZB, członków i działaczy KC KPP, dowódców oddziałów partyzanckich działających na terenie Białorusi Zachodniej i in.; inw. nr 2 – mat. zjazdów, plenów KC KPZB, KPP, korespondencja z sekretariatem KC KP(b)B, Komitetem Wykonawczym Międzynarodówki Komunistycznej, KPP, Międzynarodową Organizacją Pomocy Więźniom Politycznym w różnych sprawach dot. Białorusi Zachodniej, sprawozdania Przedstawicielstwa, okręgowych i rejonowych komitetów KPZB dla KC KP(b)B, ankiety i zaświadczenia osób skierowanych do nielegalnej pracy na Białorusi Zachodniej, listy więźniów politycznych, informacje różnych osób o nielegalnej pracy na Białorusi Zachodniej, gazety, plakaty, ulotki, wydawnictwa KPZB; mat. dot. szkoły partyjnej KPZB w Mińsku, programy, ankiety słuchaczy szkoły partyjnej, wyroki polskich sądów dla działaczy KPZB oskarżonych o działalność antypaństwową, fotografie; inw. nr 3 – akta Podstawowej Organizacji Partyjnej KP(b)B przy KC KP(b)B (Przedstawicielstwo KPZB): księga rejestracyjna kart ewidencyjnych członków i kandydatów partyjnych, karty ewidencyjne członków KP(b)B, akta osobowe.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowe ze wstępem. Inw. nr 1 za l. 1920–1939, 599 j.a.; inw. nr 2 za l. 1920–1939, 649 j.a., inw. nr 3 za l. 1965–1971, 1978, 28 j.a. Schemat układu inw.

Powiązanie z innymi materiałami archiwalnymi: Archiwum Akt Nowych w Warszawie, zesp. nr PL/2/1292/0 Komunistyczna Partia Zachodniej Białorusi 1924–1937.

Uwagi o publikacji: Г.Н. Лихтенштейн, Е.Р. Маньковская, *Фонды Национального архива Республики Беларусь*, op.cit.; „*Ты з Заходняй, я з усходняй нашай Беларусі ...*” *Верасень 1939 г. – 1956 г. Дакументы і матэрыялы*, Кн. 1. *Верасень 1939 г. – 1941 г.*, Кн. 2. *Ліпень 1944 г. – 1956 г.*, склад. У.І. Адамушка і інш, Мінск 2009.

Uwagi: zachowały się akta osobowe członków KPZB, wykazy członków KPZB, TBSz, BWRH, zaświadczenia, fotografie, wykazy pracowników sądów, urzędów wojewódzkich, powiatowych i gminnych z terenu województw wschodnich.

Kod/Sygnatura: BY НАРБ ф. 368

Тытул: Тымчасовы Бiałорускі Комітет Народowy w Mińsku

Временный Белорусский национальный комитет, г. Минск

Daty: 1919–1920

Rozmiary: 2 inw., 59 j.a

Dzieje zespołu: inw. opracowano w 1951 r., ponownie w 1981 r.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): inw. nr 1 – korespondencja, ogłoszenia, statut Towarzystwa Białoruskiego Dramatu i Komedii, Połockiego Towarzystwa Amatorów Przyrodoznawstwa, korespondencja z władzami polskimi, Radą Białoruską dot. spraw gospodarczych i finansowych, wykaz członków Białoruskiego Komitetu Narodowego, kopie zaświadczeń, korespondencja w sprawie wprowadzenia jęz. polskiego do szkół, statuty miejskich i wiejskich kół kulturalno-oświatowych, statut BKN; inw. nr 2 – kopie zaświadczeń, korespondencja w sprawie wprowadzenia jęz. polskiego do szkół, statuty miejskich i wiejskich kół kulturalno-oświatowych.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowe. Inw. nr 1 za l. 1919–1920, 51 ja.; inw. nr 2 za l. 1919–1920, 8 j.a.; schemat układu inw.

Uwagi o publikacji: Г.Н. Лихтенштейн, Е.Р. Маньковская, *Фонды Национального архива Республики Беларусь*, op.cit.

Uwagi: zachowały się wykazy członków BKN, stowarzyszeń i organizacji białoruskich.

Kod/Sygnatura: BY НАРБ ф. 884

Tytuł: Zarząd Białoruskiego Związku Studentów (BZS) przy Uniwersytecie im. Stefana Batorego w Wilnie

Правление Белорусского студенческого союза (БСС) при университете имени Стефана Батория, г. Вильно

Daty: 1921–1939

Rozmiary: 1 inw., 61 j.a.

Dzieje zespołu: inw. opracowano w 1961 r.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): korespondencja, protokoły, podania studentów, legitymacje członkowskie i karty rejestracyjne studentów, przepisy dot. organizacji studenckich, statut BZS w Warszawie, statut organizacji studenckiej „Pomoc Studencka”.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy, zaburzona numeracja (sygn. 6a, 6b, 19a).

Uwagi o publikacji: Г.Н. Лихтенштейн, Е.Р. Маньковская, *Фонды Национального архива Республики Беларусь.*, op.cit.

Uwagi: zachowały się wykazy członków BZS, akta personalne, legitymacje członkowskie, zaświadczenia.

Kod/Sygnatura: BY НАРБ ф. 883

Tytuł: Zarząd Główny Towarzystwa Szkoły Białoruskiej (TBSz) w Wilnie

Главное правление Товарищества белорусской школы (ТБШ), г. Вильно

Daty: 1919–1936

Rozmiary: 1 inw., 111 j.a.

Dzieje zespołu: inw. opracowano w 1961 r.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): protokoły posiedzeń Zarządu Głównego TBSz i zebrań ogólnych, korespondencja w sprawach pracy, wykazy członków kół i in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy ze wstępem, schemat układu inw.

Uwagi o publikacji: Г.Н. Лихтенштейн, Е.Р. Маньковская, *Фонды Национального архива Республики Беларусь*, op.cit.

Uwagi: zachowały się wykazy członków kół TBSz.

Rozdział III. Białoruskie Państwowe Archiwum-Muzeum Literatury i Sztuki

Adres

ул. Кирилла и Мефодия, 4
220030, Минск, Беларусь
Tel.: +375 17 327 11 88 , faks: +375 17 327 47 81
www.bdamlm.by
E-mail: bdamlim@tut.by

Pracownia naukowa

Czynna: poniedziałek–piątek w godz. 9.00–20.00

Biblioteka

Liczba publikacji zwartych i druków: 31 679 poz., liczba periodyków: 23 109 egz.; gazet: 17 184 egz.

Zasób biblioteki stanowią wydawnictwa z zakresu archiwistyki, literaturoznawstwa, językoznawstwa, kulturoznawstwa, historii, etnografii i folkloru. Ponadto, biblioteka posiada ok. 30 rodzajów słowników i tezaursów, wydawnictw bibliograficznych i encyklopedii. W zasobie znajdują się edycje literatury pięknej w językach białoruskim, bułgarskim, litewskim, niemieckim, polskim, rosyjskim i in., pochodzące z prywatnych bibliotek twórców i działaczy literatury i sztuki, uczonych, historyków i krajoznawców, których spuścizny i kolekcje tworzą zasób Archiwum. Zbiory prasy tworzą unikatowe wydania prasy białoruskiej, m.in. „Наша доля”, „Наша ніва”, „Вольная Беларусь”, „Беларусь”, „Звон”, czasopisma takie jak „Маладняк”, „Узвышша”, „Полымя рэвалюцыі”, „Саха”, „Калосьсе”, „Беларуская борць”, a także rzadkie wydania XIX w., m.in. „Вестник Западной России” (wyd. w Kijowie w 1864), „Словарь белорусского наречия, составленный И.И. Носовичем” (Petersburg 1870); *Белорусские песни с подробными объяснениями их творчества и языка* (Mińsk 1871); *История Литовского государства с древнейших времён* P. Briancewa (Wilno 1889) i in., pierwsze wydania zbiorów poetów i pisarzy M. Bohdanowicza, J. Kupały, J. Kolasa i in. Zbiory uzupełniają wydawnictwa z okresu I wojny światowej i okresu międzywojennego, takie jak „Всемирное обозрение”, „Вокруг света”, „Огонек”, „Родина”, „Солнце России”, „Столица и усадьба”, „Театр и искусство”, a także prasa z okresu II wojny światowej, w tym wydawana na okupowanym terytorium. Z okresu powojennego (1946–2011) pochodzą zagraniczne wydawnictwa białoruskie (książki i czasopisma)

ukazujące się w Rosji, USA, Polsce, Niemczech, Łotwie i in. Biblioteka posiada także zbiór druków muzycznych, pochodzących z prywatnych bibliotek kompozytorów, muzykologów i wykonawców (m.in. M. Zabejdy-Sumickiego, G. Cytowicza i in.).

Czynna w godzinach pracy Archiwum.

Dni i godziny przyjęć interesantów: poniedziałek–piątek w godz. 8.30–17.30.

Zwięzłe dzieje archiwum:

- a) rok powstania Archiwum: 1960;
- b) poprzednie nazwy Archiwum:
  - Centralne Archiwum Państwowe Literatury i Sztuki Białoruskiej SRR (1960–1976);
  - Białoruskie Państwowe Archiwum Muzeum Literatury i Sztuki Białoruskiej SRR (1976–1993);
  - Białoruskie Państwowe Archiwum-Muzeum Literatury i Sztuki (1993 do chwili obecnej).
- c) poprzedni zakres działania: b. gubernie Cesarstwa Rosyjskiego – grodzieńska, mińska, mohylewska, smoleńska, wileńska, witebska; Białoruska SRR w granicach sprzed 17 września 1939 r.; woj. wschodnie II RP włączone do BSRR w 1939 r.; Białoruska SRR.

Granice chronologiczne i wielkość zasobu archiwum

1812 – do chwili obecnej. Kopie dok. XIII–XIX w.

491 zesp. archiwalnych i zbiorów, 106 764 j.a.; 583 eksponatów muzealnych.

Aktualny teren działania

Republika Białorusi, inne kraje w zakresie mat. białoruskiej diaspory.

Charakterystyka zasobu archiwum

Archiwum gromadzi spuścizny, kolekcje i zbiory prywatne twórców i działaczy kultury Białorusi od XIX do XX w.: prozaików, dramaturgów, poetów, aktorów i reżyserów teatrów stołecznych i obwodowych, krytyków teatralnych i teatrologów, kompozytorów, muzykologów i wykonawców, twórców filmowych i filmoznawców. W zasobie Archiwum znajdują się unikatowe i niezwykle cenne archiwalia do dziejów literatury białoruskiej: rzadkie wydania, pamiętniki, rękopisy, autografy, fotografie, pochodzące z XIX w. do poł. XX w. W zasobie znajdują się spuścizny białoruskich twórców i działaczy kultury, przebywających na emigracji, a także mieszkających za granicą (m.in. w Polsce, na Litwie, Łotwie, w USA). Z okresu II wojny światowej pochodzą liczne spuścizny twórców, działających w podziemiu na terytorium okupowanym przez Niemcy. Jednym z cenniejszych zbiorów jest zesp. Muzeum Białoruskiego im. I. Łuckiewicza w Wilnie, stanowiący najważniejsze źródło historyczne do dziejów białoruskiego odrodzenia narodowego w I poł. XX w. Ponadto, dużą wartość naukową jako źródła do badań nad dziejami kultury żydowskiej na Białorusi

mają dok. zesp. Państwowego Teatru Żydowskiego BSRR z l. 1941–1949. W zasobie Archiwum znajduje się kolekcja fotografii z lat 30. XX w. angielskiego dramaturga George'a Bernarda Shawa.

Bibliografia

- 1) przewodniki i informatory o zasobie:
  - *Беларускі дзяржаўны архіў-музей літаратуры і мастацтва. Даведнік*, вып. 1, Мінск 1997;
  - *Беларускі дзяржаўны архіў-музей літаратуры і мастацтва. Даведнік*, вып. 2, Мінск 2012.
- 2) inne pomoce szczegółowe:
  - katalog systematyczny (44 153 kart);
  - katalog imienny (277 693 kart);
  - komputerowa baza danych – katalog imienny „AAT – именной каталог” (100 927 rekordów);
  - komputerowa baza danych – inwentarze archiwalne „AAT – архивные описи” – 80 inw.

Kod/Sygnatura: ВУ БГАМЛИ ф. 59

Tytuł: Janka (Iwan Antonowicz) Bryl², prozaik, poeta, tłumacz, publicysta, narodowy pisarz Białorusi

Брыль Янка (Іван Антонович) (1917–2006), прозаік, поэт, переводчик, публицист, народный писатель Беларуси

Daty: 1921–1939

Rozmiary: 4 inw., 1021 j.a.

Dzieje zespołu: mat. kolekcji przekazywał do Archiwum pisarz w 1963, 1971, 1992, 1994, 1996, 1997, 1999, 2004 r. oraz córka pisarza N.I. Siemaszkiewicz w 2008 r.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): inw. nr 1 – rękopisy, opowiadania, egzemplarze autorskie i maszynopisy; inw. nr 2 – rękopisy, powieści, opowiadania, szkice, artykuły, wiersze, felietony, tłumaczenia opowiadań Bryła, jego listy i listy do niego od działaczy kultury i pisarzy Białorusi, Rosji, Ukrainy,

² Janka Bryl, ur. w 1917 w Odessie w rodzinie kolejarza Antoniego i Anastazji z domu Czyczuk. W 1922 przyjechał z rodzicami do rodzinnej wsi Zahorje na Nowogródzczyźnie. W 1931 ukończył szkołę powszechną i pracował na gospodarstwie rolnym. Debiutował w 1938 jako poeta i publicysta na łamach wileńskiego czasopisma białoruskiego „Szlach Moładzi”. W marcu 1939 powołany do służby wojskowej w piechocie morskiej w Gdyni; podczas kampanii wrześniowej w 1939 żołnierz 2. Brygady Strzelców Morskich; walczył w obronie Orłowa, nast. Kępy Oksywskiej. 19 IX 1939 dostał się do niewoli niemieckiej, z której zbiegł w 1941, nast. walczył w białoruskiej partyzantce, gdzie redagował antyfaszystowskie wydawnictwa podziemne. Po wojnie mieszkał i tworzył w Mińsku. Prozaik, publicysta, w l. 1966–1971 sekretarz Zarządu Związku Pisarzy BSRR. Zm. w 2006 w Mińsku. Zob. H. Głogowska, *Gdynia 1939 r. w życiu i twórczości białoruskiego pisarza Janki Bryła*, „Zeszyty Gdyńskie”, nr 4, Gdynia 2009.

Polski i in. państw, przyjaciół, znajomych, czytelników, nauczycieli i uczniów, wydawnictw, redakcji gazet i czasopism, mat. do biografii Bryla (o jego działalności literackiej i parlamentarnej, przyznanych tytułach honorowych, świętowanych jubileuszach); mat. o pisarzu, a także zebrane przez niego samego, fotografie indywidualne i zbiorowe z pisarzami białoruskimi; inw. nr 3 – zbiory miniatur poetyckich, opowiadania, artykuły, notatki, dzienniki, tłumaczenia utworów Bryla i jego tłumaczenia pisarzy zagranicznych, listy do niego i jego listy do działaczy kultury, naukowców i pisarzy, sztuki i nauki Białorusi, Polski, Ukrainy, Litwy, Czechosłowacji, do znajomych, rodziny, czytelników, uczniów, nauczycieli, redakcji gazet, czasopism, notatki ze spotkań z czytelnikami, mat. dot. świętowania jubileuszy, przyznawania tytułów honorowych, fotografie indywidualne i zbiorowe z pisarzami, artystami, rodziną, przyjaciółmi, znajomymi, z wyjazdów zagranicznych; inw. nr 4 – rękopisy, zbiory, wybór szkiców lirycznych i miniatur poetyckich, szkice literackie, wiersze, artykuły, wystąpienia, wywiady, wspomnienia, dzienniki, tłumaczenia utworów pisarzy zagranicznych i przekłady utworów Bryla, listy od literatów, artystów, naukowców z Polski, Rosji, USA i in. państw, od rodziny, znajomych, czytelników, studentów, mat. dot. działalności społecznej, a także zebrane przez pisarza na interesujące go tematy artykuły historyczne, polityczne i in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowe ze wstępem, indeks, schemat układu inw. Inw. nr 1 za l. 1953–196, 19 j.a.; inw. nr 2 za l. 1926–1934, 476 j.a.; inw. nr 3 za l. 1932–2004, 535 j.a.; inw. nr 4 za l. 1917–2006, 276 j.a.

Uwagi o publikacji: *Беларускі дзяржаўны архіў-музей літаратуры і мастацтва. Даведнік*, вып. 1 *Паступленні 1960–1992 гг.*, рэд. кал. В.Я. Данекіна і інш., склад. І.Л. Асецкая і інш., Минск 1997; *Беларускі дзяржаўны архіў-музей літаратуры і мастацтва. Даведнік*, вып. 2 *Паступленні 1993–2003*, уклад. В.Я. Данекіна, Г.В. Запартыка, В.Г. Кулажанка, навук. рэд. В. Жыбуль, Минск 2012.

Uwagi: zachowały się liczne rękopisy, fotografie indywidualne i grupowe.

Kod/Sygnatura: ВУ БГАМЛИ ф. 393

Tytuł: Hienadz (Genadiusz) Cytowicz³, etnomuzykolog, działacz sztuki chóralnej, dyrygent, narodowy artysta BSRR, narodowy artysta ZSRR

3 Hieniadz (Genadiusz) Cytowicz, ur. w 1910 Nowym Pohoście k. Mior. Uczęszczał na Uniwersytet im. Stefana Batorego w Wilnie, w 1939 ukończył tamże Konwersatorium Muzyczne. W l. 1939–1941 oraz po II wojnie światowej redaktor rozgłośni radiowej w Baranowiczach, pracował także w miejscowym Domu Twórczości Ludowej. Nast. pracownik naukowy Akademii Nauk BSRR, etnolog, badacz folkloru białoruskiego. Założyciel i kierownik Białoruskiego Państwowego Zespołu Pieśni i Tańca Ludowego (Chóru Ludowego BSRR). Zm. w 1986 w Mińsku. Zob. Д. Жұраўлєў, *Генадзь Цітовіч*, Минск 1969.

Цитович Геннадий Иванович, этномузыковед, деятель хорового искусства, дерижер, народный артист БССР, народный артист СССР

Daty: 1932–1992

Rozmiary: 1 inw., 212 j.a.

Dzieje zespołu: kolekcję przekazała wdowa po Hieniadziu Cytowiczu w 1988, 1992, 1993 r.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): rękopisy, scenariusze, szkice, artykuły, recenzje, wykłady, wystąpienia, wspomnienia, nutowe zapisy pieśni ludowych białoruskich, polskich, litewskich; listy Cytowicza i do niego, dok. osobiste, mat. dot. twórczości i działalności zawodowej, świętowania jubileuszy, przyznawania nagród, tytułów honorowych, mat. zebrane przez Cytowicza do pracy i na interesujące go tematy, a także o Cytowiczu.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. ze wstępem, schemat układu inw.

Powiązanie z innymi materiałami archiwalnymi: „Kurjer Wileński”, nr 101 z 1936 r.

Uwagi o publikacji: *Беларускі дзяржаўны архіў-музей літаратуры і мастацтва. Даведнік*, вып. 2, op.cit.

Uwagi: zachowały się rękopisy, fotografie.

Kod/Sygnatura: ВУ БГАМЛИ ф. 3

Tytuł: Kolekcja dokumentów Oddziału Rękopisów Muzeum Białoruskiego im. Iwana Łuckiewicza w Wilnie

Калекцыя дакументаў аддзела рукапісаў Беларускага музея імя Івана Луцкевіча ў г. Вільня

Daty: 1935–1944

Rozmiary: 3 inw., 496 j.a.

Dzieje zespołu: większość mat. zesp. przekazało Litewskie Centralne Archiwum Państwowe w Wilnie w 1961 r.; jednostki o sygn. nr 15, 29, 66, 107, 148, 209, 210, 251, 261 pozostały w archiwum wileńskim; w 1961 r. przekazano dok. Antoniego Łuckiewicza z Centralnego Państwowego Archiwum Rewolucji Październikowej BSRR w Mińsku; zesp. opracowano w 1984 r.; w 2006 r. inw. nr 1 i inw. nr 2 przetłumaczono na jęz. białoruski, a także poprawiono i zredagowano tytuły j.a.; opracowano notatkę historyczno-archiwalną; przeprowadzono konserwację dok., dodano rubrykę „liczba dokumentów”.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): inw. nr 1 i inw. nr 2 – dokumentacja białoruskich organizacji kulturalno-oświatowych (statuty, protokoły, korespondencja): Muzeum Białoruskiego im. I. Łuckiewicza w Wilnie, Białoruskiego Towarzystwa Naukowego w Wilnie, Wileńskiego Uniwersytetu Ludowego im. A. Mickiewicza w Wilnie, Towarzystwa Szkoły Białoruskiej, Białoruskiego Towarzystwa Kulturalno-Oświatowego „Praswieta”, Bia-

łoruskiego Towarzystwa Naukowo-Krajoznawczego na Łotwie, Białoruskiego Towarzystwa Kulturalno-Oświatowego w Kownie; mat. białoruskich wydawnictw, czasopism i gazet (statuty, protokoły, dokumentacja finansowa, korespondencja, wykazy publikacji, in.): Białoruskiego Towarzystwa Wydawniczego w Wilnie, Białoruskiego Towarzystwa Wydawniczego „Minczuk” w Mińsku, wydawnictwa „Nasza Chata” w Wilnie, redakcji czasopism „Беларуская крыніца”, „Беларуская ніва”, „Беларускі зvon”, „Гоман”, „Беларускі каляндар”, „Голас Беларуса”, „Змаганне”, „Искра”, „Наперад”, „Narodny Zvon”, „Naša Niwa”, „Незалежная думка”, „Новае жыццё”, „Саха”, „Студэнцкая думка”, „Šlach Moładzi”; „Беларускі летапіс”, „Беларускі студэнт”, „Крывіч”, „Маланка”, „Наша жыццё”, „Новы шлях” i in.; mat. białoruskich partii politycznych, organizacji, stowarzyszeń i towarzystw (zarządzenia, statuty, protokoły, korespondencja i in.): Białoruskiego Towarzystwa Pomocy Ofiarom Wojny, Białoruskiego Komitetu Narodowego w Wilnie, Białoruskiego Klubu Poselskiego w Wilnie, Białoruskiego Komitetu Narodowego w Mohylewie, Centralnego Związku Białoruskich Organizacji i Instytucji Kulturalno-Oświatowych, Białoruskiej Socjalistycznej Hromady, Centralnej Rady Organizacji Białoruskich; Towarzystwa Białoruskiego w Kownie, Białoruskiej Partii Socjalistów-Rewolucjonistów, Białoruskiej Partii Socjaldemokratycznej, Białoruskiej Centralnej Rady Wileńszczyzny i Grodzieńszczyzny, Białoruskiego Komitetu Narodowego w Warszawie, Białoruskiej Komisji Wojskowej, Białoruskiego Towarzystwa Czerwonego Krzyża w Kownie, Białoruskiej Ludowej Hromady w Wilnie, organizacji studenckiej „Біеларускі Сокoл” w Pradze, Zjednoczenia Białoruskich Studenckich Organizacji w Pradze, Białoruskiego Związku Chłopskiego w Pradze, IV Konferencji Mniejszości Narodowych w Pradze, Białoruskiej Włościańsko-Robotniczej Hromady i in., dok. związane z działalnością posłów białoruskich w Sejmie i Senacie RP (regulamin Białoruskiego Klubu Poselskiego, listy kandydatów w wyborach), mat. białoruskich działaczy politycznych i społecznych, pisarzy i twórców (rękopisy utworów literackich, dok. biograficzne, korespondencja i in.): Ż. Biaduli, A. Ćwikiewicza, K. Duż-Duszewskiego, A. Hryniewicza, P. Kreczeuskiego, J. Kreuera, J. Kołasa, W. Łastouskiego, I. Łuckiewicza, A. Łuckiewicza, A. Nekandy-Trepki, S. Nowika, A. Paruka, A. Paszkiewicz („Ciotki”), P. Paszkiewicz, A. Smolicza, D. Sobolewskiego, A. Stankiewicz, B. Taraszkiewicz, M. Wasiloka, K. Wesołego, L. Witan-Dubiejkowskiego, P. Żawryda; inw. nr 3 – fotografie indywidualne i zbiorowe członków i działaczy organizacji białoruskich, uczestników zjazdów, konferencji, uroczystych zebrań i in., fotografie budynków, ulic i in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. ze wstępem, schemat układu inw., wykaz mikrofilmów przechowywanych w Litewskim Centralnym Archiwum Państwowym w Wilnie. Inw. nr 1 za l. 1835–1944, 316 j.a.; inw. nr 2 za l. 1869–1925, 1937, 16 j.a.; inw. nr 3 za l. 1863–1943, 164 j.a.

Powiązanie z innymi materiałami archiwalnymi: Narodowe Archiwum Cyfrowe, zesp. nr PL/3/1/0 Koncern Ilustrowany Kurier Codzienny – Archiwum Ilustracji 1910–1939, sygn. 1-K-467.

Uwagi o publikacji: *Беларускі дзяржаўны архіў-музей літаратуры і мастацтва. Даведнік*, вып. 1–2, op.cit.; *Борьба трудящихся Западной Белоруссии за социальное и национальное освобождение и воссоединение с БССР. Документы и материалы*, т. 2 1929–1939 гг., Минск 1972.

Uwagi: zachowały się liczne rękopisy i oryginalne fotografie.

Kod/Sygnatura: ВУ БГАМЛИ ф. 399

Tytuł: Kolekcja dokumentów do historii ruchu kulturalno-społecznego i politycznego zgromadzona przez Jazepa Sznarkiewicza⁴

Калекцыя па гісторыі Беларускага культурна-грамадскага і палытычнага руху, сабраная Я.К. Шнаркевічам

Daty: 1910–1940, 1960, 1968

Rozmiary: 1 inw., 45 j.a.

Dzieje zespołu: kolekcję Józefa Sznarkiewicza przekazał do Archiwum I. Tulejka z Wilna w 1990 r.; kolekcję opracowano w 1995 r.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): fotografie wykładowców i uczniów Gimnazjum Białoruskiego w Wilnie, wykładowców i studentów kursów białoruskich, uczestników różnych posiedzeń, zjazdów i in. przedsięwzięć społecznych, księży białoruskich, zjazdów Białoruskiej Chrześcijańskiej Demokracji, fotografie i pocztówki J. Bułhaka, I. Nowickiego; rękopisy.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. ze wstępem, schemat układu inw.

Uwagi o publikacji: *Беларускі дзяржаўны архіў-музей літаратуры і мастацтва. Даведнік*, вып. 1, op.cit.

Uwagi: w kolekcji znajdują się rękopisy i fotografie.

---

⁴ Jazep (Józef) Sznarkiewicz, ur. w 1888 we wsi Saska Lipka (pow. nieświeski). Ukończył Nieświeskie Seminarium Nauczycielskie i Mohylewski Instytut Nauczycielski (1916). Jeden z założycieli szkolnictwa białoruskiego w Mińsku, czł. Białoruskiej Partii Socjalistów-Rewolucjonistów (eserowców). W 1920 skierowany do Polski w celu organizacji działalności podziemnej. Sekretarz Towarzystwa Szkoły Białoruskiej, wykładowca gimnazjum białoruskiego w Wilnie. Aresztowany w 1939; umieszczony w Miejscu Odosobnienia w Berezie Kartuskiej. W 1940 dyr. sowieckiej szkoły w Wilnie, w 1942 wykładowca w Białoruskim Seminarium Nauczycielskim tamże. Po wojnie osiadł we własnym gospodarstwie rolnym. Zm. w 1974 w Wilnie.

Kod/Sygnatura: ВУ БГАМЛИ ф. 1

Tytuł: Michaś (Michaił Antonowicz) Maszara⁵, poeta, prozaik, dramaturg, tłumacz, redaktor gazety „Nasza Wola”

Машара Міхась (Міхаіл Антоновіч), паэт, празаік, драматург, перакладчык, рэдактар газеты „Наша воля”

Daty: 1928–1960

Rozmiary: 1 inw., 63 j.a.

Dzieje zespołu: archiwalia przekazał Michaś Maszara w 1960 r.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): rękopis zbioru *Выбраная лірыка (Wiersze wybrane)*, poematu *Вяселле (Wesele)*, wiersze, sztuka *Каморнік (Komornik)* (1929), *Чорт з падпечча (Diabeł z podpiecka)* (1935), opowiadania, listy do rodziny z więzienia na Łukiszkach.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. ze wstępem, schemat układu inw.

Uwagi o publikacji: *Беларускі дзяржаўны архіў-музей літаратуры і мастацтва. Даведнік*, вып. 1–2, op.cit.; *Борьба трудящихся Западной Белоруссии за социальное и национальное освобождение и воссоединение с БССР*, op.cit.

Uwagi: zachowały się rękopisy utworów poety.

Kod/Sygnatura: ВУ БГАМЛИ ф. 473

Tytuł: Antoni Stanisławowicz Nekanda-Trepka, działacz społeczno-polityczny, pedagog, Wanda Stanisławowna Dzierżyńska, pedagog⁶

Неканда-Трэпка Антон Станіслававіч, грамадска-палітычны дзеяч, педагог, Дзяржынская Ванда Станіславаўна педагог

Daty: 1875–1961, 1908–2009

Rozmiary: 1 inw., 74 j.a.

⁵ Michaś Maszara, ur. w 1908 w chutorze Podsosna (pow. dziśnieński). W 1920 wstąpił do Armii Czerwonej, w której szeregach uczestniczył w wojnie polsko-sowieckiej, dostał się do niewoli polskiej, zwolniony powrócił do rodzinnej miejscowości. W l. 1923-1925 w wojsku polskim. Członek Białoruskiej Włościańsko-Robotniczej Hromady, redaktor gazety „Nasza Wola”; debiutował jako poeta na łamach czasopisma „Заранка”. W 1928 r. aresztowany skazany na cztery lata więzienia. W listopadzie 1939 deputowany do Zgromadzenia Ludowego Zachodniej Białorusi, podczas II wojny światowej pracował jako dziennikarz; po wojnie publikował prozę i poezję, czł. Związku Pisarzy BSRR. Zm. w Mińsku w 1976. Zob.: I. Паўлюкоўскі, *З кагорты змагароў*, „Літаратура і мастацтва” 1977, л. 18.

⁶ Antoni Nekanda-Trepka, ur. w 1877 w Mińsku, ukończył gimnazjum w Mińsku, nast. Instytut Politechniczny w Petersburgu. Członek białoruskiego ruchu narodowego, jeden z założycieli Białoruskiej Socjalistycznej Hromady. Od 1918 mieszkał w Mińsku, gdzie pracował w gimnazjum polskim i Mińskim Seminarium Nauczycielskim. W 1919 aresztowany przez organy WCzK jako „polski szpieg”, wywieziony do Smoleńska, po zwolnieniu powrócił do Mińska. W 1920 wyjechał do Wilna, pracował w Gimnazjum Białoruskim i Białoruskim Towarzystwie Naukowym; jeden z założycieli Towarzystwa Szkoły Białoruskiej; autor podręczników do fizyki i geometrii. Aresztowany w 1939 przez NKWD, deportowany na Syberię. Zm. w 1942 w drodze do miejsca formowania Armii Andersa. Wanda Dzierżyńska, ur. w 1877, zm. w 1961.

Dzieje zespołu: archiwum rodzinne Antoniego Nekandy-Trepki i jego siostry Wandy Dzierżyńskiej przewiozła z Polski i przekazała Archiwum E. Nekanda-Trepka w 2007 r.; zesp. opracowano.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): listy Antoniego Nekandy-Trepki, biografia jego ojca, fotografie indywidualne i zbiorowe; dok. Wandy Dzierżyńskiej – wspomnienia, dzienniki, listy do córki i stryjecznego brata, wiersze polskich poetów i in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. ze wstępem, schemat układu inw.

Uwagi o publikacji: *Беларускі дзяржаўны архіў-музей літаратуры і мастацтва. Даведнік*, вып. 2, op.cit.

Uwagi: większość dok. kolekcji w jęz. polskim. Oryginały większości fotografii pozostały w Polsce.

Kod/Sygnatura: BY БГАМЛИ ф. 443

Tytuł: Wiera Andrejewna Niżankowska⁷, działaczka kultury Republiki Białorusi Ніжанкоўская Вера Андрэеўна, дзеяч культуры Рэспублікі Беларусь

Daty: 1840–2007

Rozmiary: 1 inw., 127 j.a.

Dzieje zespołu: mat. kolekcji przekazała córka Wiery Niżankowskiej – Irina Niżankowska w 2002, 2009 r., kolekcję opracowano utworzono 127 jednostek z l. 1901–1998.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): rękopisy, zapiski w dzienniku, wspomnienia, listy do działaczy kultury, naukowców, pisarzy, korespondencja z Instytutem Historii Akademii Nauk BSRR, Ministerstwem Kultury BSRR, Radą Delegatów Ludowych w Radoszkowicach; dok. osobiste Niżankowskiej – świadectwa i zaświadczenia, fotografie indywidualne i zbiorowe z rodziną, uczniami szkoły białoruskiej w Radoszkowicach, mat. o B. Taraszkiewiczu, fragment jego biografii (w jęz. polskim); mat. ojca Niżankowskiej – A. Śnitki – do jego pracy *Historia Księstwa Słuckiego*, fotografie, jego dziennik, listy do różnych osób, dane biograficzne itp.; wspomnienia A. Własowa, artykuły G. Kochanowskiego, A. Krupiankowej i in. o nim, fotografie Własowa indywidualne i z rodziną i in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. ze wstępem, schemat układu inw.

Uwagi o publikacji: *Беларускі дзяржаўны архіў-музей літаратуры і мастацтва. Даведнік*, вып. 2, op.cit.

Uwagi: zachowały się pojedyncze dok. z l. 1840–1898, 2001–2007. Większość mat. kolekcji pochodzi z l. 1908–1998.

---

⁷ Wiera Niżankowska, ur. w 1901 k. Radoszkowicz; krajoznawca, kolekcjonerka, archiwistka. Żona białoruskiego działacza społeczno-politycznego Bronisława Taraszkiewicza. Zm. w 1998.

Kod/Sygnatura: ВУ БГАМЛИ ф. 57

Tytuł: Pilip Siemienowicz Piestrak⁸, poeta, porozaik, tłumacz, zasłużony działacz kultury BSRR

Пестрак Пилип Семенович, поэт, прозаик переводчик, заслуженный деятель культуры БССР

Daty: 1 inw., 52 j.a.

Rozmiary: 1929–1993

Dzieje zespołu: mat. przekazał pisarz w 1963 r.; w 1985 r. do kolekcji dołączono dok. z zasobu Archiwum.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): rękopisy wiersza *Пад роднай страхой (Pod rodzinną strzechą)*, powieści *Серадзібор (Śródobór)*, mat. w jęz. polskim dot. działalności na Białorusi Zachodniej, fotografie Piestraka z pisarzami białoruskimi; mat. o twórczości pisarza (artykuły, publikacje, wspomnienia i in.).

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. ze wstępem, schemat układu inw.

Uwagi o publikacji: *Беларускі дзяржаўны архіў-музей літаратуры і мастацтва: Даведнік*, вып. 1–2, op.cit. *Борьба трудящихся Западной Белоруссии за социальное и национальное освобождение и воссоединение с БССР*, op.cit.

Kod/Sygnatura: ВУ БГАМЛИ ф. 25

Tytuł: Maksim Tank (Skurko Jauhien Iwanowicz)⁹, poeta narodowy Białorusi

Танк Максим (Скурко Евгений Иванович), народный поэт Беларуси

Daty: 1922–1995, 1998

Rozmiary: 6 inw., 2004 j.a.

Dzieje zespołu: mat. kolekcji przekazywał pisarz sukcesywnie od 1965 do 1993 r., na bieżąco je opracowywano; mat. zgrupowane w inw. 1–2 przekazano w 1965, 1967 r., opracowano w 1967 r.; mat. inw. nr 3 przekazano w 1970,

⁸ Pilip Piestrak, ur. w 1903 r. we wsi Sokowce (pow. słonimski). Poeta, prozaik. Podczas I wojny światowej ewakuowany w głąb Rosji (gub. samarska), powrócił w 1921. Z zawodu leśnik, służył w wojsku polskim. Debiutował w 1927 na łamach czasopisma „Родныя гоні”. W 1926 członek BWRH, od 1927 sekretarz komitetu KPZB w pow. kosowskim. Aresztowany, skazany na więzienie, uwolniony po 17 IX 1939 przez władze sowieckie. W okresie II wojny światowej w białoruskim ruchu partyzanckim. Po wojnie publikował w BSRR. Zm. w 1978 w Mińsku. Zob.: К. Хромчанка, *Піліп Пестрак. Жыццё і творчасць*, Мінск 1960.

⁹ Maksim Tank, właśc. Jauhien Skurko, ur. w 1912 we wsi Pilkowszczyzna (pow. wileński). W 1915 ewakuowany wraz z rodziną do Rosji; mieszkał w Moskwie; powrócił w 1922. Uczęszczał do Gimnazjum Białoruskiego w Radoszkowicach, gdzie wstąpił do podziemnej organizacji komсомольskiej. Debiutował w 1932 na łamach czasopisma „Пралом”. W okresie międzywojennym aresztowany, podczas II wojny światowej pracował jako dziennikarz, po wojnie redaktor czasopisma „Польмя”, pełnił funkcje w Związku Pisarzy BSRR. Autor wielu zbiorów poezji. Zm. w 1995 w Mińsku. Zob.: М. Мікуліч, *Максім Танк. На скразнях стагоддзя*, Мінск 1999.

1971, 1971 r.; opracowano w 1974 r.; mat. inw. 4 przekazano w 1974, 1977, 1981 r., opracowano w 1981 r.; mat. inw. 5 przekazano w 1986, 1988, 1990 r., opracowano w 1994 r.; mat. inw. nr 6 przekazano w l. 1992–1993, 18 listów pisarza przekazał w 1998 r. l. Malec, część mat. przekazał w 2009 r. syn pisarza M. Skurko, opracowano je w 2010 r.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): rękopisy utworów Tanka, autobiografie, nuty pieśni do słów poety, artykuły, notatki, recenzje, teksty wystąpień, tłumaczenia wierszy na wiele języków, korespondencja z poetami, pisarzami, tłumaczami, redakcjami wydawnictw i czasopism, związkiem pisarzy, z rodziną i znajomymi; dok. do biografii Tanka i zebrane przez niego – zaświadczenia członka Związku Pisarzy ZSRR, redaktora naczelnego „Połymia”, dok. osobiste, mat. dot. działalności politycznej i literackiej w BSRR, fotografie z piarsarzami i poetami (m.in. P. Brouka, J. Bryl, A. Hanczar, P. Hlebka, M. Łyńkoŭ i in.), fotografie rodziców, rodzinne i in.; dok. osobiste, działalności zawodowej i społecznej; mat. dot. twórczości i biografii poety (artykuły, recenzje, fotoreportaże, wywiady).

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowe ze wstępem. Inw. nr 1 za l. 1936–1937, 98 j.a.; inw. nr 2 za l. 1930–1967, 467 j.a.; inw. nr 3 za l. 1932–1974, 327 j.a.; inw. nr 4 za l. 1938–1980, 396 j.a.; inw. nr 5 za l. 1929–1990, 785 j.a.; inw. nr 6 za l. 1922–1995, 785 j.a. Schemat układu inw.

Uwagi o publikacji: *Беларускі дзяржаўны архіў-музей літаратуры і мастацтва. Даведнік*, вып. 1–2, op.cit.; *Борьба трудящихся Западной Белоруссии за социальное и национальное освобождение и воссоединение с БССР*, op.cit.

Kod/Sygnatura: BY БГАМЛИ ф. 68

Tytuł: Walancin Pawłowicz Taułaj¹⁰, poeta, tłumacz, literaturoznawca

Тавлай Валентин Павлович, поэт, переводчик, литературовед

Daty: 1920–1986

Rozmiary: 2 inw., 242 j.a.

Dzieje zespołu: mat. przekazała wdowa po poecie Ł.S. Taułaj w 1947 i 1988 r.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): inw. nr 1– rękopisy, poematy, libretta, wiersze, artykuły, recenzje i szkice, fotografie, tłumaczenia, autobiografia,

¹⁰ Walancin Taułaj, ur. w 1914 we wsi Rudawka (pow. słonimski). Ukończył Słonimskie Seminarium Nauczycielskie, uczęszczał także do Gimnazjum Białoruskiego w Wilnie. W okresie międzywojennym działał w białoruskim ruchu komunistycznym. Debiutował w 1928 tomem poezji. W 1930–1932 przebywał w BSRR, nast. przetrzucony nielegalnie na teren Polski. Redaktor „Беларускай газеты”, aresztowany, zwolniony z więzienia we wrześniu 1939 przez organa sowieckie. Podczas II wojny światowej w białoruskim ruchu partyzanckim. Zm. w 1947 w Mińsku. Zob.: М. Ароўка, *Валянцін Таўлай*, Мінск 1969.

wspomnienia, wypisy, mat. do biografii Tautaja; inw. nr 2 – rękopisy utworów, korespondencja Tautaja z wieloma osobami, dok. osobiste poety i jego żony.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowe ze wstępem. Inw. nr 1 za l. 1928–1960, 201 j.a.; inw. nr 2 za l. 1920–1947, 41 j.a. Schemat układu inw.

Uwagi o publikacji: *Беларускі дзяржаўны архіў-музей літаратуры і мастацтва. Даведнік*, вып. 1–2, op.cit.; *Борьба трудящихся Западной Белоруссии за социальное и национальное освобождение и воссоединение с БССР*, op.cit.

Kod/Sygnatura: ВУ БГАМЛИ ф. 293

Tytuł: Michał Iwanowicz Zabejda-Sumicki¹¹, śpiewak
Забейда-Сумицкий Михаил Иванович, певец

Daty: 1892–1990

Rozmiary: 1 inw., 452 j.a.

Dzieje zespołu: mat. archiwum osobistego Michała Zabejdy przekazała z Pragi, zgodnie z jego wolą, znajoma śpiewaka N. Kostecka.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): repertuar koncertowy, arie, fragmenty oper, romanse, serenady, sonety, pieśni chóralne, fotografie ról, scen ze spektakli z udziałem Zabejdy; korespondencja z różnymi organizacjami i urzędami, dok. osobiste, mat. związane z twórczością, świętowaniem jubileuszy, a także zebrane przez artystę na interesujące go tematy, fotografie indywidualne i zbiorowe, fotografie z dedykacjami.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. ze wstępem, schemat układu inw.

Powiązanie z innymi materiałami archiwalnymi: Narodowe Archiwum Cyfrowe, zesp. nr PL/3/1/0 Koncern Ilustrowany Kurier Codzienny – Archiwum Ilustracji 1910–1939, sygn. 1-K-9401.

Uwagi o publikacji: *Беларускі дзяржаўны архіў-музей літаратуры і мастацтва. Даведнік*, вып. 1, op.cit.

---

¹¹ Michał Zabejda-Sumicki, ur. w 1900 we wsi Nieścierowicze (pow. wołkowyski). W 1918 ukończył Mołodeckie Seminarium Nauczycielskie, gdzie przejawił wybitny talent śpiewaczy. Razem z rodziną znalazł się na uchodźstwie na Syberii (Barnauł). W 1929 ukończył Uniwersytet w Charbinie. W l. 1932–1934 stażysta mediolańskiej La Scali. W 1935 wrócił do Polski; w l. 1936–1940 solista Polskiego Radia w Warszawie. Od maja 1940 osiadł na stałe w Pradze, występował na scenie Teatru Narodowego. Zm. w 1981. Zob.: A. Kotkowicz, W. Kotkowicz-Klentak, *Od Budławia do GUłagu*, przek. A. Sobiecka, Białystok 2003; Алесь Горбач, *Песняй даваў людзям радасць*, Мінск 2007.

Kod/Sygnatura: ВУ БГАМЛИ ф. 4

Tytuł: Mikołaj (Mikołaj Arciomawicz) Zasim¹², poeta
Засим Микола (Николай Артемьевич), поэт

Daty: 1923–1957

Rozmiary: 2 inw., 80 j.a.

Dzieje zespołu: dok. przekazała w 1961 r. żona poety Ł.I. Żabrun jako rozsyp w ilości ok. 40 kg; były to rękopisy wierszy z lat 20. XX w. oraz z okresu II wojny światowej; zesp. opracowano w 1962 r.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): rękopisy utworów poety, artykuły, recenzje; korespondencja z pisarzami i działaczami białoruskimi (m.in. T. Gorbunowem, M. Tankiem, P. Panczenko i in.), listy do żony i córki, krewnych i in.; dok. osobiste poety, mat. dot. działalności twórczej; fotografie indywidualne i grupowe, fotografie krewnych.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. ze wstępem, schemat układu inw. Inw. nr 1 za l. 1928–1957; inw. nr 2 za l. 1934–1937.

Uwagi o publikacji: *Беларускі дзяржаўны архіў-музей літаратуры і мастацтва. Даведнік*, Вып. 1, op.cit.; *Борьба трудящихся Западной Белоруссии за социальное и национальное освобождение и воссоединение с БССР*, op.cit.

Uwagi: zachowały się rękopisy, fotografie.

Kod/Sygnatura: ВУ БГАМЛИ ф. 2

Tytuł: Michaś Wasilok (Kościewicz Michaił Osipowicz)¹³, poeta
Васілек Міхась (Костевіч Міхаіл Осіповіч), паэт

Daty: 1921–1960

Rozmiary: 1 inw., 54 j.a.

¹² Mikołaj Zasim, ur. w 1908 we wsi Szenie (pow. prużański) w rodzinie chłopskiej. W 1915 ewakuowany wraz z rodziną w głąb Rosji (do gub. saratowskiej), powrócił w 1922. Od 1925 działacz KPZB, jednocześnie czł. BWRH i TBSz. Wielokrotnie aresztowany przez władze polskie za białoruską działalność polityczną. Debiutował w 1928 w wydawanym w Polsce białoruskim czasopiśmie „Małanka”. Współpracował też m.in. z periodykami: „Litaraturnaja staronka”, „Aswa”, „Nasza Wola” i „Nasza Praca”, od 1933 publikował w „Rodnym Kraju”. Od września 1939 przewodniczący Rady Wiejskiej (Sielsowieta) w Szeniu. W l. 1941–1944 w sowieckim ruchu partyzanckim. Zm. w 1957 w Brześciu.

¹³ Michaś Wasilok (wł. Kościewicz), ur. w 1905 w Bobrowni na Grodzieńszczyźnie w rodzinie leśnika. W 1915 wraz z rodzicami ewakuowany do Rosji, powrócił w 1922. Członek BWRH, działacz TBSz; w okresie międzywojennym kilkakrotnie aresztowany i sądzony za białoruską działalność polityczną. Zmobilizowany w 1939, dostał się do niewoli niemieckiej, z której zbiegł w 1941, nast. jeden z przywódców sowieckiego podziemia antyfaszystowskiego w Skidlu, publikował w prasie podziemnej pod pseudonimem „Язэп Гром”. Po wojnie redaktor gazet w Skidlu i Grodnie, opublikował kilka zbiorów wierszy. Członek Związku Pisarzy BSRR. Zm. w Grodnie w 1960. Zob.: A.K. Гардзіцкі, *Васілёк Міхась, Беларуская пісьменнікі (1917–1990). Даведнік*, Минск 1994.

Dzieje zespołu: mat. archiwum osobistego Michasia Wasiloka przekazała wdowa po poecie M.I. Czyhrynowa w 1960 r.; zesp. opracowano w 1961 r., nast. włączono 11 książek z osobistej biblioteki poety; ponownie opracowano w 1987 r.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): rękopisy zbiorów wierszy *Выбраныя творы (Utwory wybrane)*, wiersze z l. 1924–1939, fotografia z pracownikami redakcji gazety „Nasza Wola”.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy, schemat układu inw.

Uwagi o publikacji: *Беларускі дзяржаўны архіў-музей літаратуры і мастацтва: Даведнік*, вып. 1–2, op.cit.; *Борьба трудящихся Западной Белоруссии за социальное и национальное освобождение и воссоединение с БССР*, op.cit.

Rozdział IV. Centralna Biblioteka Naukowa im. Jakuba Kołasa Narodowej Akademii Nauk Białorusi

Adres

ул. Сурганова, 15
220072, г. Минск, Республика Беларусь
Tel.: +375 17 284-14-28, +375 17 284-10-12, fax: +375 17 284-14-28
www.csl.bas-net.by
E-mail: Grusha@kolas.basnet.by

Czytelnia Oddziału Druków Rzadkich i Rękopisów

Czynna: poniedziałek–piątek w godz. 8.45–20.00; w okresie wakacji letnich w godz. 8.45–17.30. Czytelnia nieczynna w każdy pierwszy piątek miesiąca (tzw. dzień techniczny).

Zwęższe dzieje biblioteki

Biblioteka Akademii Nauk Białorusi powstała w 1925 r., początkowo jako Biblioteka Naukowa Instytutu Kultury Białoruskiej, a po jego przekształceniu w Akademię Nauk BSRR w 1929 r. – Biblioteka Akademii Nauk. W styczniu 1941 r. przekazano do jej zasobu zbiory biblioteki Radziwiłłów z Nieświeża. Podczas okupacji niemieckiej zostały one wywiezione do Niemiec. Po zakończeniu wojny, zbiory nieświeskie zostały podzielone: część powróciła do Biblioteki Akademii Nauk BSRR, pozostałą część zaś włączono do zasobów Biblioteki Państwowej BSRR i Biblioteki Rządowej. Oddział Druków Rzadkich powołano w 1964 r.

Granice chronologiczne i wielkość zasobu

Oddziału Druków Rzadkich i Rękopisów
70 tys. druków i 1,5 mln kart rękopisów
58 spuścizn i archiwów prywatnych XV w.–XX w.

Charakterystyka zasobu

Zasób Oddziału Druków Rzadkich i Rękopisów składa się z następujących zbiorów i kolekcji: Białorutenika XVI–XX w. obejmuje druki w wielu językach, w tym książki cyryliczne o tematyce krajoznawczej, drukowane w typografiach białoruskich, polskich i litewskich, zabytki piśmiennictwa cerkiewno-słowiańskiego, wydane za życia dzieła Symeona Połockiego i Piotra Skargi, stare wydania dzieł naukowych o tematyce historycznej i historiograficznej

J. Lappo, D. Dowgiały, M. Downar-Zapolskiego, inne rzadkie druki i cenne wydania. Kolekcja ksiązek w jęz. białoruskim XIX–XX w. – druki, wydane na Białorusi i za granicą w jęz. białoruskim, w tym m.in. dzieła klasyków literatury białoruskiej, wydane za ich życia: J. Kupały, J. Kořasa, M. Hareckiego, J. Puszcz, A. Hryniewicz; dzieła wybitnych twórców kultury i sztuki białoruskiej i europejskiej. Kolekcja ksiąg rękopiśmiennych XVII–pocz. XX w. obejmuje zabytki kultury, takie jak pergaminowe zwoje Tory zapisane alfabetem starohebrajskim, rękopiśmienne tatarskie księgi religijne w jęz. arabskim i jęz. białoruskim, a także księgi religijne cerkiewnosłowiańskie i polskie. Kolekcja ksiązek drukowanych cyrylickich XVI–pocz. XX w. obejmuje pierwsze wydania drukarzy Jana Fedorowicza i Piotra Mściławca. Kolekcja ksiązek rosyjskich zapisanych pismem świeckim XVIII–pierwszej ćwierci XIX w. jest drugim pod względem wielkości zbiorem na Białorusi wydań drukowanych zapisanych grażdanką; obejmuje księżki wydane od czasu wprowadzenia pisma świeckiego w Rosji w 1708 r.: kalendarze, księżki o tematyce wojskowej i morskiej, pierwsze rosyjskie podręczniki, słowniki, literaturę piękną, wydane za życia dzieła wybitnych uczonych M. Łomonosowa, S. Kraszeninnikowa, I. Lepiochina i in., a także wydania z okresu panowania Piotra I. Kolekcja ksiązek w jęz. rosyjskim i innych jęz. europejskich XIX–XX w.: są tu wydania niskonakładowe, księżki z autografami, edycje ilustrowane przez wybitnych artystów, wydania dzieł klasyków literatury rosyjskiej i europejskiej, prac naukowych, leksykograficznych i in. Kolekcja druków zachodnioeuropejskich XV–XVIII w., składająca się z pięciu inkunabułów, w tym *Liber Chronicarum* Hartmana Schedla z 1493 r. i innych ksiązek, wydanych w oficynach Aldów, Plantina, Elzevierów, a także egzemplarz Biblii brzeskiej (Radziwiłłów) z 1563 r.; ponadto dzieła uczonych i myślicieli Odrodzenia oraz inne księżki, ilustrujące historię rozwoju drukarstwa europejskiego. Kolekcja czasopism XVIII–XX w. składa się z prasy rosyjskiej, białoruskiej i zagranicznej. W zbiorach Oddziału znajdują się także liczne spuścizny archiwalne i kolekcje prywatne twórców, uczonych i członków Akademii Nauk Białorusi.

Bibliografia

1) katalogi

- kartkowe: katalog alfabetyczny zasobu Biblioteki, katalog tematyczny zasobu Biblioteki, katalog nabytków, katalog wydawnictw XVI–XVIII w. w jęz. słowiańskich i obcych, katalog zbiorów rękopiśmiennych;
- baza danych rękopisów tatarskich „Рукaпісы татар (мусульман) Беларусі канца XVII–пачатку XX стагоддзя”;
- katalog elektroniczny online: <http://libcat.bas-net.by>

- 2) publikacje polskie, dot. działalności Biblioteki i informacji o jej zasobie
- U. Paszkiewicz, *Inwentarze i katalogi bibliotek z ziem wschodnich Rzeczypospolitej (spis za lata 1510–1939)*, Warszawa 1998; Suplement 1, Warszawa 2000; Suplement 2, Poznań 2006;
  - U. Paszkiewicz, *Rękopiśmienne inwentarze i katalogi bibliotek z ziem wschodnich Rzeczypospolitej (spis za lata 1553–1939)*, Warszawa 1996;
  - *Książka ponad podziałami: materiały z ogólnopolskiej konferencji naukowej. Lublin 16–18 listopada 2004*, pod red. A. Krawczyka, Lublin 2007.

Kod/Sygnatura: ВУЦБНАНБел. ф. 2

Tytuł: Jazep (Józef) Drazdowicz¹⁴ 1798, 1840–1953

Дроздович Иосиф Нарциссович 1798, 1840–1953 гг.

Daty: 1798, 1840–1953

Rozmiary: 1 inw., 78 j.a.

Dzieje zespołu: biblioteka nabyła spuściznę Józefa Drozdowicza od jego siostry w 1965 r.; inw. opracowano w 1975 r.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): rysunki, szkice, artykuły, poematy, opowieści, mat. folklorystyczne, dzienniki, korespondencja z A. Hryniewiczem, M. Tankiem, R. Szymą, B. Epimach-Szypią i in; fotografie uczniów gimnazjów w Nowogródku i Radoszkowiczach, tablica genealogiczna rodziny Drazdowicza, akt nadania tytułu szlacheckiego, mat. lingwistyczne (dialekty Dziśnieńszczyzny i Pińszczyzny); listy do rodziny i bliskich, B. Epimach-Szypią, Wileńskiego Towarzystwa Wydawniczego, Akademii Nauk BSRR; listy do Drazdowicza od U. Piestrakowa, W. Łastowskiego, A. Łuckiewicza, S. Barankinaj, M. Tanka i in.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy ze wstępem, schemat układu inw.

Kod/Sygnatura: ВУ ЦБНАНБел. ф. 7

Tytuł: Maksim Iwanowicz Harecki¹⁵ 1905–1937, 1972

Горецкий Максим Иванович 1905–1937, 1972

Daty: 1905–1937, 1972

¹⁴ Jazep (Józef) Drazdowicz, ur. w 1888 w zaścianku Puńki (pow. dziśnieński). Białoruski malarz, rzeźbiarz, etnograf, archeolog i pedagog. Jeden z twórców białoruskiego malarstwa historycznego. Na Dziśnieńszczyźnie organizował szkolnictwo białoruskie, badał folklor Dziśnieńszczyzny i Pińszczyzny, publikował zbiór pieśni ludowych regionu. Po 1939 nauczyciel rysunku i botaniki w Głębokiem i Łużkach. Zm. w 1954 w Podświlach. Zob.: A. Ліс, *Вечны вандроўнік. Нарыс*, Минск 1984.

¹⁵ Maksim Harecki, ur. w 1893 w Małej Bogacówce (pow. miścisławski), pisarz, krytyk literacki, językoznawca, badacz folkloru białoruskiego. Wydawca i redaktor czasopism białoruskich w Wilnie. Aresztowany w 1921, wydalony z Litwy Środkowej, w 1923 wyjechał do Mińska. W l. 30 represjonowany, rozstrzelany w 1937.

Rozmiary: 1 inw., 53 j.a.

Dzieje zespołu: spuściznę podarowali Bibliotece potomkowie Maksima Hareckiego w 1972 r.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): fragmenty powieści (rękopisy, brudnopisy) (1912–1937) *Віленскія Камунары* (*Wileńscy komunardzi*), *Камароўская хроніка* (*Kronika Komorowska*); opowieści, szkice, opowiadania (1913–1930), tłumaczenia z jęz. rosyjskiego, notatki folklorystyczno-etnograficzne, wykazy utworów Hareckiego i in.; listy pisarza do rodziny (1922, 1930–1935); zaświadczenia o ukończeniu szkoły, świadectwa, fotografie z żoną i dziećmi; książki J. Kołosa, A. Sierrzputowskiego, G. Biarozki z autografami autorów (1925–1929).

Uwagi: zachowały się dok. osobiste, fotografie.

Kod/Sygnatura: ВУ ЦБНАНБел. ф. 5

Tytuł: Adolf Justynowicz Klimowicz 1898, 1910–1972¹⁶

Климович Адольф Юстинович 1898, 1910–1972 гг.

Daty: 1898, 1910–1972

Rozmiary: 1 inw., 130 j.a.

Dzieje zespołu: spuściznę Adolfa Klimowicza pozyskał Oddział Druków Rzadkich i Rękopisów Biblioteki w 1972 r. od jego żony W. Klimowicz; inw. opracowano w 1975 r.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): mat. do słownika biograficznego kultury białoruskiej i ruchu narodowego (1922, 1963–1971), kartoteka działaczy kultury białoruskiej i ruchu narodowego, artykuły i przekłady Klimowicza (1922, 1963–1970) na temat sytuacji gospodarczej, społeczno-politycznej i kulturalnej na Białorusi Zachodniej, historii Wilna; protokoły Oddziału Białoruskiego Instytutu Gospodarki i Kultury w Wilnie (1927–1933), nuty, pieśni religijne, modlitwy w językach litewskim, polskim, białoruskim, łaćńskim, niemieckim zebrane przez Klimowicza (1898–1960); korespondencja z różnymi osobami, organizacjami, urzędami (1940, 1960, 1967); fotografie ze

¹⁶ Adolf Klimowicz, ur. w 1900 r. we wsi Kluszawicze (pow. święciański). Działacz społeczny, dziennikarz, wydawca. Ukończył gimnazjum białoruskie w Wilnie, nast. Uniwersytet Karola w Pradze. (1928), gdzie działał w Zjednoczeniu Białoruskich Organizacji Studenckich. Uczestnik konferencji białoruskiej w Wilnie w 1918. W l. 1932–1939 redaktor pisma „Самапомач”. Działacz białoruskiej chrześcijańskiej demokracji, pracował w Białoruskim Instytucie Gospodarki i Kultury; wykładał w Białoruskim Seminarium Nauczycielskim w Wilnie. W 1938 wydany z Wilna przez władze polskie jako osoba „niepożądana”. W l. 1939–1940 powrócił do Wilna i wydawał pismo „Беларуская крыніца”. Podczas niemieckiej okupacji pracował w Białoruskiej Samopomocy Ludowej. Aresztowany przez NKWD w 1952, zwolniony z obozu w 1956. Zm. w 1970 w Wilnie. Zob.: М. Казлоўскі, *Нашчадак слаўных крывічоў. Эцюд да партрэта Адольфа Клімовіча, чалавека і грамадзяніна*, Минск 2008.

studentami białoruskimi w Pradze, dok. osobiste, kolekcja mat. zebranych przez Klimowicza (1910–1969) – opery, romanse, nuty dla uczniów szkół muzycznych, białoruskie pieśni ludowe, nuty do nich, programy i podręczniki do muzyki (1918–1969); artykuły (1931, 1936); pocztówki, portret J. Kupały z autografem poety, pocztówki z portretami etnograficznych typów chłopów białoruskich; wspomnienia o ks. W. Szutowiczu.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy ze wstępem, schemat układu inw.
Uwagi: dok. osobiste, fotografie.

Kod/Sygnatura: BY ЦБНАНБел. ф. 23

Tytuł: Kolekcja materiałów do historii, nauki i kultury 1506–1983

Коллекция материалов по истории, науке, культуре 1506–1983 гг.

Daty: 1506–1983

Rozmiary: 1 inw., 1190 j.a.

Dzieje zespołu: mat. kolekcji były gromadzone przez lata, część obejmuje dok. Dekanatu Nadwilejskiego, część została zakupiona bądź подарowana Bibliotece przez prywatne osoby; kolekcję opracowano w l. 1983–1984.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): traktaty filozoficzne XVII–XVIII w.; księgi rękopiśmienne historyczne (1733–1832), mat. ruchu społeczno-politycznego na Litwie, Białorusi, w Rosji, mat. dot. majątków ziemskich (1823–1969), masonerii (1858–1867); ruch narodowo-kulturalny na Białorusi i Litwie (1823–1944, 1969); organizacje społeczno-polityczne Białorusi Zachodniej (1918–1940); Białoruskie Kulturalno-Oświatowe Towarzystwo w Kownie (1918–1940, 1970), Białoruskie Towarzystwo Naukowe w Wilnie (1925), Białoruska Chrześcijańska Demokracja (1926–1935) i in. organizacje (1918–1938); księgi rękopiśmienne z zakresu retoryki, utwory literackie różnych osób, mat. z historii literatury – W. Syrokomla, J. Kupała, J. Kołas, K. Swajak; redakcja czasopism, artykuły, recenzje i in. mat. przesłane do redakcji; działalność redakcji „Naša Niwa”, „Homan”; mat. Muzeum Białoruskiego w Wilnie; zbiory P. Bierkawa, A. Biryły, Z. Wierasa, A. Własowa, Z. Dzianisawa, I. Dubiejkowskiego, I. Kasiaka, W. Łastowskiego, A. Smolicza, W. Tołoczki, J. Siergiejewicza, W. Szutowicza i in. – korespondencja, listy, fotografie, mat. o charakterze biograficznym, a także zebrane przez nich; rękopisy modlitewne, księgi rękopiśmienne, traktaty teologiczne; działalność klasztorów i zakonów (zakon karmelitów, klasztory karmelitów bosych, karmelitów starej reguły, w Głębokiem, Grodzie, Gudohajach, Paszninie i in., klasztor franciszkanów w Udziale), dekanat nadwilejski, polecenia Konsystorza i Episkopatu Rzymskokatolickiego w Mińsku, Seminarium Duchowne w Wilnie, Mińsko-Mohylewskie Seminarium Rzymskokatolickie; cerkwie

prawosławne i unickie (cerkiew unicka w Wolnej, cerkwie prawosławne w Wyłazach, Łakuciszkach, Róźanej, Sławatyczach).

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy ze wstępem, schemat układu inw.
Uwagi: dok. osobiste, fotografie.

Kod/Sygnatura: ВУ ЦБНАНБел. ф. 4

Tytuł: Adam Wikientiewicz Stankiewicz¹⁷ 1877–1947

Станкевич Адам Викентьевич 1877–1947 гг.

Daty: 1877–1947

Rozmiary: 1 inw., 125 j.a.

Przedstawienie zakresu i zawartości (treści): artykuły, wykłady, książka *Доктар Францішак Скарына – першы беларускі друкар, 1525–1925 гг.* (*Doktor Franciszek Skoryna – pierwszy drukarz białoruski, 1525–1925*), mat. do historii Kościoła katolickiego; mat. dot. Gimnazjum Białoruskiego w Wilnie (1924–1938); starania u biskupa wileńskiego o możliwość wykładania w katolickim seminarium w Wilnie w jęz. białoruskim; mat. dot. Muzeum Białoruskiego w Wilnie; propozycje Stankiewicza skierowane do partyjnego kierownictwa BSRR „Католический вопрос в Белоруссии” („Problem katolicki na Białorusi”); listy od I. Astramowicza, ks. J. Makowskiego, W. Tołoczki, J. Kartonowicza i in.; fotografie posłów i senatorów Białoruskiego Klubu Poselskiego; zapiski w dzienniku (1939–1941); odpis aktu urodzenia, świadectwo, paszporty, akty oskarżenia, korespondencja w sprawie wydalenia z Wilna i tajnego nadzoru; wykaz książek z biblioteki Stankiewicza; kolekcja różnych mat. zebranych przez Stankiewicza (programy, statuty partii politycznych, stowarzyszeń społecznych, artykuły, odezwy, działalność KPZB, BWRH na Białorusi Zachodniej, wycinki z gazet z l. 1902–1945), autobiografia i listy

¹⁷ Adam Stankiewicz, ur. 1892 r. we wsi Orlenięta (pow. oszmiański). Działacz społeczny, polityczny, wydawca i publicysta, historyk, literaturoznawca, duchowny katolicki. Ukończył katolickie seminarium duchowne w Wilnie (1914) i katolicką akademię duchowną w Petersburgu (1918). Jeden z założycieli i przywódców Białoruskiego Zjednoczenia Chrześcijańsko-Demokratycznego i inicjator zjazdu białoruskiego duchowieństwa katolickiego w Mińsku w 1917, podczas którego wygłosił referat o białoruskim ruchu narodowym i jego powiązaniach z Kościołem katolickim na Białorusi. W tym czasie był jednym z pierwszych duchownych wzywających do wygłaszania kazań po białorusku. Redaktor i wydawca pisma „Крыніца”. W l. 1922–1928 poseł do Sejmu RP, zastępca przew. Białoruskiego Klubu Poselskiego, w czasie działalności poselskiej występował z obroną białoruskich interesów narodowych, społecznych i religijnych. W l. 1924–1926 należał do kierownictwa BKN w Wilnie, TBSz, Białoruskiego Instytutu Gospodarki i Kultury. W l. 1928–1939 redaktor i wydawca pisma „Хрысціянская думка”, współzałożyciel Białoruskiej Drukarni im. F. Skaryny w Wilnie. W 1949 aresztowany przez NKWD w Wilnie, zm. w obozie w obw. irkuckim w tym samym roku. Zob.: У. Конан, *Адам Станкевіч і беларускае каталіцкае адраджэнне*, [w] *Роля асобы ў жыцці і дзейнасці хрысціянскіх цэркваў Беларусі ў XX ст.*, Мінск 2000.

W. Godlewskiego, mat. autobiograficzne, dok. osobiste, dok. dot. działalności społeczno-politycznej i religijnej, artykuły, wystąpienia, listy P. Kreczeuskiego (1913–1923), ks. A. Lisowskiego (1924–1929), I. Siemankiewicza (1921–1925), W. Tołoczki (19122–1936), A. Nowackiego, I. Babicza, J. Fialeka, W. Szutowicza, (1921–1928,1943); wiersze S. Chmary (1934–1939); podania i protokoły zebrań mieszkańców Druj, wycinki z gazet o wysiedleniu księży marianów z klasztoru w Druj w związku z oskarżeniem ich o działalność antyrządową.

Archiwalne pomoce informacyjne: inw. książkowy ze wstępem, schemat układu inw. Uwagi: zachowały się dok. osobiste, świadectwa, paszporty, zaświadczenia, fotografie.

Wykaz zespołów

4-klasowa Prywatna Powszechna Szkoła Rabina M. Szackesa z Żydowskim Językiem Nauczania w Iwju.....	109
Adam Wikientiewicz Stankiewicz 1877–1947.....	144
Adolf Justynowicz Klimowicz 1898, 1910–1972.....	142
Agencja Poczty i Telegrafu w Świrze.....	69
Agencja Poczty i Telegrafu w Żukojniach Strackich.....	70
Antoni Stanisławowicz Nekanda-Trepka, działacz społeczno-polityczny, pedagog, Wanda Stanisławowna Dzierżyńska, pedagog.....	132
Białoruska Centralna Rada Szkolna Mińszczyzny w Mińsku.....	117
Białoruski Bank Spółdzielczy w Wilnie.....	117
Białoruski Instytut Gospodarki i Kultury w Wilnie.....	118
Białoruski Komitet Narodowy (BKN) w Wilnie.....	118
Centralna Rada Wileńszczyzny i Grodzieńszczyzny w Wilnie.....	118
Gimnazjum Prywatne Nauk Humanistycznych dra A. Lichtmana i Braci M. i N. Rojaków w Głębokiem.....	109
Hienadz (Genadiusz) Cytowicz, etnomuzykolog, działacz sztuki chóralnej, dyrygent, narodowy artysta BSRR, narodowy artysta ZSRR.....	128
Inspektorat Szkolny Powiatu Dziśnieńskiego.....	68
Janka (Iwan Antonowicz) Bryl, prozaik, poeta, tłumacz, publicysta, narodowy pisarz Białorusi.....	127
Jazep (Józef) Drazdowicz 1798, 1840–1953.....	141
Katolickie Stowarzyszenie Kobiet. Oddział Powiatowy w Wilejce.....	108
Kolekcja dokumentów do historii ruchu kulturalno-społecznego i politycznego zorganizowana przez Jazepa Sznarkiewicza.....	131
Kolekcja dokumentów Oddziału Rękopisów Muzeum Białoruskiego im. Iwana Łuckiewicza w Wilnie.....	129
Kolekcja map i planów z l. 1893, 1905, 1913–1945, 1949, 1954, 1956, 1964.....	120
Kolekcja materiałów do historii, nauki i kultury 1506–1983.....	143
Komenda IV Okręgu Polskiej Organizacji Wojskowej.....	86
Komendantura Garnizonu Wojskowego w Mołodecznie.....	87
Komendantura Garnizonu Wojskowego w Wilejce.....	87
Komenda Pierwszej Boruńskiej Drużyny Jeździeckiej im. Adama Mickiewicza przy Państwowym Seminarium Nauczycielskim Męskim w Borunach.....	111
Komenda Powiatowa Federacji Polskich Związków Obrońców Ojczyzny i Związku Rezerwistów Powiatu Wilejskiego.....	101

Komenda Powiatowa Policji Państwowej w Brasławiu	89
Komenda Powiatowa Policji Państwowej w Duniłowiczach.....	90
Komenda Powiatowa Policji Państwowej w Dziśnie.....	90
Komenda Powiatowa Policji Państwowej w Mołodecznie	92
Komenda Powiatowa Policji Państwowej w Oszmianie.....	93
Komenda Powiatowa Policji Państwowej w Postawach	95
Komenda Powiatowa Policji Państwowej w Wilejce	96
Komenda Powiatowa Policji Państwowej w Wołożynie.....	97
Komenda Powiatowa Przysposobienia Wojskowego w Wilejce	86
Komisja Szacunkowa Strat Wojennych Powiatu Brasławskiego	67
Komisja Szacunkowa Strat Wojennych Powiatu Duniłowickiego	67
Komisja Szacunkowa Strat Wojennych Powiatu Dziśnieńskiego	67
Komisja Szacunkowa Strat Wojennych Powiatu Oszmiańskiego	68
Komitet Centralny Białoruskiej Włościańsko-Robotniczej Hromady w Wilnie	120
Komitet Centralny Komunistycznej Partii Zachodniej Białorusi (KPZB) w Białymstoku, od czerwca 1925 r. w Wilnie, od 1930 r. w Gdańsku, od 1931 r. w Berlinie, od marca 1933 r. w Mińsku, od października 1933 r. w Warszawie	121
Liga Obrony Lotniczej i Przeciwgazowej. Koło w Borunach.....	100
Magistrat miasta Dzisny	55
Majątek Lubań ziemianina Witolda Grzegorzewskiego, pow. wilejski.....	113
Maksim Iwanowicz Harecki 1905–1937, 1972	141
Maksim Tank (Skurko Jauhien Iwanowicz), poeta narodowy Białorusi.....	134
Michał Iwanowicz Zabejda-Sumicki, śpiewak.....	136
Michaś (Michaił Antonowicz) Maszara, poeta, prozaik, dramaturg, tłumacz, redaktor gazety „Nasza Wola”	132
Michaś Wasilok (Kościewicz Michaił Osipowicz), poeta	137
Mikołaj (Mikałaj Arciomawicz) Zasim, poeta	137
Naczelnik 1. Rejonu Powiatu Brasławskiego w Słobódce	37
Naczelnik 1. Rejonu Powiatu Oszmiańskiego w Żupranach	41
Naczelnik 1. Rejonu Powiatu Postawskiego w Woropajewie.....	44
Naczelnik 2. Rejonu Powiatu Brasławskiego w Opsie	38
Naczelnik 2. Rejonu Powiatu Dziśnieńskiego w Głębokiem.....	39
Naczelnik 2. Rejonu Powiatu Oszmiańskiego w Smorgoniach.....	42
Naczelnik 2. Rejonu Powiatu Postawskiego w Miadziolu	45
Naczelnik 3. Rejonu Powiatu Dziśnieńskiego w Szarkowszczyźnie	39
Naczelnik 3. Rejonu Powiatu Oszmiańskiego w Holszanach.....	43
Naczelnik 3. Rejonu Powiatu Postawskiego w Dokszytach	46
Naczelnik 4. Rejonu Powiatu Dziśnieńskiego w Miorach	40
Naczelnik 5. Rejonu Powiatu Dziśnieńskiego w Łużkach	40
Naczelnik 6. Rejonu Powiatu Oszmiańskiego w Holszanach.....	44
Notariusz Jan Jurewicz w Oszmianie	85
Obóz Zjednoczenia Narodowego. Oddział Gminny w Kościeniewiczach	107
Obóz Zjednoczenia Narodowego. Oddział Gminny w Lebedziewie.....	106
Obóz Zjednoczenia Narodowego. Oddział Powiatowy w Mołodecznie.....	105
Obóz Zjednoczenia Narodowego. Oddział Powiatowy w Wilejce.....	106
Okręgowa Komisja Wyborcza nr 48, wybory do Sejmu i Senatu RP 1935 r.....	71
Okręgowa Komisja Wyborcza nr 48, wybory do Sejmu i Senatu RP 1938 r.....	72
Okręgowa Komisja Wyborcza nr 49, wybory do Sejmu i Senatu RP 1935 r.....	71

Okręgowa Komisja Wyborcza nr 49, wybory do Sejmu i Senatu RP 1938 r.....	72
Okręgowa Komisja Wyborcza nr 50, wybory do Sejmu i Senatu RP 1935 r.....	72
Okręgowa Komisja Wyborcza nr 64, wybory do Sejmu i Senatu RP 1930 r.....	70
Okręgowy Urząd Ziemski w Wilnie	62
Państwowe Biuro Odbudowy Powiatu Dziśnieńskiego.....	66
Państwowe Seminarium Nauczycielskie Męskie w Borunach.....	110
Pilip Siemienowicz Piestrak, poeta, porozaik, tłumacz, zasłużony działacz kultury BSRR.....	134
Posterunek Żandarmerii przy batalionie Korpusu Ochrony Pogranicza „Podswile” na stacji kolejowej Podswile	87
Powiatowa Kasa Chorych w Brasławiu	68
Powiatowa Kasa Komunalno-Oszczędnościowa w Dziśnie, z siedzibą w Głębokiem.....	98
Powiatowa Kasa Komunalno-Oszczędnościowa w Oszmianie.....	98
Powiatowy Komitet Nadawczy przy Powiatowym Urzędzie Ziemskim w Wilejce.....	64
Powiatowy Komitet Nadawczy przy Powiatowym Urzędzie Ziemskim w Wołożynie	64
Powiatowy Komitet Pomocy Rolnej w Brasławiu.....	65
Powiatowy Komitet Pomocy Rolnej w Dziśnie	66
Powiatowy Urząd Ziemski w Brasławiu	58
Powiatowy Urząd Ziemski w Dziśnie.....	58
Powiatowy Urząd Ziemski Wileńsko-Oszmiański	61
Powiatowy Urząd Ziemski w Mołodecznie	59
Powiatowy Urząd Ziemski w Oszmianie	59
Powiatowy Urząd Ziemski w Postawach	60
Powiatowy Urząd Ziemski w Świącianach	60
Powiatowy Urząd Ziemski w Wilejce	61
Powiatowy Urząd Ziemski w Wołożynie.....	62
Powiatowy Związek Komunalny w Oszmianie.....	47
Powiatowy Związek Samorządowy w Oszmianie.....	48
Powiatowy Związek Samorządowy w Postawach	48
Powiatowy Związek Samorządowy w Wilejce	48
Prokuratura Sądu Pokoju VI Rejonu w Oszmianie	82
Prokuratura Sądu Pokoju X Rejonu w Wilejce	82
Prywatna Męska 3-klasowa Szkoła Handlowa z 4-letnią klasą specjalną o kierunku spółdzielczym im. St. Staszica w Wołożynie.....	111
Pułk „Wilejka” Korpusu Ochrony Pogranicza	88
Rada Opiekuńcza Powiatu Dziśnieńskiego	69
Sąd Grodzki w Drui.....	74
Sąd Grodzki w Głębokiem.....	74
Sąd Grodzki w Holszanach	75
Sąd Grodzki w Ilii	75
Sąd Grodzki w Komajach.....	76
Sąd Grodzki w Krasnem.....	76
Sąd Grodzki w Krzywiczach.....	77
Sąd Grodzki w Łyntupach.....	77
Sąd Grodzki w Miadziole.....	77
Sąd Grodzki w Mołodecznie	78
Sąd Grodzki w Oszmianie.....	78
Sąd Grodzki w Postawach	78

Sąd Grodzki w Widzach	79
Sąd Grodzki w Wilejce	79
Sąd Grodzki w Wołożynie	80
Sąd Pokoju III Okręgu Powiatu Brasławskiego w Brasławiu	81
Sędzia Pokoju III Okręgu Powiatu Oszmiańskiego w Bienicy	82
Sędzia Pokoju I Okręgu Powiatu Oszmiańskiego w Holszanach	81
Sędzia Pokoju I Okręgu Powiatu Oszmiańskiego w Oszmianie	81
Sędzia Śledczy II Okręgu Powiatu Oszmiańskiego w Oszmianie	83
Sędzia Śledczy I Okręgu Powiatu Oszmiańskiego w Oszmianie	83
Spółdzielnia Rolniczo-Spożywcza „Rolnik” w Miadziole	98
Starostwo Powiatowe Brasławskie	25
Starostwo Powiatowe Duniłowickie	27
Starostwo Powiatowe Dziśnieńskie	28
Starostwo Powiatowe Mołodeckie	30
Starostwo Powiatowe Oszmiańskie	31
Starostwo Powiatowe Postawskie	33
Starostwo Powiatowe Świąciańskie	34
Starostwo Powiatowe Wilejskie	35
Starostwo Powiatowe Wileńsko-Trockie	36
Starostwo Powiatowe Wołożyńskie	36
Stowarzyszenie Urzędników Państwowych Starostwa Powiatowego Dziśnieńskiego	101
Tomasz Tomaszewicz Hryb ¹ , białoruski działacz polityczny i kulturalny, członek Rady Białoruskiej Republiki Ludowej, redaktor gazety Białoruskiej „Родны край”	119
Towarzystwo Rozwoju Ziemi Wschodnich. Zarząd Powiatowy w Wilejce	100
Tymczasowy Białoruski Komitet Narodowy w Mińsku	122
Urząd Wojewódzki Wileński	56
Walancin Pawłowicz Taułaj, poeta, tłumacz, literaturoznawca	135
Wiera Andrejewna Niżankowska ⁷ , działaczka kultury Republiki Białorusi	133
Więzienie Powiatowe w Oszmianie	84
Więzienie Powiatowe w Wilejce	85
Zarząd Białoruskiego Związku Studentów (BZS) przy Uniwersytecie im. Stefana Batorego w Wilnie	123
Zarząd Główny Towarzystwa Szkoły Białoruskiej (TBSz) w Wilnie	124
Zarząd Gminy w Budstawiu	49
Zarząd Gminy w Chocieńczykach	49
Zarząd Gminy w Holszanach	50
Zarząd Gminy w Ilii	50
Zarząd Gminy w Iwieńcu	50
Zarząd Gminy w Kurzeńcu	51
Zarząd Gminy w Łuczaju	52
Zarząd Gminy w Łużkach	52
Zarząd Gminy w Miadziole	52
Zarząd Gminy w Rubieżewiczach	53
Zarząd Gminy w Wiszniewie	54
Zarząd Gminy w Wojstomiu	54
Zarząd Gminy w Żośnie	54
Związek Młodzieży Wiejskiej Powiatu Dziśnieńskiego w Głębokiem	107
Związek Młodzieży Wiejskiej Powiatu Wilejskiego	108

Związek Osadników. Zarząd Powiatowy w Wilejce.....	102
Związek Rezerwistów. Koło w Dołhunowie	103
Związek Rezerwistów. Koło w Kurzeńcu.....	103
Związek Rezerwistów. Koło w Lebiedziewie	103
Związek Rezerwistów. Koło w Miadziole	104
Związek Rezerwistów. Zarząd Powiatowy w Mołodecznie.....	102
Związek Rezerwistów. Zarząd Powiatowy w Wilejce	102
Związek Strzelecki. Zarząd Gminny w Krasnem	105
Związek Strzelecki. Zarząd Gminny w Wojstomiu	105
Związek Strzelecki. Zarząd Powiatowy w Mołodecznie	104
Związek Strzelecki. Zarząd Powiatowy w Wilejce	104

Indeks geograficzny

B

Baranowicki rej. 120
Baranowicze 135
Berlin 121
Białoruś 21, 22, 94, 96, 114, 115, 127–129,
133–135, 141, 143
Białoruś Zachodnia 22, 115, 134, 142–144
Białostocki pow. 121
Białostocki rej. 120
Białystok 121, 136
Bieniakonie 48
Bienica 71, 82, 92
Birweta, rz. 48
Bohiń 89
Boruny 100, 110, 111
Brasław 25, 28, 58, 63, 65, 68, 81, 89
Brasławski pow. 21–23, 25, 27, 37, 38, 65–67,
70–72, 81, 89, 90
Brzeski rej. 120
Brzezina, rz. 47
BSRR, zob. Białoruś
Budslaw 49, 71, 73, 88, 136
Budslawska gm. 49
Bujwidziszki 62

C

Charbin 136
Chocieńczyce 49
Chołchło 47
Czechosłowacja 128
Czeres 89

D

Dąbrowa 65
Doksyce 28, 46, 47, 65
Dołhinowska gm. 49
Dołhinów 71, 73
Druja 74, 89, 145

Dryświaty 89
Dubrawa 92
Duniłowicki pow. 21, 27, 46, 47, 55, 56, 67
Duniłowicze 55, 90
Dworczany 48
Dzisna 28, 55, 56, 58, 65, 66, 90, 91, 98
Dziśnieński pow. 21–23, 28, 29, 39, 40, 41, 45,
56, 66–69, 71, 72, 90, 91, 101, 107
Dziśnieńszczyzna 141

E

Europa Zachodnia 120

G

Gdańsk 121
Gdynia 127
Głębokie 29, 39, 74, 91, 107, 109, 143
Gnieździłowo 65
Grodno 117, 143
Grodzieńszczyzna 118
Gródek 47, 71, 92
Gudohaje 143

H

Holszany 31, 43, 44, 50, 75, 81
Hołubicka Puszcza 28, 29
Horodziłowo 65
Hujka, rz. 47

I

Ilia 35, 47, 49, 50, 71, 73, 75
Ilia, rz. 49
Istocz, rz. 47
Iwie 109
Iwieniec 50, 51, 88

J

Jarszewicze 92
Jarszówka, rz. 47
Jody 69, 89

K

Kępa Oksywska 127
 Kobylnik 48, 51
 Komaje 76
 Kościeniewicze 71, 107
 Kowno 130, 143
 Koziany 89
 Krasne 47, 71, 76, 88, 92, 105
 Krewa 73
 Królewsczyzna 29
 Krzywicze 77
 Księstwo Słuckie 133
 Kurzeniec 51, 71, 73, 103

L

Lebiedziewo 71, 92, 103, 106
 Leonpol 89
 Lida 109
 Lidzki pow. 109, 121
 Lipki 48
 Litewska SRR 27, 93, 110
 Litwa 26, 119, 120, 128, 143
 Litwa Środkowa 32, 63
 Lwów 86

Ł

Łakuciszki 144
 Łotwa 26, 130
 Łuczaj 52
 Łużki 40, 52

M

Miadziolski rej. 22
 Miadzioł 45, 46, 52, 77, 98, 104
 Mińsk 117, 121, 122, 127, 129, 130, 143
 Miński obw. 22, 80
 Miory 40, 70, 89
 Mohylew 143
 Mołodecki obw. 21, 22, 52, 110
 Mołodecki pow. 21–23, 30, 31, 48, 56, 71, 73, 83, 92
 Mołodecki rej. 22
 Mołodeczno 21, 47, 59, 63, 71, 73, 78, 87, 92, 102–105, 107

N

Narocz, jez. 33, 48, 63
 Narocz, rz. 48, 49
 Nieścierowicze 136
 Nowogródczyna 127
 Nowogródek 61, 141

Nowogródzkie woj. 21–23, 28, 33, 37, 45, 121
 Nowy Dwór 48
 Nowy Jork 86, 119

O

Odessa 127
 Olce Wielkie 48
 Olechnowicze 47, 92, 93
 Opsa 38, 70, 89
 Orłowo 127
 Ostrowiec 36
 Oszmiana 31, 47, 48, 59, 61, 63, 71, 73, 78, 81–85, 93, 94, 98
 Oszmiański pow. 21–23, 31, 32, 37, 41–44, 68, 71, 73, 81–84, 94, 110

P

Paszynno 143
 Piłkowszczyzna 134
 Piński obw. 28
 Piński rej. 120
 Pińszczyzna 141
 Plisa 25, 65
 Plusy 89
 Podbrzezie 34
 Podswile 87, 88
 Pohost 70, 89
 Polany 119
 Polesie 120
 Polska 21–23, 25, 29, 31–33, 39, 42, 43, 45, 50, 52, 63, 100, 117, 118, 120–123, 128, 129, 133, 134, 136
 Połock 56, 123
 Połocki obw. 38–41, 52, 56, 58, 66, 67, 69, 70–72, 81, 88–90, 98, 101, 107
 Połoczany 71, 92
 Postawski pow. 21, 22, 23, 33, 34, 44–47, 51–54, 63, 71, 72, 95, 121
 Postawy 48, 55, 60, 63, 64, 78, 95
 Praga 119, 130, 136, 143
 Prozoroki 65
 Prusy Wschodnie 120
 Prużański pow. 137
 Przebrodzie 89

R

Radoszkowice 47, 71, 92, 133, 141
 Raków 71, 92
 Rosja 25, 29, 68, 115, 126–128, 143
 Różana 144
 Rubieżewicze 53
 Rudaszany 48

Rybczanka, rz. 49

Rymszany 70, 89

S

Serwicz, rz. 49

Sławatycze 144

Słoboda 88

Słobódka 37, 70, 89

Smorgonie 42

Soły 48

Srebrzanka, rz. 47

Stara Huta 64

Swirany 48

Szarkowszczyzna 39

Szemetowszczyzna 53

Szenie 137

Szyszki 47

Ś

Święciany 60

Święciański pow. 21, 22, 34, 119

Świła 65

Świr 69

T

Tkaczewszczyzna 65

Tumiłowicze 27

Turmont 89

U

Udra, rz. 47, 49

Udział 143

Ukraina 127, 128

USA 128

Usza, rz. 47, 49, 80

W

Warszawa 26, 28–30, 32, 34–49, 57, 70, 84,
86, 88–91, 93–96, 100, 101, 104–109, 113,
120, 121, 123, 130

Wiazynka, rz. 47

Wiazyn 49

Wiazynska gm. 49

Widze 70, 79, 89

Wiereńki 48

Wilejka 48, 56, 61, 64, 71, 73, 79, 82, 83, 85,
86, 87, 88, 96, 100, 102, 104–106, 108

Wilejski obw. 21, 22

Wilejski pow. 21–23, 35, 36, 49, 54, 56, 71, 73,
80, 96, 100, 101, 108, 113

Wilejski rej. 22, 120

Wileńskie woj. 22, 23, 25, 28, 31, 33, 35, 40,
44, 53, 54, 56, 57, 62, 63, 90, 110, 121

Wileński okr. 38, 44

Wileńsko-trocki pow. 21, 22, 36, 62

Wileńszczyzna 118

Wilia, rz. 35, 49

Wilno 22, 32, 50, 51, 56, 57, 59, 60–63, 69, 70,
75, 80, 83, 88–97, 100, 109, 110, 117, 118,
120–124, 129, 130, 131, 142–144

Wiszniewo 54, 71, 73

Wojstom 54, 73, 101, 105

Wolna 144

Wołkowyski pow. 136

Wotożyn 36, 62, 64, 72, 80, 88, 97, 111

Wotożyński pow. 21–23, 36, 72, 97

Wotożyński rej. 22

Woropajewo 44, 45, 69

Wschodnie woj. II RP 115, 121, 122, 126

Wyłazy 144

Z

Zalesie 29

Zawielce 48

ZSRR 21, 27, 50, 63, 91, 110, 120, 128, 135

Ż

Żośna 54

Żukojnie Strackie 70

Żuprany 41

Даведнік
па архіўных матэрыялах
1918–1939 гг.

Раздзел I. Занальны дзяржаўны архіў у г. Маладзечна

Адрас

Вул. Вялікі Гасцінец, 113 Б
222310, г. Маладзечна Мінскай вобл.
Tel.: +375 176 749 796, fax: +375 176 749 792
www.archmol.by
E-mail: inout@archmol.by
inolt@archmol.by

Чытальная зала

Час працы: панядзелак, серада, пятніца – 8.00–17.00; аўторак і чацвер – 8.00–20.00, кожная другая субота месяца – 8.00–17.00.

Бібліятэка

Пераважна гэта навуковыя манаграфіі і акадэмічныя падручнікі па гісторыі і архівістыцы, зборнікі дакументаў па гісторыі Беларусі, Другой Сусветнай вайны, гісторыі сельскай гаспадаркі і вёскі ў колішніх Вілейскай і Маладзечанскай абласцях, развіцця адукацыі і асветы ў БССР. Фонд бібліятэкі ўтрымлівае таксама афіцыйныя дакументы, каталогі і даведнікі па зборах дзяржаўных архіваў СССР і БССР. Бібліятэка мае вялікую калекцыю перыядычных выданняў, у т.л. 579 часопісаў.

Фонд бібліятэкі налічвае 1202 выдання.

Працуе ў часы працы архіва.

Прыём наведвальнікаў: у часы працы чытальнай залы.

Кароткая гісторыя архіва

- а) заснаванне архіва: 1940 г.;
- б) тэрытарыяльны абшар архіўнага збору: асобныя паветы і гміны Віленскага і Навагрудскага ваяводстваў міжваеннай Польшчы, далучаных да БССР у 1939 г.; зліквідаваныя ў 1954 г. Івянецкі, Іллянскі, Крывіцкі, Радашковіцкі і Свірскі раёны.

Храналагічныя межы і памеры архіўнага збору

1918–2013, 1730 фондаў і 264 213 адз. зах., у т.л. 149 фондаў перыяду міжваеннай Польшчы.

Аktуальны тэрытарыяльны абшар

Сучасныя Вілейскі, Валожынскі, Маладзечанскі і Мядзельскі раёны Мінскай вобл.

Характарыстыка архіўнага збору

Да найбольш важнай групы дакументаў належаць матэрыялы органаў улады, дзяржаўных інстытуцый і арганізацый за перыяд 1918–1939 гг., якія існавалі на тэрыторыі Браслаўскага, Вілейскага, Віленска-Троцкага, Дзісенскага, Дунілавіцкага, Маладзечанскага, Ашмянскага, Пастаўскага і Свенцянскага пав. Віленскага ваяв., а таксама Валожынскага павету Навагрудскага ваяв. Найважнейшыя з іх – гэта Віленскае ваяводскае ўпраўленне, Віленскае зямельнае ўпраўленне, начальнікі раёнаў паветаў, павятовыя староства і павятовыя зямельныя ўпраўленні, выбарчыя камісіі па выбарам у Сейм і Сенат у 1930, 1935, 1938 гг., архівы павятовых камендатур дзяржаўнай паліцыі.

Таксама трэба назваць матэрыялы органаў улады і ўстановаў Савецкай Беларусі за перыяд 1939–1941 гг., у т.л. дакументы пракуратуры Вілейскай вобл., якія ўтрымліваюць каштоўныя дакументальныя крыніцы датычныя нацыяналізацыі, канфіскацыі прыватнай маёмасці і калектывізацыі вясковых гаспадарак. Цікавасць уяўляюць матэрыялы, звязаныя з рэпрэсіямі камуністычных уладаў супраць насельніцтва паветаў, якія ўвайшлі ў склад Вілейскай вобл.

Пераважную большасць матэрыялаў архіўнага збору складаюць дакументы дзяржаўных устаноў за перыяд 1944–2010, у т.л. да 1960 г. з тэрыторыі Маладзечанскай вобл., а пазней чатырох раёнаў Мінскай вобл.

Бібліяграфія

1) даведнікі па архіўнаму збору:

- *Государственный архив Минской области и его филиал в городе Молодечно. Путеводитель (1917—1941 гг.)*, Минск, 1967;
- *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно. Справочник (по документальным материалам 1919–1939 гг.)*, Минск 1969;
- *Документы по истории православной церкви на Беларуси XVIII–XX вв. в фондах государственных архивов Республики Беларусь. Межархивный справочник / Комитет по архивам и делопроизводству Республики Беларусь, Национальный архив Республики Беларусь, Европейский фонд „Диалог”*, Минск 2003;
- *Документы по истории и культуре евреев в архивах Беларуси*, под ред. М.С. Куповецкого, Э.М. Савицкого, М. Веба, Минск 2003; *Памяць. Смаргонскі раён: Гіст.-дак. Хроніка*, Мінск 2004;
- *Учреждение „Зональный государственный архив в г. Молодечно”. Путеводитель 1919–1941, 1944–2007*, Молодечно 2014.

---

2) Іншыя даведкавыя матэрыялы па дакументальным крыніцам перыяду II Польскай Рэспублікі:

- структурна-храналагічны паказальнік да фондаў №№ 2, 4, 9, 10, 11, 12, 14, 204, 437; геаграфічны паказальнік да фондаў №№ 2, 4, 439; геаграфічна-прадметны паказальнік да фонда № 237;
- карткавыя каталогі да матэрыялаў польскіх фондаў: сістэматычны – 9267 картак; асабовы – 2910 картак; органаў улады і дзяржаўных інстытуцый – 3949 картак; адміністрацыйна-тэрытарыяльнага падзелу – 778 картак;
- картатэкі: алфавітная; асобаў, рэпрэсаваных у 1939–1940 гг., а таксама дэпартаваных у 1939–1941 гг.; прадметна-тэматычная; геаграфічная адносна гмінаў Віленскага ваяв.; генеалагічная адносна дакументаў перыяду міжваеннай Польшчы;
- тэматычныя каталогі: Состояние и развитие сельского хозяйства на территории бывшей панской Польши (1919–1939 гг.); Брагслаўскае паветовае староство; Город Вилейка в цифрах. (1939–1941 гг.);
- кампутарныя базы дадзеных: геаграфічны паказальнік да фонду № 438, спіс гмінаў з тэрыторыі Вілейскага, Валожынскага, Пастаўскага, Маладзечанскага, Брагслаўскага, Дзісенскага (утрымлівае спіс выбаршчыкаў да Сейму і Сенату) паветаў Віленскага і Навагрудскага ваяв.; спіс населеных пунктаў Вілейскага, Пастаўскага, Маладзечанскага, Брагслаўскага, Ашмянскага паветаў Віленскага ваяв., Валожынскага пав. Навагрудскага ваяв.

3) польскія публікацыі, якія датычаць дзейнасці архіва і ягонага збору:

- *Biblioteki na wschodnich ziemiach II Rzeczypospolitej. Informator*, red. nauk. B. Bienkowska, oprac. U. Paszkiewicz [et al.], Poznań 1998;
- I. Gadkowska-Mamczak, *Archiwa państwowe w II Rzeczypospolitej*, Poznań 2006;
- *Informator o archiwaliach z kresów północno-wschodnich Drugiej Rzeczypospolitej w zasobie archiwów białoruskich i LCVA w Wilnie*, oprac. J.J. Milewski, Białystok 1996;
- H. Majecki, *Konferencja naukowa. Źródła do dziejów kresów północno-wschodnich II Rzeczypospolitej (1918–1945) w archiwach Litwy i Białorusi*, „Archeion”, t. 95, Warszawa 1995, s. 212–214;
- H. Majecki, *Polonika w zasobach archiwów Białorusi, Litwy oraz Obwodu Kaliningradzkiego Federacji Rosyjskiej*, „Archeion”, t. 98, Warszawa 1997, s. 314–316.

1. Дзяржаўная адміністрацыя і самакіраванне

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 4

Назва: Ашмянскае павятовае староства
Ошмянское поветовое староство

Перыяд: 1919–1939

Памеры: 3 вопісы, 1784 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1953–1954 гг. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў фонду, складзены вопісы; перададзены з Цэнтральнага дзяржаўнага архіва Міністэрства ўнутраных спраў Літоўскай ССР (г. Вільня) дакументы ф. 61, вопіс 1 Цыркуляры, пратаколы, дагаворы, карэспандэнцыя і інш., складзены вопіс 3; 1990-я гг. – перадача на адкрытае захоўванне дакументаў фонду ў выніку расакрэчвання; 2013 г. – перадрукаваны вопіс 3.

Змест: вопіс 1 у 2 тамах – пастановы, распараджэнні, цыркуляры, інструкцыі Міністэрстваўнутраныхізамежныхспраў, фінансаў Польшкай Рэспублікі, Грамадзянскага кіравання ўсходніх зямель, Вярхоўнага камісара ўсходніх зямель, Віленскага ваяводскага ўпраўлення, Ашмянскага павятовага староства, перапіска з ваяводскім упраўленнем, управамі гмін, пратаколы пасяджэнняў староства, рады г. Ашмяны, гмінных рад, пасяджэнняў павятовых соймаў, агульных сходаў грамадзян, з'ездаў прадстаўнікоў насельніцтва і асаднікаў, сходаў солтысаў, допытаў асоб, што прыбылі з-за мяжы, якія падазраваліся ў камуністычнай дзейнасці, справаздачы аб маральна-палітычнай сітуацыі ў Ашмянскім павеце, дзейнасці староства і падначаленых яму ўстаноў, выкананні бюджэтаў, матэрыялы аб устанаўленні польскай грамадзянскай улады на тэрыторыі Ашмянскага павета, аб падрыхтоўцы выбараў у Сейм і Сенат Польшкай Рэспублікі, гмінныя рады і іншыя органы мясцовага кіравання, аб дзейнасці гмін, арганізацыі органаў польскай дзяржаўнай паліцыі, барацьбе з антыдзяржаўнай агітацыяй, крымінальнымі злачынствамі, аб сацыяльнай падтрымцы беднякоў, дзяцей-сірот, стварэнні і рэгістрацыі прамысловых і гандлёвых прадпрыемстваў, крэдытна-ашчаднага таварыства ў мястэчку Гальшаны, аб дзейнасці добраахвотных аб'яднанняў і саюзаў, зямельна-гандлёвых таварыстваў, спажывецкіх кааператываў, падаткаабкладанні насельніцтва, рэгуляванні цен на спажывецкія тавары, правядзенні зямельнай рэформы, куплі-продажы землеўладанняў, зямельных участкаў, вызначэнні і прызнанні права ўласнасці на землеўладанне, перасяленні сялян на хутары, ліквідацыі сервітутаў, арэндзе землеўладанняў, зямельных участкаў

і млыноў, выдачы пазыкі сялянам, стане лясной гаспадаркі і мерах па яе ахове, забеспячэнні лесаматэрыяламі электрастанцый, прызыве грамадзян у польскую армію, будаўніцтве школ, адкрыцці лячэбных устаноў, супрацьэпідэмічных мерапрыемствах, стане ветэрынарнага абслугоўвання насельніцтва, ахове помнікаў культуры, справаздачы аб аднаўленні мясцовасцей, разбураных падчас баявых дзеянняў, статыстычныя звесткі, анкетныя даныя аб грамадскай бяспецы ў Ашмянскім павеце, выніках перапісу насельніцтва, колькасці населеных пунктаў і гаспадарак, якія былі знішчаны ці пацярпелі падчас Першай сусветнай і польска-савецкай войнаў, аб паступленні падаткаў, памерах пасяўных плошчаў, пагалоўі хатняй жывёлы, заявы і скаргі грамадзян аб парушэннях абкладання і спагнання падаткаў, злоўжываннях чыноўнікаў службовым становішчам, аб пацверджанні і атрымання польскага грамадзянства, атрымання польскіх і замежных пашпартоў, пасведчанняў асобы, пазыкі, адтэрміноўкі ад службы ў польскай арміі, журналы ўліку асоб, якія атрымалі пасведчання асобы, зарэгістраваліся пасля прыбыцця з-за мяжы, арандатараў, прадаўцоў і пакупнікоў зямельных участкаў, цяглавай жывёлы і інш., дакументы аб асабовым складзе староства (загады павятовага старасты і ўрача, ведамасці на выплату зарплаты і пенсій, заявы грамадзян аб прыняцці на працу) і інш.; вопіс 2 – рэестры размежавання зямель землеўладанняў, планы, праекты і эскізы зямель маёнткаў, лясніцтваў, вёсак, фальваркаў і іншых населеных пунктаў; вопіс 3 – перапіска з Часовай камісіяй кіравання Сярэдняй Літвы, дэлегатам урада г. Вільні і іншымі ўстановамі аб рэгістрацыі асоб, якія прыбылі на тэрыторыю Сярэдняй Літвы, аб пошуку грамадзян, якія загінулі, дакументы аб расходах Ашмянскага павятовага староства (спісы, плацёжныя ведамасці і інш.), матэрыялы аб арэндзе зямельных участкаў (спісы, дагаворы, квітанцыі і інш.), аб спісанні запасычанаасці па пазыках для будаўніцтва жылля і інш.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 у 2 тамах, 960 адз. зах. Том 1 за перыяд 1919–1939 гг., том 2 за перыяд 1919–1925 гг.; вопіс 2 за перыяд 1922–1939 гг., 880 адз. зах.; вопіс 3 за перыяд 1921–1924, 1928–1935 гг., 16 адз. зах. Прадмова, структурна-храналагічны паказальнік, геаграфічны паказальнік, загаловачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно. Справочник (по документальным материалам 1919–1939 гг.)*, Минск 1969; *Документы по истории православной церкви на Беларуси XVIII–XX вв. в фондах государственных архивов Республики Беларусь. Межархивный справочник / Комитет по архивам и делопроизводству*

Республики Беларусь, Национальный архив Республики Беларусь, Европейский фонд „Диалог”, Минск 2003; Документы по истории и культуре евреев в архивах Беларуси, под ред. М.С. Куповецкого, Э.М. Савицкого, М. Веба, Минск 2003; Памяць. Смаргонскі раён: Гіст.-дак. Хроніка, Мінск 2004.

Заўвагі: ёсць асабовыя справы супрацоўнікаў Ашмянскага староства, пашпарты і часовыя пасведчанні асобы грамадзян, анкеты служачых, паліцэйскіх, арандатарай, рэгістрацыйныя карткі рамеснікаў, прадпрымальнікаў, спісы насельніцтва, супрацоўнікаў староства, членаў гмінных рад, солтысаў, паліцэйскіх, населеных пунктаў, выбаршчыкаў, асоб, якія былі ў вышуку, выселены з Польшчы, землеўладальнікаў, уладальнікаў лясных угоддзяў, медыцынскіх работнікаў, свяшчэннаслужыцеляў, ваеннаабавязаных, прызыўнікоў, уладальнікаў крам, цяглавай і буйной рагатай жывёлы, інвалідаў вайны, сем'яў, якім была патрэбна матэрыяльная дапамога, цэркваў, касцёлаў, сінагог, праектныя матэрыялы (планы, праекты і эскізы праектаў зямель вёсак, маёнткаў, зямельных участкаў).

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 436

Назва: Браслаўскае павятовае староства
Браславское поветовое староство

Перыяд: 1919–1939

Памеры: 4 вопісы, 2717 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1950-я гг. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў фонду, складзены вопісы; 1960–1961 гг. – удасканаленне навукова-тэхнічнай апрацоўкі дакументаў, правядзенне паадзінкавай каталагізацыі; 1976–1977 гг. – удасканаленне навукова-тэхнічнай апрацоўкі, дапоўнены вопіс 1, складзены вопіс 4.

Змест: вопіс 1 у 2 тамах – цыркуляры, указанні, пастановы, распараджэнні і інструкцыі Міністэрстваў унутраных і вайсковых спраў, фінансаў, сельскай гаспадаркі і зямельных рэформаў, аховы здароўя, сацыяльнага забеспячэння, грамадскіх работ II Польшкай Рэспублікі, Грамадзянскага кіравання і Генеральнага камісара ўсходніх зямель, Віленскага ваяводскага ўпраўлення, Браслаўскага павятовага староства, перапіска з Грамадзянскім кіраваннем усходніх зямель, Браслаўскай камендатурай дзяржаўнай паліцыі, гміннымі праўленнямі і іншымі ўстановамі, бюджэты і каштарысы (праекты каштарысаў) Браслаўскага павятовага староства, яго аддзела сацыяльнага забеспячэння, павятовай апякунскай рады, фінансавыя справаздачы Браслаўскага

староства і Пліскага гміннага праўлення, ветэрынарнага ўрача, пратаколы з'ездаў старастаў, начальнікаў аддзелаў забеспячэння і солтысаў гмін, пасяджэнняў членаў староства, гмінных рад, акруговых выбарчых камісій па выбарах у Сейм і Сенат II Польскай Рэспублікі, павятовай апякунскай рады, розных павятовых камісій па сацыяльнай падтрымцы насельніцтва, нарад магістрата г. Браслава, агульных сходаў начальнікаў раёнаў, войтаў гмін, кіраўнікоў і прадстаўнікоў павятовых устаноў, копіі пратаколаў пасяджэнняў гмінных рад і агульных сходаў насельніцтва гмін, справаздачы аб грамадска-палітычным становішчы на тэрыторыі Браслаўскага павета, аб працы павятовага ўрача, матэрыялы аб правядзенні выбараў у Сейм і Сенат, органы самакіравання, аб устанаўленні шкоды, нанесенай Першай сусветнай і польска-савецкай войнамі, і мерах па аказанні дапамогі пацярпеламу насельніцтву, аб кампенсацыі ваенных страт, вяртанні страчанай падчас вайны маёмасці, аб ахове дзяржаўных межаў, аб мабілізацыі прызыўнікоў у польскую армію, адкрыцці і рэгістрацыі прамысловых і гандлёвых прадпрыемстваў, правядзенні парцэляцыі зямель, надзяленні зямлёй асаднікаў і служачых, перасяленні сялян на хутары, ліквідацыі сервітутаў, сацыяльнай падтрымцы дзяцей, сірот, беднякоў, рэпатрыяцыі насельніцтва з Савецкай Расіі пасля сканчэння Першай сусветнай вайны, выдачы польскіх і замежных пашпартаў, пасведчанняў асобы, дзейнасці органаў польскай дзяржаўнай паліцыі, аб барацьбе з палітычнымі і крымінальнымі злачынствамі, вышуку асоб, якія падазраваліся ў камуністычнай і шпіёнскай дзейнасці, нелегальным пераходзе дзяржаўнай мяжы, аб канфіскацыі забароненай літаратуры, статыстычныя звесткі па сельскай гаспадарцы (пасяўных плошчах, пагалоўі буйной рагатай і цяглавай жывёлы), матэрыялы аб выкананні землеўпарадкавальных работ, урэгуляванні спрэчных зямельных пытанняў, прызнанні права ўласнасці на зямлю, куплі-продажы зямлі, аб наглядзе за дзяржаўнымі маёнткамі, дзейнасці ветэрынараў, стане і ахове лясоў, адкрыцці паштовых аддзяленняў, працы гандлёвых устаноў, урэгуляванні цэн на прадукты і барацьбе са спекуляцыяй, аб абкладанні і спагнанні падаткаў з насельніцтва, аб стане, будаўніцтве і рамонце ваяводскіх і павятовых дарог, мастоў, арганізацыі і дзейнасці школ, культурна-асветніцкай працы, ахове помнікаў культуры, стане аховы здароўя, барацьбе з інфекцыйнымі захворваннямі насельніцтва, арганізацыі працы аптэк, аб канфесійным становішчы ў павеце і інш., статыстычныя звесткі аб колькасці насельніцтва ў гмінах, цэркваў і праваслаўнага насельніцтва, стане прамысловых прадпрыемстваў і сялянскіх гаспадарак, пагалоўі жывёлы, аб колькасці людзей,

загінуўшых падчас Першай сусветнай вайны, скаргі і заявы грамадзян на атрыманне польскага грамадзянства, аб выдачы і абмене польскіх і замежных пашпартоў, пасведчанняў асобы, аб выдачы часовых пропускаў для выезду ў Латвію і Літву на сезонныя сельскагаспадарчыя работы, абавязацельствы сялян аб вяртанні грашовых крэдытаў, дарожныя лісты эмігрантаў, прэйскуранты цэн на прамысловыя і харчовыя тавары, журналы рэгістрацыі пастаноў гмінных управаў, прыватных прамысловых прадпрыемстваў, выдачы пропускаў, асабовых рахункаў грамадзян, якія атрымалі пазыку на будаўніцтва дамоў, дэпазітных сум ашчаднай касы староства, журналы ўліку замежных пашпартоў, пасведчанняў асобы, замежнікаў, рэпатрыянтаў, рэгістрацыі ўваходнай і выходнай карэспандэнцыі, касавыя кнігі і інш.; вопіс 2 – планы, праекты і эскізы зямель населеных пунктаў, маёнткаў, фальваркаў і інш. Браслаўскага павета (па гмінах); вопіс 4 – цыркуляр Міністэрства сацыяльнага забеспячэння II Польскай Рэспублікі аб мерах барацьбы з венерычнымі захворваннямі, матэрыялы на атрыманне і абмен пашпартоў (пракаколы дазнанняў, заявы і інш.), перапіска з праўленнямі гмін па асабоваму складу, журнал рэгістрацыі пастаноў гмін, пракакол сходу кіраўнікоў падведамасных устаноў; вопіс 5 – планы, праекты і эскізы зямель маёнткаў, сядзіб, зямельных участкаў, іх класіфікацыі, праекты меліярацыі зямель.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 у 2 тамах за перыяд 1919–1939 гг., 1692 адз. зах.; вопіс 2 за перыяд 1921–1939 гг., 814 адз.зах.; вопіс 4 за 1926, 1930, 1932–1935, 1937 гг., 9 адз.зах.; вопіс 5 за перыяд 1923–1939 гг., 5 адз.зах. Структурна-храналагічны паказальнік, пераводная табліца шыфраў, загаловачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Памяць: Гіст.-дакум. хроніка Браслаўскага раёна*, Мінск 1998; *Документы по истории православной церкви на Беларуси XVIII–XX вв.*, op.cit.; *Документы по истории и культуре евреев*, op.cit.

Заўвагі: ёсць асабовыя справы супрацоўнікаў Браслаўскага староства, спісы членаў гмінных рад, выбарчых камісій, населеных пунктаў, насельніцтва, эмігрантаў, рэпатрыянтаў, бежанцаў, замежнікаў, служачых староства і ўстаноў Браслаўскага павета, солтысаў, паліцэйскіх, дзяцей-сірот, выхаванцаў дзіцячых дамоў, інвалідаў, грамадскіх арганізацый, асоб, якія падазраваліся ў камуністычнай дзейнасці, знаходзіліся ў вышуку, уладальнікаў прамысловых прадпрыемстваў, маёнткаў, млыноў, сялян-беднякаў, арандатараў, свяшчэннаслужыцеляў, падаткаплацельшчыкаў, арыштаваных, дээрціраў, урачоў і медыцынскіх работнікаў,

картаграфічныя дакументы і праектныя матэрыялы (карты Браслаўскага павета, планы, праекты і эскізы праектаў населеных пунктаў, маёнткаў, фальваркаў, сядзіб, урочышчаў, зямельных участкаў, участкаў пашы, царкоўных зямель, лясніцтваў, лясных угоддзяў, азёр, меліярацыйных работ), пашпарты грамадзян, пасведчанні асобы, копіі пасведчанняў урачоў.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 93

Назва: Валожынскае павятовае староства
Воложинское поветовое староство

Перыяд: 1921–1939

Памеры: 2 вопісы, 280 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1953 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў фонду, складзены вопісы.

Змест: вопіс 1 – указанні, загады, рашэнні Валожынскага павятовага староства, выпіскі з пратаколаў пасяджэнняў павятовых соймаў, іх бюджэты і выпіскі з прыходна-расходнага журнала, матэрыялы аб дзейнасці гмін (бюджэты, планы і інш.), праекты бюджэтаў Валожынскага павятовага камунальнага саюза, статыстычныя звесткі аб колькасці насельніцтва, наяўнасці зямлі ў Валожынскім павеце, справы аб перасяленні сялян на хутары, прызнанні польскага грамадзянства, куплі-продажы зямель, чарнавыя нататкі па разліках пры правядзенні землеўпарадкавальных работ, спіскі абавязацельстваў ваенных асаднікаў-даўжнікоў, справаздачы аб грамадска-палітычным становішчы, матэрыялы аб барацьбе супраць камуністычнай дзейнасці, агітацыйная літаратура, праграмныя дакументы левых партый і палітычных арганізацый – Камуністычнай партыі Польшчы (КПП), Камуністычнай партыі Заходняй Беларусі (КПЗБ), Беларускай сялянска-работніцкай Грамады (БСРГ), Незалежнай сялянскай партыі і інш., пратаколы сходаў аб перавыборах выканкама Валожынскага валаснога Савета, пратаколы сходаў грамадзян валасцей Ашмянскага павета аб утварэнні харчовых камісій, ведамасці на выдачу зарплаты служачым і інш.; вопіс 2 – рэестры размежавання землеўладанняў вёсак, маёнткаў, фальваркаў.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за перыяд 1922–1927 гг., 24 адз. зах.; вопіс 2 за перыяд 1923–1939 гг., 256 адз. зах. Структурна-храналагічны паказальнік, загаловачныя лісты.

Бібліяграфія: *Борьба трудящихся Западной Белоруссии за социальное и национальное освобождение*, op.cit.; *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива*

Минской области в Молодечно, op.cit.; Памяць: Гіст.-дак. хроніка Валожынскага раёна, Мінск 1996; Памяць: Гіст.-дак. хроніка Маладзечна і Маладзечанскага раёна, Мінск 2002; Документы по истории православной церкви на Беларуси XVIII–XX вв, op.cit.; Документы по истории и культуре евреев, op.cit.

Заўвагі: ёсць анкеты членаў валасных Саветаў, спісы засядацеляў народных судоў, членаў валасных харчовых камісій, ваеннаабавязаных, рэзервістаў, якія ўхіліліся ад вайсковай павіннасці, праектныя матэрыялы (планы, праекты і эскізы праектаў зямель вёсак, маёнткаў, зямельных участкаў, царкоўных прыходаў, лясных угоддзяў, дарог, участкаў пашы, сенакосаў і інш.).

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 3

Назва: Вілейскае павятовае староства
Вилейское поветовое староство

Перыяд: 1920–1939

Памеры: 3 вопісы, 1209 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1953–1954 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў фонду, складзены вопісы 1–2; 1959 г. – складзены вопіс 3; 1984 г. – удасканаленне навукова-тэхнічнай апрацоўкі, перадрукаваны вопісы.

Змест: вопіс 1 у 2 тамах – Перапіска з Віленскім ваяводскім ўпраўленнем, праўленнямі гмін, праекты каштарысаў даходаў і расходаў Вілейскага староства, справы аб куплі-продажы зямель маёнткаў, фальваркаў, аб перасяленні сялян на хутары, ліквідацыі сервітутаў, арэндзе зямлі, аб усталяванні межаў і абмеры зямельных участкаў, надзяленні ваенных асаднікаў зямлёй, матэрыялы аб арганізацыі дзейнасці гурткоў Стралецкага саюза і Польскай вайсковай арганізацыі (пратакты пасяджэнняў, звесткі аб складзе праўлення, асабовым складзе, справах і інш.), аб дзейнасці гурткоў Саюза афіцэраў-рэзервістаў (статуты, пратаколы нарады), анкеты і характарыстыкі на асоб, якія падазраваліся ў супрацоўніцтве з Камуністычнай партыяй Заходняй Беларусі (КПЗБ), прывітальныя лісты і тэлеграмы ў гонар дня нараджэння маршала Э. Рыдз-Сміглы ад устаноў і воінскіх часцей, якія дыслацыраваліся на тэрыторыі Вілейскага павета, тыпавыя праекты пачатковых школ, кнігі ўліку арыштаваных, заявы грамадзян аб атрыманні пасведчанняў асобы і пашпартаў, выдачы дазволаў на рыбалоўства ў рацэ Вілія, ведамасці на выдачу зарплаты супрацоўнікам староства і інш.; вопісы 2 і 3 – рэестры размежавання землеўладанняў, планы, праекты і эскізы зямель населеных пунктаў.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 у 2 тамах, 371 адз. зах. Том 1 за перыяд 1920–1939 г., том 2 за перыяд 1923–1939 г.; вопіс 2 за перыяд 1921–1939 г., 736 адз. зах.; вопіс 3 за перыяд 1923–1939 г., 102 адз. зах. Прадмова, структурна-храналагічны паказальнік (па гмінах), геаграфічны паказальнік, загаловачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, *ор.сiт.*; *Документы по истории православной церкви на Беларуси XVIII–XX вв.*, *ор.сiт.*; *Документы по истории и культуре евреев*, *ор.сiт.*

Заўвагі: ёсць картаграфічныя дакументы і праектныя матэрыялы (карты Вілейскага павета, царкоўных прыходаў, могілак, планы, праекты і эскізы праектаў зямель вёсак, маёнткаў, зямельных участкаў) і інш.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 592

Назва: Віленска-Троцкае павятовае староства
Виленско-Трокское поветовое староство

Перыяд: 1920–1939

Памеры: 1 вопіс, 78 адз. зах.

Гісторыя фонду: Праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў фонду; 1957 г. – складзены вопіс.

Змест: справы аб правядзенні парцэляцыі зямель, перасяленні сялян на хутары, ліквідацыі сервітутаў, матэрыялы аб правядзенні землеў парадкавальных работ.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за перыяд 1920–1939 г., 78 адз. зах. Загаловачныя лісты.

Бібліяграфія: *Документы по истории православной церкви на Беларуси XVIII–XX вв.*, *ор.сiт.*

Заўвагі: ёсць картаграфічныя дакументы і праектныя матэрыялы (планы, праекты і эскізы праектаў зямель мястэчка Астравец, вёсак, маёнткаў, сядзіб, зямельных участкаў, урочышчаў, участкаў пашы і інш.).

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 437

Назва: Дзісенскае павятовае староства
Дисненское поветовое староство

Перыяд: 1919–1939

Памеры: 3 вопісы, 4354 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1950-я гг. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў фонду, складзены вопісы, перададзены з Дзяржаўнага

архіва Пінскай вобласці (г. Пінск) дакументы упраўлення маёнткам Галубіцкая пушча Дзісенскага павета і ўключаны ў асобны вопіс 6; 1962, 1967 гг. – удасканаленне навукова-тэхнічнай апрацоўкі дакументаў, правядзенне паадзінкавай каталагізацыі; 1976–1977 гг. – удасканаленне навукова-тэхнічнай апрацоўкі, дапоўнены вопіс 1, складзены вопіс 4.

Змест: вопіс 1 у 2 тамах – цыркуляры, указанні, загады, распараджэнні і інструкцыі Сейма і Савета Міністраў II Польскай Рэспублікі, Міністэрстваў вайсковых, замежных спраў, сельскай гаспадаркі і зямельных рэформаў, фінансаў, юстыцыі, аховы здароўя, сацыяльнага забеспячэння, упраўлення прыфрантавых і этапных зямель, Навагрудскага і Віленскага ваяводскіх упраўленняў, Дзісенскай павятовай камендатуры дзяржаўнай паліцыі, управаў гмін, бюджэты і праекты бюджэтаў Дзісенскага староства, магістратаў, бюджэты, праекты бюджэтаў і каштарысы расходаў гмін, заявы, дагаворы аб прыёме на працу ў павятовае староства і падведамасныя ўстановы, магістрат, гмінныя праўленні, ведамасці на выдачу зарплаты служачым староства, статыстычныя звесткі аб нацыянальным і рэлігійным складзе насельніцтва Дзісенскага павета, рэквізіцыі прадуктаў, збожжа і фуражу для польскага войска, колькасці землеўладанняў і маёнткаў, пасяўных плошчах, плошчах лясных угоддзяў, пагалоўі хатняй жывёлы, матэрыялы аб перапісе насельніцтва, правядзенні выбараў у гмінныя ўправы, арганізацыі гмінных пастарункаў паліцыі, павятовых камітэтаў зямельнай дапамогі, рэгістрацыі добраахвотных таварыстваў, правядзенні парцэляцыі зямель дзяржаўных маёнткаў, перасяленні сялян на хутары (пратакты, планы, рашэнні, спіскі, заявы і інш.), ліквідацыі сервітутаў, продажы зямлі (пратакты, планы, заявы і інш.), надзяленні зямлёй асаднікаў, здачы ў арэнду царкоўных зямель і дзяржаўных маёнткаў, дзейнасці камітэтаў па надзяленні зямлёй, урэгуляванні спрэчных зямельных пытанняў, ахове лясоў, стане дарог, ветэрынарным кантролі, стане бальніц і санітарна-эпідэміялагічнай сітуацыі, будаўніцтве гандлёвых аб'ектаў, атрымання і пазбаўлення польскага грамадзянства, высялення замежнікаў, канфіскацыі камуністычнай літаратуры, барацьбе з крымінальнымі злачынствамі, стварэнні камісіі па ацэнцы шкоды, нанесенай гаспадаркам ваеннымі дзеяннямі, выдачы дазвонаў на адкрыццё прыватных прамысловых і гандлёвых прадпрыемстваў, вяртання архіваў і царкоўнай маёмасці, вывезеных у Расію пасля падзелаў Рэчы Паспалітай (спр. 1337), рэвіндыкацыі царкоўных будынкаў і зямель, пратакты акруговых выбарчых сходаў грамадзян і членаў грамады па выбарах у гмінныя рады, пасяджэнняў магістрата, рады магістрата, гмінных рад, Дзісенскага павятовага камітэта зямельнай дапамогі

і павятовай рады грамадскай апекі, агульных сходаў жыхароў населеных пунктаў па выбарах войтаў, солтысаў, агульных сходаў грамадзян гмін, служачых староства і членаў грамады, нарад камендантаў паліцэйскіх пастарункаў, пратаколы расследаванняў злачынстваў і правапарушэнняў, допытаў грамадзян, пасяджэнняў камісіі па продажы з аўкцыёну азёр, садоў і зямельных участкаў, ацэначнай камісіі аб канфіскацыі зямлі ў сялян для правядзення чыгуначнай лініі Глыбокае-Круляўшчына, сходаў асаднікаў, апісанні прыватных маёнткаў, якія мелі больш 400 дзесяцін зямлі (спр. 211–214), рэестры размежавання зямель, справы па абвінавачванні грамадзян у нелегальным пераходзе дзяржаўнай мяжы, нелегальным знаходжанні ў памежнай паласе, кантрабандзе і інш., заявы грамадзян аб атрыманні польскіх пашпартаў, пропускаў на права праезда ў памежную зону для гандлю з Савецкай Расіяй і інш.; вопіс 3 – тэхнічная дакументацыя – планы, праекты і эскізы праектаў зямель (па гмінах); вопіс 6 – упраўленне маёнтка Галубіцкая пушча Дзісенскага павета (планы лясных масіваў маёнтка Залессе, праекты, планы сядзіб, фальваркаў).

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 у 2 тамах, 3705 адз. зах.; вопіс 3, 640 адз. зах.; вопіс 6, 9 адз. зах. Структурна-храналагічны паказальнік, геаграфічны паказальнік (электронная аўтаматызаваная база даных), пераводная табліца шыфраў, загаловачныя лісты.

Бібліяграфія: *Борьба трудящихся Западной Белоруссии за социальное и национальное освобождение*, op.cit.; *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Памяць: Гіст.-дак. хроніка Глыбоцкага раёна*, Мінск 1995; *Памяць: Гіст.-дак. хроніка Міёрскага раёна*, Мінск 1998; *Документы по истории православной церкви на Беларуси XVIII – XX вв.*, op.cit.; *Документы по истории и культуре евреев в архивах Беларуси*, op.cit.

Заўвагі: ёсць асабовыя ўліковыя карткі, анкеты і аўтабіяграфіі служачых Дзісенскага павятовага староства, анкеты служачых магістрата, медыцынскіх работнікаў, замежнікаў, інвалідаў вайны і хворых, аўтабіяграфіі і анкеты гмінных праўленняў, спісы служачых староства, прысяжных каморнікаў, членаў гмінных рад, солтысаў, служачых, сакратароў і пісараў гмін, выбаршчыкаў, выбарчых камітэтаў, гмін, населеных пунктаў, вёсак, прамысловых прадпрыемстваў, цэркваў, касцёлаў, насельніцтва Дзісенскага павета, землеўладальнікаў, урачоў, святароў, ваеннаабавязаных, дэзерціраў, эмігрантаў, рэпатрыянтаў, грамадзян памежнай паласы, бежанцаў, сем'яў і магіл воінаў, загінуўшых падчас Першай сусветнай і польска-савецкай войнаў, копіі дыпламаў

урачоў, пасведчанняў акушэрак, атэстаты і копіі атэстатаў медыцынскіх работнікаў, пашпарты рэпатрыянтаў, копіі пасведчанняў асобы жыхароў памежнай зоны, праектныя матэрыялы (планы, праекты і эскізы праектаў зямель вёсак, маёнткаў, сядзіб, фальваркаў, лясных угоддзяў).

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 495

Назва: Дунілавіцкае павятовае староства
Дуниловичское поветовое староство

Перыяд: 1921–1939

Памеры: 2 вопісы, 51 адз. зах.

Гісторыя фонду: 1950-я гг. – праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў фонду, складзены і дапоўнены вопіс 1; перададзены дакументы (ведамасці на выдачу зарплаты служачым аддзела грамадскага здароўя Дунілавіцкага староства і інш.) з Цэнтральнага дзяржаўнага архіва Міністэрства ўнутраных спраў Літоўскай ССР (г. Вільня), складзены вопіс 2.

Змест: вопіс 1 – перапіска з Міністэрствам сельскай гаспадаркі II Польскай Рэспублікі, павятовымі староствамі адносна памежнай зоны (аб устаноўцы памежных слупоў, пракладванні тэлеграфнай сувязі і інш.), уліку закупленай у СССР гарбарнай сыравіны, пратаколы пасяджэнняў Тумілавіцкай гміннай управы, матэрыялы аб правядзенні землеўпарадкавальных работ, журнал рэгістрацыі выдадзеных пасведчанняў асобы ў 1921 г. і інш.; вопіс 2 – дакументы аб расходах Дунілавіцкага павятовага староства ў 1923 г. (ведамасці на выдачу зарплаты работнікам аддзела грамадскага здароўя, выпіскі з журналаў уліку расходаў і інш.).

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за перыяд 1921–1930 гг., 29 адз. зах.; вопіс 2 за 1923 г., 22 адз. зах. Загалоначныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно, op.cit.; Документы по истории и культуре евреев, op.cit.*

Заўвагі: ёсць анкетныя даныя служачых і работнікаў Браслаўскай і Докшыцкай гмін, спісы насельніцтва памежнай зоны, праектныя матэрыялы (планы, праекты і эскізы праектаў зямель населеных пунктаў, маёнткаў, сядзіб, урочышчаў, зямельных участкаў, лясных угоддзяў).

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 59

Назва: Маладзечанскае павятовае староства
Молодечненское поветовое староство

Перыяд: 1921–1939

Памеры: 1 вопіс, 666 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1952 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў фонду, складзены вопіс; 1954 г. – удасканаленне навукова-тэхнічнай апрацоўкі дакументаў (нумарацыя лістоў і інш.); 1955 г. – ўключана дадаткова 8 спраў.

Змест: справы аб продажы зямельных участкаў маёнткаў, сядзіб і лясных угоддзяў лясніцтваў, размежаванні зямель вёсак, перасяленні сялян на хутары, ліквідацыі сервітутаў, выдачы дазволаў на высечку лесу, рэестры размежавання зямель (з алфавітным паказальнікам) землеўладанняў, маёнткаў, мястэчак, вёсак, лясніцтваў, царкоўных зямель, зямель каля дзяржаўнай польска-савецкай мяжы, перапіска з дырэкцыяй дзяржаўных лясоў, праўленнямі гмін аб будаўніцтве запруд на рэках і інш.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за перыяд 1921–1939 гг., 666 адз. зах. Прадмова, структурна-храналагічны паказальнік (па гмінах), загаловачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Документы по истории православной церкви на Беларуси XVIII–XX вв.*, op.cit.; *Документы по истории и культуре евреев*, op.cit.

Заўвагі: ёсць асабовыя справы інжынераў, картаграфічныя дакументы і праектныя матэрыялы (карты і праекты карт Маладзечанскага павета, планы памежных зямель, планы, праекты, эскізы праектаў зямель мястэчак, вёсак, лясніцтваў, маёнткаў, сядзіб і ўрочышчаў, будаўніцтва будынкаў дзяржаўных устаноў і ведамасных жылых дамоў).

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 2

Назва: Пастаўскае павятовае староства
Поставское поветовое староство

Перыяд: 1919–1939

Памеры: 2 вопісы, 907 адз. зах.

Гісторыя фонду: да 1954 г. – праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў фонду; 1954 г. – складзены вопісы; 2010 г. – удасканаленне навукова-тэхнічнай апрацоўкі, перадрукаваны вопісы.

Змест: вопіс 1 – цыркуляры, інструкцыі, указанні, загады і распараджэнні Міністэрстваў вайсковых спраў, унутраных спраў, сельскай гаспадаркі і зямельных рэформаў II Польскай Рэспублікі, Навагрудскага і Віленскага ваяводскага ўпраўленняў, праекты бюджэтаў Пастаўскага староства і журналы кантролю за іх выкананнем, перапіска з ваяводскім

упраўленнем, управамі гмін Пастаўскага павета, органамі польскай дзяржаўнай паліцыі і іншымі дзяржаўнымі ўстановамі, органамі самакіравання, справаздачы аб маральна-палітычнай сітуацыі на тэрыторыі Пастаўскага павета, матэрыялы аб правядзенні выбараў у Сейм і Сенат, прызыве ў польскую армію, сацыяльнай дапамозе сем'ям ваеннаслужачых і інвалідам вайны, рэгістрацыі грамадзян, замежнікаў, наглядае за імі і высяленні з Польшчы, вопісы маёнткаў, фальваркаў, матэрыялы аб парцэляцыі зямель, перасяленні сялян на хутары, ліквідацыі сервітутаў, куплі-продажы зямельных участкаў, размежаванні зямель, правядзенні землеўпарадкавальных работ, устанаўленні права ўласнасці на землеўладанне, арэндзе зямельных участкаў, перадачы ў арэнду возера Нарач (спр. 1), статыстычныя звесткі аб колькасці зямлі, пасяўных плошчаў, колькасці прамысловых прадпрыемстваў, маёнткаў, населеных пунктаў, матэрыялы аб рэгуляванні цэн на прамысловыя і харчовыя тавары, выдачы пазыкі ваенным асаднікам, арганізацыі ветэрынарнага абслугоўвання насельніцтва і барацьбе з інфекцыйнымі захворваннямі жывёлы, нелегальным пераходзе дзяржаўнай польска-савецкай мяжы, аб крымінальных і палітычных злачынствах, дзейнасці грамадскіх арганізацый, надзяленні зямлёй ваенных і цывільных асаднікаў, пратаколы пасяджэнняў Пастаўскага павятовага камітэта па надзяленні зямлёй, допытаў грамадзян і замежнікаў, заявы грамадзян аб атрыманні пасведчанняў асобы, польскіх і замежных пашпартоў, пропускаў для гандлю ў памежнай зоне, аб адкрыцці рамесніцкіх майстэрняў і крам, атрыманні пазыкі, насення, сельскагаспадарчага інвентару, будаўнічых матэрыялаў, аб дазvole на лоўлю рыбы ў азёрах, ведамасці на выдачу зарплаты супрацоўнікам староства і інш.; вопіс 2 – рэестры размежавання зямель землеўладанняў, планы, праекты і эскізы зямель населеных пунктаў.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за перыяд 1921–1939 г., 428 адз. зах.; вопіс 2 за перыяд 1919–1939 г., 479 адз. зах. Прадмова, агульны паказальнік, структурна-храналагічны паказальнік, геаграфічны паказальнік, загаловачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, *op.cit.*; *Документы по истории православной церкви на Беларуси XVIII–XX вв.*, *op.cit.*; *Документы по истории и культуре евреев в архивах Беларуси*, *op.cit.*

Заўвагі: ёсць асабовыя справы інвалідаў вайны, спісы гмін, населеных пунктаў, маёнткаў, выбаршчыкаў, рэпатрыянтаў, інтэрніраваных, замежнікаў,

рэзервістаў, асаднікаў, уладальнікаў зямельных участкаў, праектныя матэрыялы (планы маёнткаў, зямельных участкаў) і інш.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 171

Назва: Свенцянскае павятовае староства
Свенцянское поветовое староство

Перыяд: 1921–1939

Памеры: 1 вопіс, 583 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1952 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў фонду, складзены вопіс.

Змест: справы аб размежаванні зямель, перасяленні сялян на хутары, куплі-продажы зямельнага ўчастка Падбярэзскага надлясніцтва, ліквідацыі сервітутаў, матэрыялы аб правядзенні землеўпарадкавальных работ, рэестры размежавання зямель землеўладанняў (з алфавітным паказальнікам) і інш.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за перыяд 1921–1939 гг., 583 адз. зах. Прадмова, структурна-храналагічны паказальнік (па гмінах), загаловачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Документы по истории и культуре евреев*, op.cit.

Заўвагі: ёсць праектныя матэрыялы (планы, праекты і эскізы праектаў зямель вёсак, маёнткаў, лясных ўгоддзяў, участкаў пашы і інш.).

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 382

Назва: Начальнік 1-га раёну Ашмянскага павету, мястэчка Жупраны
Начальник 1-го района Ошмянского повета, местечко Жупраны

Перыяд: 1919–1923

Памеры: 1 вопіс, 54 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1952 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 1990-я гг. – перадача на адкрытае захоўванне дакументаў фонду ў выніку рассакрэчвання.

Змест: цыркуляры, загады, указанні, распараджэнні, інструкцыі Міністэрстваў унутраных спраў, пошт і тэлеграфаў II Польскай Рэспублікі, Грамадзянскага кіравання ўсходніх зямель, Генеральнага камісара ўсходніх зямель, Ашмянскага павятовага староства аб правядзенні выбараў у Сейм і Сенат, аб уліку ўроні, нанесенага гаспадаркам баявымі дзеяннямі падчас Першай сусветнай і польска-савецкай войнаў, аб зборы падаткаў,

працы начальнікаў раёнаў, вышуку і высяленні за межы Польскай дзяржавы асоб, якіх западозрылі ў камуністычнай, шпіёнскай дзейнасці, вышуку асоб, што ўчынілі крымінальныя злачынствы, увядзенні ваенна-палявых судов, аб прызыве ў польскую армію і наборы добраахвотнікаў, барацьбе з інфекцыйнымі захворваннямі і інш., перапіска з Ашмянскім павятовым староствам, гміннымі праўленнямі, начальнікамі раёнаў, органамі паліцыі, пратаколы пасяджэнняў гмінных рад, агульных сходаў грамадзян, сходаў солтысаў, допытаў рэпатрыянтаў, грамадзян пры расследаванні крымінальных злачынстваў, вобыскаў грамадзян, вынікаў праверкі добранадзейнасці прызыўнікоў, данясенні аб злачынствах, справаздачы аб маральна-палітычнай сітуацыі на тэрыторыі раёна, касавае кніга, журналы і кнігі рэгістрацыі рэпатрыянтаў, асоб, якія былі пад наглядом паліцыі, заявы грамадзян аб прыёме на працу, на атрыманне даведак аб добранадзейнасці, пасведчанняў асобы, пропускаў для праезду ў іншыя раёны Польскай дзяржавы, дазвалаў на права гандлю, аб вызваленні ад падаткаў, ведамасці на выдачу зарплаты служачым і інш.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за перыяд 1919–1923 гг., 54 адз. зах. Загалавачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, *op.cit.*; *Документы по истории православной церкви на Беларуси XVIII–XX вв.*, *op.cit.*; *Документы по истории и культуре*, *op.cit.*

Заўвагі: ёсць спісы членаў гмінных упраў і радаў, войтаў, солтысаў, паліцэйскіх, асоб, якія ўхіляліся ад вайскавай павіннасці, дэзерціраў, населеных пунктаў, маёнткаў, школ, цэркваў, гістарычных помнікаў.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 383

Назва: Начальнік 2-га раёну Ашмянскага павету, г. Сморгонь
Начальнік 2-го района Ошмянского повета, г. Сморгонь

Перыяд: 1919–1922

Памеры: 1 вопіс у 2 тамах, 18 адз. зах.

Гісторыя фонду: 1952 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 1954 г. – удасканаленне вопісу (нумарацыя лістоў, падшыўка); 1990-я гг. – перадача на адкрытае захоўванне дакументаў фонду ў выніку расакрэчвання.

Змест: цыркуляры, указанні, распараджэнні, інструкцыі Міністэрства ўнутраных спраў II Польскай Рэспублікі, Генеральнага камісара ўсходніх зямель, Ашмянскага павятовага староства аб правядзенні выбараў

у Сейм, падаткаабкладанні насельніцтва, стварэнні і рэгістрацыі таварыстваў, ахове чыгунак, будаўніцтве і рамонце дарог і інш., пратаколы пасяджэнняў гмінных рад і агульных сходаў солтысаў, перапіска начальніка 2-га раёна Ашмянскага павета з павятовым староствам, гміннымі праўленнямі, органамі паліцыі аб рэгістрацыі добраахвотных таварыстваў, правядзенні прызыву ў польскую армію, па фінансавых пытаннях і інш., рапарты аб маральна-палітычным становішчы ў раёне, кніга інспектарскіх праверак работы начальніка раёна, вышуковыя лісты на дэзерціраў, заявы грамадзян аб арэндзе зямлі, вяртанні асабістай маёмасці і інш.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за перыяд 1919–1922 гг., 18 адз. зах. Загалавачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Документы по истории и культуре евреев*, op.cit.

Заўвагі: ёсць спісы прызыўнікоў.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 383

Назва: Начальник 3-го раёну Ашмянскага павету, мястэчка Гальшаны
Начальник 3-го района Ошмянского повета, местечко Гольшаны

Перыяд: 1920–1922

Памеры: 1 вопіс у 2 тамах, 22 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1952 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 1954 г. – удасканаленне вопісу (нумарацыя лістоў, падшыўка); 1990-я гг. – перадача на адкрытае захоўванне дакументаў фонду ў выніку рассакрэчвання.

Змест: загады, указанні, распараджэнні Ашмянскага павятовага староста аб правядзенні выбараў, наглядзе за дзейнасцю добраахвотных таварыстваў, прызыве ў польскую армію, аказанні дапамогі сем'ям вайскоўцаў, барацьбе з дэзерцірствам, выдачы грамадзянам замежных пашпартоў і інш., пратаколы пасяджэнняў гмінных рад і агульных сходаў солтысаў, касавая кніга, перапіска начальніка 3-га раёна Ашмянскага павета з павятовым староствам, гміннымі праўленнямі, органамі паліцыі аб падаткаабкладанні, ахове ваенных трафeyaў, рэгістрацыі замежнікаў і інш., заявы грамадзян аб прыёме на працу, арэндзе зямлі, вяртанні асабістай маёмасці, атрыманні дазвонаў на выезд за мяжу, пасведчанняў асобы для выезду і інш.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за перыяд 1920–1922 гг., 22 адз. зах. Загалавачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно, op.cit.; Документы по истории и культуре, op.cit.*

Заўвагі: ёсць спісы солтысаў, медыцынскіх работнікаў, прызыўнікоў, замежнікаў, школ.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 385

Назва: Начальнік 6-га раёну Ашмянскага павету, мястэчка Гальшаны
Начальник 6-го района Ошмянского повета, местечко Гольшаны

Перыяд: 1919–1921

Памеры: 1 вопіс, 16 адз. зах.

Гісторыя фонду: Праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс.

Змест: цыркуляры, загады, указанні, распараджэнні Грамадзянскага кіравання ўсходніх зямель, начальніка Віленскай акругі, Ашмянскага павятовага староства аб падаткаабкладанні, увядзенні ваенна-палявых судаў, пастаўцы коней для польскай арміі, наглядзе за замежнікамі, выдачы дазвонаў грамадзянам на нашэнне агнястрэльнай зброі і інш., пратаколы пасяджэнняў гмінных рад і допытаў грамадзян, перапіска начальніка 6-га раёна Ашмянскага павета з павятовым староствам, органамі паліцыі, судовымі органамі па асабовым складзе, аб рэгістрацыі ўронку ад баявых дзеянняў Першай сусветнай і польска-савецкай войнаў, вяртанні маёмасці і жывёлы, страчаных падчас вайны, вышуку асоб, якія ўхіляліся ад вайскавай павіннасці, і інш., данясенні з участкаў жандармерыі аб маральна-палітычным становішчы на тэрыторыі раёна, скаргі грамадзян на дзеянні солтысаў, заявы грамадзян аб прыёме на працу, вяртанні маёмасці і жывёлы, страчанай падчас вайны, і інш.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за перыяд 1919–1921 гг., 16 адз. зах. Загалоўныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно, op.cit.; Документы по истории и культуре евреев, op.cit.*

Заўвагі: ёсць спісы членаў гмінных рад, солтысаў, пералік населеных пунктаў і інш.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 463

Назва: Начальнік 1-га раёну Браслаўскага павету, в. Слабодка
Начальник 1-го района Браславского повета, д. Слободка

Перыяд: 1920–1922

Памеры: 1 вопіс, 14 адз. зах.

Гісторыя фонду: праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў; 2011 г. – складзены вопіс.

Змест: цыркуляры, загады, распараджэнні Міністэрстваў унутраных спраў, сельскай гаспадаркі, грамадскіх работ II Польскай Рэспублікі, Навагрудскага ваяводскага ўпраўлення, Браслаўскага павятовага староства, перапіска начальніка 1-га раёна Браслаўскага павета з ваяводскім упраўленнем, гміннымі праўленнямі аб правядзенні выбараў у Сейм і Сенат, кантролі дзейнасці грамадскіх арганізацый, парадку прапіскі замежных грамадзян, перасяленні замежнікаў, выдзяленні сродкаў на будаўніцтва і рамонт дарог, выдачы грамадзянам пашпартоў і інш., пратаколы пасяджэнняў гмінных рад, агульных сходаў жыхароў раёна, справаздачы гмінных праўленняў аб грашовых расходах, заявы сялян аб матэрыяльнай дапамозе і інш.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за перыяд 1920–1922 гг., 14 адз. зах. Загалавачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Документы по истории и культуре евреев*, op.cit.

Заўвагі: ёсць спісы членаў гміннай рады, гандляроў, уладальнікаў млыноў, настаўнікаў, дэзерціраў, расійскіх падданных.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 464

Назва: Начальнік 2-га раёну Браслаўскага павету, мястэчка Опса
Начальнік 2-го района Браславского повета, местечко Опса

Перыяд: 1920–1924

Памеры: 1 вопіс, 21 адз. зах.

Гісторыя фонду: да 1954 г. дакументы фонду захоўваліся ў Дзяржаўным архіве Полацкай вобласці (г. Полацк); 1955 г. – праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 1990-я гг. – перадача на адкрытае захоўванне дакументаў фонду ў выніку расакрэчвання; 2010 г. – перадрукаваны вопіс.

Змест: цыркуляры, пастановы, загады, указанні Міністэрстваў унутраных спраў, фінансаў II Польскай Рэспублікі, ўпраўлення прыфрантавых і этапных зямель, дэлегата Віленскага акруговага ўпраўлення аб арганізацыі раёнаў, барацьбе з антыдзяржаўнай, шпіёнскай дзейнасцю, наглядзе за правядзеннем выбараў 1922 г., пошуку грамадзян, якія зніклі падчас вайны, і інш., пратаколы агульных сходаў і пасяджэнняў

гмінных рад, агульных сходаў солтысаў, перапіска з дэлегатам Віленскага акруговага ўпраўлення, Браслаўскім павятовым староствам, гміннымі праўленнямі, органамі паліцыі, начальнікамі раёнаў аб правядзенні выбараў у Сейм, ахове межаў, барацьбе з крымінальнымі злачынствамі, рэгістрацыі дапрызыўнікоў, інвалідаў, парадку прапіскі замежнікаў, вышуку і высяленні расійскіх падданных і інш.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за перыяд 1920–1924 гг., 21 адз. зах. Загалавачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно, op.cit.; Документы по истории и культуре евреев, op.cit.*

Заўвагі: ёсць спісы выбарных прадстаўнікоў, добраахвотнікаў польскай арміі, буйных землеўладальнікаў, расійскіх падданных.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 466

Назва: Начальнік 2-га раёну Дзісенскага павету, г. Глыбокае
Начальник 2-го района Дисненского повета, г. Глубокое

Перыяд: 1919–1921

Памеры: 1 вопіс, 9 адз. зах.

Гісторыя фонду: да 1954 г. дакументы фонду захоўваліся ў Дзяржаўным архіве Полацкай вобласці (г. Полацк); праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў; 1977 г. – складзены вопіс; 1990-я гг. – перадача на адкрытае захоўванне дакументаў фонду ў выніку расакрэчвання; 2010 г. – перадрукаваны вопіс.

Змест: цыркуляры, распараджэнні Міністэрстваў унутраных і вайсковых спраў II Польскай Рэспублікі аб закрыцці рускіх, беларускіх школ, арганізацыі ветэрынарных пунктаў, уручэнні паштовых адпраўленняў, перапіска з Міністэрствам унутраных спраў, Грамадзянскім упраўленнем усходніх зямель, гміннымі праўленнямі аб стане і развіцці земляробства, жывёлагадоўлі, становішчы школ, рэквізіцыі ў насельніцтва харчавання і адзення для польскай арміі, рапарты аб здарэннях на тэрыторыі раёна, звесткі аб эпідэміялагічнай сітуацыі і інш.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за перыяд 1919–1921 гг., 9 адз. зах. Загалавачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно, op.cit.; Документы по истории и культуре евреев, op.cit.*

Заўвагі: ёсць спісы служачых староства і гмінных упраў, землеўладальнікаў, пералік крам і школ.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 467

Назва: Начальнік 3-га раёну Дзісенскага павету, мястэчка Шаркоўшчына
Начальник 3-го района Дисненского повета, местечко Шарковщина

Перыяд: 1921–1922

Памеры: 1 вопіс, 5 адз. зах.

Гісторыя фонду: да 1954 г. дакументы фонду захоўваліся ў Дзяржаўным архіве Полацкай вобласці (г.Полацк); 1955 г. – праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс.

Змест: перапіска начальніка 3-га раёна Дзісенскага павета з павятовым староствам, гміннымі праўленнямі па адміністрацыйна-гаспадарчых пытаннях, аб забеспячэнні польскай арміі фуражом, сенам і інш.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за перыяд 1921–1922 гг., 5 адз. зах. Загалавачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно, op.cit.*; *Документы по истории и культуре евреев, op.cit.*

Заўвагі: ёсць пералік населеных пунктаў і школ, спісы настаўнікаў, медыцынскіх работнікаў і ветэрынараў.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 468

Назва: Начальнік 4-га раёну Дзісенскага павету, мястэчка Мёры
Начальник 4-го района Дисненского повета, местечко Миоры

Перыяд: 1919–1921

Памеры: 1 вопіс, 13 адз. зах.

Гісторыя фонду: да 1954 г. дакументы фонду захоўваліся ў Дзяржаўным архіве Полацкай вобласці (г. Полацк); 1955 г. – праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 1990-я гг. – перадача на адкрытае захоўванне дакументаў фонду ў выніку рассакрэчвання; 2010 г. – перадрукаваны вопіс.

Змест: пратаколы пасяджэнняў Савета Міністраў II Польскай Рэспублікі і перапіска начальніка 4-га раёна Дзісенскага павета з Віленскім ваяводскім упраўленнем, Дзісенскім павятовым староствам, гміннымі праўленнямі па ўсіх пытаннях дзейнасці (спр. 11), журнал рэгістрацыі рэквізаванага ў насельніцтва збожжа, заявы грамадзян на атрыманне пашпартоў і пасведчанняў асобы, ведамасці на выдачу зарплаты служачым староства, гмінных праўленняў, паліцэйскім і інш.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за перыяд 1919–1921 гг., 13 адз. зах. Загалавачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Документы по истории и культуре евреев*, op.cit.

Заўвагі: ёсць спісы населеных пунктаў, насельніцтва, служачых гмін, войтаў, солтысаў, выбаршчыкаў, землеўладальнікаў.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 469

Назва: Начальнік 5-га раёну Дзісенскага павету, мястэчка Лужкі
Начальник 5-го района Дисненского повета, местечко Лужки

Перыяд: 1919–1921

Памеры: 1 вопіс, 12 адз. зах.

Гісторыя фонду: да 1954 г. дакументы фонду захоўваліся ў Дзяржаўным архіве Полацкай вобласці (г.Полацк); 1955 г. – праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 1990-я гг. – перадача на адкрытае захоўванне дакументаў фонду ў выніку расакрэчвання; 2010 г. – перадрукаваны вопіс.

Змест: цыркуляры, распараджэнні, інструкцыі Міністэрства ўнутраных спраў II Польскай Рэспублікі, Дзісенскага павятовага староства, перапіска з імі і гміннымі праўленнямі аб стане школ, адкрыцці прамысловых і гандлёвых прадпрыемстваў, самавольнай канфіскацыі польскімі вайскоўцамі ў насельніцтва прадуктаў харчавання, фуражу і жывёлы, па асабоваму складу і інш., каштарысы на ўтрыманне гмінных праўленняў, аб’явы аб пакараннях грамадзян за цяжкія крымінальныя злачынствы, статыстычныя звесткі аб колькасці маёнткаў, фальваркаў, наяўнасці жывёлы і інш.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за перыяд 1919–1921 гг., 12 адз. зах. Загалавачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Документы по истории православной церкви на Беларуси XVIII–XX вв.*, op.cit.; *Документы по истории и культуре евреев*, op.cit.

Заўвагі: ёсць спісы насельніцтва, падаткаплацельшчыкаў, вёсак, азёр, маёнткаў, фальваркаў, буйных землеўладальнікаў, гандляроў, служачых павятовага староства і гмінных праўленняў, войтаў, солтысаў, паліцэйскіх-пенсіянераў, пажарнікаў, царкоўнаслужыцеляў.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 386

Назва: Начальнік 1-га раёну Пастаўскага павету, мястэчка Варапаева
Начальник 1-го района Поставского повета, местечко Воропаево

Перыяд: 1919–1922

Памеры: 1 вопіс, 13 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1952 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 1954 г. – удасканаленне вопісу (нумарацыя лістоў, падшыўка).

Змест: цыркуляры, загады, указанні, распараджэнні Міністэрства ўнутраных спраў II Польскай Рэспублікі, Навагрудскага ваяводскага ўпраўлення, Дзісенскага павятовага староства аб дзейнасці ваенна-палявых судоў, падаткаабкладанні, наглядзе за дзейнасцю добраахвотных таварыстваў і рэпатрыянтаў, барацьбе з камуністычнай прапагандай, выдачы дазвонаў на нашэнне агнястрэльнай зброі, аказанні дапамогі дзецям і інш., пратаколы рэвізіі дзейнасці гмінных праўленняў, касавая кніга, перапіска з павятовым староствам, гміннымі праўленнямі аб адкрыцці і рамонце школ, справаздачы аб маральна-палітычным становішчы на тэрыторыі гмін, скаргі грамадзян на незаконныя дзеянні польскіх салдат, заявы грамадзян аб прыёме на працу, на атрыманне пасведчанняў асобы, аб выдачы дазвонаў на адкрыццё крам і нашэнне агнястрэльнай зброі, атрыманне пазыкі і інш., даведкі грамадзян на атрыманне пасведчанняў асобы і інш.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за перыяд 1919–1922 гг., 13 адз. зах. Загалоўныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Документы по истории и культуре евреев*, op.cit.

Заўвагі: ёсць спісы членаў гмінных упраў, асоб, у якіх канфіскавалі агнястрэльную зброю. У назве фонду няправільна ўказана геаграфічная прыналежнасць тэрыторыі 1-га раёна (мястэчка Варапаева) да Пастаўскага павета. На самой справе гэта быў Дзісенскі павет. Пастаўскі павет узнік толькі ў 1926 г.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 387

Назва: Начальнік 2-га раёну Пастаўскага павету, мястэчка Мядзель
Начальнік 2-го района Поставского повета, местечко Мядель

Перыяд: 1919–1922

Памеры: 1 вопіс, 10 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1952 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 1954 г. – удасканаленне вопісу (нумарацыя лістоў, падшыўка).

Змест: цыркуляры, указанні, распараджэнні Міністэрства ўнутраных спраў II Польскай Рэспублікі, Грамадзянскага кіравання ўсходніх зямель, Навагрудскага ваяводскага ўпраўлення, вайскавай экспазітуры аб барацьбе з антыдзяржаўнай, шпіёнскай дзейнасцю, аб канфіскацыі забароненай літаратуры, высяленні замежнікаў і інш., пратакол сходу начальнікаў раёнаў, перапіска з Дунілавіцкім павятовым староствам і гміннымі праўленнямі, справаздачы аб маральна-палітычным становішчы на тэрыторыі гмін, журнал рэгістрацыі пасведчанняў асобы грамадзян, заявы грамадзян аб прыёме на працу, выдачы дазволаў на адкрыццё крам і інш.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за перыяд 1919–1922 гг., 10 адз. зах. Загалавачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Документы по истории православной церкви на Беларуси XVIII–XX вв.*, op.cit.; *Документы по истории и культуре евреев*, op.cit.

Заўвагі: ёсць спісы членаў гмінных радаў, солтысаў, урачоў, фельчараў, грамадзян на атрыманне пашпартоў і пасведчанняў асобы. У назве фонду няправільна ўказана геаграфічная прыналежнасць тэрыторыі 2-га раёна (мястэчка Мядзел) да Пастаўскага павета. На самой справе гэта быў Дунілавіцкі павет. Пастаўскі павет узнік толькі ў 1926 г.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 388

Назва: Начальнік 3-га раёну Пастаўскага павету, мястэчка Докшыцы
Начальнік 3-го района Поставского повета, местечко Докшицы

Перыяд: 1920–1921

Памеры: 1 вопіс, 21 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1952 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 1954 г. – удасканаленне вопісу (нумарацыя лістоў, падшыўка).

Змест: указанні Дунілавіцкага павятовага староства аб падаткаабкладанні сялян, выдачы пасведчанняў асобы грамадзян, бюджэты гмінных праўленняў, касавае кніга за 1921 г., перапіска з павятовым староствам, гміннымі праўленнямі па асабоваму складу, аб адкрыцці школ (спр. 3), рапартаў начальніка раёна аб злоўжываннях польскіх салдат, журнал рэгістрацыі пасведчанняў асобы грамадзян, заявы грамадзян аб адкрыцці школ, на атрыманне пасведчанняў асобы, аб змяншэнні падаткаў і інш.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за перыяд 1919–1922 гг., 10 адз. зах.
Загалавачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Документы по истории и культуре евреев*, op.cit.

Заўвагі: ёсць спісы членаў гмінных упраў. У назве фонду няправільна ўказана геаграфічная прыналежнасць тэрыторыі 3-га раёна (мястэчка Докшыцы) да Пастаўскага павета. На самой справе гэта быў Дунілавіцкі павет. Пастаўскі павет узнік толькі ў 1926 г.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 366

Назва: Ашмянскі павятовы камунальны саюз
Ошмянский поветовый коммунальный союз

Перыяд: 1923

Памеры: 1 вопіс, 3 адз. зах.

Гісторыя фонду: 1952 г. – праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс.

Змест: праект бюджэта павятовага камунальнага саюза (г. Ашмяны) з дадаткам тлумачальных дакументаў.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за 1923 г., 3 адз. зах. Загалавачныя лісты.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 164

Назва: Павятовы саюз самакіравання Ашмянскага павятовага староства
Поветовый союз самоуправления Ошмянского поветового староства

Перыяд: 1931–1933

Памеры: 1 вопіс, 3 адз. зах.

Гісторыя фонду: праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў фонду, складзены вопіс.

Змест: рэестры стану дзяржаўных дарог (на ўчастках Беняконі–Ашмяны, Завельцы–Солы), ваяводскай дарогі (на ўчастку Ліпкі–Ашмяны).

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за перыяд 1931–1933 гг., 3 адз. зах.
Загалавачныя лісты.

Заўвагі: ёсць праектныя матэрыялы (праекты, чарцяжы, схемы дарог і інш.).

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 163

Назва: Павятовы саюз самакіравання Вілейскага павятовага староства
Поветовый союз самоуправления Вилейского поветового староства

Перыяд: 1926–1937

Памеры: 1 вопіс, 90 адз. зах.

Гісторыя фонду: праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў фонду; 1953 г. – складзены вопіс.

Змест: выпіскі з пратаколаў пасяджэнняў Вязынскай гміннай рады, рэестры стану дзяржаўных, ваяводскіх, павятовых і гмінных дарог, матэрыялы аб праектаванні і планах будаўніцтва, рамонту дарог, мастоў, тунэляў (планы будаўніцтва моста праз раку Вілію, тыпавыя планы і пералікі будаўніцтва чыгуначных мастоў, будаўніцтва мастоў, маставых пралётаў праз рэкі Вілія, Ілія, Рыбчанка, Сервіч і Уша, пастаянных і часовых мастоў на дарогах, дадаткі да праекта моста праз раку Нарач (Нарачанка), апісанні тэрыторыі, прылеглай да дарог і мастоў праз рэкі Вілія і Удра (Удранка), пералікі будаўнічых матэрыялаў і інш.), правядзенні земляных работ на дарогах і інш.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за перыяд 1926–1937 гг., 90 адз. зах. Загалавачныя лісты.

Заўвагі: ёсць картаграфічныя дакументы і праектныя матэрыялы (карта Вілейскага павета, карты сеткі дарог Вілейскага павета, Будслаўскай, Вязынскай і Даўгінаўскай гмін, праекты, чарцяжы, схемы дарог, мастоў і інш.).

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 165

Назва: Павятовы саюз самакіравання Маладзечанскага павятовага староства
Поветовый союз самоуправления Молодечненского поветового староства

Перыяд: 1937–1938

Памеры: 1 вопіс, 21 адз. зах.

Гісторыя фонду: праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў фонду; 1953 г. – складзены вопіс.

Змест: справаздача аб выкананні бюджэта, план моста праз раку Уша ў Аляхновічах на павятовай дарозе Гарадок–Аляхновічы–Радашковічы, план моста праз раку Удра (Удранка) на ваяводскай дарозе Радашковічы–Ілля, план моста праз раку Уша на ваяводскай дарозе Хоўхлава–Гарадок–Краснае, планы і карты мастоў праз рэкі Бярэзіна, Вязінка, Гуйка, Іслач, Серабранка, Яршоўка (Яршуўка), праект будаўніцтва моста на ваяводскай дарозе Краснае–Шышкі.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за перыяд 1937–1938 гг., 21 адз. зах. Загалавачныя лісты.

Заўвагі: ёсць картаграфічныя дакументы і праектныя матэрыялы (карты Маладзечанскага павета, планы, праекты дарог, мастоў і інш.).

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 166

Назва: Павятовы Саюз самакіраваня Пастаўскага павятовага староства
Поветовый союз самоуправления Поставского поветового староства

Перыяд: 1931–1938

Памеры: 1 вопіс, 6 адз. зах.

Гісторыя фонду: праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў фонду, складзены вопіс.

Змест: рээстры стану дзяржаўных і павятовых дарог (на ўчастках Паставы-Дварчаны, Паставы-Вярэнькі, Кабыльнік (Нарач)-Вярэнькі, Свіраны-Рудашаны, Вялікая Ольса-Новы Двор), планы, праекты драўлянага моста праз раку Бірвета, яе профілі.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за перыяд 1931–1933, 1936–1938 гг., 6 адз. зах. Загалоначныя лісты.

Заўвагі: ёсць праектныя матэрыялы (планы, праекты, схемы дарог, мастоў і інш.).

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 51

Назва: Будслаўская гмінная ўправа Вілейскага павету
Будславское гминное правление Вилейского повета

Перыяд: 1926

Памеры: 1 вопіс, 1 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1947 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў фонду, складзены вопіс; 1968 г. – удасканаленне навукова-тэхнічнай апрацоўкі, перадрукаваны вопіс.

Змест: касавая справаздача аб выкананні бюджэта Будслаўскага гміннага праўлення.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за 1926 гг., 1 адз. зах. Загалоначныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно, op.cit.*

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 54

Назва: Вішнеўская гмінная ўправа Вілейскага павету
Вишневское гминное правление Вилейского повета

Перыяд: 1928–1933

Памеры: 1 вопіс, 3 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1947 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў фонду, складзены вопіс; 1968 г. – удасканаленне навукова-тэхнічнай апрацоўкі, перадрукаваны вопіс.

Змест: перапіска з Вілейскім павятовым староствам аб правядзенні выбараў солтысаў, месячныя справаздачы аб выкананні бюджэта гміннай управы.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за перыяд 1928–1933 гг., 3 адз. зах. Загаловачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно, op.cit.*

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 53

Назва: Войстамская гмінная ўправа Вілейскага павету
Войстомское гминное правление Вилейского повета

Перыяд: 1929–1936

Памеры: 1 вопіс, 2 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1947 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў фонду, складзены вопіс; 1968 г. – удасканаленне навукова-тэхнічнай апрацоўкі, перадрукаваны вопіс.

Змест: пратакол пасяджэння Войстамскага гміннага праўлення аб падзеле вёскі на хутары, матэрыялы аб солтысах гміны (анкеты).

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за 1921 гг., 1 адз. зах. Загаловачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно, op.cit.*

Заўвагі: ёсць анкеты солтысаў.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 236

Назва: Гальшанская гмінная ўправа Ашмянскага павету
Гольшанское гминное правление Ошмянского повета

Перыяд: 1928–1929

Памеры: 1 вопіс, 1 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1950 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 1969 г. – удасканаленне навукова-тэхнічнай апрацоўкі, перадрукаваны вопіс.

Змест: журнал рэгістрацыі выдачы грамадзянам Гальшанскай гміны пасведчанняў асобы, даведак аб месцапражыванні, сямейным становішчы і інш.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за перыяд 1928–1929 гг., 1 адз. зах. Загалавочныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно, op.cit.*

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 56

Назва: Жоснянская гмінная ўправа Пастаўскага павету
Жоснянское гминное правление Поставского повета

Перыяд: 1921–1938

Памеры: 2 вопісы, 78 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1953, 1955 гг. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопісы.

Змест: вопіс 1 – цыркуляры, пастановы, распараджэнні, указанні Савета Міністраў II Польскай Рэспублікі, Міністэрстваў унутраных спраў, сельскай гаспадаркі, фінансаў, Віленскага ваяводскага ўпраўлення, Пастаўскага павятовага староства, планы працы, бюджэты гміннай управы і справаздачы аб іх выкананні, пратаколы пасяджэнняў гміннай рады, з’езда і сходаў войтаў, сакратароў гмін, агульных сходаў сялян, пасяджэнняў гміннага камітэта дапамогі земляробам, допытаў сведак пры вызначэнні месцапражывання грамадзян, спагнанні падатковай запазычанасці, касавыя кнігі гміннага праўлення, журналы ўліку выплаты дзяржаўных падаткаў, перапіска з Дунілавіцкім і Пастаўскім староствамі, Пастаўскім павятовым соймакам, пракуратурай, фінансавай палатай, судовымі органамі, справаздача аб гаспадарчым і грамадска-палітычным становішчы гміны, матэрыялы аб правядзенні выбараў гміннай рады, солтысаў, па фінансавых, зямельных пытаннях, аб зборы падаткаў з насельніцтва, рэгістрацыі прамысловых і гандлёвых прадпрыемстваў, мерах па барацьбе з беспрацоўем, арганізацыі гандлю, стане і дзейнасці школ, парадку адкрыцця беларускіх школ, сацыяльным забеспячэнні грамадзян, супрацьпажарнай бяспецы, ахове ваенных умацаванняў, прызыве ваеннаабавязаных у польскую армію, сацыяльнай падтрымцы сем’яў ваеннаслужачых і рэзервістаў, вышуку крымінальных злачынцаў, правядзенні статыстычнага ўліку сельскагаспадарчай прадукцыі, санітарным стане населеных пунктаў, барацьбе з інфекцыйнымі захворваннямі, справаздачы аб дзейнасці Віленскай рамеснай палаты, статыстычныя звесткі аб забяспечанасці

гаспадарак зямлёй, памеры пасяўных плошчаў, зарэзе жывёлы, колькасці лячэбных устаноў, заявы грамадзян аб выдачы даведак і пасведчанняў асобы, копіі даведак і пасведчанняў асобы грамадзян, выпіскі з метрычных кніг аб нараджэнні грамадзян, ведамасці на выдачу зарплаты супрацоўнікам праўлення, солтысам і інш.; вопіс 2 – перапіска з Дунілавіцкім павятовым староствам па адміністрацыйных, фінансавых, гаспадарчых, зямельных, падатковых пытаннях, статыстычныя звесткі аб колькасці лячэбных устаноў, сацыяльным забеспячэнні, дакументы аб дазvole на пабудову дамоў грамадзян, матэрыялы аб барацьбе з інфекцыйнымі захворваннямі, выпіскі з метрычных кніг аб нараджэнні жыхароў гміны і інш.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за 1923–1938 гг., 59 адз. зах.; вопіс 2 за перыяд 1921–1927 гг., 19 адз. зах. Загалоўныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.

Заўвагі: ёсць спісы членаў гміннай рады і работнікаў гміннага праўлення, старастаў вёсак, прадпрыемстваў, сялянскіх гаспадарак, рамеснікаў, застрахованых пабудоў сялян.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 109

Назва: Івянецкая гмінная ўправа Валожынскага павету

Ивенецкое гминное правление Воложинского повета

Перыяд: 1924–1928

Памеры: 2 вопісы, 2 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1948, 1952 гг. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопісы; 1968 г. – удасканаленне навукова-тэхнічнай апрацоўкі, перадрукаваны вопісы.

Змест: вопіс 1 – бюджэт Івянецкай гміны за 1927–1928 г.; вопіс 2 – ведамасць на выдачу зарплаты служачым і работнікам Івянецкага эпідэміялагічнага шпіталю, 1924 г.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за перыяд 1927–1928 гг., 1 адз. зах.; вопіс 2 за 1924. Загалоўныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 49

Назва: Іллінская гмінная ўправа Вілейскага павету

Ильинское гминное правление Вилейского повета

Перыяд: 1932–1937

Памеры: 1 вопіс, 1 адз. зах.

Гісторыя фонду: 1947 г. – праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў фонду, складзены вопіс.

Змест: матэрыялы на асобы, якія ўцяклі за мяжу, г. зн. з Польшчы ў Савецкі Саюз (анкеты, характарыстыкі).

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за перыяд 1932–1937 гг., 1 адз. зах. Загалоўачныя лісты.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 57

Назва: Кабыльніцкая гмінная ўправа Пастаўскага павету
Кобыльническое гминное правление Поставского повета

Перыяд: 1929–1937

Памеры: 1 вопіс, 18 адз. зах.

Гісторыя фонду: 1953 г. – праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс.

Змест: інструкцыі і ўказанні Савета Міністраў II Польскай Рэспублікі, Пастаўскага павятовага староства і павятовага школьнага інспектара, перапіска з Пастаўскім павятовым староствам і павятовай камендатурай дзяржаўнай паліцыі, Віленскім акруговым судом, пратаколы сходаў солтысаў гміны, матэрыялы аб правядзенні перапісу насельніцтва, арганізацыі збораў у фонд абароны Польшкай дзяржавы, мерах супрацьпажарнай бяспекі, стане школ, будаўніцтве і рамонце дарог, спагнанні падаткаў з насельніцтва, выдачы пазыкі грамадзянам, вызначэнні правоў уласнасці на маёмасць грамадзян, зацвярджэнні апекуноў над маёмасцю грамадзян, выдачы дазволаў на адкрыццё майстэрняў, страхаванні жылых і гаспадарчых пабудов, выкананні судовых прысудаў, правядзенні экскурсій, ведамасці на выдачу зарплаты служачым гміннай управы, грамадскім солтысам, рабочым-будаўнікам і інш.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за перыяд 1929–1938 гг., 18 адз. зах. Загалоўачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, [op.cit.](#)

Заўвагі: ёсць спісы служачых, рамеснікаў, спісы і пасведчанні немаёмных грамадзян, якія атрымалі насенне і хлеб за адпрацоўку на дарожным будаўніцтве.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 50

Назва: Куранецкая гмінная ўправа Вілейскага павету
Курунецкое гминное правление Вилейского повета

Перыяд: 1939

Памеры: 1 вопіс, 1 адз. зах.

Гісторыя фонду: 1947 г. – праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў фонду, складзены вопіс.

Змест: матэрыялы на асобы, якія ўцяклі за мяжу, г. зн. з Польшчы ў Савецкі Саюз (анкеты, характарыстыкі).

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за 1939 гг., 1 адз. зах. Загалоначныя лісты.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 52

Назва: Лучайская гмінная ўправа Пастаўскага павету
Лучайское гминное правление Поставского повета

Перыяд: 1921

Памеры: 1 вопіс, 1 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1947 г. – праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў фонду, складзены вопіс. 1968 г. – удасканаленне навукова-тэхнічнай апрацоўкі, перадрукаваны вопіс.

Змест: перапіска з Пастаўскім павятовым староствам аб здачы дзяржаўных паставак.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за 1921 гг., 1 адз. зах. Загалоначныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно, ор.сйт.*

Заўвагі: ёсць спісы крамаў.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 479

Назва: Лужкоўская гмінная ўправа Дзісенскага павету
Лужское гминное правление Дисненского повета

Перыяд: 1920

Памеры: 1 вопіс, 1 адз. зах.

Гісторыя фонду: да 1954 г. дакументы фонд захоўваліся ў Дзяржаўным архіве Полацкай вобласці (г. Полацк); 1955 г. – праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў у Дзяржаўным архіве Маладзечанскай вобласці (г. Маладзечна), складзены вопіс.

Змест: спісы насельніцтва Лужкоўскай гміны, 1920 г.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за 1920 г., 1 адз. зах. Загалавачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.

Заўвагі: ёсць спісы насельніцтва Лужкоўскай гміны за 1920 г.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 55

Назва: Мядзельская гмінная ўправа Пастаўскага павету
Мядельское гминное правление Поставского повета

Перыяд: 1922–1933

Памеры: 1 вопіс, 12 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1953 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 1984 г. – удасканаленне навукова-тэхнічнай апрацоўкі, каталагізацыя матэрыялаў.

Змест: цыркуляры, інструкцыі, указанні Міністэрства ўнутраных спраў II Польскай Рэспублікі, Віленскага ваяводскага ўпраўлення, Пастаўскага павятовага староства, пратаколы пасяджэнняў Мядзельскай гміннай рады, допытаў сведак пры вызначэнні месцапражывання грамадзян, заявы грамадзян аб прыёме на працу, ведамасці на выдачу зарплаты, матэрыялы аб дзейнасці Мядзельскага гміннага праўлення, падаткаабкладанні сялян, па крымінальных і палітычных справах – па абвінавачванні ў парушэнні ўстаноўленых правіл гандлю, нормаў санітарыі і інш., нелегальным пераходзе дзяржаўнай польска-савецкай мяжы, у антыдзяржаўнай прапагандзе і інш., закрыцці беларускіх школ, падтрыманні ў парадку і рамонце дарог, ацэнцы ўрону, нанесенага гаспадаркам падчас Першай сусветнай вайны, аб страхаванні пабудоў ад пажараў і інш.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за перыяд 1922–1933 г., 12 адз. зах. Загалавачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.

Заўвагі: ёсць спісы бежанцаў, нядоімшчыкаў.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 430

Назва: Рубяжэвіцкая гмінная ўправа Стоўбцаўскага павету
Рубежувичское гминное правление Столбцовского повета

Перыяд: 1928–1929

Памеры: 1 вопіс, 1 адз. зах.

Гісторыя фонду: 1952 г. – праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс.

Змест: бюджэт Рубяжэвіцкага гміннага праўлення.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за перыяд 1928–1929 гг., 1 адз. зах. Загалавачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно, op.cit.*

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 235

Назва: Хаценчыцкая гмінная ўправа Вілейскага павету
Хотенчицкое гминное правление Вилейского повета

Перыяд: 1937–1939

Памеры: 1 вопіс, 1 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1950 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 1969 г. – удасканаленне навукова-тэхнічнай апрацоўкі, перадрукаваны вопіс.

Змест: ведамасці на выдачу зарплаты служачым Хаценчыцкай гміннай управы, сезонным рабочым, перапіска з Віленскім аддзелам працы аб водпуску сродкаў на ўтрыманне рабочых і іншыя дакументы.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за перыяд 1937–1939 гг., 1 адз. зах. Загалавачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно, op.cit.*

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 58

Назва: Шэметаўская гмінная ўправа Свенцянскага павету
Шеметовское гминное правление Свентянского повета

Перыяд: 1924–1934

Памеры: 1 вопіс, 2 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1947 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 1968 г. – удасканаленне навукова-тэхнічнай апрацоўкі, перадрукаваны вопіс.

Змест: паведамленні жыхарам гміны аб выплаце дзяржаўных падаткаў, ведамасці на выдачу зарплаты і іншыя фінансавыя дакументы Шэметаўскай гміннай управы.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за перыяд 1924–1934 гг., 2 адз. зах. Загалавачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно, op.cit.*

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 494

Назва: Магістрат г. Дзісны Дзісенскага павету
Магістрат г. Дисны Дисненского повета

Перыяд: 1923

Памеры: 1 вопіс, 1 адз. зах.

Гісторыя фонду: праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў фонду; 1955 г. – складзены вопіс.

Змест: бюджэт магістрата г. Дзісна на 2-е паўгоддзе 1923 г.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за 1923 гг., 1 адз. зах. Загаловачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно, op.cit.*

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 438

Назва: Віленская ваяводская ўправа 1919–1939
Виленское воеводское управление 1919–1939

Перыяд: 1919–1939

Памеры: 2 вопісы, 6846 адз. зах.

Гісторыя фонду: да 1954 г. фонд захоўваўся ў Дзяржаўным архіве Полацкай вобласці, гарадскім дзяржаўным архіве ў г. Полацку, дзе праведзены навукова-тэхнічная апрацоўка і апісанне спраў. У 1954 г. фонд паступіў у Дзяржаўны архіў Маладзечанскай вобласці (г. Маладзечна), праведзена праверка стану і наяўнасці дакументальных матэрыялаў, складзены вопіс 1. У 1958 г. перададзена 1 справа ў навукова-даведачную бібліятэку архіва. У 1976 г. у фонд паступілі 134 справы з фонду Віленскага акруговага зямельнага ўпраўлення (ф. 439). У 1992–2001 гг. – складанне вопісу 2 і ўключэнне ў яго дакументаў Віленскага ваяводскага ўпраўлення, якія былі выяўлены ў ходзе перапрацоўкі вопісу спраў ф. 439. У 2002 г. – перапрацоўка вопісу 1 (рэдагаванне загаловаў спраў, удакладненне крайніх дат, выяўленне стану). У 2002–2013 гг. – удасканаленне навукова-тэхнічнай апрацоўкі дакументаў фонду. У 2007 г. – перададзены 8 спраў у фонд Дзісенскага павятовага камітэта па надзяленні зямлёй (ф. 472).

Змест: вопіс 1 – справы пастаяннага захоўвання за 1919–1939 гг. – цыркуляры, пастановы, распараджэнні і інструкцыі Савета Міністраў II Польшай

Рэспублікі, Міністэрства ўнутраных спраў, Міністэрства сельскай гаспадаркі і зямельных рэформаў, Вышэйшага Адміністрацыйнага трыбунала, Віленскага ваяводскага ўпраўлення, Віленскага акруговага зямельнага ўпраўлення, Вілейскага павятовага староства і Інспекцыі аховы лясоў, перапіска Грамадзянскага кіравання ўсходніх зямель з павятовымі старастамі (1919–1920 гг.), дакументы аб правядзенні зямельнай рэформы на тэрыторыі Віленскага ваяводства, матэрыялы аб надзяленні зямлёй ваенных асаднікаў, стане сельскай і лясной гаспадаркі ў паветах, правядзенні хутарызацыі, пераходзе маёнткаў ва ўласнасць Польскай дзяржавы, продажы дзяржаўных маёнткаў і зямельных участкаў, парцэляцыі зямель, ліквідацыі сервітутаў, правядзенні землеўпарадкавальных работ, дазvole на вырубку лесу і лоўлю рыбы, размеркаванні дзяржаўных і прыватных зямель, парцэляцыі і продажы былых царкоўных зямель, куплі-продажы землеўладанняў і зямельных участкаў, арэндзе зямлі, аб стане прыватных маёнткаў, ахове лясоў, арганізацыі аховы і нагляду за прыватнымі лясамі, арэндзе зямель у дзяржаўных маёнтках, аб землекарыстанні, аб правілах рыбалоўства, праекты бюджэтаў і бюджэты Віленскага ваяводскага ўпраўлення, гарадоў Вілейскага, Дзісенскага і Дунілавіцкага паветаў, перапіска з міністэрствамі, Віленскім акруговым зямельным упраўленнем, Віленскім акруговым судом, павятовымі староствамі і праўленнямі гмін па пытаннях прапіскі грамадзян і рэгістрацыі шлюбаў, аб дазvole будаўніцтва і адкрыцця дробных прыватных прадпрыемстваў, выдзяленні крэдытаў, па праблемах сельскай гаспадаркі, аб правядзенні і ходзе землеўпарадкавальных, меліярацыйных работ, аб куплі-продажы зямлі, размеркаванні дзяржаўных зямель, урэгуляванні спрэчных зямельных пытанняў, прызнанні права ўласнасці на зямлю і на лясныя ўгоддзі, аб наладжванні і развіцці рыбалоўства, дазvole ўзворванне лясных участкаў, арганізацыі сельскагаспадарчага кааператыўнага гандлю, аб падаткаабкладанні і інш., пратаколы пасяджэнняў Галоўнага зямельнага ўпраўлення ў Варшаве, Віленскай цэнтральнай зямельнай камісіі, апісанні прыватных маёнткаў і іх лясных гаспадарак, статыстычныя звесткі па сельскай і лясной гаспадарцы, геаграфічныя апісанні азёр і інш.; вопіс 2 – перапіска з Міністэрствам сельскай гаспадаркі і зямельных рэформаў II Польскай Рэспублікі аб правядзенні экзаменаў для кандыдатаў на пасады ў зямельных установах, пратаколы экзаменаў, дакументы аб праявядзенні зямельнай рэформы ў Віленскім ваяводстве, справы аб спагнанні арэнднай платы, дагаворы аб арэндзе зямлі, справы аб класіфікацыі зямель маёнткаў і іх ацэнцы, аб разліках за зямельныя ўчасткі, набытыя асаднікамі, аб выдзяленні пазыкі для

перасялення на хутары, ацэначныя ведамасці, заявы і іншыя дакументы аб выплаце і адтэрміноўцы аплаты за зямельныя ўчасткі, аб аплаце меліярацыйных і землеўпарадкавальных работ, справы аб продажы грамадзянам, асаднікам, школам і рэлігійным установам зямельных участкаў, справы аб парцэляцыі, хутарызацыі зямель, ліквідацыі сервітутаў, аб прызнанні права ўласнасці на зямлю, урэгуляванні спрэчных зямельных пытанняў, справы аб парцэляцыі, хутарызацыі зямель, аб устанаўленні межаў і абмеры зямельных участкаў падчас хутарызацыі, ліквідацыі сервітутаў і інш.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за перыяд 1920–1939 гг., 6441 адз. зах.; вопіс 2 за перыяд 1919–1939 гг., 405 адз.зах. Гісторыка-архіўная даведка, прадметны паказальнік, геаграфічны паказальнік (электронная аўтаматызаваная база даных), паказальнік фондавых уключэнняў, загаловачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Документы по истории православной церкви на Беларуси XVIII–XX вв.*, op.cit.

Заўвагі: ёсць асабовыя справы каморнікаў, ветэрынараў, спісы насельніцтва, служачых розных міністэрстваў II Польскай Рэспублікі, дзяржаўных устаноў Віленскага ваяводства, Віленскага ваяводскага ўпраўлення, акруговага і павятовых зямельных упраўленняў, рабочых, дзяржаўных, прыватных, безгаспадарных маёнткаў, буйных і дробных землеўладальнікаў, вёсак, сялян, якія перасяліліся на хутары, набылі зямлю ці атрымалі грашовую пазыку, ваенных і грамадзянскіх асаднікаў, каморнікаў, даўжнікоў па аплаце за землеўпарадкавальныя работы, падаткаплацельшчыкаў, праектныя матэрыялы (планы маёнткаў, зямельных участкаў, лясных угоддзяў, эксплікацыя зямель), выпіскі з актавых кніг па ўліку землеўладанняў.

2. Адмысловая адміністрацыя і кантралюючыя органы

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 265

Назва: Ашмянскае павятовае зямельнае ўпраўленне
Ошмянское поветовое земельное управление

Перыяд: 1920–1933

Памеры: 1 вопіс у 2 тамах, 387 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1951, 1954 гг. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс.

Змест: перапіска з Віленскім акруговым зямельным упраўленнем, справы аб правядзенні ці планах правядзення парцэляцыі зямель маёнткаў, перасяленні сялян на хутары, ліквідацыі сервітутаў, выдачы пазык сялянам і асаднікам, надзяленні зямлёй асаднікаў, куплі-продажы зямельных участкаў, продажы маёнтка з аўкцыёну, выдачы грамадзянам дазволаў на продаж землеўладанняў і зямельных участкаў, вызначэнні права ўласнасці на землеўладанні і зямельныя ўчасткі, рэестры размежавання зямель і інш.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за перыяд 1920–1933 гг., 387 адз. зах. Загалавачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно, ор.сіт.*

Заўвагі: ёсць спісы маёнткаў, сядзіб, вайсковых асаднікаў.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 440

Назва: Браслаўскае павятовае зямельнае ўпраўленне
Браславское поветовое земельное управление

Перыяд: 1921–1933

Памеры: 1 вопіс, 309 адз. зах.

Гісторыя фонду: да 1954 г. дакументы фонду захоўваліся ў Дзяржаўным архіве Полацкай вобласці (г. Полацк); 1951 г. – праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 1982 г. – правядзенне паадзінкавай каталагізацыі; 1990-я гг. -перадача на адкрытае захоўванне дакументаў фонду ў выніку рассакрэчвання.

Змест: матэрыялы аб куплі-продажы зямель дзяржаўных і прыватных маёнткаў, высяленні сялян на хутары, ліквідацыі сервітутаў, надзяленні

зямлёй асаднікаў, вызначэнні права ўласнасці грамадзян на зямельныя ўчасткі і інш.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за перыяд 1921–1933 гг., 309 адз. зах. Загалоўачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно, op.cit.*

Заўвагі: ёсць праектныя матэрыялы (планы, праекты планаў, эскізы і праекты эскізаў зямельных участкаў, маёнткаў і інш.).

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 297

Назва: Валожынскае павятовае зямельнае ўпраўленне
Воложинское поветовое земельное управление

Перыяд: 1923–1926

Памеры: 1 вопіс, 7 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1951 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 1969 г. – удасканаленне вопісу (нумарацыя лістоў, падшыўка).

Змест: матэрыялы аб размежаванні зямель сядзіб, ліквідацыі сервітутаў.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за перыяд 1923–1926 гг., 7 адз. зах. Загалоўачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно, op.cit.*

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 262

Назва: Вілейскае павятовае зямельнае ўпраўленне
Вилейское поветовое земельное управление

Перыяд: 1921–1933

Памеры: 1 вопіс у 2 тамах, 180 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1951, 1954 гг. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 1974 г. – удасканаленне вопісу (нумарацыя лістоў, падшыўка); 1984 г. – правядзенне паадзінкавай каталагізацыі.

Змест: распарджэнні, указанні Савета Міністраў II Польскай Рэспублікі, Навагрудскага акруговага зямельнага ўпраўлення, матэрыялы аб правядзенні парцэляцыі зямель, ліквідацыі сервітутаў, выдачы пазыкі ваенным асаднікам і сялянам, вызначэнні права ўласнасці на землеўладанні і зямельныя ўчасткі, выдзяленні зямлі асаднікам, куплі-продажы зямельных участкаў, перасяленні сялян на хутары, размежаванні зямель, арэндзе зямельных участкаў, перапіска

з Навагрудскім акруговым зямельным упраўленнем па арганізацыйна-адміністрацыйных пытаннях і інш.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за перыяд 1921–1933 гг., 180 адз. зах. Загалавачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно, op.cit.; Документы по истории православной церкви на Беларуси XVIII–XX вв., op.cit.*

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 296

Назва: Віленска-Ашмянскае павятовае зямельнае ўпраўленне
Виленско-Ошмянское поветовое земельное управление

Перыяд: 1921–1932

Памеры: 1 вопіс у 2 тамах, 59 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1951, 1954 гг. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 1969 г. – удасканаленне вопісу (нумарацыя лістоў, падшыўка); 1984 г. – правядзенне паадзінкавай каталагізацыі; 1990-я гг. – перадача на адкрытае захоўванне дакументаў фонду ў выніку расакрэчвання.

Змест: матэрыялы аб размежаванні зямель сядзіб, ліквідацыі сервітутаў.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за перыяд 1921–1932 гг., 59 адз. зах. Загалавачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно, op.cit.*

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 441

Назва: Дзісенскае павятовае зямельнае ўпраўленне
Дисненское поветовое земельное управление

Перыяд: 1920–1933

Памеры: 1 вопіс, 464 адз. зах.

Гісторыя фонду: да 1954 г. дакументы фонду захоўваліся ў Дзяржаўным архіве Полацкай вобласці (г. Полацк); 1951 г. – праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 1976 г. – дапаўненне вопісу; 1982 г. – правядзенне паадзінкавай каталагізацыі.

Змест: цыркуляры, пастановы, распараджэнні, інструкцыі Дзісенскага павятовага зямельнага ўпраўлення, павятовага камітэта па надзяленні зямлёй, касавае кніга, перапіска з гміннымі праўленнямі аб надзяленні зямлёй асаднікаў і наданні ім ільгот, вырашэнні спрэчных зямельных

пытанняў, выдачы дазволаў аб куплі зямлі, пратакол пасяджэнняў павятовага камітэта па надзяленні зямлёй, дакументы аб парцэляцыі зямель і ліквідацыі сервітутаў (пратаколы, заявы, спісы, рашэнні, дагаворы, рэестры размежавання зямель і інш.), каштарыс расходаў на ўтрыманне апарату зямельнага ўпраўлення, дакументы аб правядзенні землеўпарадкавальных работ пры перасяленні сялян на хутары, статыстычныя звесткі аб стане сельскай гаспадаркі, колькасці насельніцтва, матэрыялы аб прызнанні правоў грамадзян на куплю зямельных участкаў, аб куплі-продажы дзяржаўных і прыватнаўласніцкіх зямель, размеркаванні і продажы зямлі асаднікам, духавенству, малазямельным сялянам, вырашэнні спрэчак па зямельных пытаннях і падзеле атрыманай па спадчыне зямлі, заявы сялян, асаднікаў і інш.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за перыяд 1920–1933 гг., 464 адз. зах. Загалавачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Документы по истории православной церкви на Беларуси XVIII–XX вв.*, op.cit.; *Памяць: Гіст.-дак. хроніка Шаркаўшчынскага раёна*, Мінск 2004.

Заўвагі: ёсць спісы асаднікаў, дзяржаўных маёнткаў, праектныя матэрыялы (планы, праекты планаў, эскізы і праекты эскізаў зямельных участкаў, маёнткаў і інш.).

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 264

Назва: Маладзечанскае павятовае зямельнае ўпраўленне
Молодечненское поветовое земельное управление

Перыяд: 1921–1933

Памеры: 1 вопіс у 2 тамах, 191 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1951, 1954 гг. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 1974 г. – удасканаленне вопісу (нумарацыя лістоў, падшыўка); 1984 г. – правядзенне паадзінкавай каталагізацыі.

Змест: матэрыялы аб правядзенні парцэляцыі зямель, надзяленні зямлёй асаднікаў, перасяленні сялян на хутары, ліквідацыі сервітутаў, выдачы пазыкі сялянам, размежаванні зямель, арэндзе зямельных участкаў, выдачы грамадзянам дазволаў на куплю-продаж зямельных участкаў і высечку лесу, эканамічныя і геаграфічныя апісанні маёнткаў, журнал рэгістрацыі надзялення зямлёй асаднікаў і інш.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за перыяд 1921–1933 гг., 191 адз. зах. Загалавачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Документы по истории православной церкви на Беларуси XVIII–XX вв.*, op.cit.

Заўвагі: ёсць спісы асаднікаў.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 263

Назва: Пастаўскае павятовае зямельнае ўпраўленне
Поставское поветовое земельное управление

Перыяд: 1921–1934

Памеры: 1 вопіс у 2 тамах, 204 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1951, 1954 гг. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 1976 г. – дапаўненне вопісу; 1990-я гг. – перадача на адкрытае захоўванне дакументаў фонду ў выніку расскрэчвання.

Змест: справы аб правядзенні парцэляцыі зямель маёнткаў, надзяленні зямлёй асаднікаў, перасяленні сялян на хутары, ліквідацыі сервітутаў, выдзяленні пазыкі асаднікам і сялянам, арэндзе зямельных участкаў, выдачы грамадзянам дазволаў на продаж землеўладанняў, зямельных участкаў і высечку лесу, аб разглядзе скаргі на рашэнне Віленскай акруговай зямельнай камісіі, рэестры размежавання зямель і інш.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за перыяд 1921–1934 гг., 204 адз. зах. Загалавачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Документы по истории православной церкви на Беларуси XVIII–XX вв.*, op.cit.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 306

Назва: Свенцянскае павятовае зямельнае ўпраўленне
Свенцянское поветовое земельное управление

Перыяд: 1921–1933

Памеры: 1 вопіс, 22 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1951 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 1984 г. – правядзенне паадзінкавай каталагізацыі; 2001 г. – уключэнне ў вопіс 1 справы з ф. 439.

Змест: матэрыялы аб правядзенні парцэляцыі зямель, куплі-продажы зямельных участкаў, выдачы пазык сялянам, перасяленні сялян

на хутары, размежаванні зямель, ліквідацыі сервітутаў, выдачы грамадзянам дазволаў на продаж зямельных участкаў, вызначэнні права ўласнасці на зямельныя ўчасткі, маёнтак, аб устанаўленні нагляду за непрыдатнымі азёрамі на тэрыторыі Свянцянскага павета і інш.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за перыяд 1921–1933 гг., 22 адз. зах. Загалавачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно, op.cit.*

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 393

Назва: Віленскае акруговае зямельнае ўпраўленне
Виленское окружное земельное управление

Перыяд: 1919–1933

Памеры: 1 вопіс у 3 тамах, 7943 адз. зах.

Гісторыя фонду: Праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопісы; 1990-я гг. – перадача на адкрытае захоўванне дакументаў фонду ў выніку рассакрэчвання; 1997–2000 гг. – удасканаленне вопісаў.

Змест: цыркуляры, пастановы, распараджэнні, інструкцыі Прэзідэнта II Польскай Рэспублікі, Савета Міністраў II Польскай Рэспублікі, Міністэрстваў сельскай гаспадаркі і зямельных рэформаў, унутраных спраў, Галоўнага зямельнага ўпраўлення ў Варшаве, Віленскага акруговага зямельнага ўпраўлення, перапіска з павятовымі староствамі і зямельнымі ўпраўленнямі, рознымі ўстановамі па адміністрацыйна-гаспадарчых, зямельных, фінансавых і іншых пытаннях, фінансавыя справаздачы Віленскага акруговага зямельнага ўпраўлення, пратаколы пасяджэнняў Галоўнага зямельнага ўпраўлення, Віленскай ваяводскай рады, нарад супрацоўнікаў Віленскага ваяводскага ўпраўлення, Віленскага акруговага зямельнага ўпраўлення, пасяджэнняў камісіі зямельнага ўпраўлення па вызначэнні надбаўкі да зарплаты служачым за выкананне землеўпарадкавальных работ, пасяджэнняў павятовых камітэтаў па надзяленні зямлёй ваенных асаднаў, камісіі па класіфікацыі зямель і ацэнцы зямельных участкаў, пасяджэнняў праўлення Польшскага зямельнага банка і камісіі па вызначэнні коштаў на збожжавыя культуры, дзённік пасяджэнняў Віленскай акруговай зямельнай камісіі, выпіскі з пратаколаў сходаў сялян, якія перасяляліся на хутары, справаздачы аб дзейнасці акруговых зямельных упраўленняў Польшчы і Віленскага акруговага ўпраўлення дзяржаўнай маёмасці, аб арганізацыі і дзейнасці Ашмянскага, Браслаўскага, Маладзечанскага, Пастаўскага павятовых

зямельных упраўленняў, матэрыялы аб інвентарызацыі абаротнага фонду зямельнай рэформы, парцэляцыі зямель маёнткаў, па землеўпарадкаванні населеных пунктаў, правядзенні меліярацыйных работ, вызначэнні і выпраўленні межаў зямель вёсак, маёнткаў, перасяленні сялян на хутары, ліквідацыі сервітутаў, выдзяленні пазыкі сялянам пры высяленні на хутары, аб спагнанні арэнднай платы за зямельныя ўчасткі, надзяленні зямлёй ваенных асаднікаў, самавольнай высечцы лесу, наданні права на рыбалоўства ў рэках і азёрах, самавольным захопе прыватнаўласніцкіх, царкоўных і іншых зямель, каштарысы расходаў на правядзенне землеўпарадкавальных работ, справы аб класіфікацыі зямель, маёнткаў, фальваркаў, акты прыёму-перадачы маёнткаў, фальваркаў ва ўласнасць Польскай дзяржавы і аб куплі грамадзянамі зямельных участкаў, рэестры вымярэння і ацэнкі землеўладанняў, зямельных участкаў і маёнткаў, дакументы аб правядзенні землеўпарадкавальных работ (дагаворы, выпіскі актаў, праекты разлікаў і інш.), характарыстыкі маёнткаў, зямельных участкаў, геаграфічна-тапаграфічнае, юрыдычна-гістарычнае апісанне (1925 г.) возера Нарач (спр. 2531), выпіскі з іпатэчных кніг з апісаннем межаў, памераў землеўладанняў і інш.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за перыяд 1919–1933 гг. у 3 тамах, 7943 адз. зах.; вопіс 2, 35 адз. зах.; вопіс 3, 38 адз. зах.; вопіс 4, 7 адз. зах. Загалавочныя лісты, геаграфічны паказальнік.

Бібліяграфія: *Борьба трудящихся Западной Белоруссии за социальное и национальное освобождение*, op.cit.; *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Документы по истории православной церкви на Беларуси XVIII–XX вв.*, op.cit.

Заўвагі: ёсць асабовыя справы каморнікаў, практыкантаў, спісы памежных населеных пунктаў, членаў і кандыдатаў у члены Віленскай ваяводскай дысцыплінарнай камісіі, зямельных устаноў II Польскай Рэспублікі, супрацоўнікаў Галоўнага зямельнага ўпраўлення, служачых Віленскага акруговага зямельнага ўпраўлення, павятовых зямельных упраўленняў, слухачоў курсаў каморнікаў, землеўладальнікаў, якія мелі больш 100 га зямлі, спісы школ, гімназій, маёнткаў і фальваркаў Віленскага ваяводства, дзе праводзіліся землеўпарадкавальныя работы, маёнткаў былой Сярэдняй Літвы, дзяржаўных маёнткаў Пастаўскага павета, безгаспадарных маёнткаў, пералік зямель, якія адышлі да Польшчы і СССР пры правядзенні дэмаркацыі міждзяржаўнай мяжы, атэстаты, пасведчанні грамадзян, картаграфічныя дакументы і праектныя

матэрыялы (адміністрацыйная карта II Польшкай Рэспублікі, праекты планаў, эскізы і праекты эскізаў зямельных участкаў, маёнткаў і інш.).

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 269

Назва: Валожынскі павятовы камітэт надзялення зямлёй пры Валожынскім павятовым зямельным упраўленні
Воложинский поветовый надавчий комитет при Воложинском поветовом земельном управлении

Перыяд: 1926–1928

Памеры: 1 вопіс, 1 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1951 г. – праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс.

Змест: матэрыялы аб рэвіндыкацыі царкоўных зямель у в. Гарадзілава Валожынскага павета на карысьць Польшкай дзяржавы.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за перыяд 1926–1928 гг., 1 адз. зах. Загалоўачныя лісты.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 267

Назва: Вілейскі павятовы камітэт надзялення зямлёй пры Вілейскім павятовым зямельным упраўленні
Вилейский поветовый надавчий комитет при Вилейском поветовом земельном управлении

Перыяд: 1921–1933

Памеры: 1 вопіс у 2 тамах, 53 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1951, 1954 гг. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 1984 г. – правядзенне паадзінкавай каталагізацыі; 1990-я гг. – перадача на адкрытае захоўванне дакументаў фонду ў выніку расакрэчвання.

Змест: справы аб надзяленні зямлёй ваенных асаднікаў, перадачы ва ўласнасць Польшкай дзяржавы млына ў в. Старая Гута Вілейскага павета, прыватных землеўладанняў, маёнткаў, зямель праваслаўных прыходаў і парафій, памежных зямель каля дзяржаўнай польска-савецкай мяжы.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за перыяд 1921–1933 гг., 53 адз. зах. Загалоўачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Документы по истории православной церкви на Беларуси XVIII–XX вв.*, op.cit.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 472

Назва: Дзісенскі павятовы камітэт надзялення зямлёй (Камітэт па надзяленню зямлёй ваенных асаднікаў) пры Дзісенскім павятовым зямельным упраўленні
Дисненский поветовый надавчий комитет (Комитет по наделению землей военных осадников) при Дисненском поветовом земельном управлении

Перыяд: 1921–1931

Памеры: 1 вопіс, 16 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1955 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопісы; 2001 г. – паступленне 1 справы з фонду 439 у вопіс 1, аб'яднанне вопісаў 1 і 2.

Змест: пратаколы пасяджэння камітэта па надзяленні зямлёй асаднікаў Дзісенскага павета, перапіска і заявы аб надзяленні зямлёй асаднікаў і аказанні ім матэрыяльнай дапамогі, справы аб прыняцці ва ўласнасць Польскай дзяржавы зямель Пліскай гміны (з маёнтка Свіла, фальварка Дамброва), Докшыцкай гміны (царкоўных зямель фальварка Гняздзілава), гміны Празарокі (зямель фальварка Ткачэўшчына).

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за перыяд 1921–1931 гг., 16 адз. зах. Загалавачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Документы по истории православной церкви на Беларуси XVIII–XX вв.*, op.cit.

Заўвагі: ёсць спісы асаднікаў.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 266

Назва: Пастаўскі павятовы камітэт надзялення зямлёй пры Пастаўскім павятовым зямельным упраўленні
Поставский поветовый надавчий комитет при Поставском поветовом земельном управлении

Перыяд: 1921–1933

Памеры: 1 вопіс, 28 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1951 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс.

Змест: справы аб перадачы прыватных землеўладанняў, сядзіб, зямель праваслаўных прыходаў ва ўласнасць Польскай дзяржавы, аб надзяленні зямлёй ваенных, грамадзянскіх асаднікаў і інш.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за перыяд 1921–1933 гг., 28 адз. зах.
Загалавачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*,
ор.сiт.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 470

Назва: Браслаўскі павятовы камітэт зямельнай дапамогі Браслаўскага
павятовага староства
Браславский поветовый комитет земельной помощи Браславского
поветового староства

Перыяд: 1921–1922

Памеры: 1 вопіс, 3 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1955 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакумен-
таў, складзены вопіс.

Змест: заявы сялян населеных пунктаў Браслаўскага павета аб аказанні ім
матэрыяльнай дапамогі.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за перыяд 1921–1922 гг., 3 адз. зах.
Загалавачныя лісты.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 471

Назва: Дзісенскі павятовы камітэт зямельнай дапамогі Дзісенскага
павятовага староства
Дисненский поветовый комитет земельной помощи Дисненского
поветового староства

Перыяд: 1921

Памеры: 1 вопіс, 5 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1955 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакумен-
таў, складзены вопіс.

Змест: перапіска з Дзісенскім павятовым староствам, матэрыялы аб аказанні
матэрыяльнай дапамогі насельніцтву, выдзяленні ў пазыку насення
(заявы сялян і інш.)

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за 1921 г., 5 адз. зах. Загалавачныя
лісты.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 473

Назва: Дзяржаўнае бюро аднаўлення Браслаўскага павету
Государственное бюро восстановления Браславского повета

Перыяд: 1921–1924

Памеры: 1 вопіс, 21 адз. зах.

Гісторыя фонду: да 1954 г. дакументы фонду захоўваліся ў Дзяржаўным архіве Полацкай вобласці (г. Полацк); праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 2010 г. – перадрукаваны вопіс.

Змест: цыркуляры, пастановы і інструкцыі Савета Міністраў II Польскай Рэспублікі, Міністэрства грамадскіх работ, пратаколы пасяджэнняў бюро аднаўлення і камісіі па аказанні дапамогі насельніцтву Браслаўскага павета, перапіска з акруговай дырэкцыяй аднаўлення і гміннымі праўленнямі, журнал уліку маёмасці насельніцтва, знішчанай падчас Першай сусветнай вайны, касавая кніга, матэрыялы аб аказанні дапамогі насельніцтву і кампенсацыі ўрон, нанесенага гаспадаркам і грамадзянам баявымі дзеяннямі (заявы грамадзян, планы будаўніцтва дамоў і збудаванняў, акты на атрыманне крэдыту для аднаўлення пабудов і інш.).

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за перыяд 1921–1924 гг., 21 адз. зах. Загалавочныя лісты.

Заўвагі: ёсць спісы грамадзян, якія пацярпелі падчас Першай сусветнай вайны, праектныя матэрыялы (планы, чарцяжы дамоў).

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 350

Назва: Камісія па рэгістрацыі ваенных стратаў у Ашмянскім павеце Віленскай акруговай камісіі па рэгістрацыі ваенных стратаў
Комиссия по регистрации военных убытков на Ошмянский повет Виленской окружной комиссии по регистрации военных убытков

Перыяд: 1919–1923

Памеры: 1 вопіс, 8270 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1952 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 1959, 1962, 2006 гг. – дапаўненні вопісу; 1969 г. – удасканаленне вопісу (нумарацыя лістоў, падшыўка).

Змест: цыркуляры, распараджэнні і аб'явы Грамадзянскага кіравання ўсходніх зямель, пратаколы пасяджэнняў павятовай камісіі, перапіска з Цэнтральнай камісіяй па рэгістрацыі ваенных страт II Польскай Рэспублікі па адміністрацыйна-гаспадарчых пытаннях, асабоваму складу, рээвакуацыі маёмасці грамадзян з Савецкай Расіі, інструкцыя аб правядзенні рэгістрацыі ваенных страт, справаздачы аб рэгістрацыі шкоды, нанесенай гаспадарцы і грамадзянам Ашмянскага павета баявымі дзеяннямі падчас Першай сусветнай і польска-савецкай войнаў, матэрыялы па ўліку і кампенсацыі ваенных страт гаспадарцы павета

(кніга рэгістрацыі шкоды і інш.), заявы грамадзян аб кампенсацыі шкоды і атрыманні пазыкі за ўрон, нанесены іх гаспадаркам баявымі дзеяннямі, прэйскуранты цэн на жывёлу, прадукты харчавання і інш.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за перыяд 1919–1923 гг., 8270 адз. зах. Загалоўныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.

Заўвагі: ёсць спісы грамадзян, якія хадайнічалі аб атрыманні пазыкі за ўрон, нанесены падчас Першай сусветнай і польска-савецкай войнаў, гаспадарак, знішчаных баявымі дзеяннямі.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 475

Назва: Камісія па рэгістрацыі ваенных стратаў у Браслаўскім павеце
Комиссия по регистрации военных убытков на Браславский повет

Перыяд: 1920–1921

Памеры: 1 вопіс, 87 адз. зах.

Гісторыя фонду: да 1954 г. дакументы фонду захоўваліся ў Дзяржаўным архіве Полацкай вобласці (г. Полацк); праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 2010 г. – перадрукаваны вопіс.

Змест: матэрыялы па вызначэнні шкоды, нанесенай маёмасці насельніцтва Браслаўскага павета падчас баявых дзеянняў Першай сусветнай і польска-савецкай войнаў.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за перыяд 1920–1921 гг., 87 адз. зах. Загалоўныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 462

Назва: Камісія па рэгістрацыі ваенных стратаў у Дзісенскім павеце
Комиссия по регистрации военных убытков на Дисненский повет

Перыяд: 1920–1921

Памеры: 1 вопіс, 84 адз. зах.

Гісторыя фонду: да 1954 г. дакументы фонду захоўваліся ў Дзяржаўным архіве Полацкай вобласці (г. Полацк); 1952 г. – праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс.

Змест: матэрыялы па вызначэнні стратаў, нанесеных маёмасці насельніцтва Дзісенскага павета падчас баявых дзеянняў Першай сусветнай і польска-савецкай войнаў.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за перыяд 1920–1921 гг., 84 адз. зах. Загалавачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно, op.cit.*

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 461

Назва: Камісія па рэгістрацыі ваенных стратаў у Дунілавіцкім павеце
Комиссия по регистрации военных убытков на Дуниловичский повет

Перыяд: 1920–1921

Памеры: 1 вопіс, 21 адз. зах.

Гісторыя фонду: Праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў фонду; 1959 г. – складзены вопіс; 1969 г. – удасканаленне вопісу (нумарацыя лістоў, падшыўка); 1988 г. – дапаўненне вопісу.

Змест: матэрыялы па ўліку шкоды, нанесенай гаспадаркам сялян і грамадзянам Дунілавіцкага павета падчас баявых дзеянняў Першай сусветнай і польска-савецкай войнаў.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за перыяд 1920–1921 гг., 21 адз. зах. Загалавачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно, op.cit.*

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 474

Назва: Дзяржаўнае бюро аднаўлення Дзісенскага павету
Государственное бюро восстановления Дисненского повета

Перыяд: 1921–1923

Памеры: 1 вопіс, 3 адз. зах.

Гісторыя фонду: да 1954 г. дакументы фонду захоўваліся ў Дзяржаўным архіве Полацкай вобласці (г. Полацк); праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў; 1955 г. – складзены вопіс.

Змест: справы аб аказанні дапамогі будаўнічымі матэрыяламі насельніцтву Дзісенскага павета, якое пацярпела падчас Першай сусветнай вайны, перапіска з Дзісенскім павятовым староствам.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за перыяд 1921–1923 гг., 3 адз. зах. Загалавачныя лісты.

Заўвагі: ёсць спісы грамадзян, якія пацярпелі падчас Першай сусветнай вайны, праектныя матэрыялы (планы, чарцяжы дамоў).

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 547

Назва: Акруговая выбарчая камісія № 64 па выбарах у Сейм і Сенат (скліканне 1930 г.)
Округная избирательная комиссия №64 по выборам в Сейм и Сенат (созыва 1930 г.)

Перыяд: 1930

Памеры: 1 вопіс, 11 адз. зах.

Гісторыя фонду: да 1954 г. дакументы фонд захоўваліся ў Дзяржаўным архіве Полацкай вобласці (г.Полацк); 1957 г. – праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў у Дзяржаўным архіве Маладзечанскай вобласці (г. Маладзечна), складзены вопіс; 1958 г. – удасканаленне вопісу (нумарацыя лістоў, падшыўка).

Змест: спісы выбаршчыкаў (па выбарах у Сейм II Польскай Рэспублікі) Браслаўскага павета (Відзаўская, Опсаўская, Рымшанская, Слабодкаўская гміны; Мёрская, Новапагосцкая гміны – да 1926 г. у складзе Дзісенскага павета).

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за 1930 г., 11 адз. зах. Загалоўныя лісты, геаграфічны паказальнік (электронная аўтаматызаваная база даных).

Заўвагі: ёсць спісы выбаршчыкаў.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 480

Назва: Акруговая выбарчая камісія №48 па выбарах у Сейм і Сенат (скліканне 1935 г.)
Округная избирательная комиссия №48 по выборам в Сейм и Сенат (созыва 1935 г.)

Перыяд: 1935

Памеры: 1 вопіс, 210 адз. зах.

Гісторыя фонду: да 1954 г. дакументы фонду захоўваліся ў Дзяржаўным архіве Полацкай вобласці (г.Полацк); 1957 г. – праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў у Дзяржаўным архіве Маладзечанскай вобласці (г.Маладзечна), складзены вопіс; 1958, 2010 гг. – удасканаленне вопісу (нумарацыя лістоў, падшыўка).

Змест: спісы выбаршчыкаў (па выбарах у Сейм II Польскай Рэспублікі) Браслаўскага, Дзісенскага, Пастаўскага паветаў, спісы выбаршчыкаў

(па выбарах у Сенат II Польскай Рэспублікі) Браслаўскага, Пастаўскага паветаў.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за 1935 г., 210 адз. зах. Загаловачныя лісты, геаграфічны паказальнік (электронная аўтаматызаваная база даных).

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно, op.cit.; Документы по истории и культуре евреев, op.cit.*

Заўвагі: ёсць спісы выбаршчыкаў.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 393

Назва: Акруговая выбарчая камісія № 49 па выбарах у Сейм і Сенат (скліканне 1935 г.)

Округная избирательная комиссия №49 по выборам в сейм и сенат (созыва 1935 г.)

Перыяд: 1935

Памеры: 4 вопісаў, 126 адз. зах.

Гісторыя фонду: 1951, 1953 г. – праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопісы.

Змест: вопіс 1 – спісы выбаршчыкаў г.Вілейкі і Вілейскага павета; вопіс 2 – спісы выбаршчыкаў г.Маладзечна, Маладзечанскага павета (Беніцкая гміна – да 1927 г. у складзе Ашмянскага павета; Маладзечанская, Гарадоцкая, Красненская, Лебедзеўская, Палачанская, Радашковіцкая гміны – усе да 1927 г. у складзе Вілейскага павета; Ракаўская гміна – да 1927 г. у складзе Стаўбцоўскага павета); вопіс 3 – спісы выбаршчыкаў г. Ашмяны і Ашмянскага павета; вопіс 4 – спісы выбаршчыкаў г.Вілейкі, мястэчак Будслаў, Даўгінава, Куранец, Ілля, Вішнева, в.Касцяневічы.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1, 46 адз. зах.; вопіс 2, 35 адз. зах.; вопіс 3, 38 адз. зах.; вопіс 4, 7 адз. зах. Загаловачныя лісты, геаграфічны паказальнік (электронная аўтаматызаваная база даных).

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно, op.cit.; Документы по истории и культуре евреев, op.cit.*

Заўвагі: ёсць спісы выбаршчыкаў.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 396

Назва: Акруговая выбарчая камісія № 50 па выбарах у Сейм і Сенат (скліканне 1935 г.)

Округная избирательная комиссия № 50 по выборам в Сейм и Сенат
(созыва 1935 г.)

Перыяд: 1935

Памеры: 1 вопіс, 40 адз. зах.

Гісторыя фонду: 1953 г. – праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 1954 г. – удасканаленне вопісу (нумарацыя лістоў, падшыўка).

Змест: спісы выбаршчыкаў г. Валожына і Валожынскага павета.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за 1935 г., 40 адз. зах. Загалавачныя лісты, геаграфічны паказальнік (электронная аўтаматызаваная база даных).

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Документы по истории и культуре евреев*, op.cit.

Заўвагі: ёсць спісы выбаршчыкаў.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 480

Назва: Акруговая выбарчая камісія № 48 па выбарах у Сейм і Сенат (скліканне 1938 г.)

Округная избирательная комиссия №48 по выборам в Сейм и Сенат
(созыва 1938 г.)

Перыяд: 1938

Памеры: 1 вопіс, 234 адз. зах.

Гісторыя фонду: да 1954 г. дакументы фонду захоўваліся ў Дзяржаўным архіве Полацкай вобласці (г. Полацк); 1957 г. – праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў у Дзяржаўным архіве Маладзечанскай вобласці (г. Маладзечна), складзены вопіс; 1958 г. – удасканаленне вопісу (нумарацыя лістоў, падшыўка).

Змест: спісы выбаршчыкаў (па выбарах у Сейм II Польскай Рэспублікі) Браслаўскага, Дзісенскага, Пастаўскага паветаў, спісы выбаршчыкаў (па выбарах у Сенат II Польскай Рэспублікі) Браслаўскага павета.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за 1935 г., 40 адз. зах. Загалавачныя лісты, геаграфічны паказальнік (электронная аўтаматызаваная база даных).

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Документы по истории и культуре евреев*, op.cit.

Заўвагі: ёсць спісы выбаршчыкаў.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 392

Назва: Акруговая выбарчая камісія № 49 па выбарах у Сейм і Сенат (скліканне 1938 г.)

Округная избирательная комиссия №49 по выборам в сейм и сенат (созыва 1938 г.)

Перыяд: 1938

Памеры: 6 вопісаў, 152 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1953 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопісы 1, 2, 3, 4, 6; 1969 г. – удасканаленне вопісу 6 (нумарацыя лістоў, падшыўка); 2004 г. – складзены вопіс 5.

Змест: вопіс 1 – спісы выбаршчыкаў г.Вілейкі і Вілейскага павета (па гмінах) матэрыялы аб размежаванні зямель сядзіб, ліквідацыі сервітутаў; вопіс 2 – спісы выбаршчыкаў г. Вілейкі, г. Маладзечна, Маладзечанскага павета (Беніцкая гміна – да 1927 г. у складзе Ашмянскага павета; Гарадоцкая, Красненская, Лебедзеўская гміны – усе да 1927 г. у складзе Вілейскага павета; Ракаўская гміна – да 1927 г. у складзе Стоўбцаўскага павета; мястэчкі Радашковічы, Ракаў), мястэчка Крэва Ашмянскага павета; вопіс 3 – спісы выбаршчыкаў г.Ашмяны і Ашмянскага павета; вопіс 4 – спісы выбаршчыкаў г. Вілейкі, мястэчак Будслаў, Даўгінава, Куранец, Ілля, Вішнева, Войстам; вопіс 5 – спісы выбаршчыкаў Маладзечанскага павета; вопіс 6 – спісы выбаршчыкаў акругаў №№ 1–5.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1, 56 адз. зах.; вопіс 2, 34 адз. зах.; вопіс 3, 43 адз. зах.; вопіс 4, 8 адз. зах.; вопіс 5, 6 адз. зах.; вопіс 6, 5 адз. зах. Загаловачныя лісты, геаграфічны паказальнік (электронная аўтаматызаваная база даных).

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно, op.cit.; Документы по истории и культуре евреев, op.cit.*

Заўвагі: ёсць спісы выбаршчыкаў.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 45

Назва: Агенцтва пошты і тэлеграфа Свенцянскага павету Віленскага ваяводства, мястэчка Свір

Агенство почты и телеграфа Свенцянского повета Виленского воеводства, местечко Свирь

Перыяд: 1929–1937

Памеры: 1 вопіс, 4 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1947 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 1968 г. – удасканаленне навукова-тэхнічнай апрацоўкі, перадрукаваны вопіс.

Змест: перапіска агенства з Віленскай акруговай дырэкцыяй пошт і тэлеграфу аб парадку аплаты за карыстанне тэлефонамі і тэлеграфам, статыстычныя справаздачы аб паштовых даходах (за перасылку пільмаў, пасылак, карыстанне тэлефонамі, пасыланне тэлеграм і інш.), рахункі аб выкарыстанні сродкаў на абсталяванне і забеспячэнне дзейнасці паштовага ўпраўлення ў мястэчку Свір.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за перыяд 1929–1937 гг., 4 адз. зах. Загалоўныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно, op.cit.*

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 46

Назва: Агенцтва пошты і тэлеграфа Свенцянскага павету Віленскага ваяводства, мястэчка Жукойні Страцкія
Агенство почты и телеграфа Свенцянского повета Виленского воеводства, местечко Жукойни Страцкие

Перыяд: 1926–1938

Памеры: 1 вопіс, 3 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1947 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 2007 г. – удасканаленне навукова-тэхнічнай апрацоўкі, перадрукаваны вопіс.

Змест: перапіска агенства з Віленскай акруговай дырэкцыяй пошт і тэлеграфу па фінансавых пытаннях, матэрыялы аб дазvole грамадзянам на выкарыстанне радыёпрыёмнікаў, указанні Віленскай акруговай дырэкцыі пошт і тэлеграфу паштовым аддзяленням аб парадку продажу радыёпрыёмнікаў, дзейнасці паштовых работнікаў падчас выбараў, складанні штомесячных матэрыяльных трэбаванняў і інш.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за перыяд 1926–1938 гг., 3 адз. зах. Загалоўныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно, op.cit.*

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 478

Назва: Школьны інспектарат Дзісенскага павета
Школьный инспекриат Дисненского повета

Перыяд: 1919–1920

Памеры: 1 вопіс, 4 адз. зах.

Гісторыя фонду: да 1954 г. дакументы фонду захоўваліся ў Дзяржаўным архіве Полацкай вобласці (г.Полацк); праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс.

Змест: матэрыялы аб працы настаўнікаў, заявы насельніцтва гміны Ёды, мястэчка Варапаева і польска-яўрэйскай школы аб адкрыцці школ і пачатку заняткаў, заявы настаўнікаў аб прыёме на працу.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за перыяд 1919–1920 гг., 4 адз. зах. Загаловачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно, op.cit.*

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 545

Назва: Браслаўская павятовая каса хворых
Браславская поветовая касса больных

Перыяд: 1931

Памеры: 1 вопіс, 9 адз. зах.

Гісторыя фонду: 1953 г. – праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 1954 г. – удасканаленне вопісу (нумарацыя лістоў, падшыўка).

Змест: бухгалтарскія дакументы Браслаўскай павятовай бальнічнай касы (ведамасці на выдачу зарплаты служачым і інш.) за кастрычнік-снежань 1931 г.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за 1931 г., 9 адз. зах. Загаловачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно, op.cit.*

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 517

Назва: Дзісенская павятовая апякунчая рада, г. Дзісна
Дисненский поветовый опекунский совет, г. Дисна

Перыяд: 1919–1920

Памеры: 1 вопіс, 1 адз. зах.

Гісторыя фонду: да 1954 г. дакументы фонду захоўваліся ў Дзяржаўным архіве Полацкай вобласці (г. Полацк); 1952 г. – праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс.

Змест: спісы, заявы аб прыняцці дзяцей у прытулак, каштарыс расходаў на ўтрыманне прытулка.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за перыяд 1919–1920 гг., 1 адз. зах.

Загалавочны ліст.

Заўвагі: ёсць спісы дзяцей прытулка.

3. Органы юстыцыі, суд, пракуратура

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 17

Назва: Гарадскі суд Ашмянскага павету, г. Ашмяны
Гродский суд Ошмянского повета, г. Ошмяны

Перыяд: 1932–1939

Памеры: 1 вопіс, 2 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1947 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс.

Змест: крымінальная справа (па абвінавачванні грамадзяніна ў знявазе паліцэйскага), грамадзянская справа (па іску аб вяртанні доўгу – жыта, бульбы).

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за перыяд 1936–1939 гг., 2 адз. зах. Загалавачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно, op.cit.*

Заўвагі: дакументы фондаўтваральніка маюць фрагментарны характар, прадстаўлены адзінкавымі справамі.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 95

Назва: Гарадскі суд Валожынскага павету, г. Валожын
Гродский суд Воложинского повета, г. Воложин

Перыяд: 1930–1933

Памеры: 2 вопісы, 2 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1948 і 1953 гг. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопісы.

Змест: вопіс 1 – крымінальная справа па абвінавачванні ў непадпарадкаванні ўладзе; вопіс 2 – копія пратакола міравога пасрэдняка 1-га ўчастка Мінскага павета ад 18.11.1872 г.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за 1933 г., 1 адз. зах.; вопіс 2 за 1930 г., 1 адз. зах. Загалавачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно, op.cit.; Документы по истории и культуре евреев, op.cit.*

Заўвагі: дакументы фондаўтваральніка маюць фрагментарны характар, прадстаўлены адзінкавымі справамі.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 16

Назва: Гарадскі суд Вілейскага павету, г. Вілейка
Гродский суд Вилейского повета, г. Вилейка

Перыяд: 1920–1937

Памеры: 3 вопісы, 759 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1952–1953 гг. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопісы; 1984 г. – правядзенне паадзінкавай каталагізацыі, перадрукаваны вопісы.

Змест: вопіс 1 – цыркуляры, указанні Міністэрстваў юстыцыі, фінансаў II Польскай Рэспублікі, Віленскага акруговага суда, перапіска Вілейскага гарадскога суда з Віленскім акруговым судом аб падзеле Вілейскага павета на судовыя раёны, працы судовых выканаўцаў, пратаколы рэвізіі дзейнасці суда і інш.; вопіс 2 – крымінальныя справы (па абвінавачванні грамадзян у ілжывых паказаннях, у непадпарадкаванні ўладзе, у знявазе асобы грамадзян і службовых асоб, у крадзяжы, нанясенні цялесных пашкоджанняў, у службовых злоўжываннях, ухіленні ад вайскавай павіннасці, у хуліганстве, рабаванні, падмане, прысваенні дзяржаўных грошай і чужой маёмасці, нявыплаце даўгоў, спекуляцыі, у нелегальнай пасадцы тытуню, вытворчасці і продажы спіртных напіткаў, у парушэнні правілаў гандлю, палявання, рыбалоўства, самавольнай высечцы лесу і збору моху, самавольным выпасе жывёлы і патраве сенакосаў, у парушэнні ўстаноўленых правілаў (пажарнай бяспекі, грамадскага парадку, правілаў дарожнага руху і інш.); вопіс 3 – грамадзянскія справы (па іску грамадзян аб прызнанні правоў на спадчыну, устанавленні права ўласнасці на зямлю і маёмасць, аб кампенсацыі нанесенай шкоды і вяртанні даўгоў, вяртанні захопленай зямлі, аб раздзеле гаспадаркі, зямлі і маёмасці, высяленні з дамоў, спагнанні даўгоў, аліментаў і інш.).

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за перыяд 1920–1937 гг., 5 адз. зах.; вопіс 2 за перыяд 1923–1939 гг., 350 адз. зах.; вопіс 3 за перыяд 1922–1939 гг., 404 адз. зах. Загалоўныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Документы по истории и культуре евреев*, op.cit.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 483

Назва: Відзаўскі гарадскі суд, г. Відзы
Видзовский гродский суд, г. Видзы

Перыяд: 1921–1933

Памеры: 1 вопіс, 737 адз. зах.

Гісторыя фонду: праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў; 1989 г.
– складзены вопіс.

Змест: крымінальныя справы (па абвінавачванні грамадзян у парушэнні межаў зямельных участкаў, знявазе асобы грамадзян, нанясенні цялесных пашкоджанняў, прысваенні чужой маёмасці, крадзяжы, нелегальным захоўванні зброі, у парушэнні ўстаноўленых правілаў (грамадскага парадку, пажарнай бяспекі, гандлю), самавольным выпасе жывёлы і інш.), грамадзянскія справы (па ісках грамадзян аб прызнанні і аднаўленні права ўласнасці на спадчыну, зямлю, маёмасць, устанаўленні парушэнняў правілаў землекарыстання і дамоваў аб сумесным карыстанні зямельнымі ўчасткамі, высяленні з будынкаў, кампенсацыі нанесенай шкоды, аб спагнанні арэнднай платы, аліментаў і інш.), справы аб апякунстве над непаўналетнімі дзецьмі і іх маёмасцю, маёмасцю грамадзян, якія памерлі ці зніклі без вестак, і інш.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за перыяд 1921–1933 гг., 737 адз. зах.
Загалавачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Документы по истории и культуре евреев*, op.cit.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 415

Назва: Гарадскі суд Ашмянскага павету, мястэчка Гальшаны
Гродскі суд Ошмянскага повета, местечко Гольшаны

Перыяд: 1936–1939

Памеры: 1 вопіс, 69 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1953 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс.

Змест: крымінальныя справы (па абвінавачванні грамадзян у знявазе прадстаўнікоў улады і асобы грамадзян, крадзяжы, нанясенні цялесных пашкоджанняў, нелегальным пераходзе дзяржаўнай мяжы, самавольнай высечцы лесу, браканьерстве і інш.) і грамадзянскія справы (па ісках грамадзян аб вызначэнні права ўласнасці на маёмасць і зямлю, спагнанні даўгоў, аліментаў, высяленні з кватэры, прызнанні неплацежаздольнасці грамадзян і інш.).

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за перыяд 1936–1939 гг., 69 адз. зах.
Загалавачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Документы по истории и культуре евреев*, op.cit.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 484

Назва: Глыбоцкі гарадскі суд, г. Глыбокае
Глубокский гродский суд, г. Глубокое

Перыяд: 1935–1939

Памеры: 1 вопіс, 55 адз. зах.

Гісторыя фонду: праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 1988 г. – праведзена экспертыза каштоўнасці дакументаў.

Змест: крымінальныя справы (па абвінавачванні грамадзян у пагрозе, супраціўленні ўладзе, зневажанні польскай арміі, знявазе асобы грамадзян, хуліганстве, прысваенні чужой маёмасці, крадзяжы, парушэнні правілаў гандлю, нанясенні цялесных пашкоджанняў і інш.) і грамадзянскія справы (па ісках грамадзян аб прызнанні права ўласнасці на спадчыну, зямлю, аб спагнанні даўгоў, высяленні з памяшканняў, па скаргах грамадзян на дзеянні судовага выканаўцы і інш.).

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за перыяд 1935–1939 гг., 55 адз. зах. Загалавочныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно, op.cit.; Документы по истории и культуре евреев, op.cit.*

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 485

Назва: Друйскі Гарадскі суд, мястэчка Друя
Друйский гродский суд, местечко Друя

Перыяд: 1929–1939

Памеры: 1 вопіс, 47 адз. зах.

Гісторыя фонду: праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 1988 г. – праведзена экспертыза каштоўнасці дакументаў.

Змест: крымінальныя справы (па абвінавачванні грамадзян у пагрозе службовым асобам, супрацьдзеянні выкананню рашэння суда, нелегальным пераходзе дзяржаўнай польска-латвійскай мяжы, пашкоджанні прыватнай уласнасці і будынкаў, нанясенні цялесных пашкоджанняў, утойванні і скупцы крадзенага, знявазе асобы грамадзян, хуліганстве і інш.) і грамадзянскія справы (па ісках грамадзян аб спагнанні даўгоў, высяленні з памяшканняў і інш.).

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за перыяд 1929–1939 гг., 47 адз. зах. Загалавочныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно, op.cit.; Документы по истории и культуре евреев, op.cit.*

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 18

Назва: Гарадскі суд Вілейскага павету, мястэчка Ілля
Гродский суд Вилейского повета, местечко Илья

Перыяд: 1920–1939

Памеры: 3 вопісы, 358 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1952 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопісы; 1985 г. – правядзенне паадзінкавай каталагізацыі.

Змест: вопіс 1 – цыркуляры, указанні Міністэрства юстыцыі Польшкай Рэспублікі, Віленскага акруговага суда, кварталныя і месячныя справаздачы аб руху судовых спраў, расходаванні сродкаў на транспарціроўку зняволеных, акты фінансавай праверкі, заявы грамадзян аб прыёме на працу, паскарэнні разгляду судовых спраў, ведамасці на выдачу зарплаты супрацоўнікам суда; вопіс 2 – справы па абвінавачванні грамадзян у невыкананні распараджэнняў солтыса, знявазе асобы грамадзян і службовых асоб, ухіленні ад вайсковай павіннасці, нанясенні цялесных пашкоджанняў, забойстве, хуліганстве, прысваенні чужой маёмасці, крадзяжы, у ілжывых паказаннях, спекуляцыі, у нелегальнай пасадцы тытуню, у парушэнні ўстаноўленых правілаў (пашпартнага рэжыму, гандлю, пажарнай бяспекі, санітарных нормаў, будаўніцтва), самавольнай высечцы лесу і выпасе жывёлы і інш.; вопіс 3 – справы па іску грамадзян аб прызнанні правоў на спадчыну, кампенсацыі нанесенай шкоды і вяртанні даўгоў, устанаўленні права ўласнасці на зямлю і маёмасць, аб раздзеле гаспадаркі і маёмасці, прызначэнні апекі і інш.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за перыяд 1920–1933 гг., 7 адз. зах.; вопіс 2 за перыяд 1922–1939 гг., 297 адз. зах.; вопіс 3 за перыяд 1927–1939 гг., 54 адз. зах. Загаловачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно, op.cit.; Документы по истории и культуре евреев, op.cit.*

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 21

Назва: Гарадскі суд Свенцянскага павету, мястэчка Камаі
Гродский суд Свянтянского повета, местечко Комаи

Перыяд: 1924–1925

Памеры: 1 вопіс, 9 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1947 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 1968 г. – удасканаленне навукова-тэхнічнай апрацоўкі, перадрукаваны вопіс.

Змест: справы па ісках грамадзян аб вяртанні даўгоў, кампенсацыі за патраву збожжа, аб спагнанні арэнднай платы і інш.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за перыяд 1936–1939 гг., 72 адз. зах. Загалавачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно, op.cit.*

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 22

Назва: Гарадскі суд Маладзечанскага павету, в. Краснае
Гродский суд Молодечненского повета, д. Красное

Перыяд: 1923–1924

Памеры: 1 вопіс, 1 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1947 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 1968 г. – удасканаленне навукова-тэхнічнай апрацоўкі, перадрукаваны вопіс.

Змест: крмінальная справа па абвінавачванні грамадзян у самавольнай высечцы і крадзяжы дзяржаўнага лесу.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за перыяд 1923–1924 гг., 1 адз. зах. Загалавачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно, op.cit.*

Заўвагі: дакументы фондаўтваральніка маюць фрагментарны характар, прадстаўлены адзінкавай справай.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 20

Назва: Гарадскі суд Вілейскага павету, мястэчка Крывічы
Гродский суд Вилейского повета, местечко Кривичи

Перыяд: 1931

Памеры: 1 вопіс, 1 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1947 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 1968 г. – удасканаленне навукова-тэхнічнай апрацоўкі, перадрукаваны вопіс.

Змест: справа па іску грамадзяніна аб вяртанні доўгу.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за 1931 г., 1 адз. зах. Загаловачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно, op.cit.; Документы по истории и культуре евреев, op.cit.*

Заўвагі: дакументы фондаўтваральніка маюць фрагментарны характар, прадстаўлены адзінкавай справай.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 391

Назва: Гарадскі суд Пастаўскага павету, мястэчка Лынтупы
Гродскі суд Поставского повета, местечко Лынтупы

Перыяд: 1934–1939

Памеры: 1 вопіс, 45 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1953 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс.

Змест: крымінальныя справы (па абвінавачванні грамадзян у супраціўленні ўладзе, нанясенні цялесных пашкоджанняў, крадзяжы і прысваенні чужой маёмасці, у падмане, знявазе асобы грамадзян, хуліганстве, парушэнні правілаў грамадскага парадку, санітарных нормаў, самавольнай высечцы лесу, браканьерстве і інш.) і грамадзянскія справы (па ісках грамадзян аб вызначэнні права ўласнасці на маёмасць, спадчыну, аб спагнанні даўгоў, арэнднай платы, аліментаў, высяленні з кватэры і інш.).

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за перыяд 1934–1939 гг., 45 адз. зах. Загаловачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно, op.cit.; Документы по истории и культуре евреев, op.cit.*

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 15

Назва: Гарадскі суд Маладзечанскага павету, г. Маладзечна
Гродскі суд Молодечненского повета, г. Молодечно

Перыяд: 1936–1939

Памеры: 1 вопіс, 72 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1953 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 1984 г. – правядзенне паадзінкавай каталагізацыі, перадрукаваны вопіс.

Змест: крмінальныя справы (па абвінавчванні грамадзян у прысваенні чужой уласнасці, у непадпарадкаванні ўладзе, у знявазе асобы, падмане, крадзяжы, нанясенні цялесных пашкоджанняў і інш.), грамадзянскія справы (па ісках грамадзян аб устанаўленні права ўласнасці на зямлю, аб вырашэнні зямельных спрэчак, вызначэнні правоў на спадчыну, спаганні даўгоў і арэнднай платы, высяленні з кватэры, скарга на незаконныя дзеянні судовага выканаўцы і інш.).

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за перыяд 1936–1939 гг., 72 адз. зах. Загалоначныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Документы по истории и культуре евреев*, op.cit.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 19

Назва: Гарадскі суд Пастаўскага павету, мястэчка Мядзель
Гродский суд Поставского повета, местечко Мядель

Перыяд: 1927

Памеры: 1 вопіс, 1 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1947 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 1968 г. – удасканаленне навукова-тэхнічнай апрацоўкі, перадрукаваны вопіс.

Змест: крмінальная справа па абвінавчванні грамадзяніна ў грубасці да падначаленых.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за 1927 г., 1 адз. зах. Загалоначныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Документы по истории и культуре евреев*, op.cit.

Заўвагі: дакументы фондаўтваральніка маюць фрагментарны характар, прадстаўлены адзінкавай справай.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 390

Назва: Гарадскі суд Пастаўскага павету, г. Паставы
Гродский суд Поставского повета, г. Паставы

Перыяд: 1936–1939

Памеры: 1 вопіс, 42 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1953 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс.

Змест: справы па ісках грамадзян аб устанаўленні права ўласнасці на спадчыну, спагнанні арэнднай платы і аліментаў, вяртанні даўгоў, справы па абвінавачванні грамадзян у супраціўленні ўладзе, знявазе асобы грамадзян, крадзяжы і прысваенні чужой маёмасці, нанясенні цялесных пашкоджанняў, падмане, хуліганстве, парушэнні правілаў грамадскага парадку, санітарных нормаў, самавольнай высечцы лесу, браканьерстве і інш.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за перыяд 1936–1939 гг., 42 адз. зах. Загалавачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно, op.cit.; Документы по истории и культуре евреев, op.cit.*

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 512

Назва: Міравы суд 3-й акругі Браслаўскага павету, г. Браслаў.

Мировой суд 3-го округа Браславского повета, г. Браслав

Перыяд: 1920–1921

Памеры: 1 вопіс, 12 адз. зах.

Гісторыя фонду: да 1954 г. дакументы фонду захоўваліся ў Дзяржаўным архіве Полацкай вобласці (г. Полацк); 1951 г. – праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс.

Змест: перапіска са следчымі органамі аб расследаванні крымінальных злачынстваў, пратаколы дазнання і допытаў грамадзян, крымінальныя справы (па абвінавачванні грамадзян у знявазе паліцэйскіх і грамадзян, нелегальным пераходзе дзяржаўнай мяжы, сувязях з бальшавікамі, крадзяжы лесу, маёмасці, нанясенні пабояў і інш.), абвінаваўчыя заключэнні па крымінальных злачынствах.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за перыяд 1920–1921 гг., 12 адз. зах. Загалавачныя лісты.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 207

Назва: Міравы суддзя 1-й акругі Ашмянскага павету, г. Ашмяны

Мировой судья 1-го округа Ошмянского повета, г. Ошмяны

Перыяд: 1921

Памеры: 1 вопіс, 1 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1950 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 1969 г. – удасканаленне вопісу (нумарацыя лістоў, падшыўка).

Змест: ведамасці на выдачу зарплаты супрацоўнікам міраваго суда.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за 1921 г., 1 адз. зах. Загаловачны ліст.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно, op.cit.*

Заўвагі: дакументы фондаўтваральніка маюць фрагментарны характар, прадстаўлены адзінкавай справай.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 210

Назва: Міравы суддзя 3-й акругі Ашмянскага павету, в. Беніца

Мировой судья 3-го округа Ошмянского повета, д. Беница

Перыяд: 1921–1922

Памеры: 1 вопіс, 1 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1950 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 1969 г. – удасканаленне вопісу (нумарацыя лістоў, падшыўка).

Змест: ведамасці на выдачу зарплаты супрацоўнікам міраваго суда.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за перыяд 1921–1922 гг., 1 адз. зах. Загаловачны ліст.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно, op.cit.*

Заўвагі: дакументы фондаўтваральніка маюць фрагментарны характар, прадстаўлены адзінкавай справай.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 209

Назва: Міравы суддзя 2-й акругі Ашмянскага павету, мястэчка Гальшаны.

Мировой судья 2-го округа Ошмянского повета, местечко Гольшаны

Перыяд: 1921–1922

Памеры: 1 вопіс, 1 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1950 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 1969 г. – удасканаленне вопісу (нумарацыя лістоў, падшыўка).

Змест: ведамасці на выдачу зарплаты супрацоўнікам міраваго суда.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за перыяд 1921–1922 гг., 1 адз. зах. Загаловачны ліст.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно, op.cit.*

Заўвагі: дакументы фондаўтваральніка маюць фрагментарны характар, прадстаўлены адзінкавай справай.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 211

Назва: Судовы следчы 1-й акругі Ашмянскага павету, г. Ашмяны

Судебный следователь 1-го округа Ошмянского повета, г. Ошмяны

Перыяд: 1921–1922

Памеры: 1 вопіс, 2 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1950 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 1969 г. – удасканаленне вопісу (нумарацыя лістоў, падшыўка).

Змест: ведамасці на выдачу зарплаты работнікам.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за перыяд 1921–1922 гг., 2 адз. зах. Загалавачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.

Заўвагі: дакументы фондаўтваральніка маюць фрагментарны характар, прадстаўлены адзінкавай справай.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 212

Назва: Судовы следчы 2-й акругі Ашмянскага павету, г. Ашмяны

Судебный следователь 2-го округа Ошмянского повета, г. Ошмяны

Перыяд: 1921–1922

Памеры: 1 вопіс, 1 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1950 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 1969 г. – удасканаленне вопісу (нумарацыя лістоў, падшыўка).

Змест: ведамасці на выдачу зарплаты работнікам.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за перыяд 1921–1922 гг., 1 адз. зах. Загалавачны ліст.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.

Заўвагі: дакументы фондаўтваральніка маюць фрагментарны характар, прадстаўлены адзінкавай справай.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 24

Назва: Пракуратура 6-га раёну Ашмянскага павету, г. Ашмяны

Прокуратура 6-го района Ошмянского повета, г. Ошмяны

Перыяд: 1932–1933

Памеры: 1 вопіс, 1 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1947 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс.

Змест: спісы следчых спраў, якія знаходзіліся ў вытворчасці Ашмянскай пракуратуры.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за перыяд 1932–1933 гг., 1 адз. зах. Загалавачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.

Заўвагі: дакументы фондаўтваральніка маюць фрагментарны характар, прадстаўлены адзінкавай справай.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 23

Назва: Пракуратура 10-га раёну Вілейскага павету, г. Вілейка
Прокуратура 10-го района Вилейского повета, г. Вилейка

Перыяд: 1930–1939

Памеры: 1 вопіс, 15 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1947 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 1957 г. – перадача 1 справы ў аддзел навукова-даведачнай літаратуры Дзяржаўнага архіва Маладзечанскай вобласці (г. Маладзечна).

Змест: цыркуляры, указанні Віленскага акруговага суда, перапіска з Вілейскай павятовай камендатурай дзяржаўнай паліцыі, месячныя справаздачи аб рабоце пракуратуры, наглядная вытворчасць па крымінальных справах па абвінавачванні грамадзян у забойстве дзяцей, падпале пабудоў прыватных асоб, фальсіфікацыі грашовых сродкаў і інш.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за перыяд 1930–1939 гг., 15 адз. зах. Загалавачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 543

Назва: Натарыус Ян Юрэвіч, г. Ашмяны
Нотариус Ян Юревич, г. Ошмяны

Перыяд: 1921–1931

Памеры: 1 вопіс, 18 адз. зах.

Гісторыя фонду: праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 2013 г. – дапоўнены, перадрукаваны вопіс.

Змест: натарыяльныя акты і дадаткі да іх, кнігі ўліку вэксяляў, копій дакументаў і апратэставаных вэксяляў, алфавітны паказальнік.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за перыяд 1921–1931 гг., 18 адз. зах. Загалавачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 111

Назва: Ашмянская павятовая турма
Ошмянская поветовая тюрма

Перыяд: 1919–1938

Памеры: 2 вопісы, 2340 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1952–1953 гг. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопісы; 1954–1955 гг. – удасканаленне вопісаў (нумарацыя лістоў, падшыўка); 1990-я гг. – перадача на адкрытае захоўванне дакументаў фонда ў выніку расакрэчвання.

Змест: вопіс 1 – цыркуляры, загады, указанні, распараджэнні Міністэрстваў юстыцыі, фінансаў II Польскай Рэспублікі, Часовай урадавай камісіі, Галоўнай камендатуры дзяржаўнай паліцыі ў Варшаве, камісара Ашмянскага павета, перапіска Ашмянскай павятовай турмы з Дэпартаментам турмаў Міністэрства юстыцыі II Польскай Рэспублікі, судовымі і фінансавымі органамі, Лукішскай турмой (г. Вільня) адносна фінансавання і забеспячэння турмы зброяй, баепрыпасамі і амуніцыяй, аб зарплате і па іншых пытаннях, рапарты начальніка Ашмянскай турмы аб стане кадраў, пратаколы праверкі стану супрацьпажарнай бяспекі, заключэнні інспекцыйных праверак турмы, справаздачы аб санітарным становішчы турмы, каштарысы расходаў турмы, прыходна-расходныя касавыя кнігі, заяўкі арганізацый і прыватных асоб аб дазvole на выкарыстанне зняволеных на гаспадарчых работах, у рамесніцкіх майстэрнях, скаргі наглядчыкаў на паводзіны зняволеных, статыстычныя звесткі аб колькасці, руху зняволеных, ведамасці на выдачу зарплаты супрацоўнікам Ашмянскай турмы, акты аб выкананні рамонтных работ у турме, дакументы па асабовым складзе супрацоўнікаў турмы, зняволеных і інш. асабовыя справы супрацоўнікаў Вілейскай павятовай турмы; вопіс 2 – асабовыя справы зняволеных, асуджаных за палітычную дзейнасць (прыналежнасць да Камуністычнай партыі Польшчы (КПП), Камуністычнай партыі Заходняй Беларусі (КПЗБ) і іншых левых партый і аб'яднанняў, удзел у антыўрадавых дэманстрацыях і забастоўках,

правядзенне агітацыі супраць Польшкай дзяржавы, выданне, захоўванне і распаўсюджванне нелегальнай літаратуры, аказанне супраціўлення і непадпарадкаванне ўладзе, антыдзяржаўную дзейнасць на карысць замежных дзяржаў і дзяржаўную здраду, нелегальны пераход дзяржаўнай мяжы, парушэнне правілаў эміграцыі і інш.), за крымінальна-бытавыя, службовыя і воінскія злачынствы (замах на чужую ўласнасць, яе прысваенне, рабаванне, крадзёж, нявыплату даўгоў, забойства, нанясенне цялесных пашкоджанняў, хуліганства, згвалтаванне, нелегальнае захоўванне зброі, падпал і пашкоджанне чужой маёмасці, падробку дакументаў, фальшываманецтва, парушэнне тытунёвай, спіртной і цукровай дзяржаўнай манаполіі, спекуляцыю, незаконную высечку лесу, рыбалоўства і выпас жывёлы, браканьерства, парушэнне пашпартнага рэжыму, незаконнае правядзенне абортаў, злоўжыванне службовым становішчам, хабарніцтва, дэзерцірства, ухіленне ад вайскавай павіннасці і інш.), учыненне розных адміністрацыйных правапарушэнняў і парушэнне ўстаноўленых правілаў (супрацьпажарнай бяспекі, санітарных нормаў, правілаў вулічнага руху і інш.), а таксама справы арыштаваных асоб, склад злачынства якіх не быў вызначаны.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за перыяд 1919–1938 гг., 67 адз. зах.; вопіс 2 за перыяд 1919–1934, 2273 адз. зах. Структурна-храналагічны паказальнік, загаловачныя лісты.

Бібліяграфія: *Борьба трудящихся Западной Белоруссии за социальное и национальное освобождение*, op.cit.; *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Памяць. Смаргонскі раён: Гіст.-дак. хроніка*, Мінск 2004.

Заўвагі: ёсць асабовыя справы і карткі служачых Ашмянскай турмы, спісы зняволеных.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 47

Назва: Павятовая турма Вілейскага павету, г. Вілейка

Поветовая тюрма Вилейского повета, г. Вилейка

Перыяд: 1920–1939

Памеры: 1 вопіс, 44 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1947 г. – праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс.

Змест: асабовыя справы супрацоўнікаў Вілейскай павятовай турмы.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за перыяд 1920–1939 гг., 44 адз. зах.
Загалоўныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.

Заўвагі: ёсць асабовыя справы супрацоўнікаў Вілейскай турмы.

4. Войска і паліцыя

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 25

Назва: Камендатура 4-й акругі Польскай вайсковай арганізацыі
Коменда 4-го округа Польской военной организации

Перыяд: 1918

Памеры: 1 вопіс, 1 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1947 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 1974 г. – удасканаленне вопісу (нумарацыя лістоў, падшыўка); 1990-я гг. – перадача на адкрытае захоўванне дакументаў фонду ў выніку рассакрэчвання.

Змест: загады каменданта 4-й акругі Польскай вайсковай арганізацыі па асабоваму складу.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за 1918 г., 1 адз. зах. Загалоначны ліст.

Заўвагі: дакументы фондаўтваральніка маюць фрагментарны характар, прадстаўлены адзінкавай справай.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 381

Назва: Камендатура Вілейскага ваеннага гарнізону
Комендатура Вилейского военного гарнизона

Перыяд: 1936–1937

Памеры: 1 вопіс, 1 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1952 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 1990-я гг. – перадача на адкрытае захоўванне дакументаў фонду ў выніку рассакрэчвання.

Змест: загады каменданта Вілейскага ваеннага гарнізона па ахове гарнізона, арганізацыйна-адміністрацыйных пытаннях і інш.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за перыяд 1928–1930 гг., 1 адз. зах. Загалоначны ліст.

Заўвагі: дакументы фондаўтваральніка маюць фрагментарны характар, прадстаўлены адзінкавай справай.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 367

Назва: Камендатура Маладзечанскага ваеннага гарнізону
Комендатура Молодечненского военного гарнизона

Перыяд: 1928–1930

Памеры: 1 вопіс, 1 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1952 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 1990-я гг. – перадача на адкрытае захоўванне дакументаў фонду ў выніку расакрэчвання.

Змест: загады каменданта ваеннага гарнізона г.Маладзечна па асабоваму складу, арганізацыйна-адміністрацыйных пытаннях.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за перыяд 1928–1930 гг., 1 адз. зах. Загалавачны ліст.

Заўвагі: дакументы фондаўтваральніка маюць фрагментарны характар, прадстаўлены адзінкавай справай.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 5

Назва: Полк „Вілейка” Корпуса памежнай аховы, г. Вілейка

Полк „Вілейка” Корпуса погранічнай аховы, г. Вілейка

Перыяд: 1924–1939

Памеры: 1 вопіс, 272 адз. зах.

Гісторыя фонду: праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопісы 1 і 2; 1953 г. – аб’яднанне вопісаў.

Змест: дакументы штаба палка ў Вілейцы, кавалерыйскага эскадрона, батальёна ў Будславе, батальёна ў Івянцы, батальёна, узвода сувязі ў Красным, разведвальных участкаў у Вілейцы і Івянцы, узвода і пастарунка жандармерыі ў Вілейцы, пастарункаў жандармерыі ў Будславе, Валожыне, Красным і Слабадзе – загады, інструкцыі Міністэрства ўнутраных спраў II Польскай Рэспублікі, Корпуса памежнай аховы, камандавання палкоў і батальёнаў, перапіска з Корпусам памежнай аховы і рознымі ўстановамі, пратаколы сходаў афіцэраў, допытаў асоб, якія нелегальна перайшлі дзяржаўную мяжу, камуністаў, статыстычныя звесткі аб колькасці насельніцтва, звесткі аб злачынствах і парушэннях воінскай дысцыпліны, справы аб арышце камуніста, па абвінавачванні тайнага агента ў шпіёнскай дзейнасці, у дэзерцірстве, па расследаванні забойства тайнага агента, праграмы заняткаў для афіцэраў, стральцоў па ваеннай падрыхтоўцы і навучанні кавалерыстаў, дакументы аб будаўніцтве тэлефонных ліній (планы, справаздачы, акты прыёмкі работы і інш.), матэрыялы аб барацьбе са шпіёнскай дзейнасцю і нелегальным пераходам дзяржаўнай мяжы, руху насельніцтва ў пагранічнай зоне, данясенні інфарматараў і інш.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за перыяд 1924–1939 г., 272 адз. зах. Структурна-храналагічны паказальнік, пераводная табліца шыфраў, загаловачныя лісты

Заўвагі: ёсць асабовыя справы і спісы вайскоўцаў, былых разведчыкаў, інфарматараў, канфідэнтаў, рэзервістаў, солтысаў, сувязістаў, цывільных супрацоўнікаў у вайсковых часцях, жыхароў памежнай зоны, савецкіх пагранічнікаў, уліковыя лісткі асабовага складу батальёнаў і інш.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 517

Назва: Пост жандармерыі батальёну „Падсвілле” дывізіёну жандармерыі Корпуса аховы памежжа, чыгуначная станцыя Падсвілле
Постерунок жандармерии при батальоне „Подсвилье” дивизиона жандармерии Корпуса пограничной охраны, железнодорожная станция Подсвилье

Перыяд: 1936

Памеры: 1 вопіс, 1 адз. зах.

Гісторыя фонду: да 1954 г. дакументы фонду захоўваліся ў Дзяржаўным архіве Полацкай вобласці (г. Полацк); 1952 г. – праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс.

Змест: дакументы па асабоваму складу (лісткі ўліку ваеннаслужачых 7-га батальёна „Падсвілле” брыгады „Вільня”).

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за 1935 г., 1 адз. зах. Загаловачны ліст.

Заўвагі: ёсць лісткі ўліку вайскоўцаў. Дакументы фондаўтваральніка маюць фрагментарны характар, прадстаўлены адзінкавай справай.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 26

Назва: Павятовая камендатура дапрызыўной падрыхтоўкі Вілейскага павету, г. Вілейка
Поветовая комендатура военного приспособления Вилейского повета, г. Вилейка

Перыяд: 1928–1939

Памеры: 1 вопіс, 20 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1953 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 1990-я гг. – перадача на адкрытае захоўванне дакументаў фонду ў выніку рассакрэчвання.

Змест: загады, цыркуляры, указанні, інструкцыі Міністэрстваў унутраных, вайсковых спраў II Польскай Рэспублікі, камандавання Саюза польскага

харцэрства па дапрызыўной вайскавай падрыхтоўцы, аб арганізацыі вучнёўскіх гурткоў харцэраў, правядзенні курсаў для стральцоў, уліку заняткаў кавалерыстаў па вайскавай падрыхтоўцы, фінансавых пытаннях і інш., праграма выхавання дапрызыўнікоў у аддзелах дапрызыўной падрыхтоўкі, статыстычныя звесткі аб колькасці членаў Саюза стральцоў, дагаворы і абавязацельствы інструктараў камендатуры дапрызыўной падрыхтоўкі, дагаворы аб працы вольнанаёмных ў палку Корпуса памежнай аховы і інш.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за перыяд 1928–1939 гг., 20 адз. зах. Загалавачныя лісты.

Заўвагі: ёсць асабовыя справы і спісы інструктараў, спісы ўзнагароджаных дапрызыўнікоў за добрыя вынікі ў навучанні, стральбе і фізкультуры, асоб, якія падалі заявы аб прыняцці на працу.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 11

Назва: Ашмянская павятовая камендатура дзяржаўнай паліцыі

Ошмянская поветовая комендатура государственной полиции

Перыяд: 1920–1939

Памеры: 1 вопіс, 784 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1947–1951 гг. паступленне дакументаў у неапрацаваным выглядзе з Цэнтральнага дзяржаўнага архіва Літоўскай ССР (г. Вільня) і г. Масквы, правядзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў фонду; 1952 г. – удасканаленне навукова-тэхнічнай апрацоўкі, праведзена экспертыза каштоўнасці дакументаў, выдзелены і знішчаны 327 спраў, якія не мелі практычнай каштоўнасці, складзены вопіс 1; 1990-я гг. – перадача на адкрытае захоўванне дакументаў фонду ў выніку расакрэчвання; 2006 г. – перадача 1 справы ў ф. 437.

Змест: загады, цыркуляры, указанні, інструкцыі Міністэрства ўнутраных спраў II Польскай Рэспублікі, Галоўнай і Віленскай ваяводскай камендатур дзяржаўнай паліцыі, Ашмянскай павятовай камендатуры дзяржаўнай паліцыі, Ашмянскага павятовага староства, перапіска з Міністэрствам унутраных спраў II Польскай Рэспублікі, Віленскай ваяводскай камендатурай дзяржаўнай паліцыі, пастарункамі паліцыі, гарадскімі судамі, пратаколы нарад і агульных сходаў камендантаў пастарункаў і паліцэйскіх, рэвізіі працы пастарункаў, пасяджэнняў паліцэйскага спартыўнага клуба, допытаў асоб, якія падазраваліся ў крымінальных злачынствах, журналы і кнігі ўліку следчых спраў, арыштаваных, асоб, якія былі пад аховай ці наглядом паліцыі, канфіскаванай зброі, заняткаў павышэння кваліфікацыі паліцэйскіх, адміністрацыйных спагнанняў,

алфавітны паказальнік да журнала ўліку асуджаных, справаздачы пра маральна-палітычнае становішча на тэрыторыі пастарункаў і іх палітыка-эканамічныя апісанні, дазнанні паліцэйскіх аб палітычных поглядах і маральнай устойлівасці грамадзян, звесткі і следчыя справы па абвінавачванні грамадзян у крымінальных злачынствах, службовыя дзеянні паліцэйскіх, праграмы заняткаў павышэння кваліфікацыі паліцэйскіх, заявы грамадзян на атрыманне пашпартаў і пасведчанняў асобы, ведамасці на выплату членскіх узносаў паліцэйскімі і выдачу ім зарплаты, інфармацыйныя паведамленні органаў паліцыі, пракуратуры, судоў аб камуністычным руху ў Ашмянскім павеце, дзейнасці беларускіх палітычных гурткоў, Кампартыі Заходняй Беларусі (КПЗБ) і Стронніцтва людовага, аб канфіскацыі забароненай літаратуры, аб асобах, якіх падазравалі ў прыналежнасці да КПЗБ, у шпіёнскай дзейнасці, здзяйсненні крымінальных злачынстваў, рапарты і данясенні камендантаў і паліцэйскіх аб крымінальных злачынствах і здарэннях, выкананні службовых абавязкаў, вышуковыя лісты на асоб, якіх падазравалі ў антыдзяржаўнай, шпіёнскай дзейнасці, учыненні крымінальных злачынстваў, ухіленні ад вайсковай павіннасці, матэрыялы аб забеспячэнні дзяржаўнай бяспекі і грамадскага парадку, аб ахове чыгункі, аб барацьбе з камуністычным рухам, шпіёнскай дзейнасцю, нелегальным пераходам дзяржаўнай мяжы, парушэннямі дзяржаўнай манаполіі на вытворчасць і продаж тытуню, спіртных напіткаў, з крымінальнымі злачынствамі, браканьерствам, падробкай дакументаў, фальшываманецтвам, з парушэннямі ўстаноўленых правілаў (санітарных норм, пажарнай бяспекі і інш.), аб правядзенні вышуку грамадзян, аб спартыўна-масавай і культурна-асветніцкай працы сярод паліцэйскіх, аб накладанні дысцыплінарных спагнанняў на паліцэйскіх, аб уліку зброі грамадзян, аб высяленні грамадзян з памежнай зоны, аб разглядзе скаргаў грамадзян і інш.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за перыяд 1920–1939 гг., 784 адз. зах.

Прадмова, структурна-храналагічны паказальнік, пераводная табліца шыфраў, загаловачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Революционный авангард трудящейся молодежи Западной Белоруссии*, op.cit.; *Документы по истории и культуре евреев*, op.cit.; *Памяць. Смаргонскі раён*, op.cit.

Заўвагі: ёсць спісы паліцэйскіх, чыноўнікаў, вёсак на тэрыторыі пастарункаў, асуджаных асоб, чыгуначнікаў, урачоў, прызыўнікоў, асоб, якіх

падазравалі ў антыдзяржаўнай, шпіёнскай дзейнасці, крымінальных злачынствах, уладальнікаў агнястрэльнай зброі, радыёпрыёмнікаў і інш.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 508

Назва: Браслаўская павятовая камендатура дзяржаўнай паліцыі
Браславская поветовая комендатура государственной полиции

Перыяд: 1921–1936

Памеры: 2 вопісы, 410 адз. зах.

Гісторыя фонду: да 1954 г. дакументы фонду захоўваліся ў Дзяржаўным архіве Полацкай вобласці (г. Полацк); 1953 г. – праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопісы; 2013 г. – складзены вопіс 2.

Змест: вопіс 1 – дакументы адміністрацыйнага, гаспадарчага, следчага, персанальнага аддзелаў Браслаўскай павятовай камендатуры дзяржаўнай паліцыі, пастарункаў дзяржаўнай паліцыі, размешчаных у населеных пунктах Браслаўскага павета (Богінь/Богіна), Браслаў, Відзы, Друя, Дрысвяты, Ёды, Казяны, Лявонпаль, Мёры, Новы Пагост, Опса, Плюсы, Пераброддзе, Рымшаны, Слабодка, Тўрмонты, Чарасы) – пратаколы рэвізій Браслаўскай павятовай камендатуры дзяржаўнай паліцыі і пастарункаў паліцыі, допытаў грамадзян, справы аб прыцягненні грамадзян да адказнасці за незаконнае захоўванне зброі, перапіска павятовай камендатуры дзяржаўнай паліцыі з пастарункамі па крымінальных злачынствах, па гаспадарчых і фінансавых пытаннях, касавая кніга, кнігі і журналы рэгістрацыі следчых спраў і абвінаваўчых пратаколаў, уліку арыштаваных і асоб, якія былі пад наглядом паліцыі, нясення дзяжурстваў паліцэйскімі, заняткаў па спецыяльнай падрыхтоўцы асабовага складу, алфавітны паказальнік да рээстра арыштаваных, рапартаў і тэлефанаграмы аб здарэннях на тэрыторыі Браслаўскага павета і асобных паліцэйскіх пастарункаў, заявы грамадзян аб выдачы пасведчанняў асобы і інш.; вопіс 2 – спіс саюзаў, таварыстваў і арганізацый Браслаўскага павета (па стану на 12.01.1923 г.).

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за перыяд 1921–1936 гг., 409 адз. зах.; вопіс 2 за 1923 г., 1 адз. зах. Прадмова, пераводная табліца шыфраў, загаловачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Документы по истории и культуре евреев*, op.cit.

Заўвагі: ёсць асабовыя справы і анкеты служачых павятовай камендатуры, асабовыя справы паліцэйскіх, спісы вёсак, маёнткаў, фальваркаў, саюзаў, таварыстваў і арганізацый Браслаўскага павета, пасведчанні

асобы грамадзян, якія вярнуліся з-за мяжы, і інш. Дакументы фондаўтваральніка захаваліся часткова.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 14

Назва: Валожынская павятовая камендатура дзяржаўнай паліцыі

Воложинская поветовая комендатура государственной полиции

Перыяд: 1921–1939

Памеры: 1 вопіс, 138 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1952 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопісы; 1976 г. – дапаўненне вопісу.

Змест: загады, указанні, распараджэнні і інструкцыі Віленскай ваяводскай і Валожынскай павятовай камендатуры дзяржаўнай паліцыі, перапіска Валожынскай павятовай камендатуры дзяржаўнай паліцыі з пастарункамі, Валожынскім павятовым староствам, пратаколы агульных сходаў камендантаў пастарункаў, рэвізіі працы павятовай камендатуры і пастарункаў паліцыі, допытаў камуністаў, асоб, якія падазравалі ў здзяйсненні крымінальных злачынстваў, справаздачы, рапартаў і данясенні паліцэйскіх аб грамадска-палітычным і маральна-палітычным становішчы на тэрыторыі Валожынскага павета і асобных пастарункаў, аб крымінальных злачынствах і здарэннях, аб асобах, якіх падазравалі ў крымінальных злачынствах, вышукковыя лісты на асоб, якіх падазравалі ў крымінальных злачынствах, антыдзяржаўнай, шпіёнскай дзейнасці, ухіленні ад вайсковай павіннасці, палітыка-эканамічныя апісанні пастарункаў, інфармацыйныя паведамленні пра асоб, якіх падазравалі ў антыдзяржаўнай, камуністычнай, шпіёнскай дзейнасці, крымінальных злачынствах, і іх вышук, аб устанаўленні месцажыхарства грамадзян, дзейнасці Кампартыі Заходняй Беларусі (КПЗБ) і Стронніцтва людовага, журналы ўліку арыштаваных, правядзення заняткаў павышэння кваліфікацыі паліцэйскіх, рэгістрацыі ўваходнай карэспандэнцыі, заявы грамадзян на атрыманне пашпартаў і пасведчанняў асобы, матэрыялы аб крымінальных злачынствах і здарэннях, арганізацыі перадвыбарчых сходаў, правядзенні забастоўак і першамайскіх дэманстрацый, праверцы палітычнай добранадзейнасці і маральнай устойлівасці грамадзян, аб канфіскацыі нелегальнай літаратуры і інш.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за перыяд 1921–1939 гг., 138 адз. зах. Прадмова, структурна-храналагічны паказальнік, пераводная табліца шыфраў, загаловачныя лісты.

Бібліяграфія: *Борьба трудящихся Западной Белоруссии за социальное и национальное освобождение*, op.cit.; *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Документы по истории и культуре евреев*, op.cit.; *Памяць. Смаргонскі раён*, op.cit.

Заўвагі: ёсць спісы і асабовыя карткі паліцэйскіх, спісы населеных пунктаў, уліковыя анкеты інфарматараў і асоб, западозраных у камуністычнай дзейнасці, нелегальнай перапраўцы грамадзян праз дзяржаўную польска-савецкую мяжу і інш.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 10

Назва: Вілейская павятовая камендатура дзяржаўнай паліцыі
Вилейская поветовая комендатура государственной полиции

Перыяд: 1921–1939

Памеры: 1 вопіс, 592 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1953–1954 гг. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопісы; 1976 г. – удасканаленне навукова-тэхнічнай апрацоўкі вопісу; з дакументаў часткі спраў былі зроблены мікрафотакопіі; 1990-я гг. – перадача на адкрытае захоўванне дакументаў фонду ў выніку расакрэчвання.

Змест: дакументы агульнага, адміністрацыйнага, гаспадарчага, палітычнага, следчага, персанальна-дысцыплінарнага сектараў Вілейскай павятовай камендатуры дзяржаўнай паліцыі, пастарункаў дзяржаўнай паліцыі на тэрыторыі Вілейскага павета – цыркуляры, указанні, інструкцыі Віленскай ваяводскай і Вілейскай павятовай камендатур дзяржаўнай паліцыі, перапіска з пастарункамі паліцыі, пратаколы канферэнцый і агульных сходаў камендантаў павятовай камендатуры і пастарункаў, рэвізіі працы павятовай камендатуры і пастарункаў, допытаў сведак, грамадзян і асоб, западозраных у нелегальным пераходзе дзяржаўнай польска-савецкай мяжы, шпіёнскай дзейнасці, абвінавачаных у крымінальных злачынствах, палітыка-эканамічныя апісанні паліцэйскіх пастарункаў, справаздачы аб грамадска-палітычным і маральна-палітычным становішчы на тэрыторыі Вілейскага павета і асобных пастарункаў, звесткі аб колькасці ўчыненых злачынстваў, палітычным і грамадска-эканамічным руху насельніцтва, данясенні Корпуса аховы памежжа, паліцэйскіх, тайных агентаў і інфарматараў, службовыя дзённікі камендантаў і ўчастковых паліцэйскіх, следчыя справы (па абвінавачванні грамадзян у крымінальных злачынствах, нелегальным пераходзе польска-савецкай мяжы, у камуністычнай, антыдзяржаўнай,

шпіёнскай дзейнасці, крымінальных злачынствах і інш.), справы аб накладанні дысцыплінарных спагнанняў на паліцэйскіх, журналы і кнігі ўліку заняткаў павышэння кваліфікацыі паліцэйскіх, дысцыплінарных спагнанняў, асоб, якія знаходзіліся пад аховай паліцыі, арыштаваных, канспекты лекцый па антыкамуністычнай агітацыі сярод асабовага складу паліцыі, газеты і лістоўкі Камуністычнай партыі Заходняй Беларусі (КПЗБ), алфавітны паказальнік да фотаальбома палітычных, крымінальных зняволеных, матэрыялы аб арганізацыі працы павятовай камендатуры і пастарункаў, аб грамадскай бяспецы падчас выбараў у Сейм і Сенат II Польскай Рэспублікі, аб барацьбе з камуністычнай дзейнасцю, беларускім нацыянальным рухам, нелегальнымі палітычнымі партыямі, таварыствамі, пераходам грамадзянамі дзяржаўнай польска-савецкай мяжы, крымінальнымі злачынствамі, аб устанавленні тайнага нагляду за грамадзянамі, замежнікамі і прававерцы іх добранадзейнасці, канфіскацыі камуністычнай літаратуры, аб расследаванні дзейнасці Беларускай сялянска-работніцкай грамады (БСРГ), Таварыства беларускай школы (ТБШ) і інш.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за перыяд 1921–1939 гг., 592 адз. зах. Прадмова, структурна-храналагічны паказальнік, пераводная табліца шыфраў, загаловачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Борьба трудящихся Западной Белоруссии за социальное и национальное освобождение*, op.cit.; *Революционный авангард трудящейся молодёжи Западной Белоруссии*, op.cit.; *Документы по истории и культуре евреев*, op.cit.; *Памяць. Смагонскі раён*, op.cit.

Заўвагі: ёсць асабовыя справы і спісы паліцэйскіх, перабежчыкаў дзяржаўнай мяжы, асоб, западозраных у камуністычнай дзейнасці, палітычнай нядобронадзейнасці і выселеных з памежнай зоны, арыштаваных і затрыманых паліцыяй, вёсак на тэрыторыі пастарункаў, рэзервістаў, стральцоў, эмігрантаў, рээмігрантаў, турэмных зняволеных, інфарматараў, уліковыя анкеты членаў грамадскіх арганізацый, перабежчыкаў і інш.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 508

Назва: Дзісенская павятовая камендатура дзяржаўнай паліцыі, г. Дзісна
Дисненская поветовая комендатура государственной полиции,
г. Дисна

Перыяд: 1919–1939

Памеры: 3 вопісы, 853 адз. зах.

Гісторыя фонду: да 1954 г. дакументы фонду захоўваліся ў Дзяржаўным архіве Полацкай вобласці (г.Полацк); 1952 г. – праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопісы; 1964, 1996 гг. – дапаўненне вопісу 1; 1969 г. – правядзенне паадзінкавай каталагізацыі; 2006 г. – выбыла з вопісу 1 па акту 1 справа; 2013 г. – складзены вопісы 2 і 3.

Змест: вопіс 1 – цыркуляры, загады, указанні, інструкцыі Міністэрства ўнутраных спраў II Польскай Рэспублікі, Галоўнай і Віленскай ваяводскай камендатур дзяржаўнай паліцыі, Віленскага ваяводскага ўпраўлення, Дзісенскага павятовага староства па асабоваму складу, аб рэгістрацыі грамадскіх арганізацый, беспрацоўных, наглядзе за грамадзянамі і падазронымі асобамі, парадку правядзення следства і дазнанняў па крымінальных і іншых справах, каштарысы ўтрымання органаў паліцыі, геаграфічныя, палітыка-эканамічныя апісанні Дзісенскага павета і паліцэйскіх пастарункаў, пратаколы нарад супрацоўнікаў павятовых старостваў і камендантаў пастарункаў, рэвізіі працы павятовай камендатуры і пастарункаў, расследавання крымінальных спраў, здарэнняў, допытаў грамадзян, дазнанняў аб вышуку злачынцаў, кнігі і журналы рэгістрацыі следчых спраў, дзяжурстваў паліцэйскіх, арыштаваных, асоб, якія былі затрыманы ці знаходзіліся пад наглядам паліцыі, рэестры следчых спраў, асоб, якія былі ў вышуку, і скаргаў грамадзян, алфавітныя паказальнікі да рээстра арыштаваных і журнала рэгістрацыі следчых спраў, перапіска з органамі паліцыі, павятовым староствам аб арганізацыі і правядзенні выбараў у Сейм II Польскай Рэспублікі, аб барацьбе з камуністычнай дзейнасцю, палітычнымі і крымінальнымі злачынствамі, нелегальным пераходам дзяржаўнай польска-савецкай мяжы, аб праверцы маральнай устойлівасці і палітычнай добранадзейнасці грамадзян, правядзенні штогадовых памятных мерапрыемстваў у дзень смерці Ю.Пілсудскага, узмацненні нагляду за грамадзянамі і імігрантамі, вышуку крымінальных злачынцаў, дзэрціраў, асоб, якія вярнуліся з СССР, парадку рэгістрацыі і выкарыстання радыёпрыёмнікаў, па фінансавых і гаспадарчых пытаннях, падаткаабкладанні і спагнанні падаткаў, аб стане школ, руху за адкрыццё беларускіх школ, навучанні і выхаванні асабовага складу органаў паліцыі, зборы з насельніцтва сродкаў на ўмацаванне авіяцыі Польскай дзяржавы і ўзносаў у камунальную ашчадную касу, матэрыяльная дапаможа паліцэйскім і сем'ям беспрацоўных, справаздачи аб правядзенні выбараў, палітычнай добранадзейнасці грамадзян, працы пастарункаў, дзейнасці грамадскіх арганізацый, данясенні камендантаў пастарункаў, паліцэйскіх аб расследаванні крымінальных злачынстваў,

здарэнняў, дзейнасці камуністычных арганізацый, вышуку і арышце камуністаў, дзённікі паліцэйскіх, статыстычныя звесткі аб колькасці насельніцтва, палітычных і крымінальных злачынствах, здарэннях, следчыя справы па абвінавачванні грамадзян у прыналежнасці да Кампартыі Заходняй Беларусі (КПЗБ) і камуністычнай дзейнасці, заявы грамадзян аб прыняцці на службу ў паліцыю, прысуды на асоб, якія былі абвінавачаны ў шпіёнскай дзейнасці, крымінальных злачынствах, адміністрацыйных правапарушэннях, матэрыялы аб арэндзе прыватных дамоў, пабудоў для размяшчэння паліцэйскіх пастарункаў і інш.; вопіс 2 – акт аб прыёмцы і здачы спраў Дзісенскай павятовай камендатуры дзяржаўнай паліцыі (26.10.1931 г.), праграмы заняткаў гурткоў па навучанні паліцэйскіх, справа аб прызначэнні каменданта паліцыі ў Глыбокім апекуном за прыватным жылым домам і аб арэндзе яго органамі паліцыі; вопіс 3 – акты на асоб, якія ўцякалі ў Савецкі Саюз і вярнуліся назад.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за перыяд 1919–1939 гг., 853 адз. зах.; вопіс 2 за перыяд 1927–1935 г., 3 адз. зах.; вопіс 3 за 1936 г., 1 адз. зах. Прадмова, пераводная табліца шыфраў, загаловачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Борьба трудящихся Западной Белоруссии за социальное*, op.cit.; *Революционный авангард трудящейся молодежи Западной*, op.cit.; *Памяць: Гіст.-дак. хроніка Глыбоцкага раёна*, op.cit.; *Документы по истории и культуре евреев*, op.cit.

Заўвагі: ёсць асабовыя справы інфарматараў, асабовыя карткі паліцэйскіх, спісы прыгранічных вёсак, населеных пунктаў, маёнткаў, фальваркаў, чыноўнікаў, паліцэйскіх, пажарнікаў, асоб, якія падазраваліся ў прыналежнасці да палітычных партый і арганізацый, шпіёнскай дзейнасці, камуністаў, членаў грамадскіх арганізацый, былых савецкіх работнікаў, чырвонаармейцаў, перабежчыкаў і асоб, якія былі запозданы ў нелегальным пераходзе дзяржаўнай польска-савецкай мяжы, арыштаваных, затрыманых і асуджаных асоб, дэзерціраў, святароў і інш., альбом фатаграфій камуністаў, анкеты перабежчыкаў.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 515

Назва: Дунілавіцкая павятовая камендатура дзяржаўнай паліцыі

Дуниловичская поветовая комендатура государственной полиции

Перыяд: 1923–1925

Памеры: 1 вопіс, 2 адз. зах.

Гісторыя фонду: да 1954 г. дакументы фонду захоўваліся ў Дзяржаўным архіве Полацкай вобласці (г. Полацк); 1955 г. – праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс.

Змест: кніга асабовых рахункаў служачых паліцыі за 1925 г. і асабовая справа паліцэйскага.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за перыяд 1923–1925 гг., 2 адз. зах. Загалавачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.

Заўвагі: ёсць асабовая справа паліцэйскага. Дакументы фондаўтваральніка маюць фрагментарны характар, прадстаўлены адзінкавымі справамі.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 9

Назва: Маладзечанская павятовая камендатура дзяржаўнай паліцыі
Молодечненская поветовая комендатура государственной полиции

Перыяд: 1921–1939

Памеры: 2 вопісы, 418 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1952 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопісы; дакументы пастарунка дзяржпаліцыі ў Аляхновічах перададзены з Дзяржаўнага архіва Ровенскай вобласці (г. Роўна); 1990-я гг. -перадача на адкрытае захоўванне дакументаў фонду ў выніку рассакрэчвання; 2006 г. – педадача 1 справы ў ф. 437, 1953 г.

Змест: вопіс 1 – дакументы агульнага, адміністрацыйнага, гаспадарчага, следчага, персанальнага сектараў Маладзечанскай павятовай камендатуры дзяржаўнай паліцыі, пастарункаў дзяржаўнай паліцыі, размешчаных у населеных пунктах Маладзечанскага павета (Беніца, Гарадок, Дубравы, Краснае, Лебедзева, Маладзечна, Аляхновічы, Палачаны, Радашковічы, Ракаў, Яршэвічы) – загады, указанні, цыркуляры, інструкцыі Галоўнай і Віленскай ваяводскай камендатур дзяржаўнай паліцыі, Маладзечанскай павятовай камендатуры дзяржаўнай паліцыі, перапіска з пастарункамі дзяржаўнай паліцыі, тэлеграмы, пратаколы нарад камендантаў пастарункаў, рэвізіі працы пастарункаў, агульных сходаў членаў касы ўзаемадапамогі і паліцэйскага спартыўнага клуба, допытаў злачынцаў і пацярпелых, справаздачы аб грамадска-палітычнай сітуацыі на тэрыторыі пастарункаў, колькасці ўчыненых злачынстваў, праведзеных допытах, наяўнасці зброі, планы мерапрыемстваў па забеспячэнні грамадскай бяспекі

ў Маладзечанскім павеце і асобных пастарунках, следчыя справы па абвінавачванні грамадзян у крымінальных злачынствах, нелегальным пераходзе дзяржаўнай польска-савецкай мяжы, вышуковыя лісты і інфармацыйныя паведамленні аб выніках вышуку асоб, якіх падазравалі ў камуністычнай, антыдзяржаўнай, шпіёнскай дзейнасці, у здзяйсненні крымінальных злачынстваў, праграмы і планы навучання паліцэйскіх, службовыя дзённікі каменданта і ўчастковых паліцэйскіх, журналы і кнігі ўліку арыштаваных, заняткаў павышэння кваліфікацыі паліцэйскіх, асоб, якія знаходзіліся пад аховай ці наглядам паліцыі, вышуковай працы паліцэйскіх, здарэнняў на чыгунцы, рэгістрацыі штрафаў і інш.; вопіс 2 – звесткі аб размяшчэнні населеных пунктаў і колькасці насельніцтва на тэрыторыі пастарунка.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за перыяд 1921–1939 г., 417 адз. зах.; вопіс 2 за 1936 г., 1 адз. зах. Прадмова, структурна-храналагічны паказальнік, пераводная табліца шыфраў, загаловачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Борьба трудящихся Западной Белоруссии за социальное и национальное освобождение*, op.cit.; *Памяць: Гіст.-дак. хроніка Маладзечна і Маладзечанскага раёна*, op.cit.; *Памяць. Смаргонскі раён*, op.cit.

Заўвагі: ёсць асабовыя справы і спісы паліцэйскіх, спісы вёсак, арыштаваных, затрыманых паліцыяй, чыгуначнай аховы, спісы і анкетны членаў грамадскіх арганізацый, перабежчыкаў дзяржаўнай мяжы, альбомы фатаграфій з адрасамі камуністаў, перабежчыкаў і інш.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 12

Назва: Пастаўская павятовая камендатура дзяржаўнай паліцыі

Поставская поветовая комендатура государственной полиции

Перыяд: 1921–1939

Памеры: 1 вопіс, 346 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1952 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопісы; 1990-я гг. – перадача на адкрытае захоўванне дакументаў фонду ў выніку рассакрэчвання.

Змест: загады, указанні і інструкцыі Віленскай ваяводскай камендатуры дзяржаўнай паліцыі, перапіска Пастаўскай павятовай камендатуры дзяржаўнай паліцыі з пастарункамі, Пастаўскім павятовым староствам і гміннымі праўленнямі, пратаколы агульных сходаў солтысаў, рэвізіі працы пастарункаў, службовыя дзённікі ўчастковых паліцэйскіх,

справаздачы аб маральна-палітычным становішчы на тэрыторыі пастарункаў, палітычнай добранадзейнасці і маральнай устойлівасці грамадзян, вышуковыя лісты на асоб, якіх заподозрылі ў крымінальных злачынствах, шпіёнскай дзейнасці, журналы ўліку арыштаваных асоб, правядзення заняткаў павышэння кваліфікацыі паліцэйскіх, ведамасці на выдачу зарплаты паліцэйскім, матэрыялы аб барацьбе з крымінальнымі злачынствамі, парушэннямі дзяржаўнай манаполіі на вытворчасць і продаж тытуню, спіртных напіткаў, аб вышуку асоб, якія ўчынілі злачынствы, аб рэгістрацыі дазволаў на валоданне агнястрэльнай зброяй, аб вышуку і ўстанаўленні месцажыхарства грамадзян, аб ахове чыгункі, узнагароджванні паліцэйскіх і накладанні на іх дысцыплінарных спагнанняў і інш.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за перыяд 1921–1939 гг., 346 адз. зах. Прадмова, структурна-храналагічны паказальнік, пераводная табліца шыфраў, загаловачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.; *Документы по истории и культуре евреев*, op.cit.

Заўвагі: ёсць спісы паліцэйскіх, вёсак на тэрыторыі пастарункаў, асуджаных асоб і затрыманых паліцыяй, гурткоў Беларускай сялянска-работніцкай грамады (БСРГ), асоб, якія падазраваліся ў крымінальных злачынствах, і інш.

5. Прадпрыемствы, адміністрацыя і гаспадарчае самакіраванне

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 546

Назва: Ашмянская павятовая камунальная ашчадная каса
Ошмянская поветовая камунальная сберегательная касса

Перыяд: 1931–1937

Памеры: 1 вопіс, 2 адз. зах.

Гісторыя фонду: Праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 2013 г. – перадрукаваны вопіс.

Змест: дзённік ашчадных укладаў камунальнай ашчаднай касы Ашмянскага павета, тэрміновыя ашчадныя ўклады.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за 1931–1937 гг., 2 адз. зах. Загало-
вачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно, op.cit.*

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 457

Назва: Дзісенская павятовая камунальная ашчадная каса, г. Глыбокае
Дисненская поветовая камунальная сберегательная касса, г. Глу-
бокое

Перыяд: 1935–1939

Памеры: 1 вопіс, 1 адз. зах.

Гісторыя фонду: да 1954 г. дакументы фонду захоўваліся ў Дзяржаўным архіве Полацкай вобласці (г. Полацк); 1952 г. – праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс.

Змест: матэрыялы аб дзейнасці Дзісенскай павятовай камунальнай ашчаднай касы (палажэнні, пратаколы рэвізіі, справаздачы і інш.).

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за перыяд 1935–1939 гг., 1 адз. зах. Загало-
вачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно, op.cit.*

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 108

Назва: Сельскагаспадарчы спажывецкі кааператыў „Земляроб” Пастаўскага павету, мястэчка Мядзель
Сельскохозяйственный потребительский кооператив „Земледелец”
Поставского повета, местечко Мядель

Перыяд: 1937

Памеры: 1 вопіс, 2 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1948 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 1968 г. – удасканаленне вопісу (нумарацыя лістоў, падшыўка).

Змест: рахункі на закуп сельскагаспадарчай прадукцыі, інвентару і прылад працы.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за 1937 г., 2 адз. зах. Загаловачныя лісты.

Заўвагі: дакументы фондаўтваральніка маюць фрагментарны характар, прадстаўлены адзінкавымі справамі.

6. Таварысты і арганізацыі

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 43

Назва: Павятовы Лагер нацыянальнага адзінства Вілейскага павету
Поветовый Лагерь народного соединения Вилейского повета

Перыяд: 1937

Памеры: 1 вопіс, 1 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1947 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 1990-я гг. – перадача на адкрытае захоўванне дакументаў фонду ў выніку рассакрэчвання.

Змест: пратаколы сходаў членаў Лагера нацыянальнага адзінства і пастановы павятовых праўленняў Саюза стральцоў, Саюза супрацьпаветранай і хімічнай абароны, мясцовага аддзела Чырвонага Крыжа Польшчы і іншых арганізацый аб іх уваходжанні ў Вілейскі павятовы Лагер нацыянальнага адзінства.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за 1937 г., 1 адз. зах. Загалоначны ліст.

Заўвагі: гаворка ідзе пра вядомую польскую партыю Obóz Zjednoczenia Narodowego (Лагерь нацыянальнага адзінства).

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 40

Назва: Павятовы Лагер нацыянальнага адзінства Маладзечанскага павету
Поветовый Лагерь народного соединения Молодечненского повета

Перыяд: 1937–1939

Памеры: 1 вопіс, 1 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1947 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 1974 г. – удасканаленне вопісу (нумарацыя лістоў, падшыўка); 1990-я гг. – перадача на адкрытае захоўванне дакументаў фонду ў выніку рассакрэчвання.

Змест: дырэктывы Віленска-Навагрудскай акругі Лагера нацыянальнага аб'яднання сваім структурам у паветах і гмінах аб іх працы (правядзенні сходаў, складванні справаздач, дапамозе беднякам, сіротам і інш.).

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за 1937–1939 гг., 1 адз. зах. Загалоначны ліст.

Заўвагі: Гаворка ідзе пра вядомую польскую партыю Obóz Zjednoczenia Narodowego (Лагерь нацыянальнага адзінства).

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 42

Назва: Касцяневіцкі гмінны аддзел Лагера нацыянальнага адзінства Вілейскага павету, в. Касцяневічы
Костеневичский гминный отдел Лагеря народного соединения Вилейского повета, д. Костеневичи

Перыяд: 1938–1939

Памеры: 1 вопіс, 1 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1947 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 1974 г. – удасканаленне вопісу (нумарацыя лістоў, падшыўка); 1990-я гг. – перадача на адкрытае захоўванне дакументаў фонду ў выніку расакрэчвання.

Змест: пратаколы сходаў членаў Касцяневіцкага гміннага аддзела Лагера нацыянальнага адзінства.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за 1938–1939 гг., 1 адз. зах. Заглавачны ліст.

Заўвагі: Гаворка ідзе пра вядомую польскую партыю Obóz Zjednoczenia Narodowego (Лагерь нацыянальнага адзінства).

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 41

Назва: Лебедзеўскі гмінны аддзел Лагера нацыянальнага адзінства Маладзечанскага павету, мястэчка Лебедзева
Лебедевский гминный отдел Лагеря народного соединения Молодечненского повета, местечко Лебедево

Перыяд: 1938–1939

Памеры: 1 вопіс, 1 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1947 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 1974 г. – удасканаленне вопісу (нумарацыя лістоў, падшыўка); 1990-я гг. – перадача на адкрытае захоўванне дакументаў фонду ў выніку расакрэчвання.

Змест: перапіска з Маладзечанскім павятовым праўленнем Лагера нацыянальнага адзінства па пытаннях працы (аб падрыхтоўцы да выбараў кіраўніцтва, выдачы значкоў членам аб'яднання, святкаванні імянін маршала Э. Рыдз-Сміглы).

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за 1938–1939 гг., 1 адз. зах. Заглавачны ліст.

Заўвагі: Гаворка ідзе пра вядомую польскую партыю Obóz Zjednoczenia Narodowego (Лагерь нацыянальнага адзінства).

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 218

Назва: Гурток Лігі супрацьпаветранай абароны дзяржавы, мястэчка Баруны
Ашмянскага павету
Кружок Лиги противовоздушной обороны панства, местечко Боруны
Ошмянского повета

Перыяд: 1926–1932

Памеры: 1 вопіс, 10 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1950 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 1969 г. – удасканаленне вопісу (нумарацыя лістоў, падшыўка).

Змест: указанні, інструкцыі Віленскага ваяводскага камітэта Лігі супрацьпаветранай абароны дзяржавы, статут гуртка, пратаколы сходаў членаў камітэта, перапіска гуртка з камітэтам аб выплаце членскіх узносаў, штомесячныя фінансавыя справаздачы за 1929 г., журнал рэгістрацыі ўваходнай карэспандэнцыі і інш.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за перыяд 1926–1932 гг., 10 адз. зах. Загалавочныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.

Заўвагі: ёсць спісы, уліковыя карткі гурткоўцаў.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 28

Назва: Павятовая камендатура Федэрацыі польскіх саюзаў абаронцаў Айчыны і Саюза рэзервістаў Вілейскага павету
Поветовая коменда Федерации польских союзов защитников Родины и Союза резервистов Вилейского повета

Перыяд: 1937–1939

Памеры: 1 вопіс, 5 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1947–1953 гг. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 1974 г. – удасканаленне вопісу (нумарацыя лістоў, падшыўка); 1990-я гг. – перадача на адкрытае захоўванне дакументаў фонду ў выніку рассакрэчвання.

Змест: загады, указанні Галоўнага і павятовага праўлення Федэрацыі польскіх саюзаў абаронцаў Айчыны і Саюза рэзервістаў, перапіска з воінскімі часцямі аб парадку выдачы трэбаванняў на праезд па чыгунцы, матэрыялы аб правядзенні заняткаў па вайскавай падрыхтоўцы сярод рэзервістаў і солтысаў, аб заахвочваннях і спагнаннях на членаў гуртка рэзервістаў Войстамскага гміннага праўлення і інш.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за перыяд 1937–1939 гг., 5 адз. зах.
Загалавачныя лісты.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 29

Назва: Павятовае аддзяленне Саюза рэзэрвістаў Маладзечанскага павету
Поветовое управление Союза резервистов Молодечненского повета

Перыяд: 1937

Памеры: 1 вопіс, 1 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1947 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 1974 г. – удасканаленне вопісу (нумарацыя лістоў, падшыўка); 1990-я гг. – перадача на адкрытае захоўванне дакументаў фонду ў выніку расакрэчвання.

Змест: матэрыялы аб планаванні і ўдзеле гурткаў рэзэрвістаў у розных святочных мерапрыемствах і інш.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за 1937 г., 1 адз. зах. Загалавачны ліст.

Заўвагі: дакументы фондаўтваральніка маюць фрагментарны характар, прадастаўлены адзінкавай справай.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 30

Назва: Павятовае ўпраўленне Саюза рэзэрвістаў Вілейскага павету
Поветовое управление Союза резервистов Вилейского повета

Перыяд: 1930–1939

Памеры: 1 вопіс, 3 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1947 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 1974 г. – удасканаленне вопісу (нумарацыя лістоў, падшыўка).

Змест: матэрыялы Вілейскага павятовага праўлення Саюза рэзэрвістаў (пратактылы сходаў членаў арганізацыі, спісы членаў праўлення).

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за перыяд 1937–1939 гг., 3 адз. зах.
Загалавачныя лісты.

Заўвагі: ёсць спісы членаў Вілейскага павятовага праўлення Саюза рэзэрвістаў.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 31

Назва: Гурток Саюза рэзэрвістаў Даўгінаўскай гміннай управы Вілейскага павету

Кружок Союза резервистов Долгиновского гминного правления
Вилейского повета

Перыяд: 1931

Памеры: 1 вопіс, 2 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1947 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 1974 г. – удасканаленне вопісу (нумарацыя лістоў, падшыўка); 1990-я гг. – перадача на адкрытае захоўванне дакументаў фонду ў выніку расакрэчвання.

Змест: матэрыялы аб планаванні і ўдзеле гурткоў рэзервістаў у розных святочных мерапрыемствах і інш.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за 1931 г., 2 адз. зах. Загалоўныя лісты.

Заўвагі: дакументы фондаўтваральніка маюць фрагментарны характар, прадстаўлены адзінкавай справай.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 32

Назва: Гурток Саюза рэзервістаў Куранецкай гміннай управы Вілейскага павету

Кружок Союза резервистов Куранецкого гминного правления Вилейского повета

Перыяд: 1927–1939

Памеры: 1 вопіс, 8 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1947 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 1974 г. – удасканаленне вопісу (нумарацыя лістоў, падшыўка); 1990-я гг. – перадача на адкрытае захоўванне дакументаў фонду ў выніку расакрэчвання.

Змест: матэрыялы гуртка Саюза рэзервістаў Куранецкага гміннага праўлення (загады і інструкцыі вышэйстаячых органаў, пратаколы сходаў членаў гуртка, аб'явы, журнал выходнай карэспандэнцыі, абавязацельствы гурткоўцаў і інш.).

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за перыяд 1927–1939 гг., 8 адз. зах. Загалоўныя лісты.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 33

Назва: Гурток Саюза рэзервістаў Лебедзеўскай гміннай управы Маладзечанскага павету

Кружок Союза резервистов Лебедевского гминного правления Молодечненского повета

Перыяд: 1936–1939

Памеры: 1 вопіс, 5 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1947 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 1974 г. – удасканаленне вопісу (нумарацыя лістоў, падшыўка); 1990-я гг. – перадача на адкрытае захоўванне дакументаў фонду ў выніку рассакрэчвання.

Змест: перапіска з Маладзечанскім павятовым праўленнем Саюза рэзервістаў аб парадку прыёму ў арганізацыю, аб праграмах курсаў для рэзервістаў, іх арганізацыі і правядзенні, па фінансавых і гаспадарчых пытаннях, гадавыя справаздачы па кадрах і інш.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за перыяд 1936–1939 г., 5 адз. зах. Загалавачныя лісты.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 34

Назва: Павятовы Саюз асаднікаў Вілейскага павету
Поветовый Союз колонизаторов Вилейского повета

Перыяд: 1926–1939

Памеры: 1 вопіс, 2 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1947 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 1974 г. – удасканаленне вопісу (нумарацыя лістоў, падшыўка); 1990-я гг. – перадача на адкрытае захоўванне дакументаў фонда ў выніку рассакрэчвання.

Змест: указанні Цэнтральнага Саюза асаднікаў Вілейскаму павятоваму Саюзу асаднікаў аб парадку выплаты членскіх ўзносаў, дакументы па асабоваму складу і інш.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за перыяд 1926–1939 г., 2 адз. зах. Загалавачныя лісты.

Заўвагі: ёсць спісы членаў Вілейскага павятовага Саюза асаднікаў.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 35

Назва: Павятовае ўпраўленне Саюза стральцоў Вілейскага павету
Поветовое управление Союза стрельцов Вилейского повета

Перыяд: 1931–1939

Памеры: 1 вопіс, 4 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1947 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 1974 г. – удасканаленне вопісу (нумарацыя лістоў, падшыўка); 1990-я гг. – перадача на адкрытае захоўванне дакументаў фонда ў выніку рассакрэчвання.

Змест: перапіска Вілейскага павятовага праўлення Саюза стральцоў з гурткамі ў гмінах, спісы членаў жаночых аддзелаў Саюза стральцоў, настаўнікаў школ, стральцоў, якія былі падрыхтаваны да выканання вайсковай павіннасці.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за перыяд 1931–1939 гг., 2 адз. зах. Загалавачныя лісты.

Заўвагі: ёсць спісы членаў Саюза стральцоў, настаўнікаў.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 36

Назва: Упраўленне аддзелу Саюза стральцоў Красненскай гміннай управы Маладзечанскага павету
Правление отдела Союза стрельцов Красненского гминного правления Молодечненского повета

Перыяд: 1935–1937

Памеры: 1 вопіс, 1 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1947 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 1974 г. – удасканаленне вопісу (нумарацыя лістоў, падшыўка); 1990-я гг. – перадача на адкрытае захоўванне дакументаў фонда ў выніку рассакрэчвання.

Змест: указанні Маладзечанскага павятовага праўлення Саюза стральцоў праўленням гмін па пытаннях дзейнасці стральцоў.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за перыяд 1935–1937 гг., 1 адз. зах. Загалавачны ліст.

Заўвагі: дакументы фондаўтваральніка маюць фрагментарны характар, прадстаўлены адзінкавай справай.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 37

Назва: Павятовае ўпраўленне Саюза стральцоў Маладзечанскага павету
Поветовое управление Союза стрельцов Молодечненского повета

Перыяд: 1930–1931

Памеры: 1 вопіс, 1 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1947 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 1974 г. – удасканаленне вопісу (нумарацыя лістоў, падшыўка); 1990-я гг. – перадача на адкрытае захоўванне дакументаў фонда ў выніку рассакрэчвання.

Змест: пратаколы сходаў членаў Саюза стральцоў.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за перыяд 1930–1931 гг., 1 адз. зах. Загалавачны ліст.

Заўвагі: дакументы фондаўтваральніка маюць фрагментарны характар, прадстаўлены адзінкавай справай.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 38

Назва: Упраўленне аддзелу Саюза стральцоў Войстамскай гміннай управы Вілейскага павету

Правление отдела Союза стрельцов Войстомского гминного правления Вилейского повета

Перыяд: 1933–1938

Памеры: 1 вопіс, 1 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1947 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 1974 г. – удасканаленне вопісу (нумарацыя лістоў, падшыўка); 1990-я гг. – перадача на адкрытае захоўванне дакументаў фонда ў выніку расскрэчвання.

Змест: перапіска праўлення аддзела Саюза стральцоў Войстамскага гміннага праўлення з Вілейскім павятовым праўленнем Саюза стральцоў па пытанні ўпарадкавання бібліятэк, кнігазбораў

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за перыяд 1933–1938 гг., 1 адз. зах. Загалоўны ліст.

Заўвагі: дакументы фондаўтваральніка маюць фрагментарны характар, прадстаўлены адзінкавай справай.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 477

Назва: Упраўленне казіно дзяржаўных служачых Дзісенскага павятовага староства

Управление казино государственных служащих Дисненского поветового староства

Перыяд: 1921–1922

Памеры: 1 вопіс, 1 адз. зах.

Гісторыя фонду: да 1954 г. дакументы фонду захоўваліся ў Дзяржаўным архіве Полацкай вобласці (г. Полацк); 1952 г. – праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс.

Змест: статут і пратаколы агульных сходаў членаў праўлення казіно дзяржаўных служачых Дзісенскага павятовага староства.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за 1921–1922 гг., 1 адз. зах. Загалоўны ліст.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 27

Назва: Павятовы Саюз вясковай моладзі Вілейскага павету
 Поветовый Союз деревенской молодежи Вилейского повета

Перыяд: 1936–1939

Памеры: 1 вопіс, 8 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1947 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 1974 г. – удасканаленне вопісу (нумарацыя лістоў, падшыўка).

Змест: дакументы Вілейскага павятовага Саюза вясковай моладзі, яго перапіска з гурткамі па пытаннях іх працы, матэрыялы аб дзейнасці гурткоў Саюза вясковай моладзі (планы работы, пратаколы сходаў, дакументы па асабоваму складу і інш.).

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за 1936–1939 гг., 8 адз. зах. Загалоўчаныя лісты.

Заўвагі: ёсць спісы гурткоўцаў, іх членскія білеты (спр. 8).

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 510

Назва: Дзісенскі павятовы Саюз вясковай моладзі, г. Глыбокае.
 Дисненский поветовый Союз деревенской молодежи, г. Глубокое

Перыяд: 1937–1938

Памеры: 1 вопіс, 2 адз. зах.

Гісторыя фонду: да 1954 г. дакументы фонду захоўваліся ў Дзяржаўным архіве Полацкай вобласці (г. Полацк); 1947 г. – праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс.

Змест: дакументы па асабоваму складу Дзісенскага павятовага Саюза вясковай моладзі (спісы членаў, анкеты, заявы аб уступленні ў склад арганізацыі і інш.).

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за 1937–1938 гг., 2 адз. зах. Загалоўчаныя лісты.

Заўвагі: ёсць спісы і анкеты членаў арганізацыі.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 27

Назва: Павятовае ўпраўленне Таварыства развіцця Усходніх земляў Вілейскага павету
 Поветовое управление Общества развития восточных земель Вилейского повета

Перыяд: 1936–1939

Памеры: 1 вопіс, 3 адз. зах.

Гісторыя фонду: 1947 г. – праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 1974 г. – удасканаленне вопісу (нумарацыя лістоў, падшыўка); 1990-я гг. – перадача на адкрытае захоўванне дакументаў фонду ў выніку рассакрэчвання.

Змест: перапіска павятовага праўлення з Галоўным праўленнем Таварыства развіцця ўсходніх зямель у Варшаве па пытаннях разгортвання работы ў школах, а таксама яго перапіска з Вілейскім павятовым староствам аб дапамозе беззямельным і малазямельным сялянам, дзецям-сіротам.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за 1936–1939 гг., 3 адз. зах. Загалавочныя лісты.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 44

Назва: Павятовы аддзел Жаночага каталіцкага таварыства Вілейскага павету

Поветовый отдел Женского католического общества Вилейского повета

Перыяд: 1933–1938

Памеры: 1 вопіс, 2 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1947 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 1974 г. – удасканаленне вопісу (нумарацыя лістоў, падшыўка); 1990-я гг. – перадача на адкрытае захоўванне дакументаў фонду ў выніку рассакрэчвання.

Змест: дакументы па асабоваму складу жаночага каталіцкага таварыства Вілейскага павета.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за 1933–1938 гг., 2 адз. зах. Загалавочныя лісты.

Заўвагі: ёсць спісы членаў таварыства. Дакументы фондаўтваральніка маюць фрагментарны характар, прадстаўлены адзінкавымі справамі.

7. Адукацыйныя і культурніцкія арганізацыі

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 204

Назва: Мужчынская настаўніцкая дзяржаўная семінарыя, мястэчка Баруны
Ашмянскага павету
Мужская учительская государственная семинария, местечко Боруны
Ошмянского повета

Перыяд: 1921–1932

Памеры: 1 вопіс, 201 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1949 г. паступленне з Цэнтральнага дзяржаўнага архіва Літоўскай ССР (г.Вільня) у Дзяржаўны архіў Маладзечанскай вобласці (г. Маладзечна) дакументаў фонду ў неапрацаваным стане; 1950 г. – навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складванне вопісу; 1953 г. – удасканаленне навукова-тэхнічнай апрацоўкі, правядзенне экспертызы каштоўнасці дакументальных матэрыялаў (складзены 2 адборачныя спісы на знішчэнне 105 спраў); 1995 г. – дапоўнены 3 справы ў вопіс фонду.

Змест: цыркуляры, указанні, распараджэнні, інструкцыі Савета Міністраў ІІ Польшкай Рэспублікі, Міністэрстваў фінансаў, унутраных спраў, веравызнанняў і грамадскай асветы, Віленскага ваяводскага ўпраўлення, папячыцельства Віленскай школьнай акругі аб арганізацыі Барунскай дзяржаўнай мужчынскай настаўніцкай семінарыі, забеспячэнні яе вучэбнымі дапаможнікамі, арганізацыі гуртка Прыяцеляў польскага студэнта (akademika) (спр. 30), аб складанні праектаў каштарысаў, каштарысаў бюджэту семінарыі, па фінансавых і гаспадарчых пытаннях, аб парадку прыёму навучэнцаў у Барунскую дзяржаўную мужчынскую настаўніцкую семінарыю, пераводу іх у іншыя семінарыі, падтрыманні дысцыпліны падчас навучання, правядзенні вучэбнай, выхаваўчай, пазашкольнай працы сярод навучэнцаў, выключэнні навучэнцаў за ўдзел у антыдзяржаўнай дзейнасці, аб аплаце за навучанне, перадачы СССР архіўных матэрыялаў 1772–1918 гг. (спр. 95) і інш., пратаколы пасяджэнняў педагогічнага савета семінарыі за 1925–1929 гг. (спр. 199), папячыцельскага савета пры семінарыі, экзаменацыйных камісій і інш., планы вучэбнай працы семінарыі і пачатковай школы пры семінарыі, праекты бюджэтаў і каштарысаў бюджэту семінарыі, касавыя кнігі, перапіска Барунскай дзяржаўнай мужчынскай настаўніцкай семінарыі з папячыцельствам Віленскай школьнай акругі, Ашмянскім павятовым староствам аб арганізацыі працы семінарыі, будаўніцтве і капітальным рамонце будынка семінарыі, па вучэбных, фінансава-гаспадарчых

пытаннях, аб выхаваўчай рабоце, аплаце працы выкладчыкаў і работнікаў, выплаце стыпендыі навучэнцам і інш., акты прыёмкі-перадачы матэрыяльных каштоўнасцей семінарыі, праверкі стану памяшканняў семінарыі, размежавання зямель семінарыі і каталіцкай парафіі і інш., кнігі інвентарызацыі матэрыяльных каштоўнасцей, справаздачы і звесткі аб стане, працы і выніках дзейнасці семінарыі, колькасці выкладчыкаў і навучэнцаў, паспяховасці навучэнцаў семінарыі і пачатковай школы пры семінарыі, фізічным выхаванні навучэнцаў, рэвізіі працы семінарыі, аб уроне, нанесеным семінарыі нямецкімі войскамі падчас Першай сусветнай вайны і інш., умовы прыёму навучэнцаў у дзяржаўныя настаўніцкія семінарыі, матэрыялы аб правядзенні з'ездаў дырэктараў і канферэнцый настаўнікаў сярэдніх школ (праграмы, справаздачы, дакладныя запіскі і інш.), па фінансава-гаспадарчай дзейнасці семінарыі і яе інтэрната, расклады ўрокаў, табелі паспяховасці навучэнцаў, заявы абітурыентаў аб допуску да ўступных экзаменаў і залічэнні ў семінарыю, ведамасці вынікаў здачы ўступных экзаменаў, выдачы зарплаты выкладчыкам і работнікам, стыпендыі навучэнцам, кантрольныя работы абітурыентаў, заявы настаўнікаў, работнікаў аб прыёме на працу, заявы навучэнцаў на атрыманне стыпендыі, аб вызваленні, змяншэнні платы за вучобу і інтэрнат, даведкі, заявы і абавязацельствы бацькоў навучэнцаў на атрыманне стыпендыі і інш.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за 1921–1932 гг., 201 адз. зах.
Прадмова, структурна-храналагічны паказальнік, пераводная табліца шыфраў, загаловачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op. cit.

Заўвагі: ёсць асабовыя справы і спісы выкладчыкаў, навучэнцаў, асабовая справа ўрача настаўніцкай семінарыі.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 206

Назва: Чатырохкласная прыватная агульная школа равіна М. Шацкеса з габрэйскай мовай навучання Іўеўскага Аб'яднання габрэйскіх школ, мястэчка Іўе Лідскага павету

Четырехклассная частная общая школа раввина М. Шацкеса с еврейским языком обучения Ивьевского отделения Объединения еврейских школ, местечко Ивье Лидского повета

Перыяд: 1929–1934

Памеры: 1 вопіс, 23 адз. зах.

Гісторыя фонду: праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў; 1995 г. – складзены вопіс.

Змест: перапіска школы з Аб'яднаннем габрэйскіх школ у Варшаве, Лідскім павятовым староствам і школьнай інспекцыяй, архітэктарам г. Ліды і рознымі ўстановамі, арганізацыямі, справаздачы па асноўнай педагагічнай дзейнасці, аб правядзенні культурна-асветніцкіх мерапрыемстваў, планы заняткаў, журналы ўліку паспяховасці навучэнцаў, класныя журналы, статыстычныя звесткі аб стане школы ў 1930–1931 навучальным годзе, даведкі грамадзянам, якія пажадалі вучыць сваіх дзяцей на ідыш, старажытнагабрэйскай мове, і інш.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за 1929–1934 гг., 23 адз. зах. Заглавачныя лісты.

Бібліяграфія: *Документы по истории и культуре евреев*, op.cit.

Заўвагі: ёсць спісы і асабовыя карткі навучэнцаў за 1932–1933 навучальны год (спр. 14).

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 208

Назва: Прыватная чатырохгадовая коэдукацыйная гандлёвая школа імя Станіслава Сташыца, г. Валожын
Частная чатырехгодичная коэдукцыйная торговая школа им. Станислава Сташица, г. Воложин

Перыяд: 1933–1935

Памеры: 1 вопіс, 4 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1950 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 1969 г. – удасканаленне вопісу (нумарацыя лістоў, падшыўка).

Змест: пратаколы пасяджэнняў педагагічнага савета гандлёвай школы сумеснага навучання імя С. Сташыца ў г. Валожыне (спр. 1), планы і праграмы яе заняткаў, ведамасці гадавых адзнак па прадметах навучэнцаў 1–3 класаў.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за 1933–1935 гг., 4 адз. зах. Заглавачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно*, op.cit.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 219

Назва: Камендатура Першай Барунскай дружыны наезнікаў імя Адама Міцкевіча пры мужчынскай дзяржаўнай настаўніцкай семінарыі, мястэчка Баруны Ашмянскага павету

Коменда первой Борунской дружины наездников имени Адама Мицкевича при мужской государственной учительской семинарии, местечко Боруны Ошмянского повета

Перыяд: 1925–1926

Памеры: 1 вопіс, 14 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1950 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 2007 г. – удасканаленне вопісу (нумарацыя лістоў, падшыўка).

Змест: загады, рапарты кіраўнікоў 1-й дружины наезнікаў імя А. Міцкевіча Барунскай мужчынскай дзяржаўнай настаўніцкай семінарыі аб правядзенні агульных сходаў, збораў і пратаколы агульных сходаў членаў яе аддзела, заявы навучэнцаў семінарыі аб прыёме ў члены аддзела дружины, журнал рэгістрацыі ўваходнай і выходнай карэспандэнцыі, рабочыя бланкеты намеснікаў кіраўнікоў дружины і інш.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за перыяд 1925–1926 гг., 14 адз. зах. Загалоўныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно, op.cit.*

Заўвагі: ёсць спісы членаў аддзела і дружины наезнікаў.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 241

Назва: Прыватная гімназія гуманітарных навук доктара А. Ліхтмана і братоў М. і Н. Роякаў, г. Глыбокае

Частная гімназія гуманітарных навук доктара А. Лихтмана и братьев М. и Н. Рояков, г. Глубокое

Перыяд: 1919–1930

Памеры: 1 вопіс, 6 адз. зах.

Гісторыя фонду: праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў; 1995 г. – складзены вопіс.

Змест: цыркуляры Віленскага акруговага аддзела асветы, пратаколы пасяджэнняў педагагічнага савета школы за 1928–1930 гг. (спр. 3), перапіска з Міністэрствам веравызнанняў і грамадскай асветы II Польскай Рэспублікі і іншымі органамі па пытаннях арганізацыі навучальнага працэсу, журналы ўліку паспяховасці навучэнцаў, пратаколы экзаменацыйнай камісіі і інш.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за 1919–1930 гг., 6 адз. зах. Загалоўныя лісты.

8. Дакументы маёнткаў, родаў, сем'яў, асобаў ды іх спадчыны

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЗГАМол ф. 48

Назва: Маёнтак Любань памешчыка Грыгор'еўскага Вітольда Вілейскага павету

Имение Любань помещика Григорьевского Витольда Вилейского повета

Перыяд: 1935–1939

Памеры: 1 вопіс, 2 адз. зах.

Гісторыя фонду: у 1947 г. праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка дакументаў, складзены вопіс; 1968 г. – удасканаленне вопісу (нумарацыя лістоў, падшыўка).

Змест: вопіс 1 – перапіска адміністратара маёнтка Любань па фінансавых і гаспадарчых пытаннях з гандлёвым аддзелам Галоўнага харчовага ўпраўлення ў Варшаве.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за 1935–1939 гг., 2 адз. зах. Заглавачныя лісты.

Бібліяграфія: *Государственные архивы Брестской, Гродненской областей, филиал Государственного архива Минской области в Молодечно, op.cit.*

Раздзел II. Нацыянальны Архіў Рэспублікі Беларусь

Адрас

пр. Незалежнасці, 116
220114, г. Мінск, Беларусь
Tel./faks: +375 17 237 67 78
www.narb.by
E-mail: narb@narb.by

Чытальная зала

Час працы: аўторак – чацвер – 9.00–20.00, пятніца – 9.00–18.00, субота – 9.00–15.00.

Бібліятэка

Бібліятэка Архіва спецыялізуецца на публікацыях па праблемах архівістыкі. Збор уключае больш 4 тыс. перыядычных выданняў з Беларусі, Расіі ды іншых краінаў, 749 тамоў, што датычаць метадалогіі архівістыкі, даведнікі і пуцяводнікі па архівам, манаграфі і зборнікі дакументаў, болей 1400 тамоў матэрыялаў арганаў улады. Варта згадаць унікальную калекцыю перыёдыкі за перыяд 1917–1941 гг., нямецкіх газетаў акупацыйнай улады за перыяд 1941–1944 гг., а таксама калекцыю нямецкіх плакатаў часоў Другой Сусветнай вайны.

Працуе ў час працы архіва.

Прыём наведвальнікаў: панядзелак – чацвер – 8.30–17.30; пятніца – 8.30–16.15 (перапынак на абед 12.30–13.15).

Кароткая гісторыя архіва

а) адкрыццё архіва: 1927 г.

б) ранейшыя назвы архіва:

- Цэнтральны архіў Кастрычніцкай рэвалюцыі Беларускай Савецкай сацыялістычнай рэспублікі (БССР) (1927–1938);
- Цэнтральны Дзяржаўны архіў Кастрычніцкай рэвалюцыі і сацыялістычнага будаўніцтва (1938–1993);
- Беларускі Дзяржаўны архіў (БДА) (1993–1995);
- Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь (НАРБ) (ад моманту прыняцця фонду Цэнтральнага партыйнага архіва Камуністычнай партыі Беларусі ў 1995 г. і па сённяшні дзень).

в) ранейшы тэрытарыяльны абшар: колішнія Гродзенская, Мінская, Магілёўская, Смаленская, Віленская і Віцебская губ. Расійскай імперыі; БССР у межах да 17 верасня 1939 г.; усходнія ваяводстваў міжваеннай Польшчы, далучаныя да БССР у 1939 г.: Беларуская ССР.

Храналагічныя межы і памеры архіўнага збору

1917–2014; асобныя дакументы з XVII ст., канца XIX – пачатку XX ст.
1206 фондаў і калекцый, 1 070 074 адз. зах.

Актуальны тэрытарыяльны абшар

Рэспубліка Беларусь.

Характарыстыка архіўнага збору

Архіў утрымлівае матэрыялы цэнтральных органаў улады, устаноў і інстытуцый Беларусі:

- Дакументы перыяду да 1944 г., у т.л. дакументы Часовага ўраду (1917), Літоўска-Беларускай савецкай сацыялістычнай рэспублікі (1919), Беларускай Народнай рэспублікі (1918–1925), органаў улады і польскіх устаноў (1919–1920), органаў улады і інстытуцый часоў нямецкай акупацыі (1941–1944), беларускіх грамадскіх арганізацый, якія дзейнічалі ў міжваеннай Польшчы (1921–1939), а таксама Камуністычнай партыі Заходняй Беларусі за гэты перыяд;
- Дакументы цэнтральных органаў улады, рэспубліканскіх міністэрстваў, арганізацый і інстытуцый БССР (1919–1991), матэрыялы цэнтральных органаў улады Камуністычнай партыі Беларусі;
- Дакументы нямецкіх акупацыйных уладаў за перыяд 1941–1944 гг.;
- Матэрыялы беларускага руху супраціву часоў Другой сусветнай вайны, у т.л. Беларускага Штаба партызанскага руху;
- Матэрыялы органаў улады і інстытуцый Рэспублікі Беларусі з 1991 г. Па сённяшні дзень;
- калекцыі і прыватныя зборы, картаграфічныя і іконаграфічныя матэрыялы.

Бібліяграфія

1) пуцяводнікі і даведнікі аб архіўным зборы:

- *Цэнтральны гасударствены архіў Окцябрскай рэвалюцыі і сацыялістычнага строітэства БССР (путэводітэль)*, Мінск 1967;
- *Цэнтральны гасударствены архіў Окцябрскай рэвалюцыі і сацыялістычнага строітэства БССР. Путэводітэль*, Мінск 1976;

- *Рассакрэчаныя архівы. Дакументы дзяржаўных архіваў Рэспублікі Беларусь, якія перададзеныя на адкрытае захоўванне. Даведнік*, вып. 1, Мінск, 1993;
- *Фонды бывшых архивов Коммунистической партии Белоруссии. Краткий справочник в 2 частях*, Ч. 1, Минск 1997, Ч. 2. *Фонды низовых организаций КПБ и ЛКСМБ*, Минск 1998;
- *Государственные архивы Республики Беларусь (1944–1997). Краткий справочник*, Минск 2000;
- *Высшие органы Государственной власти и центрального управления Белорусской ССР (1965–1991) в трех частях*, Минск 2000;
- *Справочник о местах принудительного содержания гражданского населения на оккупированной территории Беларуси 1941–1944. Handbuch der Haftstätten für Zivilbevölkerung auf dem besetzten Territorium von Belarus 1941–1944*, Минск 2001;
- *Документы по истории православной церкви на Беларуси XVIII–XX вв. в фондах государственных архивов Республики Беларусь. Межархивный справочник*, Минск 2003;
- *Документы по истории Великой Отечественной войны в государственных архивах Республики Беларусь (1941–1945). Справочник*, Минск 2003;
- *Национальный архив Республики Беларусь. Документы по истории и культуре евреев в архивах Беларуси. Путеводитель*, Минск 2003;
- *Лагерь советских военнопленных в Беларуси 1941–1944. Справочник*, Минск 2003;
- *Архивные документы Республики Беларусь — сокровищница социальной памяти государства. Справочник*, сост. Т.И. Седляревич, Минск 2005;
- *Центральный комитет Коммунистической партии (большевиков) Белоруссии, 1918–1941 гг.*, фонд 4 п., опись 1, Минск 2007;
- *Научно-справочный аппарат государственных архивов Республики Беларусь*, Минск 2007;
- *Документы Национального архива Республики Беларусь о чехословацком кризисе 1968 года. Справочник*, Минск 2008;
- *Белорусское общество в Петрограде по оказанию помощи пострадавшим от войны. 1916–1918 гг. Межархивный справочник*, Минск 2008;
- *Белорусское общество в Петрограде по оказанию помощи пострадавшим от войны. 1916–1918 гг. Межархивный справочник*, Минск 2008.

- *Фонды Национального архива Республики Беларусь. Краткий справочник*, Минск 2012.
- 2) польскія публікацыі, якія датычаць дзейнасці архіва і інфармацыі пра ягоны збор:
  - *Studia polsko-litewsko-białoruskie*, praca zbiorowa pod red. J. Tomaszewskiego, E. Smułkowej i H. Majeckiego, Warszawa 1988;
  - E. Szymczuk, *Kwerenda archiwalna w Mińsku*, „Archeion”, t. 97, Warszawa 1997, s. 408–412.†
  - E. Szymczuk, *Materiały do najnowszych dziejów Polski w państwowych archiwach białoruskich w Mińsku*, „Białostoczczyzna”, Nr 12 /2 (46) 1997, s. 62–67.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ НАРБ ф. 368

Назва: Часовы Беларускі Нацыянальны Камітэт, г. Мінск

Временный Белорусский национальный комитет, г. Минск

Перыяд: 1919–1920

Памеры: 2 вопісы, 59 адз. зах.

Гісторыя фонду: вопісы складзены 10.07.1961, перапрацаваны ў 1995 г.

Змест: вопіс 1 – Перапіска, абвесткі, статут Таварыства беларускай драмы і камедыі, Полацкага таварыства аматараў прыродазнаўства, перапіска з польскімі ўладамі, Беларускай радай і інш. па гаспадарчых, фінансавых пытаннях, спіс членаў Беларускага Нацыянальнага камітэту (БНК), копіі пасведчанняў, перапіска па пытаннях аб увядзені польскай мовы ў школах, статуты гарадскіх і сельскіх культурна-асветных гурткоў. Статут БНК; вопіс 2 – Копіі пасведчанняў, перапіска па пытаннях аб увядзені польскай мовы ў школах, статуты культурна-асветных гурткоў.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за 1919–1920 гг., 51 адз. зах; вопіс 2 за 1919–1920 гг., 8 адз. зах. Паказальнік структурных аддзелаў да вопісаў.

Бібліяграфія: *Фонды Национального архива Республики Беларусь. Краткий справочник*, составители: Г.Н. Лихтенштейн, Е.Р. Маньковская; *Национальный архив Республики Беларусь*, Минск 2012.

Заўвагі: ёсць спісы членаў БНК, пералік беларускіх таварыстваў і арганізацый.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ НАРБ ф. 879

Назва: Беларускі Нацыянальны Камітэт (БНК), г. Вільня

Белорусский национальный комитет (БНК), г. Вильно

Перыяд: 1919–1938

Памеры: 1 вопіс, 46 адз. зах.

Гісторыя фонду: вопіс складзены 31.01.1951 г., перапрацаваны 30.12.1981 г.
Змест: статут, пратаколы пасяджанняў БНК у Вільні, распараджэнні Генеральнага камісара ўсходніх зямель аб правядзенні выбараў у органы самакіравання, каштарыс БЦР, спіскі безпрацоўных беларусаў у Вільні, справаздачы школьнага аддзела Беларускай Рады Віленшчыны і Гродзеншчыны, пратаколы сходаў беларускіх настаўнікаў у Вільні, стан беларускіх школ, заявы аб аказанні матэрыяльнай дапамогі, дзейнасць Беларускай праваслаўнай царквы ў Польшчы, выбары ў Сейм.
Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за 1919–1938 гг., 46 адз. зах. Прадмова, паказальнік структурных аддзелаў да вопісаў.
Бібліяграфія: *Фонды Нацыянальнага архіва Рэспублікі Беларусь*, op.cit.
Заўвагі: ёсць асабовыя спіскі грамадзян, беспрацоўных.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ НАРБ ф. 882

Назва: Цэнтральны Камітэт Беларускай Сялянска-Работніцкай Грамады,
г. Вільня
Центральный комитет Белорусской крестьянско-рабочей Грамады,
г. Вильно

Перыяд: 1925–1928

Памеры: 2 вопісы, 256 адз. зах.

Гісторыя фонду: вопіс 1 складзены 11 .11.1961 г., перапрацаваны 19.08.2002 г.
Вопіс 2 складзены 23.11.1961 г., перапрацаваны 31.08.1976 г.

Змест: вопіс 1 – дзейнасць беларускіх паслоў у польскім сейме, запыты паслоў Грамады, Беларуская сялянска-рабочніцкая грамада (БСРГ) і яе дзейнасць у Заходняй Беларусі, перапіска з уладамі Віленскага, Навагрудскага ваяводстваў па розных пытаннях, партыйныя білеты членаў БСРГ, абвінаваўчыя акты польскіх судовых органаў супраць БСРГ, пратаколы з’ездаў Беластоцкага, Лідскага, Пастаўскага павятовых камітэтаў БСРГ, матэрыялы, дасланыя ў рэдакцыі газет для публікацыі ў газеце „Наша справа”. Статут, пратаколы пасяджанняў БНК, распараджэнні Генеральнага камісара ўсходніх зямель аб правядзенні выбараў у органы самакіравання, спісы безпрацоўных беларусаў у Вільні, справаздачы школьнага аддзела Беларускай Рады Віленшчыны і Гродзеншчыны, пратаколы сходаў беларускіх настаўнікаў у Вільні, стан беларускіх школ, заявы аб аказанні матэрыяльнай дапамогі, дзейнасць Беларускай праваслаўнай царквы ў Польшчы, выбары ў Сейм; вопіс 2 – перапіска з павятовымі камітэтамі, гурткамі БСРГ, пратаколы пасяджанняў, заявы ваяводскім, гмінным, павятовым уладам аб незаконных дзеяннях

польскай паліцыі ў адносінах да членаў БСРГ, справы аб арыштах членаў БСРГ.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за 1925–1928 гг., 73 адз. зах.; вопіс 2 за 1925–1928 гг., 183 адз. зах. Прадмова, паказальнік структурных аддзелаў да вопісаў, загаловачныя лісты.

Бібліяграфія: *Фонды Нацыянальнага архіва Рэспублікі Беларусь*, op.cit.

Заўвагі: ёсць асабовыя справы, спісы членаў БСРГ, работнікаў і служачых судовых органаў міжваеннай Польшчы, дзяржаўных устаноў Віленскага і Наваградскага ваяводстваў, павятовых і гмінных органаў улады. У вопісе 2 адсутнічаюць справы № № 54, 108, 141, 155.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ НАРБ ф. 878

Назва: Цэнтральная Рада Віленшчыны і Гродзеншчыны, г. Вільня
Цэнтральная рада Виленщины и Гродненщины, г. Вильно

Перыяд: 1919–1921

Памеры: 1 вопіс, 25 адз. зах.

Змест: статут Беларускай цэнтральнай рады (БЦР), пратаколы паседжанняў, разбраенне 1-га польскага корпуса, спіскі заяў, анкеты слухачоў беларускіх настаўніцкіх курсаў, бюлетэні БЦР, нацыянальныя вайсковыя фарміраванні, фінансавая справаздачнасць, беларускія школы, статуты народных школ, анкеты слухачоў настаўніцкіх курсаў.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за 1919–1921 гг., 25 адз. зах. Прадмова, паказальнік структурных аддзелаў да вопісаў.

Бібліяграфія: *Фонды Нацыянальнага архіва Рэспублікі Беларусь*, op.cit.

Заўвагі: ёсць асабовыя справы, спісы грамадзян, вучняў школ і слухачоў настаўніцкіх курсаў, пералік населенных пунктаў.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ НАРБ ф. 604

Назва: Беларуская Цэнтральная Рада Міншчыны, г. Мінск
Белорусская центральная школьная рада Минщины, г. Минск

Перыяд: 1919–1920

Памеры: 1 вопіс, 17 адз. зах.

Змест: выпіскі з пратаколаў паседжанняў Гродзенскай школьнай рады, пераліск са школьнымі інспектарамі, Статут Беларускай школьнай рады Міншчыны, копіі атэстатаў, хадаўнічанні настаўнікаў перад польскімі ўладамі аб выкладанні ў школах на польскай мове, каталог беларускіх кніг, спіс настаўнікаў Мінска, пасведчанні, выданыя Беларускай школьнай радай, фінансавыя справаздачы.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за 1919–1920 гг., 17 адз. зах. Прадмова, паказальнік структурных аддзелаў да вопісаў.

Бібліяграфія: *Фонды Нацыянальнага архіва Рэспублікі Беларусь, op.cit.*

Заўвагі: ёсць копіі атэстатаў, пасведчанняў, спіс настаўнікаў Мінска.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ НАРБ ф. 883

Назва: Галоўная Управа Таварыства Беларускай Школы (ТБШ), г. Вільня
Главное правление Товарищества белорусской школы (ТБШ), г. Вильно.

Перыяд: 1919–1936

Памеры: 1 вопіс, 111 адз. зах.

Гісторыя фонду: вопіс складзены 8.12.1961 г.

Змест: пратаколы паседжанняў праўлення ТБШ і агульных сходаў, перапіска аб працы, спіскі членаў гурткаў ТБШ і інш.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за 1919–1936 гг., 111 адз. зах. Прадмова, паказальнік структурных аддзелаў да вопісаў.

Бібліяграфія: *Фонды Нацыянальнага архіва Рэспублікі Беларусь, op.cit.*

Заўвагі: ёсць асабовыя спіскі грамадзян, беспрацоўных.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ НАРБ ф. 884

Управа Беларускага студэнцкага саюза (БСС) пры Універсітэце імя
Назва: Стэфана Баторыя, г. Вільня
Правление Белорусского студенческого союза (БСС) при университете имени Стефана Батория, г. Вильно

Перыяд: 1919–1939

Памеры: 1 вопіс, 61 адз. зах.

Гісторыя фонду: вопіс складзены 21.11.1961 г. Літарныя справы № № ба, бб, 19а.

Змест: перапіска, пратаколы, заявы грамадзян, членскія білеты і рэгістрацыйныя карткі студэнтаў, заканадаўчыя акты польскага ўрада аб студэнцкіх арганізацыях, статут БСС у Варшаве, статут польскай студэнцкай арганізацыі „Студэнцкая дапамога”.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за 1919–1939 гг., 61 адз. зах. Прадмова, паказальнік структурных аддзелаў да вопісаў.

Бібліяграфія: *Фонды Нацыянальнага архіва Рэспублікі Беларусь, op.cit.*

Заўвагі: ёсці спісы членаў саюза, асабістыя справы, членскія білеты, пасведчанні.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ НАРБ ф. 880

Назва: Таварыства „Беларускі інстытут гаспадаркі і культуры”, г. Вільня
Общество „Белорусский институт хозяйства и культуры”, г. Вильно

Перыяд: 1926–1936

Памеры: 1 вопіс, 22 адз. зах.

Гісторыя фонду: вопіс складзены ў 1961 г.

Змест: статут Беларускага інстытута гаспадаркі і культуры (БІГК), перапіска віленскага школьнага інспектара аб арганізацыі Беларускай настаўніцкай семінарыі, пратаколы паседжанняў Рады БІГК, планы, справаздачы, перапіска з Акадэміяй навук БССР аб абмене кнігамі.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за 1926–1936 гг., 22 адз. зах. Паказальнік структурных аддзелаў да вопісаў.

Бібліяграфія: *Фонды Нацыянальнага архіва Рэспублікі Беларусь*, op.cit.

Заўвагі: ёсць спісы супрацоўнікаў БІГК, атэстаты, пасведчанні асобных грамадзян.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ НАРБ ф. 881

Назва: Беларускі кааператыўны банк, г. Вільня
Белорусский кооперативный банк в Вильно

Перыяд: 1919–1939

Памеры: 1 вопіс, 263 адз. зах.

Гісторыя фонду: вопіс перапрацаваны ў 1991 г. літарныя справы 121а, 183а, 227а.

Змест: пратаколы, статуты, справаздачы, заявы, спісы ведамасці, асабістыя справы членаў кааператыўнага банка.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за 1919–1939 гг., 263 адз. зах. Прадмова, паказальнік структурных аддзелаў да вопісаў.

Бібліяграфія: *Фонды Нацыянальнага архіва Рэспублікі Беларусь*, op.cit.

Заўвагі: ёсць спісы супрацоўнікаў, служачых банка, іх асабістыя справы.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ НАРБ ф. 242п

Назва: Цэнтральны Камітэт Камуністычнай партыі Заходняй Беларусі (КПЗБ), г. Беласток, з 06. 1925г. – г. Вільня, с [1930 г.] – г. Гданьск, з [1931 г.] – г. Берлін, з 03. 1933 г. – г. Мінск, з [10. 1933 г.] – г. Варшава
Центральный комитет Коммунистической партии Западной Белоруссии (КПЗБ), г. Белосток, с 06. 1925г. – г. Вильно, с [1930 г.] – г. Гданьск, с [1931 г.] – г. Берлин, с 03. 1933 г. – г. Минск, с [10. 1933 г.] – г. Варшава

Перыяд: 1920–1939, 1960–1971, 1978

Памеры: 3 вопісы, 1296 адз. зах.

Гісторыя фонду: вопісы 1, 2 складзеныя 20.04.1977 г., перапрацаваныя 15.03.1979 г., перапрацаваныя 10.03.1981 г. вопіс 3 складзены 6.05.1952 г., перапрацаваны 20.04.1980 г.

Змест: вопіс 1 – пастановы, справаздачи, дакладныя, лісты КПЗБ у Прадстаўніцтва пры ЦК КП(б)Б, Камуністычнай партыі Польшчы (КПП), матэрыялы з’ездаў, пленумаў КПЗБ, справаздачи павятовых, акруговых арганізацый КПЗБ, лістоўкі, звароты, газеты, што выдаваліся КПЗБ, Камінтэрнам, ЦК КПП, лісты палітзняволеных, Беларускай сялянска-работніцкай грамады (БСРГ), беларускія паслы ў польскім сейме, акты абвінавачванняў польскіх судов супраць членаў КПЗБ і БСРГ, фотаздымкі сакратароў, членаў бюро ЦК КПЗБ, кіруючых работнікаў ЦК КПП, камандзіраў партызанскіх атрадаў, якія дзейнічалі на тэрыторыі Заходняй Беларусі, інш. асоб; вопіс 2 – прадстаўніцтва ЦК КПЗБ пры ЦК КП(б)Б, матэрыялы з’ездаў, пленумаў ЦК КПЗБ, КПП, перапіска з бюро, сакратарыятам ЦК КП(б)Б, КПП, Міжнароднай арганізацыяй дапамогі палітзняволеным (МАДЗ) па розных пытаннях дзейнасці ў Заходняй Беларусі, справаздачи прадстаўніцтва, акруговых, раённых камітэтаў КПЗБ у ЦК КП(б)Б, анкеты і пасведчанні асоб, накіраваных на нелегальную працу ў Заходнюю Беларусь, лісты палітвязняў, інфармацыі розных асоб аб нелегальнай працы ў Заходняй Беларусі, газеты, плакаты, лістоўкі, партыйная школа КПЗБ у Мінску, праграмы, анкеты слухачоў школы, прысуды польскіх судаў членам КПЗБ; вопіс 3 – Кніга рэгістрацыі ўліковых картак членаў і кандыдатаў партыі, уліковыя карткі членаў КП(б)Б, асабовыя справы.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за 1920–1939 гг., 599 адз. зах.; вопіс 2 за 1920–1939, 1960–1971, 1978 гг., 649 адз. зах.; вопіс 3 за 1920–1936 гг., 28 адз. зах. Прадмова, паказальнік структурных аддзелаў да вопісаў.

Бібліяграфія: „*Ты з Заходняй, я з усходняй нашай Беларусі ...*” *Верасень 1939 г. – 1956 г.: дакументы і матэрыялы*, у 2 кн., кн. 1. *Верасень 1939 г. – 1941 г.*, склад.: У.І. Адамушка і інш., Мінск 2009; „*Ты з Заходняй, я з усходняй нашай Беларусі ...*” *Верасень 1939 г. – 1956 г.: дакументы і матэрыялы*, у 2 кн. кн. 2. *Ліпень 1944 г. – 1956 г.*, склад.: У.І. Адамушка і інш., Мінск 2009.

Заўвагі: ёсць спісы членаў КПЗБ, ТБШ, БСРГ, пасведчанні, фотаздымкі, спісы служачых, работнікаў судовых устаноў ваяводскіх, павятовых, гмінных органаў кіравання.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ НАРБ ф. 567

Назва: Грыб Тамаш Тамашавіч (19.03.1895–25.01.1938) – беларускі палітычны і культурны дзеяч, сябра Рады Беларускай Народнай Рэспублікі, рэдактар беларускай газеты „Родны край”
Гриб Томаш Томашевич (19.03.1895–25.01.1938) – белорусский политический и культурный деятель, член Рады Белорусской Народной Республики, редактор белорусской газеты „Родны край”

Перыяд: 1921–1937

Памеры: 1 вопіс, 29 адз. зах.

Гісторыя фонду: дакументы Т.Т. Грыба былі выяўлены ў асабістых фондах беларускіх грамадска-палітычных дзеячаў К.Б. Езавітава (№ 458) і В.М. Русака (№ 459). Паводле пратаколу ЭМК НАРБ № 6 ад 28.05.2009 г., было прынята рашэнне аб стварэнні асабістага фонду беларускага грамадска-палітычнага дзеяча Грыба Тамаша Тамашавіча. Фонд № 567 складаецца з 29 спраў, якія ўключаюць 179 дакументаў.

Змест: рукапісы, артыкулы Т.Т. Грыба, даклады і прамовы, нататкі, бібліяграфічныя спісы, складзеныя Т. Грыбам, ліставанне, матэрыялы часопісаў, у якіх працаваў Т.Т. Грыб.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за 1921–1937 гг., 29 адз. зах. Прадмова, паказальнік структурных аддзелаў да вопісаў.

Бібліяграфія: *Фонды Нацыянальнага архіва Рэспублікі Беларусь*, op.cit.; *Сцежкамі жыцця. Успаміны*, Мінск 1974.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ НАРБ ф. 1335

Назва: Калекцыя карт і планаў за 1893, 1905, 1913–1945, 1949, 1954, 1956, 1964 гг.

Коллекция карт и планов за 1893, 1905, 1913–1945, 1949, 1954, 1956, 1964 гг.

Перыяд: 1893, 1905, 1913–1945, 1949, 1954, 1956, 1964 гг.

Памеры: 1 вопіс, 552 адз. зах.

Гісторыя фонду: вопіс складзены 28.08.2002 г., перапрацаваны 01.06.2007 г.

Змест: карты перыяду Першай Сусветнай вайны, былых Віленскай, Гродзенскай, Валынскай, Мінскай, Сядлецкай, Сувалкскай губ. і асобных гарадоў і мястэчак, якіх ўваходзілі ў гэтыя губ. Карты міжваеннага перыяду 1919–1939 гг. Віленскай, Валынскай, Гродзенскай, Ковенскай, Мінскай і Сувалкскай губ., асобных гарадоў і мястэчак, якія ўваходзілі ў гэтыя губ., карты Польшчы, Літвы, Варшавы, Усходняй Прусі і Заходняй Еўропы, БССР; карты перыяду Другой Сусветнай вайны – Літвы, Польшчы, Усходняй Прусіі, БССР, СССР, карты демаркацыйнай лініі савецкай

і германскай арміі, Баранавіцкай, Беластоцкай, Брэсцкай, Вілейскай, Пінскай, Палескай абл. 1939–1941 гг., асобных гарадоў і мястэчак, якія ўваходзілі ў склад гэтых абласцей.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за за 1893, 1905, 1913–1945, 1949, 1954, 1956, 1964 гг., 552 адз. зах. Прадмова, паказальнік структурных аддзелаў да вопіса. Гістарычная даведка.

Бібліяграфія: *Фонды Нацыянальнага архіва Рэспублікі Беларусь*, op.cit.

Заўвагі: літарныя №№ 196а, 447а, 545а, прапушчаны № 515. Калекцыя ўтвораная з карт і планаў, распрацаваных ваеннымі картаграфічнымі арганізацыямі, у т.л. Ваенна-тапаграфічным аддзелам Галоўнага штаба ўзброенных сілаў Расійскай імперыі, корпусам ваенных тапографаў Генеральнага штаба Чырвонай арміі, Ваенна-тапаграфічным аддзелам, Упраўленнем ваенных тапографаў Чырвонай арміі, нямецкімі і польскімі картаграфічнымі ўстановамі. Маюцца карты на польскай мове.

Раздзел III. Беларускі Дзяржаўны Архіў-Музей Літаратуры і Мастацтва

Адрас

вул. Кірылы і Мяфодыя, 4
220030, Мінск, Беларусь
Tel.: +375 17 327 11 88 , faks: +375 17 327 47 81
www.bdamlm.by
E-mail: bdamlim@tut.by

Чытальная зала

Час працы: панядзелак – пятніца – 9.00–20.00

Бібліятэка

Агульная колькасць манаграфічных выданняў – 31 679 асоб., колькасць перыядычных выданняў – 23 109 асоб.; колькасць газет – 17 184 асоб.

Бібліятэчны збор складаецца з выданняў з галіны архівістыкі, літаратуразнаўства, мовазнаўства, гісторыі, этнаграфіі і фальклору. Таксама бібліятэка ўтрымлівае каля 30 тыпаў слоўнікаў, бібліяграфічных выданняў і энцыклапедый. Апроч таго захоўваецца мастацкая літаратура на беларускай, балгарскай, нямецкай, польскай, рускай ды іншых мовах, якая паходзіць з прыватных бібліятэк творцаў і дзеячаў літаратуры і мастацтва, навукоўцаў, гісторыкаў і краязнаўцаў, спадчына якіх знаходзіцца ў архіўным зборы.

Збор прэсы складаецца з унікальных выданняў беларускага друку, у т.л. газет „Наша доля”, „Наша ніва”, „Вольная Беларусь”, „Беларусь”, „Звон”, часопісаў „Маладняк”, „Узвышша”, „Полымя рэвалюцыі”, „Саха”, „Калоссе”, „Беларуская борць”, а таксама рэдкіх выданняў XIX ст., у прыватнасці гэта *Вестник Западной России* (выд. у Кіеве ў 1864 г.), *Словарь белорусского наречия, составленный И.И. Носовичем* (Пецярбург 1870); *Белорусские песни с подробными объяснениями их творчества и языка* (Мінск 1871); *История Литовского государства с древнейших времён* Р. Бриансева (Вільно 1889) ды інш. Таксама трэба назваць першыя выданні твораў паэтаў і празаікаў Максіма Багдановіча, Янкі Купалы, Якуба Коласа інш.

Збор дапаўняюць перыядычныя выданні перыяду Першай Сусветнай вайны і міжваеннага часу, напрыклад, „Всемирное обозрение”, „Вокруг света”, „Огонек”, „Родина”, „Солнце России”, „Столица и усадьба”, „Театр

и искусство”, а таксама прэса часоў Другой Сусветнай вайны, якая выдавалася на акупаванай немцамі тэрыторыі. З пасляваеннага часу (1946–2011) паходзяць замежныя беларускія выданні (кнігі і часопісы), якія выходзілі ў Расіі, ЗША, Польшчы, Германіі, Латвіі ды інш.

Бібліятэка таксама ўтрымлівае збор музычных выданняў, якія паходзяць з прыватных бібліятэк кампазітараў, музыказнаўцаў і выканаўцаў, як, напрыклад, М. Забейда-Суміцкі, Г. Цітовіч ды інш.

Працуе падчас працы архіва.

Прыём наведвальнікаў: панядзелак–пятніца 8.30–17.30.

У ліпені 1960 г. быў створаны.

У сакавіку 1976 г. архіў быў пераўтвораны ў.

У маі 1993 г. ЦДАМЛМ быў перайменаваны ў.

Кароткая гісторыя архіва

а) стварэнне архіва: 1960;

б) ранейшыя назвы:

– Цэнтральны Дзяржаўны архіў літаратуры і мастацтва БССР (ЦДАЛМ БССР) (1960–1976);

– Цэнтральны Дзяржаўны архіў-музей літаратуры і мастацтва (ЦДАМЛМ) БССР (1976–1993);

– Беларускі Дзяржаўны архіў-музей літаратуры і мастацтва (БДАМЛМ) (1993 па сённяшні час);

в) папярэдні тэрытарыяльны абшар: былыя Гродзенская, Мінская, Магілёўская, Віленская і Віцебская губ. Расійскай імперыі; БССР у межах да 17 верасня 1939 г.; ўсходнія ваяводства міжваеннай Польшчы, далучаныя да БССР у 1939 г.; БССР.

Храналагічныя межы і памеры архіўнага збору

1812 – па сённяшні час. Копіі дакументаў XIII–XIX стст.

491 фонд і калекцыі, 106 764 адз. зах.; 583 музейныя экспанаты.

Актуальны тэрытарыяльны абшар

Рэспубліка Беларусь, матэрыялы беларускай дыяспары іншых дзяржаваў.

Характарыстыка архіўнага збору

Архіў захоўвае спадчыну, калекцыі і прыватныя зборы твораў і дзеячаў культуры Беларусі ад XIX да XX ст., у т.л. драматургаў, прэзаікаў, паэтаў, актораў і рэжысёраў тэатраў Мінску і абласных цэнтраў, тэартальных крытыкаў і тэатразнаўцаў, кампазітараў, музыказнаўцаў і выканаўцаў, спецыялістаў кінамастацтва. У архіўныўным зборы знаходзяцца рэдкія выданні, успаміны, рукапісы, аўтографы, фатаграфіі першай паловы XIX ст. – другой паловы XX ст. Таксама захоўваецца спадчына беларускіх твораў і дзеячаў культуры, якія знаходзяцца ў эміграцыі альбо

пражываюць за межамі Беларусі, у т.л. у Польшчы, Літве, Латвіі, ЗША ды інш. З часоў Другой Сусветнай вайны паходзіць спадчына творцаў, якія дзейнічалі ў падполлі на акупаванай немцамі тэрыторыі. Адным з найбольш цікавых з’яўляецца фонд матэрыялаў Беларускага музея імя Івана Луцкевіча (Вільня), якія ўяўляюць сабой надзвычай каштоўную крыніцу па гісторыі беларускага нацыянальнага Адраджэння ў першай палове ХХ ст.

Вялікую навуковую вартасць для вывучэння гісторыі габрэйскай культуры ў Беларусі маюць матэрыялы фонду Дзяржаўнага габрэйскага музея БССР з 1941–1949 гг. Таксама варта згадаць калекцыю фотаздымкаў 1930-х гг. англійскага драматурга Бернарда Шоу.

Бібліяграфія

1) даведнікі па архіўнаму збору:

- *Беларускі дзяржаўны архіў-музей літаратуры і мастацтва. Даведнік*, выпуск 1, Мінск 1997;
- *Беларускі дзяржаўны архіў-музей літаратуры і мастацтва. Даведнік*, выпуск 2, Мінск 2012.

2) іншыя даведкавыя матэрыялы:

- Сістэматычны каталог (44 153 карткі);
- Імяны каталог (277 693 карткі);
- Кампутарная база даных – імяны каталог „ААТ – іменнай каталог” (1 000 927 пазіцый);
- Кампутарная база даных – архіўныя вопісы „ААТ – архивные описи” – 80 вопісаў.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ БДАМЛМ ф. 59

Назва: Брыль Янка (Іван Антонавіч)¹ (1917–2006), празаік, паэт, перакладчык, публіцыст, народны пісьменнік Беларусі

¹ Янка Брыль нарадзіўся ў 1917 г. у Адэсе ў сям’і чыгуначніка. У 1922 г. з бацькамі пераехаў у іх родную вёску Загор’е на Наваградчыне. У 1931 г. закончыў школу і працаваў ў гаспадарцы. Як паэт і публіцыст дэбютаваў на старонках віленскага часопіса „Шлях моладзі”. У сакавіку 1939 г. быў мабілізаваны на вайсковую службу. Падчас вераснёвай кампаніі 1939 г. служыў шэраговым у 2-й Брыгадзе марской пяхоты, удзельнік абароны Орлава, Кемпы Аксыўскай. 19 верасня 1939 г. трапіў у нямецкі палон, адкуль збег у 1941 г. Ваяваў у беларускіх партызанскіх атрадах, быў рэдактарам падпольных выданняў. Пасля вайны жыў і працаваў у Мінску. Аўтар шматлікіх кнігі, апавяданняў, апавесцяў і нарысаў. У 1966–1971 гг. – сакратар праўлення Саюза пісьменнікаў БССР. Перакладчык з рускай, украінскай і польскай моваў. Народны пісьменнік БССР (1981). Памёр у Мінску ў 2006 г. (Гл.: Н. Głogowska, *Gdynia 1939 r. w życiu i twórczości białoruskiego pisarza Janki Bryla*, „Zeszyty Gdyńskie”, Nr 4, Gdynia 2009; *Калеснік У. Янка Брыль: нарыс жыцця і творчасці*, Мінск 1990).

Брыль Янка (Іван Антонович) (1917–2006), прозаік, поэт, пераводчик, публіцыст, народны пісьнік Беларусі

Перыяд: 1917–2006

Памеры: 4 вопісы, 1021 адз. зах.

Гісторыя фонду: дакументы вопісу 1 паступілі ад Я. Брыля ў 1963, 1971, 1992, 1994 1996, 1997, 1999, 2004, а ў 2008 гг. ад дачкі Я. Брыля – Н.І. Семашкевіч. Дакументы вопісу 2 паступілі ад Я. Брыля 28 ліпеня 1971 г., 2 снежня 1992 г., 6 студзеня 1994 г.; дакументы вопісу 3 паступілі ў архіў ад Я. Брыля ў 1996, 1999 1997, 2004 гг.; дакументы вопісу 4 паступілі ад Я. Брыля 23 лістапада 2004 г. і ад дачкі Я. Брыля – Н.І. Семашкевіч 6 сакавіка 2008 г.

Змест: вопіс 1 – рукапісы, апавяданні, зборнікі – рукапіс і машынапіс; вопіс 2 – рукапісы Я. Брыля, аповесці, апавяданні, нарысы, артыкулы, вершы, фельетоны, пераклады апавяданняў Я. Брыля; лісты Я. Брыля, Я. Брылю ад дзеячаў літаратуры і мастацтва Беларусі, Расіі, Украіны, Польшчы і інш. краін, сяброў, знаёмых, чытачоў, настаўнікаў і вучняў, выдавецтваў, рэдакцый газет, часопісаў; матэрыялы да біяграфіі Я. Брыля, яго літаратурнай, дэпутацкай дзейнасці, прысуджэнні ганаровых званняў, святкаванні юбілеяў. Матэрыялы пра Я. Брыля, матэрыялы сабраныя Я. Брылем; фотаздымкі Я. Брыля індывідуальныя, групавыя з беларускімі пісьменнікамі; вопіс 3 – зборнікі лірычных мініяцюр, апавяданні, артыкулы, нататкі, дзённікі і запісныя кніжкі, пераклады твораў Я. Брыля і яго пераклады замежных пісьменнікаў; лісты Я. Брылю і Я. Брыля да дзеячаў літаратуры, мастацтва, навукі Беларусі і замежных краін – Польшчы, Украіны, Літвы, Чэхаславакіі, да знаёмых, родных, чытачоў, вучняў, настаўнікаў, да рэдакцый газет, часопісаў, запіскі Я. Брылю у час творчых сустрэч з чытачамі, дакументы аб святкаванні юбілеяў, прысуджэнні ганаровых званняў; фотаздымкі Я. Брыля індывідуальныя і групавыя з дзеячамі літаратуры і мастацтва, роднымі, сябрамі, знаёмымі, у час замежных паездак; вопіс 4 – рукапісы Я. Брыля, зборнікі, падборкі лірычных запісаў і мініяцюр, літаратурныя нарыхтоўкі, вершы, артыкулы, выступленні, інтэрв’ю, успаміны, дзённікі, пераклады замежных пісьменнікаў і пераклады твораў Я. Брыля; лісты ад дзеячаў літаратуры, мастацтва, навукі Польшчы, Расіі, ЗША і інш. краін, ад родных, знаёмых, чытачоў, студэнтаў; дакументы грамадскай дзейнасці; дакументы, сабраныя Я. Брылем да цікавых для яго тэм; артыкулы па гісторыі, палітыкі, і інш.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за 1953–1961 гг., 19 адз. зах.; вопіс 2 за 1926–1934 гг., 476 адз. зах.; вопіс 3 за 1932–2004 гг., 535 адз. зах.; вопіс 4 за 1917–2006 гг., 276 адз. зах. Прадмова, гісторыка архіўнага

даведка, паказальнік да вопісаў 1–4, паказальнік структурных аддзелаў да ўсіх вопісаў.

Бібліяграфія: *Беларускі дзяржаўны архіў-музей літаратуры і мастацтва. Даведнік*, вып. 2, *Паступленні 1993–2003*, уклад. В.Я. Данекіна, Г.В. Запартыка, В.Г. Кулажанка, навук. рэд. В. Жыбуль, Мінск 2012, 350 с.; *Беларускі дзяржаўны архіў-музей літаратуры і мастацтва. Даведнік*, вып. 1, *Паступленні 1960–1992 гг.*, рэд. кал. В.Я. Данекіна і інш., склад. І.Л. Асецкая і інш., Мінск 1997, 471 с.

Заўвагі: ёсць рукапісы, фотаздымкі.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ БДАМЛМ ф. 2

Назва: Васілек Міхась (Касцевіч Міхаіл Восіповіч)² (1905–1960), паэт

Перыяд: 1921–1960

Памеры: 1 вопіс, 54 адз. зах.

Гісторыя фонду: матэрыялы асабістага архіву М. Васілька паступілі ў БДАМЛМ ад удавы паэта М.І. Чыгрынавай ў 1960 г. У 1961 г. была праведзена навукова-тэхнічная апрацоўка фонда і складзены воп.1 на 50 адзінак захоўвання. У вопіс былі ўключаны 11 кніг з асабістай бібліятэкі паэта, справы фонда былі згуртаваны неправільна, загалюкі не адпавядалі зместу спраў. Пры ўдасканаленні вопісу ў 1987 г. змяніліся парадкавыя нумары спраў. Стары вопіс уключаны ў новы пад № 54.

Змест: рукапісы зборнікаў вершаў „Выбраныя творы”, вершы (1924–1939 гг.), фотаздымак з супрацоўнікамі рэдакцыі „Наша воля”.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за 1921–1960 гг. Прадмова, паказальнік структурных аддзелаў да вопіса.

Бібліяграфія: *Беларускі дзяржаўны архіў-музей літаратуры і мастацтва: Даведнік*, вып. 1–2, *ор.сіт.*; *Борьба трудящихся Западной Белоруссии за социальное и национальное освобождение и воссоединение с БССР. Документы и материалы*, т. 1: 1921–1929 гг., Минск 1962; т. 2: 1929–1939 гг., Минск 1972.

Заўвагі: ёсць рукапісы, фотаздымкі.

² Міхаіл Касцевіч (Міхась Васілёк) нарадзіўся ў в. Баброўна на Гродзеншчыне ў сям’і лесніка ў 1905 г. У 1915 г. разам з бацькамі быў у бежанстве ў Расіі. Вярнуўся на Радзіму ў 1922 г. Уступіў у БСРГ. Арганізоўваў гурткі ТБШ. За ўдзел у рэвалюцыйным руху польскія ўлады неаднаразова арыштоўвалі і саджалі ў турму. У 1939 г. быў мабілізаваны ў польскае войска. У час баёў трапіў у нямецкі палон, адкуль уцёк у жніўні 1941 г. Удзельнічаў у партызанскім руху, кіраваў Скідальскім падпольным антыфашысцкім камітэтам, пад псеўданімам „Язэп Гром” выступаў у партызанскім друку. Пасля вызвалення працаваў у скідальскай раённай газеце, пазней – у абласной газеце „Гродзенская праўда”. Паэт. Аўтар шасці паэтычных зборнікаў, апошні з якіх выйшаў у 1973 г. Член Саюза пісьменнікаў БССР. Памёр у Гродне ў 1960 г. (Гл.: Гардзіцкі А.К. *Васілёк Міхась // Беларускія пісьменнікі (1917–1990). Даведнік*, склад. А.К. Гардзіцкі, Мінск 1994).

Шыфр/Сыгнатура: ВУ БДАМЛМ ф. 293

Назва: Забэйда-Суміцкі Міхаіл Іванавіч³ (1900–1981), спявак
Забейда-Сумицкий Михаил Иванович (1900–1981 гг.), певец

Перыяд: 1892–1990

Памеры: 1 вопіс, 452 адз. зах.

Гісторыя фонду: дакументы з асабістага архіва М.І. Забэйдзы паступілі на дзяржаўнае захаванне з Прагі, ад знаемай спевакі Н. Кастэцкай па яго завяшчанню. У выніку навукова-тэхнічнай апрацоўкі сфарміравана 450 спраў с складзены вопіс 1 за 1892–1990 гг.

Змест: канцэртны рэпертуар, арыі, урыўкі з опер, рамансы, серэнады, санеты, песні для хора, голаса з фортэп’яна; фотаздымкі ў ролях і сцэнах са спектакляў з удзелам М.І. Забэйдзы; лісты М.І. Забэйдзы і М.І. Забээдзы ад розных арганізацый і ўстаноў; асабістыя дакументы, матэрыялы да творчай дзейнасці, аб святаванні юбілеяў; матэрыялы, сабраныя М.І. Забэйдзі па цікавым яго тэмам; фотаздымкі М.І. Забэйдзы індывідуальныя і ў групах, фотаздымкі з дароўчымі надпісамі М.І. Забэйдзы.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за 1892–1990 гг., 452 адз. зах.
Прадмова, гісторыка-архіўная даведка, паказальнік структурных аддзелаў да вопісаў. Загалоўныя лісты.

Бібліяграфія: *Беларускі дзяржаўны архіў-музей літаратуры і мастацтва. Даведнік*, вып. 1, op.cit.

Заўвагі: ёсць рукапісы, фотаздымкі.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ БДАМЛМ ф. 4

Назва: Засім Мікола (Мікалай Арцём’евіч)⁴ (1908–1957), паэт
Засим Микола (Николай Артемьевич) (1908–1957), поэт

³ Міхаіл Забэйдза-Суміцкі нарадзіўся ў 1900 г. у в. Несцяровічы на Гродзеншчыне. У 1918 г. закончыў Маладзечанскую настаўніцкую семінарыю, дзе праявіў музычныя здольнасці. У 1922 г. пераехаў у Барнаул, а потым у Харбін. Як спявак дэбютаваў на сцэне Харбінскай оперы. У 1932–1934 гг. быў на стажыроўцы ў тэатры Ла Скала (Мілан). Кар’еру опернага спевака працягваў у Познані і Варшаве. У гэты час у рэпертуары з’явіліся беларускія народныя песні. У 1940 г. пераехаў у Прагу, дзе выступаў на сцэне Нацыянальнага тэатру. Памёр у Празе ў 1981 г. (Гл.: А. Горбач, *Песняй даваў людзям радасць*, Мінск 2007).

⁴ Мікалай Засім нарадзіўся ў 1908 г. у в. Шані на Гродзеншчыне. У 1915 г. сям’я накіравалася ў бежанства ў Саратаўскую губ. На Радзіму вярнуўся ў 1922 г. Удзельнічаў у беларускім руху. Быў сябрам ТБШ і КПЗБ. Неаднаразова арыштоўваўся польскімі ўладамі. Паэт. Дэбютаваў у 1928 г. на старонках віленскага часопіса „Маланка”. Падчас Савецка-германскай вайны быў у партызанскім атрадзе. Пасля вайны працаваў журналістам. Аўтар пяці паэтычных зборнікаў. Памёр у 1957 г. у Брэсце. (Гл.: Здановіч І., *Засім Мікола Арцёмавіч // Рупліўцы беларускага нацыянальнага адраджэння з Пружаншчыны: Грамадска-літаратурны даведнік*, Пружаны 2003).

Перыяд: 1928–1957

Памеры: 2 вопісы, 80 адз. зах.

Гісторыя фонду: матэрыялы М. Засіма паступілі ў БДАМЛМ у 1961 г. ад жонкі паэта Л.І. Жабрун, як россып у колькасці 40 кг. Гэта рукапісы вершаў перыяда 20-х г., часу Вялікай Айчынай вайны. Разбор, апрацоўка дакументаў былі скончаны ў 1962 г.

Змест: вопіс 1, вопіс 2 – рукапісы паэтычных твораў, артыкулы, рэцэнзіі. Перапіска з пісьменнікамі і беларускімі дзеячамі (між іншым з Ц.Гарбуновым, М. Танкам, П. Панчанкам ды інш.), лісты да жонкі і дачкі, да блізкіх. Фотаздымкі групавыя і індывідуальныя, фотаздымкі блізкіх.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за 1928–1957 гг. вопіс 2 за 1934–1937 гг. Прадмова, гістарычная даведка, паказальнік структурных аддзелаў да вопісаў, загаловачныя лісты.

Бібліяграфія: *Беларускі дзяржаўны архіў-музей літаратуры і мастацтва. Даведнік*, вып. 1, *op.cit.*; *Борьба трудящихся Западной Белоруссии за социальное и национальное освобождение и воссоединение*, *op.cit.*

Заўвагі: ёсць рукапісы, фотаздымкі.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ БДАМЛМ ф. 473

Назва: Неканда-Трэпка Антон Станіслававіч⁵ (1879–1942), грамадска-палітычны дзеяч, педагог; Дзяржынская Ванда Станіславаўна (1877–1941), педагог

Перыяд: 1875–1961, 1908–2009

Памеры: 1 вопіс, 473 адз. зах.

Гісторыя фонду: дакументы сямейнага архіва А.Л. Неканды-Трэпкі і яго сястры В.С. Дзяржанскай былі прывезены ў БДАМЛМ з Польшчы ад М. Неканды-Трэпкі у маі 2007 г. 2010 прайшлі навукова-тэхнічную апрацоўку. Большая частка дакументаў на польскай мове. Арыгіналы большасці фотаздымкаў захоўваюцца ў Польшчы.

Змест: лісты А.С. Неканда-Трэпкі, біяграфія яго бацькі, фотаздымкі індывідуальныя і групавыя. Дакументы В.С. Дзяржынскай прадстаўлены

⁵ Антон Неканда-Трэпка нарадзіўся ў 1877 г. у Мінску. Скончыў Мінскую гімназію, пазней Тэхналагічны інстытут у Пецярбургу. Удзельнік беларускага нацыянальнага руху, адзін з стваральнікаў Беларускай сацыялістычнай Грамады (БСГ). З 1918 г. жыве ў Мінску, працаваў у польскай гімназіі і Мінскім настаўніцкім інстытуце. У 1919 г. арыштаваны чэкістамі як „польскі шпіён“ і высланы ў Смаленск. Пасля вызвалення вярнуўся ў Мінск, быў намеснікам дырэктара Беларускага педагагічнага інстытуту. У 1920 г. пераехаў у Вільню, працаваў у Віленскай беларускай гімназіі, адзін з заснавальнікаў ТБШ. Аўтар школьных падручнікаў па фізіцы і геаметрыі. Педагог. Працаваў у Беларускім навуковым таварыстве ў Вільні. Увосень 1939 г. арыштаваны органамі НКУС і высланы ў Сібір. Памёр у 1942 г., калі дабіраўся да польскага войска генерала Андэрска.

успамінамі, дзеннікамі, лістамі да дачкі і стрыечнага брата; вершамі польскіх паэтаў і інш.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за 1875–1961, 1908–2009 гг. Прадмова, гісторыка-архіўная даведка, паказальнік структурных аддзелаў да вопісаў.

Бібліяграфія: *Беларускі дзяржаўны архіў-музей літаратуры і мастацтва. Даведнік*, вып. 2, *op.cit.*; *Беларускі дзяржаўны архіў-музей літаратуры і мастацтва: Даведнік*, вып. 1, *op.cit.*

Заўвагі: ёсць рукапісы, фотаздымкі.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ БДАМЛМ ф. 443

Назва: Ніжанкоўская Вера Андрэеўна⁶, дзеяч культуры Рэспублікі Беларусь (1901–1998)

Перыяд: 1901–1998

Памеры: 1 вопіс, 127 адз. зах.

Гісторыя фонду: дакументы В.А. Ніжанкоўскай паступілі ў БДАМЛМ ад яе дачкі І.У. Ніжанкоўскай ў 2002, 2009 гг. У выніку навуокова-тэхнічнай апрацоўкі складзены вопіс 1 у колькасці 127 спраў за 1901–1998 гг.

Змест: рукапісы В.А. Ніжанкоўскай, дзеннікавыя запісы, успаміны; лісты В.А. Ніжанкоўскай да дзеячаў навукі, культуры, пісьменнікаў, перапіска з Інстытутам гісторыі АН БССР, Міністэрствам культуры БССР, Радашковіцкім саветам народных дэпутатаў Маладзечненскага раёна; асабістыя дакументы В.А. Ніжанкоўскай – атэстат і пасведчанні; фотаздымкі В.А. Ніжанкоўскай індывідуальныя і групавыя з сям’ей, роднымі, фотаздымкі вучнямі беларускай школы ў Радашковічах; матэрыялы пра Б.А. Тарашкевіча, урывак з яго біяграфіі (на польскай мове); матэрыялы бацькі В.А. Ніжанкоўскай – А.К. Сніткі – да яго працы *История Слуцкого княжества*, фотаздымкі, яго дзеннік, лісты да розных асоб, біяграфічныя дадзеныя і г.д.; успаміны А.М. Уласава, артыкулы Г.А. Каханоўскага, А. Крупянкавай і інш. пра яго, фотаздымкі А. Уласава індывідуальныя і з сям’ей і інш.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за 1901–1998 гг., 127 адз. зах. Прадмова, гісторыка-архіўная даведка, паказальнік структурных аддзелаў да вопісаў. Загаловачныя лісты.

Бібліяграфія: *Беларускі дзяржаўны архіў-музей літаратуры і мастацтва. Даведнік*, вып. 2, *op.cit.*

---

⁶ Вера Ніжанкоўская нарадзілася ў 1901 г. каля Радашковічаў. Беларускі краязнавец, калекцыянер-архівіст. Жонка беларускага грамадска-палітычнага дзеяча Браніслава Тарашкевіча. Аўтар успамінаў.

Заўвагі: ёсць асобныя дакументы за 1840–1898, 2001–2007 гг., рукапісы, фотаздымкі.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ БДАМЛМ ф. 1

Назва: Машара Міхась (Міхаіл Антоновіч)⁷ (1902–1976), паэт, прэзаік, драматург, перакладчык, рэдактар газеты „Наша воля”

Перыяд: 1928–1960

Памеры: 1 вопіс, 63 адз. зах.

Гісторыя фонду: дакументальныя матэрыялы М. Машары паступілі ў БДАМЛМ ад самога паэта ў маі 1960 г. У выніку апрацоўкі дакументальных матэрыялаў было сфарміравана 63 адзінкі захавання.

Змест: рукапіс зборніка *Выбраная лірыка*, паэмы (Вяселле), вершы, п’еса *Каморнік* (1929), *Чорт з падпечча* (1935), расказы, лісты родным з Лукішскай турмы.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс за 1928–1960 гг. Гісторыка-архіўная даведка, прадмова, паказальнік структурных аддзелаў да вопіса.

Бібліяграфія: *Беларускі дзяржаўны архіў-музей літаратуры і мастацтва. Даведнік*, вып. 2, *op.cit.*; *Беларускі дзяржаўны архіў-музей літаратуры і мастацтва. Даведнік*, вып. 1, *op.cit.*; *Борьба трудящихся Западной Белоруссии за социальное и национальное освобождение*, *op.cit.*

Заўвагі: ёсць рукапісы.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ БДАМЛМ ф. 57

Назва: Пестрак Піліп Сямёнавіч⁸ (1903–1976), паэт, прэзаік, перакладчык, заслужаны дзеяч культуры БССР

⁷ Міхаіл Машара нарадзіўся ў 1902 г. на хутары Падсосна Дзісенскага пав. Вучыўся ў школе ў Глыбокім. У 1920 г. уступіў у Чырвоную армію, удзельнічаў у Савецка-польскай вайне. Пасля нямецкага і польскага лагераў вярнуўся на Радзіму. У 1923–1925 гг. служыў у польскім войску. Член БСРГ, рэдагаваў газету „Наша Воля”. Дэбютаваў як паэт у 1927 г. у віленскім часопісе „Заранка”. Быў арыштаваны ў 1928 г., асуджаны на 4 гады турмы. У лістападзе 1939 г. быў абраны (фактычна, быў прызначаны) дэпутатам Народнага сходу Заходняй Беларусі. Падчас вайны працаваў журналістам. Паэт, прэзаік, драматург і перакладчык. Член Саюза пісьменнікаў БССР. Аўтар паэтычных зборнікаў і раманаў. Найбольш вядомая трылогія *Ішоў дваццаты год* (1973). Памёр у 1976 г. у Мінску. (Гл.: І. Паўлюкоўскі, *З кагорты змагароў*, Літаратура і мастацтва” 1977, 18 ліст.)

⁸ Піліп Пестрак нарадзіўся ў 1903 г. у Сакаўцы Слонімскага пав. Падчас Першай Сусветнай вайны сям’я знаходзілася ў бежанстве ў Самарскай губ. На Радзіму вярнуўся ў 1921 г. Працаваў лесніком, служыў у польскім войску. Паэт і прэзаік. Дэбютаваў у друку ў 1927 г. (часопіс „Родныя гоні”). У 1926 г. уступіў у БСРГ, у 1927 г. сакратар Косаўскага падпольнага райкаму КПЗБ. Неаднаразовы быў арыштаваны. З турмы вызваліла Чырвоная армія ў верасні 1939 г. У 1940 г. выйшаў з друку яго паэтычны зборнік *На варце*. Удзельнік партызанскага руху. Найбольш вядомы сваім раманам *Сустрэнемся на барыкадах* (1954). Лаўрэат Дзяржаўнай прэміі БССР (1964). Памёр у 1978 г. у Мінску. (Гл.: Хромчанка К., *Піліп Пестрак. Жыццё і творчасць*, Мінск 1960).

Пестрак Пилип Семенович (1903–1978), поэт, прозаик переводчик, заслуженный деятель культуры БССР

Перыяд: 1929–1939, 1947–1983

Памеры: 1 вопіс, 31 адз. зах.

Гісторыя фонду: матэрыялы П. Пестрака паступілі на дзяржаўнае захаванне ў БДАМЛМ ад самога пісьменніка ў верасні 1963 г., а таксама ў 1985 г. з калекцыі дакументаў БДАМЛМ БССР. У выніку навукова-тэхнічнай апрацоўкі сфарміравана 31 справа за 1947–1983 гг., асобныя дакументы за 1929–1939 гг. і складзены вопіс.

Змест: рукапісы верша *Пад роднай страхой*, раман *Серадзібор*, матэрыялы рэвалюцыйнай дзейнасці ў Заходняй Беларусі на польскай мове, фотаздымкі П. Пестрака з беларускімі пісьменнікамі.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за 1929–1939, 1947–1983. Прадмова, паказальнік структурных аддзелаў да вопіса.

Бібліяграфія: *Беларускі дзяржаўны архіў-музей літаратуры і мастацтва. Даведнік*, вып. 2, ор.сіт.; *Беларускі дзяржаўны архіў-музей літаратуры і мастацтва. Даведнік*, вып. 1, ор.сіт.; *Борьба трудящихся Западной Белоруссии за социальное и национальное освобождение*, ор.сіт.

Заўвагі: ёсць рукапісы, фотаздымкі.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ БДАМЛМ ф. 68

Назва: Таўлай Валянцін Паўлавіч⁹ (1914–1947), паэт, перакладчык, літаратуразнаўца

Тавлай Валентин Павлович (1914–1947), поэт, переводчик, литературовед

Перыяд: 1920–1986

Памеры: 2 вопісы, 242 адз. зах.

Гісторыя фонду: дакументы В.П. Таўлая паступілі ў БДАМЛМ ад удавы паэта Л.С. Таўлай у 1947 і 1988 гг.

Змест: вопіс 1 – рукапісы В. Таўлая, паэмы і лібрэта, вершы, артыкулы, рэцэнзіі і нарысы. Пераклады, аўтабіяграфія, успаміны, выпіскі, матэрыялы да

---

⁹ Валянцін Таўлай нарадзіўся ў 1914 г. у в. Рудаўка Слонімскага пав. Вучыўся ў Слонімскай настаўніцкай семінарыі, Віленскай беларускай гімназіі, але не закончыў. Быў выключаны за сваю палітычную дзейнасць. Далучыўся да беларускага камуністычнага руху. Паэт. Дэбютаваў у друку ў 1928 г. Аўтар паэмы *Непераможная* (1928), прысвечанай БСРГ. Арыштоўваўся польскімі ўладамі. У 1930 г. быў нелегальна перапраўлены ў БССР, а праз два гады тайна вярнуўся ў Заходнюю Беларусь. Адзін з рэдактараў „Беларускай газеты”. Быў арыштаваны. З турмы ў верасні 1939 г. вызваліла Чырвоная армія. Журналіст. Літаратуразнаўца. Падчас Савецка-германскай вайны ўдзельнік партызанскага руху. Памёр у 1947 г. у Мінску. (Гл.: Арочка М., *Валянцін Таўлай*, Мінск 1969).

біяграфіі В. Таўлая.; вопіс 2 – рукапісы В. Таўлая, перапіска В. Таўлая, лісты да В. Таўлая і лісты В. Таўлаю; дакументы пра В. Таўлая, дакументы Л. С. Таўлай, рукапісы Л. С. Таўлай, перапіска Л. С. Таўлай.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за 1928–1960 гг., 201 адз. зах.; вопіс 2 за 1920–1947 гг., 41 адз. зах. Прадмова, гісторыка-архіўная даведка, паказальнік структурных аддзелаў да вопісаў. Загаловачныя лісты.

Бібліяграфія: *Беларускі дзяржаўны архіў-музей літаратуры і мастацтва. Даведнік*, вып. 2, ор.сіт.; *Беларускі дзяржаўны архіў-музей літаратуры і мастацтва. Даведнік*, вып. 1, ор.сіт.; *Борьба трудящихся Западной Белоруссии за социальное и национальное освобождение*, ор.сіт.

Заўвагі: ёсць асобныя дакументы 1968–1986 гг., рукапісы, фотаздымкі.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ БДАМЛМ ф. 25

Назва: Танк Максім (Скурко Яўген Іванавіч)¹⁰ (1912–1995), народны паэт Беларусі, грамадскі дзеяч, акадэмік Нацыянальнай Акадэміі Навук Беларусі, старшыня Саюза пісьменнікаў БССР

Танк Максим (Скурко Евгений Иванович) (1912–1995), народный паэт Беларусі, общественный деятель, академик Академии Наук Беларуси, председатель правления Союза писателей БССР

Перыяд: 1929–1992

Памеры: 6 вопісаў, 1783 адз. зах.

Гісторыя фонду: дакументы вопісу 2 паступілі ў архіў у час трэцяга паступлення 11 мая 1965 г., чатвертага ад 10 красавіка 1967 г., пятага ад 3 мая 1967 г. і шостага ад 30 кастрычніка 1967 г. у колькасці 25 кг; дакументы вопісу 3 паступілі ў архіў ад М. Танка ў неапрацаваным выглядзе па частках – 18 сакавіка 1970 г., 15 снежня 1971 г., 25 снежня 1972 г. Навукова-тэхнічная апрацоўка і вопіс зробленыя ў 1974 г.; дакументы вопісу 4 паступілі ў архіў ад М. Танка 19 лістапада 1974 г., 21 кастрычніка 1977 г. і 5 студзеня 1981 г. Навукова-тэхнічная апрацоўка і вопіс зробленыя ў 1981 г.; дакументы вопісу 5 паступілі ў архіў ад М. Танка 27 лютага 1986 г., 14 лістапада 1988 г., 12 ліпеня 1990 г. Навукова-тэхнічная апрацоўка

¹⁰ Яўген Скурко (Максім Танк) нарадзіўся ў 1912 г. у в. Пількаўшчына Вілейскага пав. У 1915 г. разам з маці адправіліся ў бежанства. Жылі ў Маскве. Вярнуліся на Радзіму ў 1922 г. Вучыўся ў Радашковіцкай беларускай гімназіі, дзе ўступіў у камсамольскую падпольную арганізацыю. Быў выключаны з гімназіі. Захапляўся паэзіяй і пачаў пісаць вершы. Дэбютаваў у часопісе „Пралом” у 1932 г. Арыштоўваўся польскімі ўладамі. Падчас Другой сусветнай вайны быў журналістам. Пасля вайны – рэдактар часопіса „Польмя”, старшыня Саюза пісьменнікаў БССР. Аўтар шматлікіх паэтычных зборнікаў. Народны паэт БССР (1968). Памёр у 1995 г. у Мінску. (Гл.: Мікуліч М., *Максім Танк. На скразняках стагоддзя*, Мінск 1999).

і вопіс зроблення ў 1994 г.; дакументы вопісу 6 паступілі ў архіў у 1992–1993 г. ад М. Танка. У 1998 г. 18 пісем М. Танка паступілі ад І. Мальца, дзеяча нацыянальна-вызваленчага руху ў Заходняй Беларусі, частка дакументаў паступіла ад сына М. Танка М. Скурко ў 2009 г. Навукова-тэхнічная апрацоўка і вопіс зроблення ў 2010 г.

Змест: вопіс 1 – рукапісы М. Танка, газета „Наша воля” (16.06.1936) з яго вершамі, вершы за 1936–1963 гг.; дакументы да біяграфіі М. Танка і сабраныя ім па цікавых для яго тэмах – пасведчанні члена СП СССР, галоўнага рэдактара часопіса „Полымя” дэпутацкія, прафсаюзныя і паляўнічыя білеты, дакументы аб удзеле ў рабоце ЦВК па выбарах у ВС БССР, у складзе дэлегацый у Англію, Грэцыю, Кітай Фінляндыю; ганаровыя граматы, праграмы выступленняў за 1940–1963 гг.; тэлеграмы, паштоўкі да розных асоб за 1947–1963 гг.; фотаздымкі з П. Броўкам, Я. Брылем, А. Ганчаром, П. Глебкам, М. Лыньковым і інш пісьменнікамі, паэтамі, фотаздымкі бацькоў М. Танка; вопіс 2 – рукапісы М. Танка, вершы, аўтабіяграфічныя нарысы, выступленні, пераклады М. Танка, пераклады вершаў М. Танка, ноты песен на словы М. Танка, лісты М. Танка да паэтаў, пісьменнікаў, перакладчыкаў, лісты рэдакцый, выдавецтваў, саюзаў пісьменнікаў, сваякоў і знаёмых, візітныя карткі і запрашальныя білеты, прысланыя на імя М. Танка; матэрыялы да біяграфіі М. Танка, матэрыялы аб М. Танку, фотаздымкі з роднымі, паэтамі, пісьменнікамі і г.д.; вопіс 3 – рукапісы М. Танка, вершы, нарысы, артыкулы, анатацыі, пераклады паэмаў, вершаў, пераклады вершаў М. Танка на замежныя мовы, лісты М. Танка, лісты М. Танку лісты савецкіх і замежных дзеячаў літаратуры і мастацтва, лісты сяброў, чытачоў; дароўчыя надпісы М. Танку, матэрыялы да біяграфіі М. Танка, асабістыя дакументы, матэрыялы літаратурнай і службовай дзейнасці, узнагароды, святкаванні юбілеяў і г.д.; фотаздымкі індывідуальныя і групавыя, краявіды гарадоў, розных асоб і г.д.; вопіс 4 – рукапісы М. Танка, паэмы, быліны, вершы, артыкулы, рэцэнзіі, выступленні, інтэрв’ю, успаміны; пераводы вершаў М. Танка, лісты М. Танку ад савецкіх, замежных дзеячаў літаратуры і мастацтва, ад пачынаючых аўтараў, ад родных, былых удзельнікаў падпольнага руху ў Заходняй Беларусі, ад настаўнікаў, вучняў; асабістыя дакументы, дакументы аб службовай і грамадскай дзейнасці; вопіс 5 – рукапісы М. Танка – паэмы, вершы, нарысы, артыкулы, нататкі, выступленні, пераклады вершаў: лісты М. Танка да замежных і савецкіх пісьменнікаў, родных і знаемых, ва ўстановы і выдавецтвы, лісты ад дзеячаў культуры і мастацтва Польшчы, удзельнікаў падпольнай барацьбы ў Заходняй Беларусі, ад чытачоў, настаўнікаў, школьнікаў, лісты ва ўстановы, рэдакцыі часопісаў, газет;

матэрыялы службовай, грамадскай, літаратурнай дзейнасці, матэрыялы аб святкаванні юбіляяў і прысуджэнні ганаровых званняў; фотаздымкі М. Танка з роднымі, блізкімі, сябрамі, індывідуальныя, у групах, з дзячамі літаратуры, мастацтва, фотаздымкі з дароўнымі надпісамі М. Танку; вопіс 6 – рукапісы М. Танка, паэмы, вершы, пераклады, апазданні, артыкулы, выступленні, інтэрв’ю, перапіска з замежнымі, савецкімі пісьменнікамі, сябрамі, блізкімі, роднымі, настаўнікамі, вучнямі; лісты дзеячаў літаратуры і мастацтва Латвіі, Літвы, Польшчы, Украіны і іншых краін М. Танку, дакументы да біяграфіі М. Танка і інш.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за 1936–1937 гг., 98 адз. зах.; вопіс 2 за 1930–1967 гг., 467 адз. зах.; вопіс 3 за 1932–1974 гг., 327 адз. зах.; вопіс 4 за 1938–1980 гг., 396 адз. зах.; вопіс 5 за 1929–1990 гг., 785 адз. зах.; вопіс 6 за 1922–1995 гг., 785 адз. зах. Гісторыка-архіўная даведка, прадмова, паказальнік структурных аддзелаў да вопіса.

Бібліяграфія: *Беларускі дзяржаўны архіў-музей літаратуры і мастацтва. Даведнік*, вып. 2, op.cit.; *Беларускі дзяржаўны архіў-музей літаратуры і мастацтва. Даведнік*, вып. 1, op.cit.; *Борьба трудящихся Западной Белоруссии за социальное и национальное освобождение*, op.cit.

Заўвагі: ёсць рукапісы, фотаздымкі.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ БДАМЛМ ф. 393

Назва: Цітовіч Генадзь Іванавіч¹¹ (1920–1986), этнамузыказнаўца, дзеяч харавога мастацтва, дырыжор, народны артыст БССР, народны артыст СССР

Цитович Геннадий Иванович (1920–1986), этномузыковед, деятель хорового искусства, дирижер, народный артист БССР, народный артист СССР

Перыяд: 1932–1992

Памеры: 1 вопіс, 212 адз. зах.

¹¹ Генадзь Цітовіч нарадзіўся ў 1910 г. у в. Новы Пагост каля Мёраў. Вучыўся ва Універсітэце Стэфана Баторыя, скончыў Віленскую кансерваторыю (1939). У 1939–1941 гг. і пасля вайны – рэдактар абласнога радыё, кансультант Дома народнай творчасці ў Баранавічах. Пазней – старшы навуковы супрацоўнік Інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору АН БССР. Этнограф. Музыказнаўца. Стварыў у в. Вялікае Падлесце Ляхавіцкага раёна народны хор (1952), рэарганізаваны ў 1959 г. ў Беларускі дзяржаўны ансамбль песні і танца, у 1964 г. – у Дзяржаўны народны хор БССР. Харавы дырыгент. Запісаў больш за 3 тыс. пераважна беларускіх народных песень і танцаў. Складальнік шэрагу фальклорных зборнікаў. Зрабіў значны ўнёсак у станаўленне і развіццё самадзейнага музычнага мастацтва Беларусі. Народны артыст СССР (1968). Памёр у 1986 г. у Мінску. (Гл.: Жураўлёў Д., *Генадзь Цітовіч*, Мінск 1969).

Гісторыя фонду: дакументы Г.І. Цітовіча паступілі на захаванне ў БДАМЛМ на працягу некалькіх гадоў – 1988, 1992, 1993 ад удавы В.М. Цітовіч. У выніку навукова-тэхнічнай апрацоўкі фонда сфарміравана 212 спраў за 1932–1992 гг.

Змест: рукапісы Г.І. Цітовіча, сцэнарыі, нарысы, артыкулы, рэцэнзіі і водгукі, даклады, выступленні, успаміны; нотныя запісы беларускіх, польскіх, літоўскіх народных песен; лісты Г.І. Цітовіча, лісты Г.І. Цітовічу; асабістыя дакументы, матэрыялы творчай, службовай дзейнасці, аб святкаванні юбілеяў, ўзнагародах, прысуджэнні ганаровых грамат і званняў Г.І. Цітовічу; матэрыялы, сабраныя Г.І. Цітовічам для сваіх работ і па цікавячых яго тэмах; матэрыялы пра Г.І. Цітовіча.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за 1932–1992 гг., 212 адз. зах. Прадмова, гісторыка-архіўная даведка, паказальнік структурных аддзелаў да вопісаў.

Бібліяграфія: *Беларускі дзяржаўны архіў-музей літаратуры і мастацтва. Даведнік*, вып. 2, ор.сіт.

Заўвагі: ёсць рукапісы, фотаздымкі.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ БДАМЛМ ф. 399

Назва: Калекцыя фотаздымкаў па гісторыі Беларускага культурна-грамадскага і палітычнага руху, сабраная Я.К. Шнаркевічам¹² (1888–1974)

Перыяд: 1910–1940-я гг., 1960, 1968 гг.

Памеры: 1 вопіс, 45 адз. зах.

Гісторыя фонду: калекцыя фотаздымкаў Я. Шнаркевіча паступіла ў БДАМЛМ ў 1990 г. з Вільні ад І.А. Тўлейкі. Навукова-тэхнічная апрацоўка праведзена ў 1995 г.

Змест: фотаздымкі выкладчыкаў і вучняў Віленскай беларускай гімназіі, выкладчыкаў і студэнтаў беларускіх курсаў, ўдзельнікаў роозных псяджэнняў, з'ездаў і інш. грамадскіх мерапрыемстваў, беларускіх

---

¹² Язэп Шнаркевіч нарадзіўся ў 1888 г. у в. Саска Ліпка Нясвіжскага пав. Скончыў Нясвіжскую настаўніцкую семінарыю і Магілёўскі настаўніцкі інстытут (1916). Адзін з заснавальнікаў беларускага школьніцтва ў Мінску. Належаў да Беларускай партыі сацыялістаў-рэвалюцыянераў (эсэраў). У 1920 г. быў накіраваны ў Польшчу для арганізацыі антыдзяржаўнага падполля. Сакратар ТБШ, выкладчык Віленскай беларускай гімназіі. Арыштоўваўся польскім ўладамі. У верасні 1939 г. быў змешчаны ў лагер Бярозы-Картузскай. У кастрычніку 1940 г. стаў дырэктарам савецкай школы ў Вільні. У 1942 г. выкладчык у Віленскай беларускай настаўніцкай семінарыі. Пасля вайны працаваў на ўласнай гаспадарцы. Пакінуў мемуары. Памёр у 1974 г. у Вільні.

ксяндзоў, з'ездаў БХД, фотаздымкі і паштоўкі, зробленыя Я. Булгакам і І. Навіцкім; рукапісы.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за 1910–1940-я гг., 1960, 1968 гг. Прадмова, гісторыка-архіўная даведка, паказальнік структурных аддзелаў да вопісаў.

Бібліяграфія: *Беларускі дзяржаўны архіў-музей літаратуры і мастацтва. Даведнік*, вып. 2, *op.cit*; *Беларускі дзяржаўны архіў-музей літаратуры і мастацтва. Даведнік*, вып. 1., *op.cit*; *Борьба трудящихся Западной Белоруссии за социальное и национальное освобождение*, *op.cit*.

Заўвагі: ёсць рукапісы, фотаздымкі.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ БДАМЛМ ф. 3

Назва: Калекцыя дакументаў аддзела рукапісаў Беларускага музея імя Івана Луцкевіча ў г. Вільні

Перыяд: 1935–1944

Памеры: 3 вопісы, 495 адз. зах.

Гісторыя фонду: Асноўны комплекс дакументаў паступіў у БДАМЛМ з Цэнтральнага дзяржархіва Літвы ў верасні 1961 г. №№ 15, 29, 66, 107, 148, 209, 210, 251, 261 пакінуты ў ЦДА Літвы. 30 жніўня 1961 г. з ЦДАКР БССР паступілі дакументы А. Луцкевіча. У 1984 г. дакументы прайшлі навукова-тэхнічную апрацоўку, у выніку якой былі сфарміраваны новыя справы і складзены новыя загаловкі, удакладнены даты дакументаў і назвы фондаў, складзены спіс змікрафільмаваных спраў, якія пакінулі ў ЦДА Літвы, удакладнена гістарычная даведка, складзены змест. У выніку працы быў складзены вопіс №№ 1–3. У 2006 г. воп. 1–2 прайшлі удасканаленне: загаловкі перакладзены на беларускую мову, а таксама ўдакладнены і адрэагаваны, да археаграфічнай часткі вопісу дададзена гісторыка-архіўная даведка, праведзена рэстаўрацыя дакументаў, уведзена дадатковая графа „Колькасць дакументаў”.

Змест: дакументы беларускіх культурна-асветніцкіх арганізацый, беларускіх выдавецтваў, часопісаў і газет, беларускіх партый, саюзаў, таварыстваў; дакументы па выбарах беларускіх паслоў у Польскі сейм; дакументы беларускіх палітычных дзеячаў, дзеячаў культуры, перапіска па асабістых і службовых пытаннях, асабістыя дакументы дзеячаў Беларускага нацыянальнага руху, палітычных партый, саюзаў; матэрыялы беларускіх выдавецтваў у Вільні; фотаздымкі выкладчыкаў беларускіх гімназій: Віленскай, Навагрудскай, Клецкай, Радашковіцкай і інш.; фотаздымкі індывідуальныя і групавыя, актыўных дзеячаў ТБШ, удзельнікаў з'ездаў,

канферэнцый, урачыстых сходаў і інш.; фатаздымкі будынкаў, вуліц і інш.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за 1835–1944 гг., 316 адз. зах.; вопіс 2 за 1869–1925, 1937 гг., 16 адз. зах.; вопіс 3 за 1863–1943 гг., 164 адз. зах. Прадмова, гісторыка-архіўная даведка паказальнік структурных аддзелаў да ўсіх вопісаў. Спіс мікрафільмаваных спраў, якія захоўваюцца ў Цэнтральным дзяржаўным архіве Літвы.

Бібліяграфія: *Беларускі дзяржаўны архіў-музей літаратуры і мастацтва. Даведнік*, вып. 2, op.cit.; *Беларускі дзяржаўны архіў-музей літаратуры і мастацтва. Даведнік*, вып. 1., op.cit.; *Борьба трудящихся Западной Белоруссии за социальное и национальное освобождение*, op.cit.

Заўвагі: ёсць рукапісы, фатаздымкі.

Раздзел IV. Цэнтральная Бібліятэка імя Якуба Коласа Нацыянальнай Акадэміі Навук Беларусі

Адрас:

вул. Сурганова, 15

220072, г. Мінск, Рэспубліка Беларусь

Tel.: +375 17 284-14-28, +375 17 284-10-12, fax: +375 17 284-14-28

www.csl.bas-net.by

E-mail: Grusha@kolas.basnet.by rarebook@kolas.basnet.by

Чытальная зала Аддзела рэдкай кнігі і рукапісаў

Час працы: панядзелак–пятніца – 8.45–20.00; падчас лета – 8.45–17.30.

Чытальная зала не працуе ў кожную першую пятніцу месяца („санітарны дзень”).

Кароткая гісторыя бібліятэкі

Бібліятэка Акадэміі Навук Беларусі ўзнікла ў 1925 г. першапачаткова як навуковая бібліятэка Інстытуту беларускай культуры. Пасля яго ператварэння ў Акадэмію Навук БССР у 1929 г. яна стала Бібліятэкай Акадэміі Навук. У студзені 1941 г. кнігазбор папоўніўся бібліятэкай Радзівілаў з Нясвіжу. Падчас нямецкай акупацыі кнігазбор быў вывезены ў Германію. Пасля вайны яго вярнулі, але падзялілі паміж рознымі бібліятэкамі. Толькі частка вярнулася ў Бібліятэку Акадэміі Навук БССР. Усё астатняе было перададзена ў Дзяржаўную бібліятэку БССР і ва Урадавую бібліятэку.

Аддзел рэдкіх кніг узнік у 1964 г.

Храналагічныя межы і памеры збору Аддзела рэдкай кнігі і рукапісаў

70 тыс. выданняў і 1,5 млн. арк. рукапісаў

58 прыватных архіваў

XV–XX стст.

Характарыстыка збору Аддзелу рэдкай кнігі і рукапісаў

Збор Аддзелу рэдкай кнігі і рукапісаў складаецца з наступных калекцый: Беларусістыка XVI–XX стст. уключае выданні на розных мовах, у т.л. кірылічныя кнігі краязнаўчай тэматыкі беларускіх, польскіх і літоўскіх друкарань, помнікі царкоўнаславянскага пісьма часоў Сімяона Полацкага і Пятра Скаргі, навуковыя працы па гістарычнай

і гістарыяграфічнай праблематыцы Івана Лапо, Дзмітрыя Даўгялы, Мітрафана Доўнар-Запольскага, іншыя рэдкія і каштоўныя выданні. Калекцыя беларускамоўнай літаратуры XIX–XX стст. уключае кнігі, што былі выдадзеныя ў Беларусі і за яе межамі, у т.л. прыжыццёвыя творы класікаў беларускай літаратуры Янкі Купалы, Якуба Коласа, Максіма Гарэцкага, Язэпа Пушчы, Антона Грыневіча, а таксама творы славурых дзеячаў беларускай і еўрапейскай культуры. Калекцыя рукапісных кніг XVII–пачатку XX ст. утрымлівае такія помнікі культуры як світкі Торы на іўрыце, запісаныя на пергаменце, рукапісныя татарскія кнігі на арабскай і беларускай мовах, а таксама рэлігійную літаратуру на царкоўнаславянскай і польскай мовах. Калекцыя друкаваных кірылічных кніг XVI–пачатку XX ст. уключае першыя выданні друкароў Івана Фёдарова і Пятра Мсціслаўца.

Калекцыя расійскай літаратуры г.зв. „гражданскага” друку XVIII – першай чвэрці XIX ст. з’яўляецца другім па колькасці ў Беларусі зборам кніг. Яна ўключае кнігі, выдадзеныя ў Расіі з моманту ўвядзення „гражданкі” ў 1708 г. Гэта календары, кнігі вайскавай і марскай тэматыкі, першыя расійскія падручнікі і слоўнікі, мастацкая літаратура, прыжыццёвыя выданні славурых навукоўцаў Міхайлы Ламаносава, Сцяпана Крашэннінікава, Івана Лепехіна ды інш., а таксама выданні часоў цара Пятра I. Калекцыя кніг на рускай ды іншых еўрапейскіх мовах XIX–XX стст. уключае выданні малых накладаў, кнігі з аўтографамі, выданні з ілюстрацыямі вядомых мастакоў, выданні твораў класікаў рускай і еўрапейскай літаратуры, навуковыя працы ды інш. Калекцыя заходнееўрапейскай літаратуры XV–XVIII стст. складаецца з пяці інкунабул, у т.л. Liber Chronicarum Hartmana Schedla z 1493 г. ды іншых кніг, выдадзеных у друкарнях Альдаў, Плантаў, Эльзэвіраў, а таксама асобнік Брэскай бібліі Радзівілаў 1563 г. Да гэтай жа калекцыі належаць творы навукоўцаў і філосафаў Адраджэння, а таксама іншыя кнігі, які ілюструюць гісторыю развіцця еўрапейскага кнігадруку. Калекцыя часопісаў XVIII–XX стст. складаецца з перыядычных выданняў на рускай, беларускай ды іншых мовах.

Архіўны кнігазбор выданняў Акадэміі Навук – гэта працы навукоўцаў Акадэміі і іх архіўныя матэрыялы.

Бібліяграфія

1) Каталогі

- Карткавыя: алфавітны і тэматычны каталогі збораў бібліятэкі; каталог набыткаў; каталог выданняў XVI–XVIII стст. на славянскіх ды іншых мовах; каталог рукапісаў;

- База дадзеных татарскіх рукапісаў „Рукапісы татар (мусульман) Беларусі канца XVII – пачатку XX стагоддзя”;
  - Электронны каталог online: <http://libcat.bas-net.by>
- 2) Польшкія публікацыі, якія датычаць бібліятэкі і інфармуюць пра яе збор:
- U. Paszkiewicz, *Inwentarze i katalogi bibliotek z ziem wschodnich Rzeczypospolitej (spis za lata 1510–1939)*, Warszawa 1998; Supplement 1, Warszawa 2000; Supplement 2, Poznań 2006;
  - U. Paszkiewicz, *Rękopiśmienne inwentarze i katalogi bibliotek z ziem wschodnich Rzeczypospolitej (spis za lata 1553–1939)*, Warszawa 1996;
  - *Książka ponad podziałami: materiały z ogólnopolskiej konferencji naukowej, Lublin 16–18 listopada 2004*, pod red. A. Krawczyka, Lublin 2007.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЦБНАНБел ф. 2

Назва: Драздовіч Язэп Нарцызавіч¹³

Дроздович Иосиф Нарциссович

Перыяд: 1798, 1840–1953

Памеры: 1 вопіс, 78 адз. зах.

Гісторыя фонду: асабісты фонд І. Драздовіча быў набыты аддзелам рэдкіх кніг і рукапісаў фундаментальнай бібліятэкі ім. Якуба Коласа НАН Беларусі ў 1965 г. у сястры І. Драздовіча. Апрацаваны ў 1975 г.

Змест: малюнкi, эскізы, артыкулы, паэмы, аповесці, фальклорныя матэрыялы, дзённікі, перапіска з А. Грыневічам, М. Танкам, Р. Шырмай, Б. Эпімахам-Шыпілам і інш.; фотаздымкі навучэнцаў Наваградскай і Радашкавіцкай гімназій; генеалагічная табліца роду І. Драздовіча, пастановы аб прызнанні яго роду ў дваранстве; лінгвістычныя матэрыялы (гаворкі

¹³ Язэп Драздовіч нарадзіўся ў 1888 г. у засценку Пунькі Дзісенскага пав. Беларускай мастак, скульптар, этнограф, археолаг, педагог. Адзін з заснавальнікаў беларускага нацыянальнага гістарычнага жывапісу. Удзельнік Першай Сусветнай вайны. У 1919 г. працаваў у Беларускай літаратурна-выдавецкім аддзеле пры Камісарыяце асветы БССР. У 1919–1920 гг. у Мінску: мастак-дэкаратар у Беларускай дзяржаўным тэатры. арганізаваў Культурна-асветніцкае таварыства „Заранка”, выкладаў малюнак у беларускай гімназіі. Пасля вяртання на Дзісеншчыну спрабаваў арганізаваць беларускія школы, актыўна супрацоўнічаў з ТБШ. Працаваў у Радашкавіцкай беларускай гімназіі імя Ф. Скарыны. Кола інтарэсаў Язэпа Драздовіча было надзвычай шырокім: гісторыя, археалогія, этнаграфія, літаратура, астраномія. Ён запісваў фальклор і апрацоўваў для слоўнікаў народную лексіку Дзісеншчыны і Піншчыны, склаў зборнік *Песні Дзісеншчыны*. Пісаў вершы, прозу, вёў дзённікі. Але найбольш вядомы як мастак. З яго дзейнасцю звязваюць пачаткі гістарычнай тэматыкі ў беларускім жывапісу. Пасля далучэння Заходняй Беларусі да БССР вучыўся на настаўніцкіх курсах і працаваў настаўнікам малявання і батанікі ў Глыбокім і Лужках. Памёр у 1954 г. у Падсвілле. (Гл.: А. Ліс, *Вечны вандроўнік. Нарыс*, Мінск 1984).

Дзісеншчыны і Піншчыны; лісты родным і блізкім, Б. Эпімаху-Шыпіле, у Віленскае выдавецкае таварыства, у АН БССР; лісты І. Драздовічу ад У. Пестракова, В. Ластоўскага, А. Луцкевіча, С. Баранкінай, М. Танка і інш. Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за 1798, 1840–1953 гг., 78 адз. зах. Гістарычная даведка, прадмова, паказальнік структурных аддзелаў да вопісаў.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЦБНАНБел ф. 4

Назва: Станкевіч Адам Вікенцевіч¹⁴

Станкевич Адам Викентьевич

Перыяд: 1877–1947

Памеры: 1 вопіс, 125 адз. зах.

Гісторыя фонду: вопіс складзена ў 1975 г.

Змест: артыкулы, даклады, кніга Доктар Францішак Скарына – першы беларускі друкар. 1525–1925 гг., літаратура па гісторыі каталіцкага касцёла, дакументы Віленскай беларускай гімназіі (1924–1938), хадайніцтвы Віленскаму архіепіскапу аб выкладанні ў Віленскай каталіцкай семінарыі на беларускай мове, дакументы Беларускага музея ў Вільні, прапановы А. Станкевіча Католический вопрос в Белоруссии, накіраваныя партыйна-савецкаму кіраўніцтву БССР; лісты Адаму Станкевічу ад І. Астравіча, кс. Я. Макоўскага, В. Талочкі, Ю. Картановіча і інш.; фотаздымкі паслоў і сенатараў „Беларускага пасольскага клуба“; дзённікавыя запісы А. Станкевіча (1939–1941), пасведчанні аб нараджэнні, атэстат, пашпарты, абвінаваўчыя акты, перапіска аб высылцы з Вільні і аб устанаўленні тайнага нагляду, спісы кніг з бібліятэкі А. Станкевіча, калекцыя розных матэрыялаў, сабраных

¹⁴ Адам Станкевіч нарадзіўся ў 1892 г. у в. Арляняты Ашмянскага пав. Беларускі грамадска-палітычны дзеяч, выдавец, гісторык, публіцыст, літаратуразнавец, каталіцкі святар. Скончыў духоўную семінарыю ў Вільні (1914), Духоўную акадэмію ў Петраградзе (1918). Падчас вучобы ў Петраградзе старшыня Беларускага гуртка. Адзін з заснавальнікаў і лідараў Хрысціянскай дэмакратычнай злучнасці, адзін з ініцыятараў правядзення з’езда беларускага каталіцкага духавенства (1917) у Мінску, дзе выступіў з рэфератам пра беларускі рух і яго адносіны да царквы на Беларусі. У 1917 г. годзе адным з першых перайшоў да казанняў на беларускай мове. Рэдактар-выдавец газеты „Крыніца“. У 1922–1928 гг. дэпутат польскага сейма, намеснік старшыні Беларускага пасольскага клуба. Адстойваў нацыянальныя, сацыяльныя і рэлігійныя правы беларускага насельніцтва. Адзін з кіраўнікоў Беларускага нацыянальнага камітэта ў Вільні. У 1924–1926 гг. узначальваў ТБШ, быў старшынёй БІГК. У 1928–1939 гг. рэдактар і выдавец часопіса „Хрысціянская думка“. Адзін з заснавальнікаў у Вільні Беларускай друкарні імя Ф. Скарыны. Увесну 1949 г. быў арыштаваны НКУС, у снежні таго ж году памёр у лагеры ў Іркуцкай вобл. (Гл.: Конан У., *Адам Станкевіч і беларускае каталіцкае адраджэнне // Роля асобы ў жыцці і дзейнасці хрысціянскіх цэркваў Беларусі ў XX ст.*, Мінск 2000).

А. Станкевічам (праграмы, статуты палітычных партый, грамадскіх аб'яднанняў, артыкулы, адозвы, звязаныя з дзейнасцю КПЗБ, Грамады ў Заходняй Беларусі, выразкі з газет за 1902–1945 гг.), аўтабіяграфія і лісты Вінцэнта Гадлеўскага, аўтабіяграфічныя матэрыялы, асабістыя дакументы, артыкулы, выступленні, лісты Пётра Крэчэўскага (1913–1923); кс. А. Лісоўскага (1924–1929); І. Семанкевіча (1921–1925); В. Талочкі (1922–1936); А. Навацкага, І. Бабіча, Я. Фіялка, В. Шутовіча (1921–1928, 1943), вершы С. Хмары (1934–1939), заявы жыхароў Друі, пратаколы сходаў грамадзян Друі, выразкі з газет аб высяленні ксяндзоў мар'янаў з Друі ў сувязі з абвінавачваннямі ў антыўрадавай дзейнасці.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за за 1877–1947 гг., 125 адз. зах. Гістарычная даведка, прадмова, паказальнік структурных аддзелаў да вопісаў.

Заўвагі: ёсць асабістыя справы, атэстаты, пашпарты, пасведчанні, фотаздымі

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЦБНАНБел ф. 5

Назва: Клімовіч Адольф Юстынавіч¹⁵

Климович Адольф Юстинович

Перыяд: 1898, 1910–1972

Памеры: 1 вопіс, 130 адз. зах.

Гісторыя фонду: асабісты архіў А. Клімовіча набыты аддзелаў рэдкіх кніг і рукапісаў фундаментальнай бібліятэкі ім. Якуба Коласа ў 1972 г. у яго жонкі В. Клімовіч; вопіс складзены ў 1975 г.

Змест: матэрыялы да біяграфічнага слоўніка дзеячаў беларускай культуры і нацыянальнага руху (1922, 1963–1971), картатэка гэтых дзеячаў, артыкулы і пераклады А. Клімовіча (1922, 1963–1970) аб эканамічным, грамадска-палітычным, культурным становішчы ў Заходняй Беларусі, матэрыялы па гісторыі Вільні, пратаколы Віленскага гуртка БІГК

15 Адольф Клімовіч нарадзіўся ў 1900 г. у в. Ключавічы Свенцянскага пав. Беларускай грамадскі дзеяч, журналіст, выдавец. Скончыў Віленскую беларускую гімназію, Празскі ўніверсітэт (1928). Удзельнік Беларускай канферэнцыі 1918 г. у Вільні. Падчас вучобы ў Празе кіраўнік аддзела міжнародных зносін Аб'яднання беларускіх студэнцкіх арганізацый. У 1932–1939 гг. рэдагаваў часопіс „Самапомач“, папулярываваў ідэі кааперацыі. Дзеяч Беларускай хрысціянскай дэмакратыі. Працаваў у БІГК, выкладаў у Віленскай беларускай настаўніцкай семінарыі. У снежні 1938 г. высланы польскімі ўладамі з Вільні як „ненадзейны“ элемент. Вярнуўся ў Вільню ў 1939 г, прымаў удзел у выданні газеты „Беларуская крыніца“ (1939–1940). Падчас Савецка-германскай вайны працаваў у Беларускай народнай самапомачы ў Лідзе. у 1952 г. арыштаваны органамі НКУС. Прыгавораны да расстрэлу, які замянілі 25 гадамі лагераў. У 1956 г. вярнуўся ў Вільню, склаў біяграфічны слоўнік беларускіх культурных і палітычных дзеячаў. Памёр у 1970 г. у Вільні. (Гл.: Казлоўскі М., *Нашчадак слаўных крывічоў: эцюд да партрэта Адольфа Клімовіча, чалавека і грамадзяніна*, Мінск 2008).

(1927–1933), ноты, рэлігійныя песні, малітвы, сабраныя А. Клімовічам (1898–1960) на літоўскай, польскай, беларускай, лацінскай, нямецкай мовах, перапіска (1940, 1960, 1967) з рознымі асобамі, арганізацыямі, установамі, фотаздымкі з беларускімі студэнтамі ў Празе, атэстат, пасведчанні, копія пашпарта, калекцыя матэрыялаў, звязаных з музычнай культурай (оперы, раманы, ноты для вучняў музычных школ, беларускія народныя песні і ноты да іх, праграмы і падручнікі па музыцы (1918–1969), артыкулы (1931, 1936), паштоўкі, партрэт Янкі Купалы з аўтографам паэта, паштоўкі з выявамі этнаграфічных тыпаў беларускіх сялян, успаміны А. Клімовіча пра ксяндза В. Шутовіча.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за 1898, 1910–1972 гг, 130 адз. зах. Гістарычная даведка, прадмова, паказальнік структурных аддзелаў да вопісаў.

Заўвагі: ёсць асабістыя справы, фотаздымкі.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЦБНАНБел ф. 7

Назва: Гарэцкі Максім Іванавіч¹⁶

Горецкий Максим Иванович

Перыяд: 1905–1937, 1972

Памеры: 1 вопіс, 53 адз. зах.

Гісторыя фонду: архіў М. Гарэцкага быў падараваны бібліятэцы ў 1972 г. нашчадкамі М. Гарэцкага.

Змест: фрагменты аповесцей, рукапісы, чарнавікі твораў Віленскія камунары, Камароўская хроніка, аповесці, замалёўкі, расказы (1913–1930),

¹⁶ Максім Гарэцкі нарадзіўся ў 1893 г. у в. Малая Багацькаўка Мсціслаўскага пав. Беларускі пісьменнік, крытык, літаратуразнавец, лексікограф, фалькларыст. Скончыў каморніцка-агранамічнае вучылішча ў Горы-Горках. Прапаршчык расійскай арміі падчас Першай Сусветнай вайны. У 1917 г. – савецкі служачы ў Смаленскім пав. Супрацоўнічаў з беларускай газетай „Дзянніца“. Разам з рэдакцыяй „Звязды“ пераехаў у Мінск, потым у Вільню. Настаўнік Віленскай беларускай гімназіі і беларускіх настаўніцкіх курсаў. Рэдактар і выдавец газет „Наша думка“ і „Беларускія ведамасці“. Перад выбарамі ў Віленскі сейм (1922) быў арыштаваны польскімі ўладамі, зняволены ў Лукішскай турме, а потым высланы ў Літву. У 1923 г. пераехаў у Мінск. Выкладчык мовы і літаратуры (у т.л., БДУ, Камуністычны ўніверсітэт БССР). Загадчык кафедры беларускай мовы, літаратуры і гісторыі Горацкай сельгасакадэміі. Спецыяліст Інстытуту навуковае мовы Інбелкульту. Удзельнік Беларускай акадэмічнай канферэнцыі (1926). Літаратурная творчасць пачалася на старонках Нашай Нівы (1912). Першая кніга (зборнік прозы Рунь) выйшла ў 1914 г. у Вільні. Пераважна пісаў апавяданні. Раман Віленскі камунары быў апублікаваны толькі ў 1965 г. Арыштаваны НКУС па абвінавачанні ў прыналежнасці да Саюзу вызвалення Беларусі (1930), высыланы ў Вятку. Паўторна арыштаваны і расстрэляны ў 1937 г. (Гл.: Мушынскі М., *Падзвіжнік з малой Багацькаўкі: жыццёвы і творчы шлях Максіма Гарэцкага*, 2-е выд., выпр. і дап., Мінск 2013).

пераклады з рускай мовы, фальклорна-этнаграфічныя запісы, спісы твораў, лісты да родных, сям’і (1922, 1930–1935), пасведчанні аб сканчэнні школы, атэстат, фотаздымкі з жонкай і дзецьмі, кнігі Якуба Коласа, А. Сержпутоўскага, Г. Бярозкі з аўтографамі аўтараў (1925–1929).
Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за за 1905–1937, 1972 гг., 53 адз. зах.
Гістарычная даведка, прадмова, паказальнік структурных аддзелаў да вопісаў.
Заўвагі: асабістыя справы, фотаздымкі.

Шыфр/Сыгнатура: ВУ ЦБНАНБел ф. 23

Назва: Калекцыя матэрыялаў па гісторыі, навучы, культуры
Коллекция материалов по истории, науке, культуре

Перыяд: 1506–1983

Памеры: 1 вопіс, 1190 адз. зах.

Гісторыя фонду: матэрыялы калекцыі збіраліся на працягу гадоў, частка складаецца з матэрыялаў Надвілейскага дэканата, частка набытая ці атрыманая ў падарунак ад прыватных асоб. Апрацоўка пачалася ў 1983 і закончылася ў 1984 г.

Змест: філасофскія трактаты XVII–XVIII стст., рукапісныя кнігі па гісторыі (1733–1832), матэрыялы грамадска-палітычнага руху ў Літве, Беларусі і Расіі, зямельна-маёмасныя матэрыялы (1823–1969), матэрыялы па гісторыі масонства (1858–1867), па нацыянальна-культурнаму руху ў Беларусі і Літве (1823–1944, 1969), дакументы дзейнасці грамадска-палітычных арганізацый Заходняй Беларусі (Беларускае культура-асветнае таварыства ў Коўне (1918–1940, 1970), Беларускае навуковае таварыства ў Вільні (1925), Беларуская хрысціянская дэмакратыя (1926–1935) і інш), рукапісныя кнігі па рыторыцы, літаратурныя творы розных асоб, матэрыялы па гісторыі літаратуры, звязаныя з творчасцю Уладзіслава Сыракомлі, Янкі Купалы, Якуба Коласа, Казіміра Сваяка, матэрыялы рэдакцыі часопіса „Калоссе”, артыкулы, водгукі, рэцэнзі і іншыя матэрыялы, дасланыя ў рэдакцыю, дакументы дзейнасці рэдакцый газеты „Наша Ніва” і „Гоман”, матэрыялы Беларускага музея ў Вільні, асабістыя фонды П. Беркава, А. Бірылы, З. Верас, А. Уласава, З. Дзянісава, И. Дубейкоўскага, Я. Касяка, В. Ластоўскага, А. Смоліча, В. Талочкі, Ю. Сергіевіча, В. Шутовіча і інш. (перапіска, лісты, фотаздымкі, матэрыялы біяграфічнага характару), багаслоўскія рукапісы, рукапісныя кнігі, тэалагічныя трактаты, матэрыялы дзейнасці манастыроў (Глыбоцкі, Гродзенскі Гудагайскі, Пашаменскі і інш. манастыры кармелітаў босых, Удзельскі манастыр францісканцаў, дакументы Надвілейскага дэканату,

загады Мінскай рымска-каталіцкай кансісторыі і Мінскага епіскапату, матэрыялы Віленскай духоўнай семінарыі, Мінска-магілеўскай каталіцкай семінарыі, праваслаўных і ўніяцкіх цэркваў ды інш.

Архіўная інфармацыйная дапамога: вопіс 1 за 1506–1983 гг., 1190 адз. зах. Гістарычная даведка, прадмова, паказальнік структурных аддзелаў да вопісаў.

Заўвагі: асабістыя справы, фотаздымкі.

Спіс каманд

Агенцтва пошты і тэлеграфа Свенцянскага павету Віленскага ваяводства, мястэчка Жукойні Страцкія	213
Агенцтва пошты і тэлеграфа Свенцянскага павету Віленскага ваяводства, мястэчка Свір	212
Акруговая выбарчая камісія № 48 па выбарах у Сейм і Сенат (скліканне 1935 г.)	209
Акруговая выбарчая камісія № 48 па выбарах у Сейм і Сенат (скліканне 1938 г.)	211
Акруговая выбарчая камісія № 49 па выбарах у Сейм і Сенат (скліканне 1935 г.)	210
Акруговая выбарчая камісія № 49 па выбарах у Сейм і Сенат (скліканне 1938 г.)	212
Акруговая выбарчая камісія № 50 па выбарах у Сейм і Сенат (скліканне 1935 г.)	210
Акруговая выбарчая камісія № 64 па выбарах у Сейм і Сенат (скліканне 1930 г.)	209
Ашмянскае павятовае зямельнае ўпраўленне	196
Ашмянскае павятовае староства	160
Ашмянская павятовая камендатура дзяржаўнай паліцыі	234
Ашмянская павятовая камунальная ашчадная каса	245
Ашмянская павятовая турма	228
Ашмянскі павятовы камунальны саюз	183
Беларуская Цэнтральная Рада Міншчыны, г. Мінск	267
Беларускі кааператыўны банк, г. Вільня	269
Беларускі Нацыянальны Камітэт (БНК), г. Вільня	265
Браслаўскае павятовае зямельнае ўпраўленне	196
Браслаўскае павятовае староства	162
Браслаўская павятовая камендатура дзяржаўнай паліцыі	236
Браслаўская павятовая каса хворых	214
Браслаўскі павятовы камітэт зямельнай дапамогі Браслаўскага павятовага староства	205
Брыль Янка (Іван Антонавіч) (1917–2006), празаік, паэт, перакладчык, публіцыст, народны пісьменнік Беларусі	275
Будслаўская гмінная ўправа Вілейскага павету	185
Валожынскае павятовае зямельнае ўпраўленне	197
Валожынскае павятовае староства	165
Валожынская павятовая камендатура дзяржаўнай паліцыі	237
Валожынскі павятовы камітэт надзялення зямлёй пры Валожынскім павятовым зямельным упраўленні	203
Васілек Міхась (Касцэвіч Міхаіл Восіповіч) (1905–1960), паэт	277
Відзаўскі гарадскі суд, г. Відзы	217
Вілейскае павятовае зямельнае ўпраўленне	197
Вілейскае павятовае староства	166

Вілейская павятовая камендатура дзяржаўнай паліцыі	238
Вілейскі павятовы камітэт надзялення зямлёй пры Вілейскім павятовым зямельным упраўленні	203
Віленска-Ашмянскае павятовае зямельнае ўпраўленне	198
Віленскае акруговае зямельнае ўпраўленне	201
Віленска-Троцкае павятовае староства	167
Віленская ваяводская ўправа 1919–1939	193
Вішнеўская гмінная ўправа Вілейскага павету	185
Войстамская гмінная ўправа Вілейскага павету	186
Галоўная Управа Таварыства Беларускай Школы (ТБШ), г. Вільня	268
Гальшанская гмінная ўправа Ашмянскага павету	186
Гарадскі суд Ашмянскага павету, г. Ашмяны	216
Гарадскі суд Ашмянскага павету, мястэчка Гальшаны	218
Гарадскі суд Валожынскага павету, г. Валожын	216
Гарадскі суд Вілейскага павету, г. Вілейка	217
Гарадскі суд Вілейскага павету, мястэчка Ілля	220
Гарадскі суд Вілейскага павету, мястэчка Крывічы	221
Гарадскі суд Маладзечанскага павету, в. Краснае	221
Гарадскі суд Маладзечанскага павету, г. Маладзечна	222
Гарадскі суд Пастаўскага павету, г. Паставы	223
Гарадскі суд Пастаўскага павету, мястэчка Лынтупы	222
Гарадскі суд Пастаўскага павету, мястэчка Мядзель	223
Гарадскі суд Свенцянскага павету, мястэчка Камаі	220
Гарэцкі Максім Іванавіч	294
Глыбоцкі гарадскі суд, г. Глыбокае	219
Грыб Тамаш Тамашавіч (19.03.1895–25.01.1938) – беларускі палітычны і культурны дзеяч, сябра Рады Беларускай Народнай Рэспублікі, рэдактар беларускай газеты „Родны край”	271
Гурток Лігі супрацьпаветранай абароны дзяржавы, мястэчка Баруны Ашмянскага павету	249
Гурток Саюза рэзэрвістаў Даўгінаўскай гміннай управы Вілейскага павету	250
Гурток Саюза рэзэрвістаў Куранецкай гміннай управы Вілейскага павету	251
Гурток Саюза рэзэрвістаў Лебедзеўскай гміннай управы Маладзечанскага павету	251
Дзісенскае павятовае зямельнае ўпраўленне	198
Дзісенскае павятовае староства	167
Дзісенская павятовая апякунчая рада, г. Дзісна	214
Дзісенская павятовая камендатура дзяржаўнай паліцыі, г. Дзісна	239
Дзісенская павятовая камунальная ашчадная каса, г. Глыбокае	245
Дзісенскі павятовы камітэт зямельнай дапамогі Дзісенскага павятовага староства	205
Дзісенскі павятовы камітэт надзялення зямлёй (Камітэт па надзяленню зямлёй ваенных асаднікаў) пры Дзісенскім павятовым зямельным упраўленні	204
Дзісенскі павятовы Саюз вясковай моладзі, г. Глыбокае	255
Дзяржаўнае бюро аднаўлення Браслаўскага павету	205
Дзяржаўнае бюро аднаўлення Дзісенскага павету	208
Драздовіч Язэп Нарцызавіч	291
Друйскі Гарадскі суд, мястэчка Друя	219
Дунілавіцкае павятовае староства	170
Дунілавіцкая павятовая камендатура дзяржаўнай паліцыі	241

Жоснянская гмінная ўправа Пастаўскага павету.....	187
Забэйда-Суміцкі Міхаіл Іванавіч (1900–1981), спявак.....	278
Засім Мікола (Мікалай Арцем’евіч) (1908–1957), паэт	278
Івянецкая гмінная ўправа Валожынскага павету.....	188
Іллінская гмінная ўправа Вілейскага павету.....	188
Кабыльніцкая гмінная ўправа Пастаўскага павету.....	189
Калекцыя карт і планаў за 1893, 1905, 1913–1945, 1949, 1954, 1956, 1964 гг.	271
Калекцыя матэрыялаў па гісторыі, навуцы, культуры.....	295
Камендатура 4-й акругі Польскай вайскавай арганізацыі.....	231
Камендатура Вілейскага ваеннага гарнізону	231
Камендатура Маладзечанскага ваеннага гарнізону.....	231
Камендатура Першай Барунскай дружыны наезнікаў імя Адама Міцкевіча пры мужчынскай дзяржаўнай настаўніцкай семінарыі, мястэчка Баруны Ашмянскага павету	259
Камісія па рэгістрацыі ваенных стратаў у Ашмянскім павеце Віленскай акруговай камісіі па рэгістрацыі ваенных стратаў.....	206
Камісія па рэгістрацыі ваенных стратаў у Браслаўскім павеце	207
Камісія па рэгістрацыі ваенных стратаў у Дзісенскім павеце	207
Камісія па рэгістрацыі ваенных стратаў у Дунілавіцкім павеце	208
Касцяневіцкі гмінны аддзел Лагера нацыянальнага адзінства Вілейскага павету, в. Касцяневічы.....	248
Клімовіч Адольф Юстынавіч	293
Куранецкая гмінная ўправа Вілейскага павету.....	190
Лебедзеўскі гмінны аддзел Лагера нацыянальнага адзінства Маладзечанскага павету, мястэчка Лебедзева	248
Лужкоўская гмінная ўправа Дзісенскага павету.....	190
Лучайская гмінная ўправа Пастаўскага павету	190
Магістрат г. Дзісны Дзісенскага павету	193
Маёнтак Любань памешчыка Грыгор’еўскага Вітольда Вілейскага павету.....	261
Маладзечанскае павятовае зямельнае ўпраўленне.....	199
Маладзечанскае павятовае староства	170
Маладзечанская павятовая камендатура дзяржаўнай паліцыі.....	242
Машара Міхась (Міхаіл Антоновіч) (1902–1976), паэт, празаік, драматург, перакладчык, рэдактар газеты „Наша воля”	281
Міравы суд 3-й акругі Браслаўскага павету, г. Браслаў.	224
Міравы суддзя 1-й акругі Ашмянскага павету, г. Ашмяны.....	224
Міравы суддзя 2-й акругі Ашмянскага павету, мястэчка Гальшаны.....	225
Міравы суддзя 3-й акругі Ашмянскага павету, в. Беніца.....	225
Мужчынская настаўніцкая дзяржаўная семінарыя, мястэчка Баруны Ашмянскага павету.....	257
Мядзельская гмінная ўправа Пастаўскага павету	191
Натарыус Ян Юрэвіч, г. Ашмяны.....	227
Начальнік 1-га раёну Ашмянскага павету, мястэчка Жупраны	173
Начальнік 1-га раёну Браслаўскага павету, в. Слабодка.....	176
Начальнік 1-га раёну Пастаўскага павету, мястэчка Варапаева	180
Начальнік 2-га раёну Ашмянскага павету, г. Смаргонь	174
Начальнік 2-га раёну Браслаўскага павету, мястэчка Опса	177
Начальнік 2-га раёну Дзісенскага павету, г. Глыбокае.....	178

Начальнік 2-га раёну Пастаўскага павету, мястэчка Мядзель.....	181
Начальнік 3-га раёну Ашмянскага павету, мястэчка Гальшаны.....	175
Начальнік 3-га раёну Дзісенскага павету, мястэчка Шаркоўшчына	179
Начальнік 4-га раёну Пастаўскага павету, мястэчка Докшыцы	182
Начальнік 4-га раёну Дзісенскага павету, мястэчка Мёры.....	179
Начальнік 5-га раёну Дзісенскага павету, мястэчка Лужкі.....	180
Начальнік 6-га раёну Ашмянскага павету, мястэчка Гальшаны.....	176
Неканда-Трэпка Антон Станіслававіч (1879–1942), грамадска-палітычны дзееч, педагог; Дзяржынская Ванда Станіславаўна (1877–1941), педагог	279
Ніжанкоўская Вера Андрэеўна, дзееч культуры Рэспублікі Беларусь (1901–1998)	280
Павятовае аддзяленне Саюза рэзэрвістаў Маладзечанскага павету	250
Павятовае ўпраўленне Саюза рэзэрвістаў Вілейскага павету	250
Павятовае ўпраўленне Саюза стральцоў Вілейскага павету.....	252
Павятовае ўпраўленне Саюза стральцоў Маладзечанскага павету	253
Павятовае ўпраўленне Таварыства развіцця Усходніх земляў Вілейскага павету.....	255
Павятовая камендатура дапрызыўной падрыхтоўкі Вілейскага павету, г. Вілейка	233
Павятовая камендатура Федэрацыі польскіх саюзаў абаронцаў Айчыны і Саюза рэзэрвістаў Вілейскага павету.....	249
Павятовая турма Вілейскага павету, г. Вілейка	229
Павятовы Саюз самакіравання Пастаўскага павятовага староства	185
Павятовы аддзел Жаночага каталіцкага таварыства Вілейскага павету	256
Павятовы Лагер нацыянальнага адзінства Вілейскага павету.....	247
Павятовы Лагер нацыянальнага адзінства Маладзечанскага павету	247
Павятовы Саюз асаднікаў Вілейскага павету	252
Павятовы Саюз вясковай моладзі Вілейскага павету	255
Павятовы саюз самакіравання Ашмянскага павятовага староства	183
Павятовы саюз самакіравання Маладзечанскага павятовага староства	184
Пастаўскае павятовае зямельнае ўпраўленне.....	200
Пастаўскае павятовае староства	171
Пастаўская павятовая камендатура дзяржаўнай паліцыі.....	243
Пастаўскі павятовы камітэт надзялення зямлёй пры Пастаўскім павятовым зямельным упраўленні	204
Пестрак Піліп Сямёнавіч (1903–1976), паэт, прэзаік, перакладчык, заслужаны дзееч культуры БССР	281
Полк „Вілейка” Корпуса памежнай аховы, г. Вілейка	232
Пост жандармерыі батальёну „Падсвілле” дывізіёну жандармерыі Корпуса аховы памежжа, чыгуначная станцыя Падсвілле	233
Пракуратура 6-га раёну Ашмянскага павету, г. Ашмяны	226
Пракуратура 10-га раёну Вілейскага павету, г. Вілейка.....	227
Прыватная гімназія гуманітарных навук доктара А.Ліхтмана і братоў М. і Н. Роякаў, г. Глыбокае.....	260
Прыватная чатырохгадовая коэдукацыйная гандлёвая школа імя Станіслава Шашыца, г. Валожын	259
Рубяжэвіцкая гмінная ўправа Стоўбцаўскага павету	191
Свенцянскае павятовае зямельнае ўпраўленне	200
Свенцянскае павятовае староства.....	173
Сельскагаспадарчы спажывецкі кааператыў „Земляроб” Пастаўскага павету, мястэчка Мядзель	246

Станкевіч Адам Вікенцевіч	292
Судовы следчы 1-й акругі Ашмянскага павету, г. Ашмяны.....	226
Судовы следчы 2-й акругі Ашмянскага павету, г. Ашмяны.....	226
Таварыства „Беларускі інстытут гаспадаркі і культуры”, г. Вільня	269
Таўлай Валянцін Паўлавіч (1914–1947), паэт, перакладчык, літаратуразнаўца	282
Упраўленне аддзелу Саюза стральцоў Войстамскай гміннай управы Вілейскага павету.....	254
Упраўленне аддзелу Саюза стральцоў Красненскай гміннай управы Маладзечанскага павету.....	253
Упраўленне казіно дзяржаўных служачых Дзісенскага павятовага староства	254
Хаценчыцкая гмінная ўправа Вілейскага павету.....	192
Цітовіч Генадзь Іванавіч (1920–1986), этнамузыказнаўца, дзеяч харавога мастацтва, дырыжор, народны артыст БССР, народны артыст СССР.....	285
Цэнтральная Рада Віленшчыны і Гродзеншчыны, г. Вільня.....	267
Цэнтральны Камітэт Беларускай Сялянска-Работніцкай Грамады, г. Вільня.....	266
Цэнтральны Камітэт Камуністычнай партыі Заходняй Беларусі (КПЗБ), г. Беласток, з 06. 1925г. – г. Вільня, с [1930 г.] – г. Гданьск, с [1931г.] – г. Берлін, з 03. 1933 г. – г. Мінск, з [10. 1933 г.] – г. Варшава.....	269
Часовы Беларускі Нацыянальны Камітэт, г. Мінск	265
Чатырохкласная прыватная агульная школа равіна М. Шацкеса з габрэйскай мовай навучання Іўеўскага Аб’яднання габрэйскіх школ, мястэчка Іўе Лідскага павету	258
Школьны інспектарат Дзісенскага павета.....	213
Шэметаўская гмінная ўправа Свенцянскага павету	192

Геаграфічны паказальнік

А

Аляхновічы 184, 265
Англія 284
Астравец м. 167
Ашмянскі пав. 158–162, 165, 173–176, 183, 186,
196, 198, 206, 210, 212, 216, 218, 224–228, 234,
235, 245, 257, 259
Ашмяны 160, 183, 210, 212, 218, 224, 226, 227

Б

Баранавіцкая вобл. 272
Баруны м. 249, 257, 259
Беласток 269
Беластоцкая вобл. 273
Беніца 225, 242
Беніца гм. 210, 212
Беняконі 183
Берлін 269
Бірвета р. 185
Богіна 185
Браслаў 224, 236
Браслаў гм. 170
Браслаўскі пав. 158, 159, 162–164, 177, 205, 207,
209, 236, 296
Брэсцкая вобл. 273
БССР 157, 262, 263, 274, 273
Будслаў гм. 184, 185
Будслаў м. 210, 212

В

Валожын 211, 216, 232, 237, 259
Валожынскі пав. 157–159, 165, 197, 203, 211, 237
Валынская губ. 271
Варапаева м. 180, 181, 214
Варшава 194, 201, 228, 256, 261, 268, 269, 271,
278
Відзы гм. 209
Відзы м. 217, 236
Вілейка 210, 212, 227, 229, 231, 232

Вілейская вобл. 157, 158, 229, 232, 273
Вілейскі пав. 158, 159, 166, 167, 184–186, 188,
192, 194, 197, 203, 210, 212, 217, 219, 211, 227,
228, 238, 248, 250, 252, 254, 255, 256, 283
Віленскае ваяв. 157, 159, 162, 166, 168, 171,
193–195, 202, 212, 213, 266, 267
Віленска-Троцкі пав. 167
Віленская акруга 171, 166–168, 193, 201
Віленская губ. 263, 271
Вілія р. 166, 184
Вільня 160, 161, 170, 228, 232, 234, 257, 265–269,
279, 286, 287, 292–295
Вішнева гм. 292
Вішнева м. 210, 212,
Войстам гм. 186, 249, 254
Войстам м. 212
Вязынь гм. 184
Вялікая Ольса 185
Вярэнькі 185

Г

Галубіцкая пушча 168, 169
Гальшаны гм. 186, 187
Гальшаны м. 159, 160, 165, 166, 220, 225
Гарадзілава 203
Гарадок 184, 242
Гарадок гм. 212, 210
Гданьск 269
Глыбокае 169, 178, 221, 241, 245, 255, 260, 281,
291
Гняздзілава 204
Гродзенская губ. 263, 271, 274
Гродна 277
Грэцыя 288

Д

Дамброва 204
Даўгінава гм. 184, 250
Даўгінава м. 210, 212

Дварчаны 185

Дзісенскі пав. 158, 159, 167, 168, 178–181, 190,
193, 194, 200, 204, 205, 208, 209, 211, 214, 239,
240, 245, 254, 255

Дзісна 193, 214, 239

Докшыцы гм. 170, 204

Докшыцы м. 182, 183

Друя м. 219, 236

Дрысвяты м. 236

Дубравы 242

Дунілавіцкі пав. 158, 170, 182, 183, 188, 194, 208,
241

Ё

Ёды гм. 214

Ёды м. 236

Ж

Жосна гм. 187

Жукойні Страцкія м. 213

Жупраны м. 173

З

Завельцы 183

Залессе 169

ЗША 274–276

І

Івянец гм. 188

Івянец м. 188

Івянецкі раён 157

Ілія р. 184

Ілля гм. 184, 188

Ілля м. 184, 210, 212, 219

Іллянскі раён 157

Іслач р. 184

Іўе м. 260

К

Кабыльнік гм. 185

Кабыльнікі гм. 188

Казяны 236

Камаі м. 211

Касцяневічы 210

Касцяневічы гм. 248

Кітай 284

Коўна 295

Краснае гм. 210, 253

Краснае м. 184, 211, 231, 242

Круляўшчына 169

Крывіцкі раён 157

Крывічы м. 212

Крэва м. 210

Куранец гм. 189, 250

Куранец м. 208, 210

Л

Латвія 164, 274, 275, 285

Лебедзева гм. 210, 212, 248, 251

Лебедзева м. 242, 248

Ліда 258, 259, 266

Ліпкі 183

Літва 160, 161, 164, 170, 202, 234, 261, 263, 271,
275, 287, 295, 295

Лужкі гм. 280, 281

Лужкі м. 180, 291

Лучай гм. 280

Лынтупы м. 222

Любань 261

Лявонпаль м. 236

М

Маладзечанская вобл. 157, 158, 166, 181, 195

Маладзечанскі пав. 159, 166, 170, 171, 185, 199,
201, 210, 212, 221, 242, 248, 250, 252, 253

Маладзечна 166, 180, 182, 178, 180, 182, 183,
204, 208, 209, 224, 226, 228, 242, 246, 248, 250

Масква 234, 283

Мёры гм. 236

Мёры м. 179, 285

Мінск *ibidem*

Мінская вобл. 157, 253

Мінская губ. 253

Мінскі пав. 216

Мядзель раён 157

Мядзель гм. 191

Мядзель м. 183, 184, 223, 246

Н

Навагрудскае ваяв. 157–159, 168, 171, 177, 180,
181, 197, 198, 247, 266, 287

Нарач воз. 172, 184, 185, 202

Нарачанка р. 184

Новы Двор 185

Новы Пагост гм. 236

Новы Пагост м. 285

О

Опса гм. 236

Опса м. 180, 285

П

Падбярэзскае надлясн. 173

Падсвілле ст. 233, 291

Палачаны гм. 210

Палачаны м. 242
Палеская вобл. 272
Паставы 185, 223
Пастаўскі пав. 158, 159, 171, 172, 180–183, 185,
187, 189, 190, 201, 204, 210–213, 246, 266
Пераброддзе 236
Пінск 167
Пінская вобл. 167, 272
Пліса гм. 163, 204
Плюсы 236
Полацк 177–180, 190, 193, 196, 198, 206–209, 211,
213, 215, 218, 228, 240, 244, 246, 249, 254, 255
Полацкая вобл. 190, 193, 196, 198, 206–209, 211,
213, 215, 218, 228, 240, 244, 246, 249, 254, 255
Польшча 157, 159, 172, 189, 190, 201, 202, 263,
266, 267, 271, 274, 275, 276, 279, 284–286
Прага 278
Празарокі 204

Р
Радашковіцкі раён 157
Радашковічы гм. 210
Радашковічы м. 283, 287, 291
Ракаў гм. 210, 212
Ракаў м. 212, 242
Расія 163, 168, 169, 206, 262, 263, 272, 274, 276,
277, 290, 295
Роўна 242
Рубяжэвічы гм. 191, 192
Рудашаны 185
Рыбчанка р. 184
Рымшаны 209
Рымшаны гм. 236

С
Свенцянскі пав. 158, 173, 192, 200, 212, 213, 220,
293, 297
Свіла 204
Свір м. 157, 212, 213
Свіраны 285

Свірскі раён 157
Серабранка р. 184
Сервіч р. 184
Слабада м. 232
Слабодка гм. 209
Слабодка м. 176, 246
Смаргонь 174
Солы гм. 183
СССР 157, 170, 202, 240, 257, 274
Старая Гута 203
Стоўбцаўскі пав. 199, 226
Сувалцкая губ. 271
Сядлецкая губ. 272

Т
Ткачэўшчына 204
Тумілавічы гм. 170
Турмонты 236

У
Удранка р. 184
Украіна 276, 285
Уша р. 184

Ф
Фінляндыя 284

Х
Хаценчыцы гм. 192
Хоўхлава 184

Ч
Чарасы 236

Ш
Шаркоўшчына м. 179
Шышкі 184
Шэметава гм. 192

Я
Яршэвічы 242